CHABAD LUMINARIES

ד"ה לכן יעזב איש את אביו ואת אמו

Union of Roots

Offered in honour of Sarah Imeinu, first mother of Israel, whose tent was the first dwelling in which the Divine Presence rested and whose laughter carried a promise older than nature. This maamar is given in her merit — that the union of roots she and Avraham revealed below should draw down the union that has never been broken above, and that every home built in holiness should be a continuation of hers.

ENGLISH

1 · "And They Shall Be One"

"Therefore a man shall leave his father and his mother, and cleave unto his wife, and they shall be one flesh." This is the first time that the Torah speaks explicitly of zivug, of a man and woman joined in covenant, and it is with these words that the Torah seals the narrative of the first human being and his mate.

At first glance, the verse seems entirely directed to the halachic and emotional structure of marriage in this world. The Torah establishes that the bond between husband and wife is such that it reconfigures the natural hierarchy of relationships: "al ken ya'azov ish et aviv ve'et imo," that the connection of son to parents, which is rooted in his very coming-into-being, is nevertheless to be surpassed by a new bond, that of "vedavak be'ishto," cleaving to his wife. And the culmination of this cleaving is described in the words "vehayu le'vasar echad," that the two distinct persons become "one flesh." Thus, it would seem, the verse is teaching that the union of husband and wife establishes a new primary identity, a single "flesh" in place of the former duality.

However, when we consider more deeply the specific expressions of the verse, and how the Torah frames this as a consequence of the creation of Adam and Chavah, there arise several matters which require understanding.

For the verse opens with "therefore" — "al ken" — indicating that what is being said here is not merely a command or a blessing for future generations, but a direct derivation from the immediately preceding narrative: that HaShem caused a deep sleep to fall upon Adam, took one of his sides, built it into a woman, and brought her to the man. Upon this, Adam declares, "This time, bone of my bones and flesh of my flesh, she shall be called ishah, for from ish she was taken." And then the Torah says, "Therefore a man shall leave..."

We must understand: what is the inner connection between the taking of Chavah from Adam, and the fact that "a man shall leave his father and his mother and cleave unto his wife"? Seemingly, the consequence of the narrative should have been that a husband and wife know themselves to be originally one, that their love is rooted in a primordial unity. But why is the conclusion that the son leaves his parents? Moreover, the verse does not say "therefore a man shall cleave unto his wife and they shall be one," but introduces the detail that he leaves "his father and his mother," which are not mentioned in the story of Adam and Chavah at all. What is the necessity for this "leaving," and why is it the precondition for "one flesh"?

Furthermore, the Torah's choice of language—"basar echad," "one flesh"—is itself wondrous. It would have been more fitting, it would seem, to say "one person" or "one being"; and if the Torah wishes to emphasize the depth of their unity beyond the merely physical, then all the more so, it should have said "one soul," "neshamah achat." For the true essence of the human being is the soul, and it is known that every Jewish man and woman who are zivug rishon are two halves of one neshamah. Why then does the Torah express the culmination of their union in the coarse term "flesh," which refers to the lowest, most external dimension of the person?

Indeed, our Sages (in the Gemara) have already addressed this expression "basar echad," explaining that their "one flesh" is realized in the child who is born from them, that the child is the "one flesh" in which the father's and mother's flesh are joined. This is the well-known explanation brought in the maamarim of Chassidus, that the true manifestation of the oneness of husband and wife is in their offspring, who carries within himself both of them as a single existence.

And yet, even with this explanation, the question is not fully resolved. Firstly, according to this, the verse is speaking of a possibility which is not always realized—for there are unions from which children are not born—whereas the verse seems to define the very essence of marriage as such, that the zivug itself is "one flesh," independent of any later result. Secondly, the wording "vehayu le'basar echad" implies that the man and woman themselves become one flesh, not that a third being will later come into existence from them. The child, after all, is a separate person, and although he is indeed formed from the flesh of his parents, this does not make the father and mother themselves into "one flesh" in a simple sense. It remains, then, that the simple, inner meaning of the verse is that the marital union itself transforms the two into a single "flesh," and we are left with the question: why is the definition of this unity expressed specifically in terms of "flesh," and not "soul"?

We might wish to answer, in a way of p'shat, that since the Torah wishes to emphasize the physical aspect of conjugal union, which is the point at which the two bodies are literally united, therefore it uses the term "flesh." But such an answer is not sufficient, for the Torah is exact in every word, and certainly in a verse that serves as the

archetype for all marriages for all generations, the expression "basar echad" must indicate not merely a description of physical contact, but a deep, inward truth, one that touches the very root of the being of man and woman.

This necessity for a deeper understanding is further strengthened when we recall the teaching of our Sages about the first Adam and Chavah. The Midrash says that originally Adam and Chavah were created as one being, a single body with two faces, back-to-back, and only afterwards were they separated, as it is written "and He took one of his sides." According to this, their unity preceded their separation; their two-ness is a later phenomenon. If so, what is the meaning of the verse "and they shall be one flesh"? They were, in their first state, more than "one flesh"; they were literally one body. It would then seem that the union of husband and wife is not establishing a new oneness, but returning to an earlier, more essential unity that was concealed through their separation.

And this itself requires explanation: if the most perfect state is that they be one, why were they created as a single being and then divided? Why not leave them in their original unity? From the fact that the Holy One, blessed be He, chose to separate them and only afterwards command and bless that "they shall be one flesh," we must say that there is an advantage specifically to a union that comes after separation, a oneness that is achieved between two beings who know themselves as distinct. This is the type of oneness that the verse calls "one flesh."

Here another saying of our Sages enters: "Ish ve'ishah, zachu, Shechinah beineihem; lo zachu, eish ochaltan." Man and woman, if they merit, the Shechinah dwells between them; if they do not merit, a consuming fire. They base this on the letters of their names: ish and ishah both contain the letters alef and shin, "eish" (fire); the man has additionally a yud, and the woman a hei, which together form the Name of HaShem. When they merit, the yud—hei is manifest between them, so that their fire becomes a holy fire, and the Shechinah rests upon them.

Now, this also requires understanding. The dwelling of the Shechinah is generally associated with lofty levels of holiness, with the Mishkan and the Beis HaMikdash, with prophecy and ruach hakodesh. How is it that the Gemara says about a simple Jewish man and woman, in their earthly home, that if they merit, the Shechinah dwells between them? And more: the context in which this is said is precisely the union of ish and ishah as husband and wife. We are compelled to say that the Torah's description "one flesh," and the Sages' statement "Shechinah between them," are not two separate inyanim, but a single matter: that the very being of "one flesh" is itself a dwelling of the Shechinah; that the Torah is hinting that in the place of physical union, when it is in kedushah and in the way of "zachu," there is a revelation of the Shechinah that is unique, not found in any other bond between created beings.

This is in accordance with what is revealed in the holy Zohar, that all zivugim in this world correspond to, and are drawn from, supernal unions—yichuda ila'ah and yichuda tata'ah, the higher and lower unifications. The Zohar speaks of the constant avodah of uniting Kudsha Brich Hu and His Shechintei, that above there is a union of masculine and feminine aspects, and that the completion of this yichud is drawn down and reflected in the union of husband and wife below. From the Zohar it is clear that what appears in this world as a natural, physical phenomenon of marriage is in truth a branch and reflection of sublime unifications in the highest realms.

Yet, here the matter becomes more wondrous. If the union below is a tzelem and reflection of supernal zivugim, which are called "yichud Kudsha Brich Hu u'Shechintei," then in truth the essence of the matter is not the physical flesh, but the spiritual oneness of godly middot and sefiros. Why then does the Torah choose precisely the language of "one flesh," and not "one soul," when it is hinting to a union whose root is in the unity of Elokus with His Shechinah? It would have been more fitting, in terms of the inner content, to write "and they shall be one spirit" or "one nefesh," and from there we would understand that the physical union is only the outer garment of a spiritual oneness. The fact that the Torah does not speak this way, but instead fixes the expression "basar echad," indicates that there is here a deep secret: that the very category of "flesh" itself, the lowest and most material level, is bound up with a primordial union that precedes and grounds all the yichudim above.

In the maamarim of Chassidus it is indeed explained that "basar echad" refers, in its revealed dimension, to the child, who unites the flesh of father and mother, and also to the act of union itself, which establishes a single body in the sense of halachah (for they are called "one body" in several dinim). But these explanations, while true, remain within the world as we know it. They do not yet answer the question: why is the Torah's verse, which concludes the creation of man, formulated in such a way that the ultimate description is "one flesh"? This indicates that the Torah's intent is not only to describe a halachic status or an emotional closeness, but to allude to something more primordial, a "oneness of flesh" that is not a result of their union, but its very supernal root and purpose.

We are therefore forced to say that when the Torah speaks of "basar echad," it is not only speaking of flesh as we commonly understand it, but hinting to a cosmic secret—that the category of "flesh," of embodiment and tangibility, has its origin in a most hidden yichud, and that the very possibility of there being "two that become one" in a revealed, bodily way is itself an imprint of a union that stands at the head of all seder hishtalshelut. The Midrashic image of Adam and Chavah as one being, back-to-back, then separated and brought face-to-face, is not merely a story about the first man and woman, but a parable for a supernal reality: an original oneness that divides itself in order that there be a later, conscious union, which is deeper than the primal state.

If so, all the zivugim in this world, and all the yichudim of which the Zohar speaks—yichuda ila'ah and yichuda tata'ah—are but reflections and branches of that first union. And it is this that the verse "and they shall be one flesh" is hinting to: that the union of man and woman is not only a social or emotional necessity, but a reenactment, in "flesh," of an ancient oneness that precedes worlds.

But if so, we must now ask: what is that original union? Where, in the beginnings of the Torah's account of creation, is its root? For if every lower zivug is a tzelem and reflection, there must be a prototype, a supernal male and female whose bond is the source

2 · Male and Female He Created Them

of all the others.

And behold, we find that the Torah itself already speaks, at the very beginning of creation, in such a language of duality that is one. "And G d created the man in His image, in the image of G d He created him; male and female He created them." At first glance, the verse is difficult: it begins in the singular—"created him"—and concludes in the plural—"created them." Furthermore, it appears to repeat itself: if already it has stated "in the image of G d He created him," why add immediately, "male and female He created them"? Would it not have been sufficient to inform later that the human race is divided into male and female?

From this we are forced to say that "male and female He created them" is not merely an incidental, biological detail, but part of the very definition of "image of G d." The tzelem Elokim in man is not only in his intellect or in his free choice, but in that he is "male and female." The Divine image, as it is revealed in creation, is itself configured as a polarity of zachar and nekevah.

However, this itself is not yet understood. For how can we say that the Infinite G dliness, which transcends all form and definition, is described as "male" and "female"? G d forbid to ascribe to Him any corporeal or emotional gender. Moreover, even in the spiritual realms, before there is any gross materiality, Chazal have taught that "there is no eating and no drinking, no procreation and no giving in marriage." How then can we speak of a Divine image that is "male and female"?

It is therefore understood that "male" and "female" here are not to be taken in the coarse sense, but as names for two general modes of revelation, which are found in every level of seder hishtalshelut. And this is what is called in the language of Chassidus mashpia and mekabel—the influencer and the recipient.

To explain: In every process of revelation, there is that which initiates and that which receives, that which gives and that which is given to. The mashpia is characterized by a point-like, concentrated outflow, coming from above to below; the mekabel is characterized by a broadened, encompassing capacity, rising from below to above, to receive, to internalize, and to bring into actuality that which was contained in potential in the mashpia. These two are not merely opposites, but two halves of a single dynamic; without a recipient, the influence remains hovering and unactualized, and without an influencer, the recipient remains empty and barren.

And this, in brief, is the inner meaning of zachar and nekevah. The masculine, in its root, is the power of point-like transmission; the feminine, in its root, is the power of expansive reception and birthing. When the verse says "male and female He created them," it intimates that the Divine image is essentially this dynamic of mashpia and mekabel, and that man, as he exists in this world in two bodily forms, is the lowest reflection of that supernal structure.

This is also alluded to in the teachings of Sefer Yetzirah, which speaks of "ten sefiros belimah… and their end is enwedged in their beginning, and their beginning in their end, like a flame bound to a coal." And further it explains the structure of these sefiros upon three axes—length, width, and depth. Now, the sefiros themselves are not yet described there with the particular names known later, but the very notion of axes already indicates that the Divine emanation is not a simple, undifferentiated light; it is structured in directions of extension and of reception.

For length is the vector of from above to below, a drawing forth, a reaching out; width is the spreading and expansion to the sides; depth is the dimension inward and outward, from inside to outside and from outside to inside. In all these there is a movement of giving and of receiving. Thus Sefer Yetzirah, in its concise and hidden language, hints that the ten sefiros are not ten identical points, but ten modalities bound in relationships of mashpia and mekabel, "their end in their beginning and their beginning in their end"—each one both giving and receiving, but in a particular dominance.

And this is explained at greater length in the teachings of Chassidus concerning the sefiros. Chochmah is called the point of insight, a nekudah bilti musag, a flash that comes as something from above, without prior preparation. Therefore Chochmah is in the aspect of mashpia. Binah, by contrast, is the power of expansion and analysis; she takes that point and broadens it into a full structure of understanding, "spreads it out in all its sides," until the matter is grasped. Therefore Binah is in the aspect of mekabel. And yet, paradoxically, it is precisely Binah that then becomes a mashpia to the middos, for she gives them form and content, while they are recipients from her.

Likewise, in the lower configuration, the middos as they are bound together and harmonized in a small visage, and the attribute of Malchut that stands to receive from them, are described as a masculine and feminine pair. The six middos, in their collective, are the side of hashpa'ah; they are the dynamic of outward relation, of love, fear, compassion, victory, acknowledgment, bonding. Malchut, by contrast, has "nothing of her own," only that which she receives; her nature is pure receptivity and expression, to take in all the prior attributes and to bring them into speech, into actuality, into worlds. Therefore she is the archetype of the feminine.

And on this the Sages have already hinted, in their statement that "ish" and "ishah" contain within them the letters of the Name. For "ish" contains the letters alef and shin with the yud, and "ishah" contains alef and shin with the hei. If they merit, the yud and hei—which are the beginning of the Tetragrammaton—are between them, and the Shechinah dwells; if not, G d forbid, what remains is only the "esh," the fire that consumes. The intent in this is not only a moral teaching, but also an ontological one: that within the very words for male and female is inscribed the secret that they are vessels for a Divine Name, two halves of a single configuration. The yud is known as the point, the seminal letter, the aspect of Chochmah; the hei is the letter of breadth and expansion, the aspect of Binah and of Malchut. Thus the Sages, by placing yud in the man and hei in the woman, are indicating that the human male and female are outer garments for these inner modes of mashpia and mekabel.

From all the above it is clear that the polarity of masculine and feminine is not something that appears only at the level of physical bodies, nor even only in the lower sefiros. Rather, "every thing that the Holy One, blessed be He, created in His world, He created male and female." That is, every hishtalshelus is structured as giver and receiver. In the world of intellect, there is that which flashes and that which expands; in the world of emotions, that which initiates and that which absorbs; in the world of speech and action, that which projects and that which manifests. In all of them, the inner form is the same: a point that descends and a field that rises to meet it; a seed that is sown and an earth that bears fruit.

This is the secret that "He created him… He created them." The original human, as described there, is at once singular and dual, one and two. For the very notion of "man in G d's image" is that he includes within himself, in a concealed way, both giver and receiver, and that this inner duality then unfolds outward into the distinction of male and female in the revealed world. The body's differentiation is a tzelem, an image, of an inner differentiation of powers.

Yet, even after all this, there remains a further question. For everything we have described—the Chochmah/Binah relation, the configuration of middos and Malchut, the structuring of the ten sefiros upon axes of extension and reception—belongs to seder hishtalshelut as it is already revealed, as it is already described in the language of sefiros and olamos. But since "male and female He created them" is said on the sixth day of creation, before any explicit mention of sefiros, and since we have learned that all these configurations are only branches and garments of a more primordial order, it is necessary to ask: what is the root of mashpia and mekabel before all these differentiations?

For if, as we established, the very notion of "image of G d" is bound up with "male and female," then this polarity must have its shoresh not only in the known sefiros, but in the very first revelation after concealment. Where, then, is the first point in G dliness where we may speak of a "point that gives" and a "space that receives," before intellect and before emotion, before even the ten sefiros as they are known to us? To this we now turn.

3 · Adam Kadmon Concealed

To approach this root we must first recall what is known from the teachings of the Ari, as arranged in Etz Chaim, concerning the beginning of all hishtalshelus. For there it is explained that before all emanations and creations there was only the simple light of the Ein Sof filling all, without beginning and without end, in a manner that leaves no place, so to speak, for anything other than its own peshitus. And in order that there be worlds, that there be any possibility of finitude, of form, of relations of mashpia and mekabel at all, there was enacted the well known inyan of tzimtzum ha'or – the withdrawal and concealment of that revealed simplicity from a certain "place," leaving a chalal.

Into this chalal there then extends the kav, a measured line of light from the Infinite, and from this kav all the worlds are drawn in their order. And the first configuration, the first seder that is formed from the kav within the chalal, is what the Ari calls Adam Kadmon.

Now, at first glance, this very naming is astonishing. For why is the first seder called by the name Adam – a term that in all of Torah connotes form, likeness, a tzelem, and even more: the human tzelem? One would think that such a name belongs only to much lower levels, where there is already a delineated structure of sefiros, of head and body, of right and left and center. How does it apply in the very first revelation after the tzimtzum, where all is still in a state of utmost simplicity relative to all that follows?

Yet this is precisely what the Ari teaches: that Adam Kadmon is a form, a tzurah, within which all later forms are encompassed in potential. It is not yet the detailed partzufim that will emerge afterward; nevertheless it is already called Adam, because the very possibility of an "image," of a structured likeness, is first gathered there in a hidden way.

And to explain this, Etz Chaim sets forth the inyan of iggulim and yosher. That is, that after the tzimtzum, before the configuration of Adam Kadmon, there is a seder of iggulim — concentric circles, so to speak — in which the light is drawn equally in all directions from the center, without distinction of up and down, right and left. This is a mode of revelation in which all points are equidistant from the center, and therefore there is no place yet for relationship, for greater or lesser nearness, for line and axis. It is a light that surrounds equally, makif in the most radical sense.

But Adam Kadmon is already yosher — a straightness, a linear form. The kav does not remain in the mode of circle alone, but arrays itself as a "figure," with rosh, guf, and raglayim, with levels of higher and lower, inner and outer. Not that these are yet the sefiros as they will be in Atzilus, Heaven forbid to confuse the levels, but that within the chalal there now appears an order in which the light is not equal on all sides, but is drawn according to a pattern of distance and proximity to the Ein Sof, a pattern that is the root of all future distinctions.

Thus, Adam Kadmon is the first yosher after the iggulim. And therefore it is called Adam, for the human form is also yosher: a figure that stands upright, that has a head above and feet below, right and left sides, inner organs and outer limbs. All these human distinctions are but a dim reflection, far below, of that primal "standing" of the kav in the chalal as a yosher.

And nevertheless, with all this, it is emphasized in Chassidus that Adam Kadmon is not a partzuf in the ordinary sense, but rather makif ha'kol — it surrounds and includes all that will ever be. It is described as ratzon haklali, the all inclusive will, in which all future details are contained not as particulars but as a single, simple tendency of the Infinite toward revelation. Like a person's general will regarding his life's direction, in which all the myriad specific desires and plans are included in a non differentiated way, so Adam Kadmon gathers within itself the potential of all worlds and all partzufim, but only in a klali, supernal mode.

From this it is understood that we must hold together two seemingly opposite descriptions. On the one hand, Adam Kadmon is called Adam and is depicted as yosher, as a form with head and body, which is the very root of structure and differentiation. On the other hand, it is equated with ratzon haklali and makif ha'kol, which sounds like the very opposite of form, more akin to an all embracing, undefined surrounding that does not yet enter into details.

And indeed, this is its wondrous inyan: that Adam Kadmon is the meeting point between makif and pnimi, between the encompassing equality of the iggulim and the articulated particularity of the future partzufim. It is still close to the simplicity of Ein Sof, and yet from it will come all finitude. It is therefore called by the name Adam — likeness — and yet it is altogether beyond the likeness that we can grasp in the lower worlds.

According to this, we can begin to see how all male and female that will ever be must be rooted there. For if, as explained earlier, the notion of tzelem Elokim is inseparable from "male and female," and if all the configurations of Chochmah/Binah, middos/Malchus, mashpia/mekabel, are but branches of a primordial order, then surely their very first shoresh must be in that level where the entire seder is yet a single will. There, in Adam Kadmon, must lie the most subtle origin of all giving and all receiving, all point and all expansion.

However, when we look at the description of Adam Kadmon as it is given in Etz Chaim, a difficulty arises. For its depiction is almost entirely in terms of a single, straight kav; a singular Adam form, standing alone. The later partzufim — Abba and Imma, Ze'er Anpin and Nukva — are all drawn from specific aspects of Adam Kadmon, from its ears, its nose, its mouth and so forth. But Adam Kadmon itself is not presented there as a pair, as a "male" and "female." It is a solitary yosher, an Adam that seems to encompass all within itself, without any mention of a corresponding "other."

More than that: the very language in which Adam Kadmon is spoken of — as kav, as yosher, as ratzon — seems, at first glance, to align with the side of hashpa'ah, of outgoing movement. The kav "enters" the chalal, "extends" from the light of Ein Sof inward. The image of Adam standing within the space is that of a presence entering an absence, a light filling a vacancy. All this, in our terms, sounds like the masculine pole, the mashpia, while the "place" that is entered and filled is not, in these passages, given a distinct name or standing. It is the background, the chalal in which Adam Kadmon stands.

If so, we are faced with a sharp question. We have posited that the male/female polarity is essential, that already "in the image of G d" it is present, that from the highest to the lowest there is no revelations of tzelem without this duality. Yet when we arrive at the very first seder after tzimtzum, at Adam Kadmon, the description appears one sided: a lone Adam, a lone kav, with no explicit mention of a feminine counterpart, of a primordial mekabel. Where then is the root of the feminine in this highest order? Where is the first nekudah of receiving, if all we see is a straight line of giving?

One might attempt to answer that in Adam Kadmon itself there is no division at all, that it is beyond the distinction of masculine and feminine, and that these only begin at the level of the later partzufim that emerge from it. According to this, Adam Kadmon would be a kind of supra gendered unity, and the polarity we seek would not have its root there, but only below.

However, such an answer is difficult, for two reasons. Firstly, it contradicts the very meaning of the name Adam as used here. If Adam Kadmon were purely undifferentiated, beyond any form, then it should not be called Adam at all, but would remain in the category of simple light and circle. The fact that it is called Adam and yosher indicates that it is already the place where form begins. And if so, how can we say that there is no trace there of the most fundamental form of all, the relation of mashpia and mekabel?

Secondly, even if we were to say that Adam Kadmon is above the division into masculine and feminine as they are known to us, nevertheless, since all lower revelations are its outgrowths, there must be within it at least a hidden root, a he'elem, of this duality. For nothing can emerge in the branch that is totally absent from the root. If later there will be a "male" and a "female" partzuf, with all their intricate relations, then there must be in Adam Kadmon

itself a source point from which both are derived, even if there it is in a mode that is entirely beyond our comprehension. To say otherwise would be to uproot the principle that "there is nothing below that does not have its root above."

We are thus compelled to say that Adam Kadmon, as ratzon haklali and makif ha'kol, includes within itself, in a hidden way, the potentiality of all later masculine and feminine — that the entire order of mashpia and mekabel is there, but only as one undivided tendency. It is like the will in a person that includes within itself, before any conscious thought, the will to understand and the will to feel, the will to speak and the will to act — all future faculties are contained there in a single point. So too, in Adam Kadmon, the capacity to give and the capacity to be received, the power to project and the power to be mirrored, are present as one.

Yet this does not resolve our question; it only reframes it. For if indeed Adam Kadmon is such an all inclusive point of will, if it is the source wherein all opposites are still one, then we must ask more precisely: what is the inner structure of that will? How can we speak of a "root of receptivity" within a level that is described as kav, as entering and extending? Where, in the language of tzimtzum and chalal and kav, in the very first act of Divine self limitation and re entry, is there a gesture that is not only going out but also making room, not only Adam but also the capacity for "otherness"?

In other words: when the kav stands as Adam Kadmon within the chalal, is the chalal merely a neutral absence which the kav fills, or does the very existence of that "space" already imply a positive quality of receiving, a primordial field that stands in relation to the kav as mekabel to mashpia? And if so, how is that quality rooted in the Divine itself, and not only in the "vacated" side?

These questions cannot be answered within the simple reading of Adam Kadmon as a solitary yosher. They press us to return to the beginning of the inyan, to the tzimtzum itself and to the relation between the chalal and the kav, and to seek within that first concealment and first line a deeper articulation. For if Adam Kadmon is truly the root of all "He created him… He created them," then within its very being must be concealed not only the archetype of the masculine, but also the first, most hidden nekudah of the feminine — though as yet unnamed and unrecognized.

To uncover this, we must look more finely at the nature of the chalal, at the residue that remains within it after the tzimtzum, and at the way the kav enters and relates to that residue. There, in the very womb of space, will be found the co root that stands opposite Adam Kadmon; but this belongs to another stage in our discussion. Here we have only sharpened the necessity: that the apparent singularity of Adam Kadmon cannot be the full picture, and that the search for the feminine at the very origin of emanation remains before us.

4 · Chavah Kadmonah and the Womb of Space

To approach this, we must return to the very lashon in which the beginning of hishtalshelus is given over to us by the Ari. For there it is explained that before all emanated worlds, the Or Ein Sof filled kol ha'metzius in a manner of peshitus gamur, with no room at all for any otherness. And when it arose in His simple will to emanate the

worlds and to be called by the name of Elokim, Dayan and Melech, then He constricted His light, as it were, to the side, and there remained in the middle a chalal panui, an empty, vacated "space," within which the seder ha'olamos could unfold. Afterwards a kav dak, a thin measured line of light, was drawn from the Or Ein Sof back into that chalal, and this kav is the root of Adam Kadmon.

Now, in the simple reading, the whole emphasis is on the kav: that it is the measured revelation, the yosher, the Adam. The chalal, by contrast, appears as only a negative condition, a lack, an absence of light. But if so, we have not truly understood the tzimtzum. For, as is known, the Or Ein Sof is bligvul mamash; how then can there be any "place" empty of Him, chas veshalom? And if we are forced to say that even the chalal is not truly devoid of Elokus, only that the previous gilui is not revealed there—then already it is clear that the chalal is not a simple nothingness, but a certain inyan, a certain mode of relation of Ein Sof to the possibility of otherness.

Moreover, the Ari himself adds a decisive detail: that the tzimtzum does not leave the chalal bereik mi'kol, completely empty, but that there remains within it a reshimu, a trace and impression of the original light. This reshimu is the shoresh of all measures and boundaries that will ever be, the hidden root of all keilim, of all forms of receptivity and limitation. If so, the chalal as "vacated" and the reshimu as "remaining" must be considered together: the "space" is not a sheer void, but a field structured by a subtle, concealed memory of the infinite light that once filled it.

And here we can begin to sense that in the very description of tzimtzum and reshimu there is, at least in potential, the language of mekabel standing opposite the kav as mashpia. For the kav is drawn into something; it does not hang in the abstract. It is re-entering a chalal whose entire inner being is now defined by the capacity to be engraved, to be impressed, to be filled. The chalal with its reshimu is the "place" of receiving.

To deepen this, we turn to the early words of Sefer HaBahir, which, as is known, are among the roots of the Ari's inyanim. The Bahir speaks of a makom she'bo ha'olam nachak, a "place in which the world is engraved." It does not say only that the world was drawn or emanated, but that it is carved and inscribed into a pre-existing place. This makom is compared there to a block into which letters are engraved, or to a wax into which a seal is pressed. The form of the world is not suspended in nothingness; it is a tziur engraved in a receptive substrate.

Furthermore, the Bahir gives the parable of the flame hidden in the coal: that there is a black coal, dark and seemingly inert, and within it is concealed a potential fire. When one blows upon it, the flame emerges. The coal is not nothing; on the contrary, it is the very condition for the fire's revelation, the womb, so to speak, that bears the hidden light until the moment of its external manifestation. And the coal itself participates in the fire; it is consumed and becomes glowing ember.

Similarly, the Bahir speaks of the great tree whose root is in a nekudah setumah, a closed hidden point, and whose branches and fruits spread outward into revelation. The root is not itself the visible tree, yet without that concealed point there could be no trunk, no foliage, no fruit. It is a hidden, inward point that bears and nourishes all manifestation.

If we now bring these images back to the language of tzimtzum, it is impossible to say that the chalal panui is a mere lack. For the chalal is precisely that "place" in which the worlds are engraved; the reshimu is that hidden coal in which the future light is asleep; the first subtle point of measuredness within the chalal is like that closed root from which the tree of worlds will one day grow. The kav that enters is like the breath that fans the coal; its light does not create ex nihilo but awakens, defines, and draws forth what is already latently present.

And if so, we can say that the whole dynamic between chalal—reshimu and kav—Adam Kadmon is already, in its deepest inwardness, a dynamic of mashpia and mekabel, of masculine and feminine. The kav is the line, the thrust of measured giving from the bligvul. The chalal with its reshimu is the wide, surrounding, all-embracing "place" that can be impressed, that can be carved and receive within itself infinite forms. This is not only a passive emptiness, but an active capacity for hospitality, for bearing and shaping what enters it.

However, one must be very precise here. When we speak of the chalal and reshimu as mekabel, we do not mean, chas veshalom, that there is some independent substrate outside of Elokus. The tzimtzum is also only in the manner of His light and revelation; the "space" is itself only a new mode of Divine self-relation. Therefore the receptive capacity we are describing, this power to be "place" and to be "engraved," is itself a Divine middah, a primordial quality within the Ein Sof's own self-concealment.

In other words: just as the kav and Adam Kadmon are the first articulation of Divine mashpia-hood, the primal will to reveal and to give form, so too the chalal and reshimu are the first articulation of Divine mekabel-hood, the primal will to make room, to receive within self-imposed limitation the worlds that will emerge. These two are not subsequent to one another in time, but two inseparable faces of the very first turning of Ein Sof toward finitude. There is no kav without chalal, and no chalal without the kav that is destined to enter it.

On the basis of this, there is room to say, in the way of chiddush, that just as the Ari calls the kav in its first yosher configuration by the name Adam Kadmon, so too the chalal ha'panui im ha'reshimu she'b'socho can be called by the name Chavah Kadmonah. For Chavah, as is known, is called em kol chai, the mother of all life; she is that from which all living forms are born and which receives the seed and nurtures it into actuality. And here, at the very beginning of seder hishtalshelus, we find a "place" that is mother to all worlds, that contains within itself the hidden measure of every form, and that receives the kav's light in order that from their interaction the entire tree of existence should grow.

This name, Chavah Kadmonah, is not mentioned explicitly in the words of the Ari, but it is demanded by the inner logic of his system when read together with the mashalim of the Bahir. For the Ari insists that the reshimu is not an incidental residue, but the essential root of all gevul, all form and definition. Without it, the kav could not produce keilim; the line of light would have nowhere to stand, no "wall" to reflect from, no inner boundary in which to clothe itself. The Bahir, for its part, insists that all worlds are engraved in a makom. Taken together, these teachings compel us to recognize that the chalal—reshimu complex is not merely "background" for Adam Kadmon but his covenantal partner, his opposite number.

Thus we can re-interpret the tzimtzum not only as an act of withdrawal, but also as an act of self-wombing, as it were: Ein Sof contracts His revealed infinity in order to bring forth within Himself a new dimension, a "spatial" capacity that can be engraved and receive. This inwardly carved "space," structured by the reshimu, is the original Rechovah, the primordial breadth, the archetypal feminine field. And when the kav descends, Adam Kadmon stands within Chavah Kadmonah, as a line inscribed in a scroll, as a trunk emerging from a root, as a flame drawn out of the coal.

According to this, the first union in all being is not that of any two sefiros, nor even of any two partzufim, but the hidden yichud between Adam Kadmon and Chavah Kadmonah: between the kav and the chalal-reshimu, between the power to reveal and the power to make room. Before there is any "up" and "down," any "right" and "left," there is already this deeper polarity of "within" and "entering," of "being place" and "filling place." All later masculine and feminine, all later zivugim, are only branches on the tree that grows from this concealed root.

And this returns us to the question that remained at the end of the previous inyan: where is the first nekudah of the feminine? We can now say: it is not "later" than Adam Kadmon, as though first there were a solitary Adam and only afterwards a mate was fashioned for him. Rather, in the very act by which Ein Sof brings forth Adam Kadmon, He simultaneously forms within Himself the receptive field in which Adam Kadmon stands. The kav and the chalal—reshimu are born together. The very possibility that there be an "Adam" is grounded in there already being a "Chavah," a makom that can be "help opposite him," ezer kenegdo, to receive and respond to his light.

Still, all this remains for the moment in a very klali and hidden state. We have only said that there is a primordial feminine field co-originating with Adam Kadmon, and have named it Chavah Kadmonah. We have not yet understood how, from the interplay of these two, the structured seder hishtalshelus of iggulim and yosher, of olamos and sefiros, is generated; nor have we yet traced how this root-polarity later crystallizes into the familiar forms of Yesod and Malchus, of concentrated giving and articulated receiving. To reach that, we must contemplate more precisely the manner in which the kav interacts with the reshimu, how the line "measures" itself according to the latent forms in the trace, and how the "womb of space" opens, as it were, to bear world after world.

This belongs to the next stage: to see how from Adam Kadmon and Chavah Kadmonah there emerges not only the fact of worlds, but an ordered flow, a seder of relationships, in which the very powers of union—of attaching and of containing—are already inscribed at the root.

5 · Yesod and Malchut at the Root

However, even after all the above, there still remains a certain concealment in the way we have spoken of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah. For we have described them in very general terms—as kav and chalal—reshimu, as mashpia and makabel—but the listener has not yet a clear grasp of their inner form, their particular kochos, in a manner that can be related to the seder hishtalshelus as we know it from the sefiros. It is therefore necessary to fix their inyan in vessels that are already familiar to us, so that we can recognize in the highest roots the same pattern that later becomes revealed and articulated.

And this is the inyan of Yesod and Malchus.

To understand this, we must first recall what is the general definition of Yesod and what is the general definition of Malchus, in all places where they are mentioned. For we find that Yesod is never an isolated middah for itself, but is rather the collector and channel of all the middos that precede it. The six middos—chesed, gevurah, tiferes, netzach, hod, and Yesod—are not six separate "feelings," chas veshalom, but six stages in the flow of hashpa'ah. Chesed is the expansive will to bestow; gevurah is the tzimtzum and measure; tiferes is the harmony and beauty that results; netzach is the drive to prevail and continue; hod is the hachna'ah, the submission and acknowledgement that allows the hashpa'ah to adapt and bend. And all of these, with their richness and nuance, must ultimately be gathered into one clear, directed point of connection, one tzino r through which they can actually pass from the mashpia to the mekabel. This concentrating, unifying point is Yesod.

Yesod thus stands at the end of the series of middos, but its "end" is not an end of depletion, rather the end that is a sum total, a klal. All the colors of the spectrum of middos are taken up into it, unified and focused as one simple flow of hashpa'ah. It is not chesed, and not gevurah, and not tiferes, but the kesher that gives each of them an outlet, the point where the relationship to the other becomes actual. Hence also its name "Yesod," foundation, for the whole edifice of relationship, of giving into another domain, stands upon this power of collected, concentrated transmission.

Malchus, by contrast, is defined in all places as ein lah m'garmah klum, it has nothing of its own, but receives from all that precedes it. This is not a lack, but its very perfection. For the ultimate kli is that which has no agenda of its own, no color of its own, and therefore can reveal purely the content that enters it. Malchus is the "place" into which the hashpa'ah comes, and by virtue of its bitul it allows the hashpa'ah to appear in a new mode—revealed, articulated, manifest. In sefiros, Malchus is the power of dibbur, speech, in which the hidden thoughts and feelings become explicit words. Malchus is also the inyan of "olam," world, the structured field in which what was previously only a desire or middah in the mashpia now stands as a reality with its own laws and boundaries.

Thus we can say: Yesod is the concentrated point of giving, the kesher of all the upper middos, and Malchus is the pure receptivity and the expressive articulation that receives Yesod's hashpa'ah and thereby brings forth a "world."

This relationship is alluded to also in the language of Sefer Yetzirah, where it speaks of three inyanim: sefer, sfar, and sippur. The simple meaning is book, number, and story; but as is known, these are not three separate things, rather three aspects of one process. The inyan of sfar, number, is the counted measure, the precise quantification of content. When the many details of understanding or will are reduced to a clear count, to a measure that can be transmitted, this is sfar. Sefer, book, is the fixed form, the letters in which that measure is inscribed. And sippur, story, is the unfolding of those letters into a narrative, a world of events, in which the inner content becomes felt and experienced.

From this we may understand that the power of sfar, of number and measure, is akin to Yesod, which takes all the previous inyanim and fixes them in a defined, transmissible measure. And the inyan of sippur, the story that unfolds in time, is akin to Malchus, in which the counted content becomes a living reality that can be told, that can

be "inhabited" by worlds. Sefer itself is the form common to both—the letters that stand as the vessel of transmission—but the dynamic from sfar to sippur is precisely the passage from Yesod to Malchus.

And this is also the inyan that is hinted in Sefer HaBahir with respect to the tzaddik and the aretz. The Bahir speaks of a "tzaddik, yesod olam," a righteous one who is the foundation of the world, and of the "earth" that receives all seeds and brings forth fruit. The tzaddik is the power that joins, that connects heaven and earth, condensing the upper hashpa'os into a single, straight path, while the earth is the utterly humble mekabel, who takes whatever is given and, by its utter receptivity, multiplies it and reveals its hidden potential. The tzaddik sows; the earth bears.

We thus see that already in the oldest sources, before the language of detailed sefiros is articulated, there is the recognition of two essential kochos: a concentrated, foundational giving power, and a receptive, world-bearing field. These are nothing other than Yesod and Malchus in their most general form.

Now, according to what was explained earlier, that Adam Kadmon is the kav, the measured line of hashpa'ah, and Chavah Kadmonah is the chalal—reshimu, the receptive womb-space, we can now say a chiddush: that within this very relationship there is already the form of Yesod and Malchus. That is, the kav of Adam Kadmon is not only mashpia in the general sense, but specifically bears within it the quality of Yesod—the collection and concentration of all the hidden ratzonos that precede his revelation. And the chalal—reshimu of Chavah Kadmonah is not only a general makom, but specifically the inyan of Malchus—the pure receptivity that, through its very emptiness and trace, gives form and articulation to what it receives.

For when we say that Adam Kadmon is ratzon haklali, the all-inclusive will, this itself needs explanation: how can we speak of a "will" that is all-inclusive, not yet divided into particular desires? The answer is that this "will" is already a certain measure, a certain direction, within the Ein Sof. It is the determination that there should be worlds at all, that there should be finitude, relationship, revelation, concealment. All the later particular wills—that there be such-and-such a world, such-and-such a order, such-and-such a creature—are contained within this first, encompassing will as details in a general desire.

The kav that emerges after the tzimtzum, which we call Adam Kadmon, is thus the condensation of all these potential wills into one simple gesture of hashpa'ah. It is like the power of Yesod that gathers all the colors of the middos and brings them into one clear flow. In this sense, the inner nekudah of Adam Kadmon is Yesod at the root: the foundational, unified point from which all measured giving proceeds.

Parallel to this, the chalal—reshimu is not a shapeless void. The reshimu, the trace that remains after the tzimtzum, is the latent form of all measures, the hidden script according to which the kav will later be inscribed. The space is "empty" of revealed light, but full of capacity, of potential structures. It is the ultimate bitul: ein lah m'garmah klum, it has nothing revealed of its own, and precisely thereby it can receive every form, give a place to every world. This is the very definition of Malchus—pure receptivity that becomes the "world" in which the hashpa'ah is lived.

We can thus rephrase the whole first act of emanation in the language of Yesod and Malchus: Ein Sof, in order to reveal His kingship, first forms within Himself a Malchus, a makom of pure receptivity delineated by a hidden trace; opposite this He concentrates all the potentials of will into a Yesod-like kav, a single foundational line of

transmission. The union of this kav-Yesod with this space-Malchus is the supernal zivug from which all seder hishtalshelus is born.

According to this, the emergence of worlds is not merely a "technical" consequence of there now being a space and a line of light, but is itself a result of the deepest intimacy: Yesod pouring itself wholly into Malchus, and Malchus receiving wholly from Yesod. The kav measures itself according to the reshimu—that is, the Yesod of Adam Kadmon gives itself according to the latent forms in the Malchus of Chavah Kadmonah—and in this measuring, in this mutual correspondence, worlds are engraved and brought forth.

We can now understand also a nuance in the imagery of Sefer Yetzirah mentioned above. The move from sfar to sippur, from counted measure to unfolding story, is not one-directional only. The story, once told, itself reveals retroactively the depth of the count. Likewise, Malchus is not a passive end, but by expressing the hashpa'ah it has received, it becomes a "world" that reflects back, so to speak, to Yesod, eliciting further measures, further hashpa'os. This is the sod of zivug: not only a one-way giving, but a reciprocal relationship in which the mekabel, by its very receiving, arouses and shapes the hashpa'ah of the mashpia.

So it is also in our inyan. Chavah Kadmonah, in her essence as Malchus at the root, is not merely a background field in which Adam Kadmon stands, but the very condition that draws forth and specifies his Yesod. The kav is kav davka because it stands in relation to the chalal—reshimu; its straightness, its measure, its direction are all according to the capacities and contours inscribed in the space. The more refined the Malchus, the more measured and inward the Yesod; the two stand in perfect correspondence.

From this it follows that the entire seder hishtalshelus, from the first iggulim and yosher until the lowest worlds, is nothing other than the continuous unfolding of this one primordial zivug of Yesod and Malchus at the root. Every subsequent measure of light that enters the space, every new "world" that appears, is another moment in the story of this embrace: Yesod further condensing, Malchus further opening, the count of sfar giving rise to ever more intricate sippur.

And this gives a new taste to the statement of the Bahir, that the tzaddik is the foundation of the world. For if Yesod at the root is the foundational kav from which all hashpa'ah issues, then truly the "world"—Malchus, the totality of all revealed realms—is born of this one tzaddik-like gesture, and continually stands upon it. The "earth" of Chavah Kadmonah receives without limit, bearing fruit upon fruit, only because the Yesod of Adam Kadmon unceasingly unites with her.

According to all the above, we have now fixed the inyan of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah in the familiar language of Yesod and Malchus. We have seen that the very origin of seder hishtalshelus is itself a sacred union: the foundational power of concentrated giving joining with the absolute power of receiving, from which all worlds emerge as a single, ongoing act of intimacy.

Yet, all this we have spoken still in the most general and primal level, prior to any division into detailed sefiros and configurations. It remains to understand: how does this root-Yesod and root-Malchus unfold into the many particular Yesodim and Malchuyos known to us in the later structures? How is this one embrace mirrored and

diversified in the many yichudim that the Ari details in the seder of partzufim? This belongs to the next inyan.

6 · Partzufim as Echoes of the First Embrace

However, before coming to the world of man, we must first contemplate how this one root-embrace expresses itself in the seder of partzufim that the Ari revealed. For at first glance, the multitude of partzufim and their yichudim seems to introduce a great complexity, almost, so to speak, a crowding of unions—Arich Anpin and Atik, Abba and Imma, Ze'er Anpin and Nukva, each with its own seder of mochin and zivugim, each with its own times and conditions. And it would appear, superficially, that we have left the simple primal yichud of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah and entered a different domain.

But according to what was explained above, that the entire hishtalshelus is only the further branching of the one zivug of Yesod and Malchus at the root, we are forced to say that also the seder of partzufim is nothing other than the elaboration of this same inyan. Only that here it is manifest in a particular, structured form, according to the needs of the worlds that are to be brought forth.

To understand this, we must first recall briefly the order of the partzufim as brought in the writings of the Ari. After the bechinah of Adam Kadmon, in which all is still in a most general and concealed mode, there is the hislabshus and hisgalus of the lights in the four worlds of Atzilus, Beriah, Yetzirah, and Asiyah. In Atzilus itself, the Ari speaks of the partzufim of Arich Anpin, Abba and Imma, Ze'er Anpin and Nukva. Each of these is not a mere middah or sefirah, but a complete configuration—rosh, toch, sof—composed of all ten sefiros in its own way, with its own Yesod and its own Malchus, and with its own possibility for zivug.

Arich Anpin is the partzuf of the supernal ratzon and ta'anug that extends over all Atzilus in an all-encompassing manner. Abba and Imma are the partzufim of Chochmah and Binah as they stand in a state of da'as and zivug between them, generating mochin for the lower. Ze'er Anpin and Nukva are the partzufim of the middos and their Malchus as they are revealed toward the worlds of Beriah, Yetzirah, and Asiyah. And the Ari details at length how the various yichudim between these partzufim—Arich with Atik, Abba with Imma, Ze'er with Nukva—elicit new mochin, new measures of Divine consciousness, which are then drawn into the worlds.

Now, on the surface, each of these zivugim appears as a separate process: the zivug of Abba and Imma to bring mochin to Ze'er Anpin; the zivug of Ze'er Anpin and Nukva to bring hashpa'ah into the lower worlds; the special yichudim of Shabbos, when Ze'er and Nukva rise and unite in a higher way; the yichudim of Yom Tov, when additional mochin are given, and so on. But, as is known from the ma'amarei Chassidus, the inyan of partzufim is not to multiply entities, chas veshalom, but to reveal the inner structure of one Elokus as it is manifest in different bechinos. The multitude is only in the kelim; the or is one and simple.

Accordingly, we must say that also the multiplicity of zivugim is only a multiplicity in the outer form; in the inner pnimius they are all the very same inyan: the point of Yesod uniting with the field of Malchus; the kav measuring itself into the makom according to the reshimu. Only that in each partzuf, this same form is expressed in a different "key" and at a different "scale," according to the level and the tachlis.

And this is hinted in the language of the Bahir, which speaks of "roots and branches," that the lower things are but branches that extend from a single root above, and that in each branch you can find the image of the root inscribed within it. For a branch is not merely something that grew later; it is the root itself extended outward, maintaining the same inner form, only now in a more particular and external manner. So too, every pair of partzufim—Abba and Imma, Ze'er and Nukva—is but a branch of the first pair, Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, and contains in itself the same structure of Yesod and Malchus that was at the root.

We can now understand in a deeper way the well-known inyan that the zivugim of partzufim serve to elicit mochin. The Ari explains that when Abba and Imma unite face-to-face, in a state of complete hisachdus, they give birth to new mochin for Ze'er Anpin; and when Ze'er Anpin and Nukva unite with these mochin, they can draw down hashpa'ah into the lower worlds. In Chassidus, this is explained not only as a "supernal event" but as a process within the neshamah: the unification of Chochmah and Binah (Abba and Imma) produces a new da'as; the unification of middos (Ze'er) with Malchus, speech and action, expresses that da'as in avodah.

But according to what was explained above, we can say that this whole seder of mochin and middos is itself a repetition of the first pattern: the root-Yesod of Adam Kadmon drawing into the root-Malchus of Chavah Kadmonah according to the measure of reshimu within her. Just as there, the zivug is what elicits a new seder—another world, another level of sippur—so here, the zivug of Abba and Imma elicits a new seder of da'as in Ze'er Anpin, and the zivug of Ze'er and Nukva elicits a new seder of worlds in Beriah, Yetzirah, and Asiyah.

In other words: each partzuf contains its own Yesod, gathering and concentrating all that precedes it, and its own Malchus, ready to receive and reveal. When there is zivug de'Yesod and Malchus within that partzuf, a new "world" emerges relative to it—a new state of consciousness, a new configuration of middos, a new order of revelation. This is simply the same primordial embrace, but now refracted through the specific kelim and functions of that level.

This is especially revealed in the yom menuchah of Shabbos. The Ari teaches that on Shabbos there is an aliyah of the worlds: Ze'er Anpin and Nukva ascend to be included in Abba and Imma; their zivug is then not merely on their own level but in a much higher makif. Therefore, there is an additional union—zivug gadol—and through this are drawn mochin de'gadlus into all the worlds for the entire week. According to our inyan, this means that on Shabbos the lower "branch" of Yesod and Malchus is re-included in a higher "branch," closer to the root. The same pattern of giving and receiving is enacted, but now its measure is widened and its depth increased, because the Yesod and Malchus that unite are themselves closer to Adam Kadmon and Chavah Kadmonah in their subtlety.

Similarly, on Yom Tov, when there are particular yichudim corresponding to each chag, there is, in the language of the Ari, a hischadshus of certain mochin in certain partzufim. Chassidus explains that each Yom Tov reveals a particular middah—Pesach, chesed; Shavuos, tiferes; Sukkos, malchus, and so forth—and that the yichudim of that Yom Tov are the inner unity of these middos with their mochin. But at their root, all these varieties of yichud are a single type: Yesod, the concentrated point of a middah, uniting with Malchus, the power to articulate and manifest that middah in an olam. The difference between chag and chag, and between Shabbos and Chol, is only which aspect of the root-yichud is being expressed as a branch in that time.

We can thus say, in the way of chiddush but founded on these inyanim, that the system of partzufim as a whole is "fractal"—that is, each part contains an image of the whole pattern. Adam Kadmon and Chavah Kadmonah are the all-inclusive root of Yesod and Malchus. From them emerge, in a more particular form, Arich Anpin and his Malchus, Abba and Imma, Ze'er Anpin and Nukva. Within each, the same root-relation of kav and chalal, of sfar and sippur, of tzaddik and eretz, is inscribed. The many yichudim that the Ari counts are not different in their essential nature; they are the many "tellings" of one story, the many blossoms of one tree whose trunk and root are the first embrace.

According to this, we gain also a new understanding of what Chassidus explains regarding yichudim: that they are not merely "kabbalistic techniques" but inner unifications of mochin and middos in Elokus. For when we speak of uniting Chochmah and Binah, or middos and Malchus, this is simply the way in which the one zivug of Yesod and Malchus is experienced within the soul and within the worlds. The fact that the Ari describes these yichudim in such great detail—what rises, what descends, what mochin are received—is precisely because each detail is another expression of the root-form, another branch that reveals something of the root.

On the basis of all this, a further question arises with strong force. If all these supernal unions, from the primal Adam Kadmon–Chavah Kadmonah until the zivugim of Ze'er Anpin and Nukva in Atzilus and the yichudim of Shabbos and Yom Tov, are but one pattern repeated at higher and lower levels, and if this pattern is the very secret of seder hishtalshelus—then what is the place of the zivug in the lowest world, the union of ish and ishah of flesh and blood? Is that, too, only a distant symbol for these supernal yichudim, an outer mashal that points upward but remains outside the inyan? Or must we say, to the contrary, that since the Torah itself calls their joining "basar echad" and Chazal say "Shechinah beineihem," that also this lowest zivug is one of the branches in which the root-embrace of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah is enacted and revealed?

To clarify this, we must now turn from the world of pure structures to the tzelem Elokim as it is embodied in nefesh and basar, and see how the same Yesod and Malchus are inscribed there. This is the next inyan.

7 · Tzelem Elokim in Flesh and Soul

According to this, we are compelled to say that when the Torah speaks of man and woman below, it does not speak only of two creatures among the creatures, but of a tzelem and a merkavah for that very root-embrace which stands at the head of all the worlds.

And this is the inner meaning of what is written at the beginning of Creation: "In the image of Elokim He created him; male and female He created them." At first glance, this verse is difficult. It begins with the singular—"He created him"—and concludes with the plural—"He created them." And if the intent is only to inform us that mankind is comprised of both sexes, it would have been sufficient to say simply that "male and female He created them," without preceding it with "in the image of Elokim He created him."

However, according to the above, the language is precise. “In the image of Elokim He created him”—this speaks of the general tzelem, the Divine form that is one. This is the imprint of Adam Kadmon as the all-inclusive yosher, in whom all the later differentiations are still in the mode of a single, simple will. Then, immediately, the verse interprets and unfolds this “him”: “male and female He created them.” The one tzelem that is called “him” is revealed, when it descends to the level of actual creatures of flesh and blood, specifically as “them,” as two. And these two are not an addition to the tzelem but are themselves the way that the tzelem becomes manifest in the world of division.

In other words: the very being of “male and female” is itself the tzelem Elokim. The polarity of mashpia and mekabel, which in the supernal order is Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, Yesod and Malchus at the root, is engraved also in the human nefesh and basar, such that the human couple is not merely similar to the supernal zivug but is its branch and vessel.

This is also the inner intent of the sayings of Chazal that husband and wife are “one body” and “one soul in two bodies.” Prima facie, there is a contradiction here: are they one body, or are they two bodies with one soul? But the explanation is that there are two levels. In their inner root in Elokus, they are indeed “one soul”—a singular nefesh Elokis that is divided in its descent into two bodies; and this corresponds to the general tzelem of “He created him.” Yet the very fact that this one soul descends into two distinct bodies—into two forms of embodiment, mashpia and mekabel—this is not an accident and concealment only, but an expression of the Divine intent that the unity should be revealed precisely through the joining of two. Therefore Chazal say also “one body,” for the tachlis is that through their union below, the two bodies themselves should become a merkavah for the one soul within them, until in the moment of zivug they are literally “one body,” as will be explained.

To understand this more, we must recall what is taught in Chassidus concerning the human form as a tzelem of the sefiros. The head, with its brain and the three chambers of intellect, corresponds to Chochmah, Binah, and Daas; the two arms, right and left, correspond to Chesed and Gevurah; the torso and its central line to Tiferes; the two thighs to Netzach and Hod; the organ of procreation to Yesod; and the mouth, the faculty of speech, to Malchus. This is not merely a homiletic correspondence but expresses that the structure of the soul as it is garbed in the body is itself a reflection of the Divine structure of the sefiros.

Accordingly, when we speak of the organ of connection as Yesod, this is not only because through it the person gives forth seed to bring about offspring. Rather, its entire being in the tzelem is to be the point in which the entire life-force of the upper powers—intellect and middos—is gathered and transmitted outward. It is the collector of all that is above and the channel through which the person exits from himself toward another. And in parallel, the faculty of Malchus in the human being is not only the mouth as an individual organ but the entire capacity of the person to receive, contain, and articulate that which comes from above—whether in the realm of speech, of emotion, or of physical receiving.

From this it is understood that in a man and a woman there is, each one, a full tzelem of sefiros. The man possesses also Malchus, the woman possesses also Chochmah and Chesed, and so on. Nevertheless, in the way that their tzelem is expressed outwardly, in their mission within creation, there is a dominance of the Yesod-aspect

in the man and a dominance of the Malchus-aspect in the woman. This is why the Torah calls him "ish," from "eish," a fiery outgoing force, and her "ishah," in whom the Divine Name is revealed as a house and a vessel. Their essential partnership is that the male becomes the primary merkavah for the mashpia-side of the tzelem, and the female becomes the primary merkavah for the mekabel-side.

According to this, we can now understand more deeply the statement that they are "one soul in two bodies." For the one soul that divides is precisely the tzelem of Adam Kadmon—Chavah Kadmonah as it is to be embodied. Above, in the root, the Yesod of Adam Kadmon and the Malchus of Chavah Kadmonah are two aspects of one Divine self-disclosure. When this archetype descends to become a nefesh Elokis suitable to be enclothed in physical flesh, it too divides along the lines of mashpia and mekabel, such that there is a masculine soul-root and a feminine soul-root, each half of the one image. In their descent, each half of the soul is drawn to a different body, a different garment. Yet their essential relation remains that they are two expressions of one tzelem.

Now, since the nefesh is in the body "as a candle in a lamp," it follows that the way the soul is structured determines also the form and tendencies of the body. Therefore the male body is shaped as a merkavah for the Yesod-aspect of the soul, and the female body as a merkavah for the Malchus-aspect, in a revealed way. When, then, these two bodies join in the act of zivug, this is not only that two physical organisms interact, but that the Yesod of the masculine tzelem unites with the Malchus of the feminine tzelem, and through them the Yesod of Adam Kadmon unites with the Malchus of Chavah Kadmonah in a new, revealed branch of the primordial embrace.

And this is the meaning of what the Sages say that "zivug gufani draws down mochin into the neshamot." For if we would think that the bodily union is only an outer mashal pointing to some spiritual closeness that exists in the souls, then the direction would be only from above to below: the soul's unity would be primary, and the body would reflect it. But Chazal say the opposite: that through the bodily joining, new mochin, new lights in the level of intellect and consciousness, are drawn down into the souls. This shows that the guf itself, in its tzelem-composition, is a keili for a supernal yichud, and that specifically through the Yesod—Malchus contact of flesh and blood, there is an awakening and drawing down in the root-souls above.

We can express this more sharply. Every zivug of partzufim in Atzilus, as explained earlier, produces mochin—new configurations of Divine awareness that then descend to enliven lower worlds. Here, in the lowest world, the zivug of ish and ishah plays the same role, but in the most extreme opposite of revelation, in basar gashmi. When they join in accordance with the Divine form engraved in them, then in that moment their Yesod and Malchus are not only similar to, but are literally acting as, Yesod and Malchus of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah as these have descended through all worlds and clothed themselves in nefesh and basar. Therefore the consequence of their union is a drawing down of new mochin, both in their own neshamot and, when it is the will of Hashem, in the form of a new neshamah that is born into the world.

Here is the place of the great chiddush: that the mapping of Yesod and Malchus from the supernal root to the human couple is not merely by way of analogy. Rather, the Yesod of the man, as it is inscribed in his sefiros-body, is a limb of the tzelem Elokim that extends all the way back, through all the partzufim, to the root-Yesod of Adam

Kadmon. And the Malchus of the woman, as it is expressed in her bodily and psychic capacity to receive, hold, and articulate life, is a limb of the tzelem that extends back to the root-Malchus of Chavah Kadmonah. When these meet in holiness, it is one continuum of Yesod and one continuum of Malchus encountering one another—from the highest kav and chalal until the lowest basar. Their contact is therefore a single zivug stretched across all worlds.

This is also alluded to in the double language "He created him" and "He created them." For "He created him" refers to the tzelem as it is above the division into male and female, as the general Adam Kadmon–Chavah Kadmonah. But "He created them" indicates that this tzelem is not complete until it is actually divided and then reunited in the lowest, such that the two become one. The perfection of the image is only when the one becomes two in order to become one in a way that reveals what could not be revealed in the pristine unity of above—namely, that the Ein Sof is present also in otherness and return, in distance and closeness.

On this basis, we can now revisit the expression "one body." During zivug, when the man and woman are united in their Yesod and Malchus, their bodies become literally one keili for the one soul that unites them above. The boundaries that ordinarily separate their individual tzelem-structures are, for that moment, reconfigured into a single tzelem: the Yesod of the mashpia and the Malchus of the mekabel form together one whole configuration of sefiros, one complete Adam. In that wholeness, the Shechinah rests, for the Shechinah is precisely the revelation of the Divine in a complete tzelem.

And from here it is understood also why the Torah speaks of "one flesh." For the novelty here is that the union is not only in the soul, which in any case is one in its root, but that the flesh itself, the lowest level of the tzelem, becomes the place where the primordial unity is played out and revealed. The basar, which in itself is the greatest concealment, becomes a merkavah for the highest yichud. The act called "zivug gufani" is thus, in its essence, the descent of the Adam Kadmon–Chavah Kadmonah embrace into the most physical expression.

However, from the greatness of the thing we also understand its danger. For just as, above, the zivug of Yesod and Malchus must be in proper order and alignment, with appropriate garments and measures, so that the light that flows be settled and not destructive, so too below. The fact that the couple's union is structurally a participation in the primordial zivug does not yet mean that it is revealed as such. It may be concealed, distorted, or even inverted, chas v'shalom, if the kelim are not prepared.

Therefore, after establishing the ontological status—that the human couple and their bodily union are a true branch and vessel of the supernal embrace—it is necessary to explain what it means for this union to be "sacred." What are the conditions, in halachah, in middos, and in daas, that make of the zivug a merkavah for Shechinah, so that the drawing down of mochin into their neshamot and into the world should be in a way of light and blessing? To this we now turn.

8 · Kedushah as Vessel of Union

According to all the above it is understood that the zivug gufani, in its etzem, is a continuation of the supernal yichud. Yet, as mentioned, this etzem can remain concealed; the same act which in its root is a keli for Shechinah can, in its revealed state below, be an act of mere basar, or even of eish ochaltan, chas v'shalom. It depends on the kelim.

To understand this more, we must preface a general inyan in avodas Hashem: the relationship between oros and kelim. It is known that the or, the Divine light, is be'etzem beyond hispashtus in metzius ha'olamos; it is pashut b'tachlis hapshitus, without ta'aroves of tzurah and gvul. The keli, by contrast, is the inyan of gvul and tzurah, of specification and definition. Seemingly, then, the keli is only a tzimtzum and concealment of the or. However, the explanation given in Chassidus is that davka through the keli is the or nitfas and revealed in a way of pnimiyus; without kelim, the or remains makif, transcendent and not livingly present in the recipient. Thus the keli is not a mere concession to limitation, but the very possibility of giluy.

And this is the meaning of kedushah in general—which the Torah expresses in the command "kedoshim tihyu." Chazal explain, "perushim tihyu," that kedushah is an inyan of havdalah and hafrasha, to separate oneself from certain inyanim even in reshus, and certainly from issur. At first glance, this separation appears only as a "no," as a withdrawal. But according to the above it is understood that this very act of delimiting and holding back is the formation of a keli; through the havdalah, a pure, clean, and defined makom is formed into which the or ha'elyon can be nimshach. Kedushah is not the diminishing of life, but its shaping into a vessel capable of receiving higher chiyus.

This klal applies in all areas of Torah and mitzvos, and in particular in the inyan of zivug, where the or is exceedingly great, as explained. Therefore, the Torah surrounded this area with many halachos of gevulin and gedarim, especially the dinim of taharas hamishpachah. Not, G d forbid, as an indication that the inyan itself is low and needs to be fenced in, but on the contrary—because it is very high, and a very great or demands very precise kelim.

For in the halachos of family purity we find a wondrous paradox. On the one hand, the Torah renders forbidden a physical closeness between husband and wife for set times, to the extent that even light forms of kiruv are included in the issur. On the other hand, precisely through this alternation of separation and reunion comes a taharah and aliyah in their zivug, as is known from the words of Chazal that the husband becomes beloved to his wife like a chassan who comes out from under the chuppah. The same Torah that separates them is the Torah that renews their love.

According to the above this is very understood. The periods of separation are not a negation of union, but the creation of a new keli for a higher union. Through the restraint in deed, speech, and even certain thoughts, a new depth of ratzon is engraved in the heart; the yearning that is not discharged in immediacy becomes an inner kav hamida—a measured line of desire—that will later be able to flow in a more pnimiyusdike way. The very havdalah

carves, so to speak, a more refined chalal within Chavah Kadmonah; and correspondingly, the or of Adam Kadmon is drawn in a more measured, more inner kav. In simple language: the discipline of family purity shapes the couple's Malchus and Yesod into truer images of their supernal roots.

This is also the inner dimension of the saying "ish ve'ishah, zachu, Shechinah beineihem; lo zachu, eish ochaltan." The letters ish and ishah share the letters eish, and when the yud and hei of the Shem are present, the eish is sweetened and becomes a light of Shechinah; when the yud and hei are absent, the eish remains a consuming fire. The "zachu" here is not merely that they happen to be meritorious people; it is that they have refined themselves, in body and soul, to be proper kelim. Then the same element of eish—the same passion, desire, and heat that in its raw state can burn and destroy—becomes a vehicle for giluy Shechinah.

And what is this purification, this "zachus," in the context of zivug? It is, in halachic terms, the observance of the gedarim of kedushah: the times of issur and hetter, the way of approaching union, the tznius in conduct and speech. And in the inner state, it is the birur of their midddos: that the love between them not be a love of yeshus and self-seeking, but a love that is mixed with kavod, with bittul, with a sense that in their union something Elokusdike is taking place.

Here it is necessary to clarify the place of ahavah and yirah in marriage. Generally, ahavah and yirah are spoken of in relation to man's bond with the Eibershter. However, since, as explained, the zivug of husband and wife is a true branch of the supernal zivug, it follows that the same midddos that define the bond to Hashem must be present, in their human form, within the bond between them.

Ahavah in this context means more than emotional warmth or natural attraction. It is a ratzon pnimi for the good of the other, a yearning to give, to gladden, to be mashpia in a way that the mekabel truly receives. Such ahavah is already a reflection of the ahavas Hashem that is described as "kirvas Elokim li tov"—that one's good is in the closeness of the other, not in one's own metzius. Yirah in marriage means not fear in the coarse sense, but a standing with awe and sensitivity before the other's pnimiyus, a feeling that one must not trample or use the other as a keli for oneself, G d forbid. This is akin to yiras haromemnus—the awareness that one stands before something higher than oneself.

When ahavah is without yirah, the Yesod of the mashpia can become unbounded, pouring forth in ways that overwhelm, objectify, or self-indulge. When yirah is without ahavah, Malchus can close into coldness and distance. Only when both are united—chesed sweetened by gevurah, ratzon tempered by busha and kavod—is there a keli that resembles the balance of Yesod and Malchus in their supernal root. Then the hashpa'ah is measured according to the true capacity and desire of the mekabel, and the mekabel receives in a way that expands and does not diminish.

This is alluded to also in the Sefer Yetzirah, where, after speaking of the sefiros and their boundaries, it states: "Im ratz libcha, shuv la'makom"—if your heart runs, return to the place. The "running" of the heart is ahavah, the hispashtus outward beyond oneself; the "returning to the place" is yirah, the return to the proper gvul and makom.

Without the "shuv," the "ratz" can burst the vessels; without the "ratz," the "shuv" can congeal into lifeless form. The teaching there is that all hispashtus of sefiros must be within the bounds of place, of makom hagvul, in order that they be sefiros belimah—lights that dwell within vessels.

So too in the union of husband and wife. The heart naturally "runs" in the time of closeness. The avodah is to "return to the place"—to remember the makom of the other as an olam bifnei atzmo, to remember the Makom ha'olam, the Eibershter, Who stands in their midst. This remembrance is not to diminish the passion but to give it tzurah, to make of it a sefirah and not a shapeless flood. The halachic boundaries, and the inner middos of respect and awe, are the "shuv la'makom" that allows the "ratz" of love to be true sefiros, true channels of Elokus.

We can now return to the inyan of family purity from this perspective. During the days of separation, the heart may "run"—there is longing, there is desire for closeness. Yet halachah commands "shuv la'makom": one must return to the place, to the present boundary, and not cross it. In doing so, the couple's inner Yesod learns to be measured; it becomes accustomed not to push beyond the vessel of the moment. And Malchus, the receptive side, learns to trust and to feel safe, that closeness will come in its time and not through coercion or compulsion. Thus, when the time of taharah comes and union is permitted, the Yesod and Malchus that meet are already more aligned with their supernal roots: a Yesod tempered by gevurah and yirah, a Malchus that is open in bittul and not in fear.

From this it is also understood that tznius is not a set of external customs devoid of inner content. Tznius in dress, in speech, and in conduct between husband and wife, is the expression of this yirah and kavod. It is the refusal to turn the deepest inyanim of giluy Shechinah into hefker, into a public spectacle or a casual matter. By covering, by concealing from strangers that which is most intimate, they affirm that this inyan belongs to the inner chamber of the Shechinah's dwelling. The more the couple guards the privacy and dignity of their relationship, the more that relationship becomes a keli for pnimius ha'or, rather than a place where the light is squandered outward.

It emerges, then, that all the halachic and behavioral boundaries around intimacy are not "around" it at all, but are its very tzurah as a keli. Without them, the act remains an undifferentiated eish, which, even if coming from a place of natural affection, does not yet fix itself as a sefirah of Yesod within a Malchus, as a true tzelem Elokim. With them, the same eish is elevated and shaped into an or that can bear the Shem within it—the yud and hei between ish and ishah.

And since, as explained in the earlier sections, the human Yesod and Malchus are continuations of the Yesod and Malchus of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, it follows that the entire structure of kedushah is, in truth, nothing other than an alignment of these lower kelim with their higher roots. When the couple separates in purity, they are reenacting, in miniature, the original tzimtzum that formed the chalal; when they reunite in taharah, they are reenacting the kav entering the reshimu-space. Their restraint, their ahavah with yirah, is the human form of the delicate balance of or and keli established at the very beginning of seder hishtalshelus.

Accordingly, we can now define, at least in a general way, what it means that their union is "sacred." It is not merely that the act happens to be technically mutar, nor even that they have holy thoughts in that moment. Rather, it is that the entire structure of their relationship—their observance of family purity, their tznius, their mutual respect and bittul—has fashioned in them a Yesod and Malchus whose very nature resonates with Adam Kadmon and

Chavah Kadmonah. Then, when they come to zivug, the physical contact of basar is simply the last link in a long chain of alignment; the Shechinah can dwell "beineihem," between their Yesod and Malchus, because those limbs have been trained to be limbs of the supernal partzufim.

And this prepares the way to understand the inner avodah at the time of union itself. For once it is clear that the kelim are not adjuncts but the very possibility of or, then it becomes possible to speak of a conscious da'as in that moment, in which the couple can experience their zivug as a revelation of the supernal yichud, and thereby draw down new mochin and neshamot. To this avodah of da'as, bittul, and simchah in the time of union we now turn.

9 · Avodah of Sacred Intimacy

If so, after all the above—that the kelim of kedushah form in them a Yesod and Malchus congruent with their supernal roots—then we can understand that the avodah at the time of union is not to create something new, as though beforehand there were no connection, but to reveal and draw into consciousness the oneness that already exists in their tzelem. The zivug is then not merely an act within time, a passing moment, but a point in which all the lines of seder hishtalshelus meet in their basar, and this is dependent primarily on the middah of da'as.

For behold, concerning the first union of man and woman in Torah it is written, "And the man knew (yada) Chavah his wife." And it is explained in Chassidus that this expression of "yedi'ah" is not a refined euphemism alone, but a precise description of the inner content of zivug—that its essence is da'as, connection. Da'as in the soul is the koach that binds the seichel with the middos, and more generally, that binds the person to that which he comprehends, until it is not merely known as an idea standing over against him but becomes davuk and meyuchad with his very metzius. Thus it is said "v'Adam yada" to teach that in true zivug the ish and ishah do not merely encounter one another externally, but there is a yedi'ah, a da'as, in which each one's pnimiyus becomes attached to the other in a bond of oneness.

However, this requires explanation. Da'as is usually a faculty of the mochin, of consciousness and awareness. How then is it said of an act that is so bound with chomer and ta'ava, with the drives of the nefesh habehamis, that its essence is da'as? Would it not seem that in such a moment the da'as is specifically in danger of being concealed, for the person can become so drawn into the passion of the guf that he forgets his own inner awareness and even the existence of the other as an "other" with a neshamah?

But according to what was explained above, that Yesod and Malchus at every level are not two strangers but two halves of one structure, we are compelled to say that the da'as here is not an addition to the act but its very soul. For da'as, in its deepest definition, is the revelation of the unity that is always already latent between the knower and the known. Before da'as, the seichel is bekoach; with da'as, its connection is begilui. So too here: even when husband and wife are distant, each one remains essentially bound to the other, for they are "one flesh" in potential and "one soul in two bodies." The avodah of da'as at the time of union is to make this hidden oneness felt and manifest.

And this is also why the term "yedi'ah" is employed, for yedi'ah in Torah is not only an intellectual act below, but the very name of Da'as Elyon, the supernal da'as which binds all the sefiros in oneness. When we speak of yichudim de'partzufim, the essential point is that there is an aliyah in Da'as Elyon, a new bond between mashpia and mekabel in the worlds. Thus the "yedi'ah" of Adam and Chavah is a tzelem of the supernal da'as, and the avodah of the couple is to allow their inner da'as to align with that Da'as Elyon, until their zivug becomes a living re-enactment of the yichud of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah.

To understand more the nature of this da'as, we must preface what is explained in Chassidus, that da'as is bound with bittul. For Chochmah is the nekudah of bittul as it is above understanding; Binah is the expansion of the light within the person's own keilim; and da'as is that the person gives himself over to what he understood, until his very selfhood is taken up within it. Thus, da'as without bittul becomes stubbornness, attachment to one's own mitzius; true da'as is the opposite, it is the cleaving of the self to that which transcends it.

So it is with zivug. When the union is driven primarily by the ego of each one, the desire to take, to be gratified, then the inner da'as remains in exile, and the act, though sharing the same external form, does not become a keli for giluy Shechinah. But when each one approaches the union with bittul—each one's intention being to give, to gladden the other, to be a merkavah for the ratzon ha'elyon that is enclothed in this mitzvah—then specifically in that bittul the true da'as can shine, and the zivug becomes a ladder whose head reaches the heavens.

And this is the meaning of the Zohar that speaks concerning union "b'chedva u'b'richimu," with joy and with love. For "chedva"—simchah—is the expression of bittul; when the person feels himself as a separate, grasping being, he is weighed down by concern for his own lack and satisfaction, and there is no room for true simchah. Simchah is when the self expands beyond its own boundaries and is filled with the light of something higher. "Richimu"—love—is the drawing close of pnimiyus to pnimiyus. The Zohar therefore requires that zivug be with both simchah and love, for without joy there is no bittul, and without love there is no inner contact of souls.

This simchah and love are not merely emotional adornments; they are the very kelim of da'as in this avodah. For da'as without simchah is not da'as but tension; da'as without love is not connection but grasping. When husband and wife enter their union in an atmosphere of calm joy—gladness that they are fulfilling the will of Hashem together, gratitude for the gift of the other—and with a love that is not only passion but also respect, then the da'as that awakens between them is already of the nature of Da'as Elyon, in which middos are sweetened and unified.

According to this we can understand the statement of the Ari that zivug elyon draws down neshamot. In the writings of the Ari it is explained that when there is yichud between the supernal partzufim, new lights descend which are the source of neshamot Yisrael. Seemingly, this concerns only the yichudim above; what relevance does it have to the human couple? But from all that has been explained, that the human zivug is itself a branch and limb of those same supernal yichudim, we must say that in their union as well there is a drawing down of neshamot—not only when a child is conceived, but even when, for whatever reason, there is no conception in the plain sense.

For the neshamah that descends in response to zivug elyon is not only the neshamah that enclothes in a guf; it is also an or neshamah, a new expansion of mochin and pnimiyus that can be revealed in the souls of the couple themselves and in the world around them. When their zivug is with da'as, bittul, love and joy, and in a state of kedushah as explained above, then they become a conduit through which higher levels of Da'as Elyon are drawn down into the lower worlds. Sometimes this takes the form of a literal new neshamah of a child; sometimes it is the revelation of new depths of connection, of ahavah and yirah, within their own souls, or a new light that they can shine in their home and surroundings.

And this is also part of the kavvanah of "Shechinah beineihem." For earlier it was explained that when ish and ishah are zocheh, the letters yud and hei of the Name rest between them. Now it is understood that this is not only a static presence, as though the Shechinah merely watches over them from above, but that the union of Yesod and Malchus in their basar becomes a small mikdash in which the Shechinah is newly revealed. The da'as that each one has in that moment—that they are standing in the presence of Hashem, and that their togetherness is itself an avodah to Him—creates a keli in their consciousness for the or of Shechinah that is being drawn down through their very union.

Therefore, the inner kavvanah of the couple at the time of zivug, in general terms, is twofold. First, there is the awareness that they are a tzelem of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah; that their Yesod and Malchus are not merely private limbs but are continuations of the primordial Yesod and Malchus which generated all worlds. Without entering into intellectual complexity at that moment, this can be held as a simple da'as: "We are now enacting a yichud that has its root in the highest, and through us the supernal yichud is being revealed below."

Second, there is the bittul that follows from this awareness. For when a person grasps—according to his capacity—that his act is a limb of seder hishtalshelus, he cannot remain in the same self-centered stance. He is then moved naturally to put aside his own ego and to let the ratzon ha'elyon be the main thing, which here expresses itself in the will to give pleasure to the other and to Hashem. In practice this means that each one's focus is not on what he will receive from the union, but on how he can bring joy, comfort and attachment to the other, and on how, through their togetherness, they can be a dwelling for the Shechinah.

In this way, their ta'ava itself is sublimated and illuminated. For Chassidus does not demand that the drives of the guf be uprooted; rather, that they be elevated and revealed in their true shoresh, which is the Divine delight in the revelation of oneness in the lowest realms. When the couple's intention is thus turned outward—to the other, and upward—to Hashem, then their natural passion becomes like the flow of the kav itself, which, though intense and powerful, is entirely in a mode of hashpa'ah according to the measure of the keli. The receiving of pleasure by each one is then experienced not as something they grasp, but as a gift they are given through the other and through Hashem's presence between them.

This is also the deeper meaning of seeing the union as a yichud of Yesod and Malchus. For Yesod, as explained, is the collector and transmitter of all the preceding middos; Malchus is the pure receptivity that expresses and manifests. When the husband inwardly aligns himself with the middah of Yesod—not as domination, G d forbid, but as focused, giving presence that gathers all his love, respect and warmth into a single stream of hashpa'ah—

and the wife inwardly aligns herself with Malchus—not as passivity, G d forbid, but as active, conscious reception that opens in bittul to reveal and articulate the light she receives—then their union becomes a clear image of the supernal pattern.

This inner alignment is not a technical kavvanah in many words, but a simple turning of the heart: that the husband seeks to be entirely present and giving, and the wife seeks to be entirely present and receiving and revealing. Both are equally avodah; both require bittul; both are aspects of the Divine in whose image they are made. In this da'as, the external differences of role do not create separation but highlight the deeper unity, that together they form one complete tzelem.

And from this it is understood that the more their da'as is expanded, the more their union can become a channel for new mochin and neshamot. For da'as is the gate through which mochin enter the middos. When their da'as at the time of zivug rises from mere bodily awareness to an awareness of Shechinah, of their being a tzelem of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, then the mochin of that supernal yichud can be drawn into them. These mochin may later express themselves as new understanding between them, as a deepening of trust and tenderness, as a strengthening of their shared avodah and emunah, or as the neshamah of a child that will itself become a bearer of Divine light.

All of this shows that the moment of union, far from being a descent from avodah into mere physicality, can be one of the deepest peaks of avodah, when understood and lived in this way. The very place which seems, to the external eye, most removed from ruchniyus becomes, through da'as and bittul and simchah, the most direct place of giluy. And from here it is only a small step to understand that such unions, when they are truly "and they shall be one flesh" in this sense, have consequences far beyond the private life of the couple—that through them, the inner kav of creation is drawn ever more fully into the chalal of existence, advancing the fulfillment of the original Divine intent. To this, and to the cosmic outcome of "one flesh, one world," we now turn.

10 · One Flesh, One World

And with this we can return to that which we began, the verse, "Therefore shall a man leave his father and his mother and cleave unto his wife, and they shall be one flesh." At first we understood this only as a command and a description concerning the life of man below; then we probed its inner questions, why "one flesh" and not "one soul," why the emphasis on leaving and cleaving, why the Torah chooses davka the lowest expression, basar. Now, after clarifying that the zivug of ish and ishah is a true branch and continuation of the first yichud of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, we are able to hear these same words as a statement about all worlds.

For "and they shall be one flesh" is not merely that two bodies become, as it were, a single bodily reality, but that the entire seder hishtalshelut—which began with the first concealment and with the drawing of the kav into the womb of space—is seeking that there should be basar echad: that the very thickness of the lowest, the basar of this world, should itself become one with Elokus, a keli that is transparent to Ein Sof. The verse couches this in the

language of marriage, for the primary place where this inward oneness can be manifest in a revealed and felt way is in the zivug of husband and wife; but in truth, through their zivug, the whole world is drawn along with them into this oneness.

This is the secret hinted in the words "leave his father and his mother." For in penimiyus, "father and mother" allude to the supernal mochin, to those levels of Elokus in which the light is still more inward than world, more inward than basar. The kav in its first emergence is like a son that yet cleaves only to the father and the mother, to the higher sefiros. But the kav's ultimate intent is not to remain above; "al ken ya'azov"—therefore it must "leave," meaning it must descend and extend until it reaches the furthest tachton, until it enters into the lowest basar. And it is there, when it cleaves to the mekabel in the uttermost outwardness, that "they shall be one flesh." So the leaving is not a departure from holiness, G d forbid, but the very fulfillment of the hidden ratzon of the mochin themselves—that there should be a dira lo yisbarach betachtonim.

And this is according to the well-known teaching in Chassidus, that the kavana of all seder hishtalshelut is dira betachtonim, that the Holy One, blessed be He, desired that His essence be revealed not in the lofty worlds where there is already giluy, but in the lowest world, where at first glance He is most concealed. There are many mitzvos and avodos through which this dira is built, but there is a special inyan in those mitzvos that touch the basar mamash, the very substance of the body and of the physical house. For dira is not in the seichel of the person, nor only in his middos, but in his "dwelling place," in that which from its own nature is coarse and separate, becoming a home and a vessel to Elokus. And therefore the union of husband and wife, in which not only their thoughts and feelings but their very flesh becomes a keli to Shechinah, is among the most revealed fulfillments of dira betachtonim.

This is also hinted at in the teaching of Sefer HaBahir concerning the tree and its fruit. The Bahir speaks of a tree whose branches, leaves, and fruit allude to the unfolding of the Divine middos, and it says that from the fruit one knows the root, that the taste of the fruit reveals the taste of the root. Be'ofen ha'pnimi, this means that the lowest expression is not only an outcome but a revelation of the deepest origin; the fruit at the end of the branch carries within it the tam, the inner flavor, of the concealed shoresh. In our context, the "tree" is the whole seder hishtalshelut from the first tzimtzum and the yichud of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, through all the partzufim and all the worlds; and the "fruit" is the basar echad of ish and ishah in this lowest world.

According to this, when a couple unites in kedushah, with the da'as and bittul that we have explained, their zivug is the fruit in which the taste of the root is revealed. In that moment, the originally hidden tam of the first embrace, the pleasure of Ein Sof in making a makom for Himself, is tasted in the physical flesh of two finite creatures. The fruit does not only resemble the root; it discloses it. And this is the inner meaning of "one flesh"—that in the one flesh, the oneness of the Ein Sof that preceded every differentiation is manifest, not as an abstract idea but as a lived, embodied reality.

And this is also why the Torah chose the expression basar and not neshamah. For neshamah, even when it is clothed in a body, remains in its nature close to Elokus, a "chelek Eloka mima'al mamash." If the verse would have said "one soul," it would have indicated a unity in the realm that is already naturally disposed to unity. The

chiddush, however, is that the basar itself can be drawn into such oneness, that the lowest keli, in which the tzimtzum is felt most strongly, can become a gate for the revelation of the Ein Sof. "One flesh" thus points to the completion of the kav's journey into the chalal, to the moment when the furthest point of separation becomes a place of yichud.

And according to this we can also understand more deeply the connection between such unions and the Geulah. For it is known from the Zohar that "in the merit of righteous women our fathers were redeemed from Egypt, and in the merit of righteous women we will be redeemed in the future." The simple meaning is the emunah and mesirus nefesh of the nashim tzidkaniyos in the time of exile. But in penimiyus, "righteous women" refers to the feminine aspect of Malchus, to Chavah Kadmonah as she is manifest in the souls of Jewish women, and "their merit" is the purity and kedushah with which they fashion the home and the union within it.

For exile itself is but the elongation of the tzimtzum, a world in which the chalal seems empty and the kav is hidden, in which basar feels itself separate from Elokus. Geulah, by contrast, is the giluy that the chalal was from the beginning a womb, that even the hester was only a preparation for a deeper giluy. When a Jewish home is established in taharah, when the woman guards the mikdash me'at with tznius and with an inner sense of Shechinah, and when husband and wife live their zivug as we have described—as a conscious reenactment of the supernal yichud—then in that home the truth of Geulah is already shining. The walls of that house, the table, the bed, the very basar of those who dwell there, are no longer in exile from their Source; they have become a dira for Him.

Thus each such home is like a small world brought to its tikkun, and all these homes together form the great body of Knesses Yisrael, in which the Shechinah will be fully revealed in the time of Moshiach. The future Geulah is not something foreign to our present avodah, but the flowering of the tree whose fruit we taste in every act of kedushah. When a couple becomes basar echad in holiness, they are, without noise and without fanfare, hastening the moment when "the earth will be filled with the knowledge of Hashem as the waters cover the sea," when the whole olam hagashmi will be one great basar echad with Elokus.

On the basis of all the above we may say, in a way of klal, that the entire seder hishtalshelut—from the first tzimtzum and the emergence of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, through all the worlds and all the yichudim—is like a great circle that begins and ends in union. It begins with the hidden embrace of kav and chalal, with the Divine self-contraction and self-giving, and it travels through innumerable stages of concealment and revelation, all for the sake that there should be at the end of days a created being of flesh and blood who, in his or her free choice and conscious da'as, will reenact that first union and reveal its secret.

At the beginning, the yichud was entirely on the side of the Ein Sof, with no other present; at the end, the yichud is between two finite beings who, precisely because they are other, can choose to align themselves with that supernal ratzon. The circle is closed when the lowest, by its own avodah, becomes what it always was in potential: a living image of Adam Kadmon and Chavah Kadmonah, a gate through which the Ein Sof shines without tzimtzum into the place that had seemed farthest from Him. Then the first concealment is revealed as the beginning of a greater giluy, and "they shall be one flesh" is seen to be "Hashem is One and His Name is One."

This gives a new depth to the sense of responsibility and awe that should accompany every aspect of married life. For it emerges that the private chamber of a Jewish husband and wife is a place where the most hidden intentions of creation are playing out; their words to one another, their mutual respect and kindness, and above all the way in which they live their union, are not only personal matters but events in the cosmic story of yichud. When they choose to sanctify their relationship, to make of their basar a vessel to Elokus, they are, in that moment, completing the circle of creation, drawing the first light of Adam Kadmon into the last corner of the chalal, and preparing the world for the day when the yichud will be open for all to see.

And this is the inner meaning of "and they shall be one flesh"—that from the yichud of ish and ishah in kedushah there comes not only one flesh, but one world.

עִבְרִית

HEBREW

א

"לָכֵן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". זֹאת הִיא הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת בְּפֵירוּשׁ עַל זִווּג, עַל אִישׁ וְאִשָּׁה הַמְחֻבָּרִים בִּבְרִית, וּבִדְבָרִים אֵלּוּ חוֹתֶמֶת הַתּוֹרָה אֶת סִפּוּר הָאָדָם הָרִאשׁוֹן וְזִוּוּגוֹ.

וּלְכָאוֹרָה, הַפָּסוּק כֻּלּוֹ עָסוּק בְּסֵדֶר הַהֲלָכְתִּי וְהָרִגְשִׁי שֶׁל הַנִּשּׂוּאִין בָּעוֹלָם הַזֶּה. הַתּוֹרָה קוֹבַעַת שֶׁהַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין בַּעַל וְאִשְׁתּוֹ הוּא בְּאֹפֶן כָּזֶה שֶׁהוּא מְשַׁנֶּה וּמְסַדֵּר מֵחָדָשׁ אֶת הַהִירַרְכְיָה הַטִּבְעִית שֶׁל הַקְּשָׁרִים: "עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ" – שֶׁהַקֶּשֶׁר שֶׁל בֵּן אֶל הוֹרָיו, הַשָּׁרוּשׁ בְּעֶצֶם בִּיאָתוֹ לִידֵי מְצִיאוּת, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו קֶשֶׁר חָדָשׁ, וְהוּא "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ". וְתַכְלִית הַדְּבֵקוּת הַזֹּאת מְתֹאֶרֶת בְּדִבְרֵי "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", שֶׁהַשְּׁנֵי אֲנָשִׁים הַנִּפְרָדִים נַעֲשִׂים "בָּשָׂר אֶחָד". וְנִמְצָא, דְּהַפָּסוּק מְלַמֵּד שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל בַּעַל וְאִשְׁתּוֹ מְיַסֵּד זֶהוּת רֵאשִׁית חֲדָשָׁה, "בָּשָׂר" אֶחָד תַּחַת הַשְּׁנַיִם שֶׁהָיוּ לְפָנִים.

אַךְ הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר מְעַיְּנִים בְּדִיּוּק בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק, וּבְאֹפֶן שֶׁהַתּוֹרָה מַצִּיגָה זֶה כְּתוֹלָדָה מִמַּעֲשֵׂה בְּרִיאַת אָדָם וְחַוָּה, יֵשׁ כַּמָּה עִנְיָנִים הַצְּרִיכִים בֵּיאוּר.

דְּהִנֵּה, הַפָּסוּק פּוֹתֵחַ בְּ"עַל כֵּן" – שֶׁמּוֹרֶה שֶׁמַּה שֶּׁנֶּאֱמַר כָּאן אֵינוֹ סְתָם צִוּוּי אוֹ בְּרָכָה לְדוֹרוֹת, אֶלָּא הוּא הֶמְשֵׁךְ יָשִׁיר וְהַסְקָלָה מִן הַסִּפּוּר שֶׁלְּפָנָיו מִיָּד: שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפִּיל תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם, וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, וַיִּבֶן אוֹתָהּ לְאִשָּׁה, וַיְבִאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְעַל זֶה אָמַר אָדָם: "זֹאת הַפַּעַם, עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת". וְאָז אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה: "עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ" וגו'.

וְצָרִיךְ לְהָבִין: מַהוּ הַקֶּשֶׁר הַפְּנִימִי בֵּין זֶה שֶׁחַוָּה נִלְקְחָה מֵהָאָדָם, לְזֶה שֶׁ"יַּעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ"? לְכָאוֹרָה, הַתּוֹלָדָה הַמִּיָּדִית מִן הַסִּפּוּר הָיְתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת שֶׁבַּעַל וְאִשְׁתּוֹ יוֹדְעִים עַצְמָם שֶׁהֵם בְּעֶצֶם אֶחָד, שֶׁאַהֲבָתָם שְׁרוּשָׁה בְּאַחְדוּת קַדְמוֹנִית. וּמַדּוּעַ הַמַּסְקָנָה הִיא שֶׁהַבֵּן עוֹזֵב אֶת הוֹרָיו? וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הַפָּסוּק אֵינוֹ אוֹמֵר "עַל כֵּן יִדְבַּק אִישׁ בְּאִשְׁתּוֹ וְיִהְיוּ לְאֶחָד", אֶלָּא מַכְנִיס אֶת הַפְּרָט שֶׁהוּא "יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ", וַהֲרֵי אָב וָאֵם אֵינָם נִזְכָּרִים כְּלָל בְּסִפּוּר אָדָם וְחַוָּה. מַה הַצֹּרֶךְ בַּ"עֲזִיבָה" זוֹ, וּמַדּוּעַ הִיא הַתְּנַאי לְ"בָשָׂר אֶחָד"?

וְעוֹד צָרִיךְ לְהָבִין, בְּעֶצֶם לְשׁוֹן הַתּוֹרָה – "בָּשָׂר אֶחָד" – דָּבָר פֶּלֶא. הָיָה רָאוּי לְכָאוֹרָה לוֹמַר "אָדָם אֶחָד" אוֹ "מְצִיאוּת אַחַת"; וְאִם רָצְתָה הַתּוֹרָה לְהַדְגִּישׁ עוֹד יוֹתֵר אֶת עֹמֶק הָאַחְדוּת שֶׁלָּהֶם לְמַעְלָה מִן הַגַּשְׁמִיּוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה הָיְתָה צְרִיכָה לוֹמַר "נְשָׁמָה אַחַת". שֶׁהֲרֵי עֶצֶם מַהוּתוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא הַנְּשָׁמָה, וְנוֹדָע שֶׁכָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם זִוּוּג רִאשׁוֹן הֵם שְׁנֵי חֲצָאִים דִּנְשָׁמָה חֲדָה. וּמַדּוּעַ מְבַטֵּאת הַתּוֹרָה אֶת תַּכְלִית יִחוּדָם בְּלָשׁוֹן גַּס "בָּשָׂר", הַמּוֹרֶה עַל הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַחִיצוֹנִית שֶׁבָּאָדָם?

וְהִנֵּה כְּבָר עָמְדוּ חֲזַ"ל (בַּגְּמָרָא) עַל לְשׁוֹן זֶה "בָּשָׂר אֶחָד", וּפֵירְשׁוּ שֶׁ"בָּשָׂר אֶחָד" הוּא הַבֵּן הַנּוֹלָד מֵהֶם, שֶׁהַבֵּן הוּא הַ"בָּשָׂר אֶחָד" שֶׁבּוֹ מִתְחַבֵּר בְּיַחַד בְּשַׂר הָאָב וּבְשַׂר הָאֵם. וְזֶהוּ הַבֵּיאוּר הַמְּפֻרְסָם הַמּוּבָא בְּמַאֲמָרֵי חֲסִידוּת, שֶׁהַגִּלּוּי הָאֲמִתִּי שֶׁל אַחְדוּת הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה הוּא בְּזַרְעָם, שֶׁבּוֹ נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם כִּמְצִיאוּת אַחַת.

אַךְ עִם כָּל זֶה, גַּם בְּבֵיאוּר זֶה לֹא נִתְיַשְּׁבָה הַשְּׁאֵלָה כָּל צָרְכָּהּ. דְּהָרֵי, רֵאשִׁית כָּל דָּבָר, לְפִי זֶה הַפָּסוּק מְדַבֵּר עַל אֶפְשָׁרוּת שֶׁאֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת תָּמִיד – שֶׁהֲרֵי יֵשׁ זוּגִים שֶׁאֵין יוֹצֵא מֵהֶם זֶרַע – וְהַפָּסוּק מַשְׁמָעוּתוֹ לִכְאוֹרָה שֶׁזֶּהוּ עֶצֶם הַהֲגָדָרָה שֶׁל נִשּׂוּאִין כְּכָל, שֶׁהַזִּוּוּג עַצְמוֹ הוּא "בָּשָׂר אֶחָד", לְלֹא תְּלוּת בְּתַצְאוּבָה שֶׁתָּבוֹא לְאַחַר מִכֵּן. וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי לְשׁוֹן "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" מוֹרֶה שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה עַצְמָם נַעֲשִׂים בָּשָׂר אֶחָד, וְלֹא שֶׁיִּהְיֶה נִבְרָא שְׁלִישִׁי שֶׁיִּוָּלֵד מֵהֶם. הַבֵּן, סוֹפוֹ שֶׁהוּא מְצִיאוּת נִפְרֶדֶת, וְאַף שֶׁהוּא נִבְרָא מִבְּשַׂר הוֹרָיו, אֵין זֶה עוֹשֶׂה אֶת הָאָב וְהָאֵם עַצְמָם לְ"בָשָׂר אֶחָד" בִּפְשִׁיטוּת. נִמְצָא, שֶׁהַפְּשָׁט הַפָּשׁוּט וְהַפְּנִימִי שֶׁל הַפָּסוּק הוּא שֶׁעֶצֶם הַזִּוּוּג שֶׁל הַנִּשּׂוּאִין מְהַפֵּךְ אֶת הַשְּׁנַיִם לְ"בָשָׂר" אֶחָד, וְעוֹד נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ הַהֲגָדָרָה שֶׁל אַחְדוּת זוֹ הִיא בִּלְשׁוֹן "בָּשָׂר" דַּוְקָא וְלֹא "נְשָׁמָה"?

וְיִתָּכֵן לְהָשִׁיב, בְּדֶרֶךְ פְּשָׁט, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה רוֹצָה לְהַדְגִּישׁ אֶת הַצַּד הַגַּשְׁמִי שֶׁבְּיִחוּד הַבֵּינוֹנִי, שֶׁבּוֹ הַשְּׁנֵי גּוּפִים מִתְחַבְּרִים בִּפְשִׁיטוּת, לְכָךְ נִשְׁתַּמְּשָׁה בִּלְשׁוֹן "בָּשָׂר". אַךְ תְּשׁוּבָה כָּזוֹ אֵינָהּ מַסְפֶּקֶת, שֶׁהֲרֵי הַתּוֹרָה דַּיֶּקֶת בְּכָל לוֹשְׁנָהּ, וּבִפְרָט בְּפָסוּק שֶׁהוּא כְּלָל וְשֹׁרֶשׁ לְכָל הַנִּשּׂוּאִין לְדוֹרוֹת, צָרִיךְ שֶׁהַבִּטּוּי "בָּשָׂר אֶחָד" יְרַמֵּז לֹא רַק עַל תֵּאוּר מַעֲשִׂי שֶׁל מַגַּע גַּשְׁמִי, אֶלָּא עַל אֱמֶת פְּנִימִית עֲמוּקָה, הַנּוֹגַעַת לְעֶצֶם שֹׁרֶשׁ מְצִיאוּתָם שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה.

וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה מִתְחַזֶּקֶת הַצֹּרֶךְ לְבֵיאוּר פְּנִימִי, כְּשֶׁמַּזְכִּירִים מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל עַל אָדָם וְחַוָּה הָרִאשׁוֹנִים. דְּהַמִּדְרָשׁ אוֹמֵר שֶׁלְּכַתְּחִלָּה נִבְרְאוּ אָדָם וְחַוָּה כְּגוּף אֶחָד, בְּרִיָּה אַחַת בִּשְׁנֵי פָּנִים, אָחוֹר בְּאָחוֹר, וְאַחַר כָּךְ נִבְדְּלוּ, כְּדִכְתִיב "וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו". לְפִי זֶה, הָאַחְדוּת קָדְמָה לַפֵּירוּד; הַשְּׁנַיִם הֵם בִּבְחִינַת חִדּוּשׁ מְאֻחָר. אִם כֵּן, מַהוּ הַפֵּרוּשׁ בְּ"וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"? הֲרֵי בְּמַצָּבָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ יוֹתֵר מִ"בָּשָׂר אֶחָד"; הֵם הָיוּ גּוּף אֶחָד בִּפְשִׁיטוּת. וְנִמְצָא שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל בַּעַל וְאִשָּׁה עַכְשָׁו אֵינוֹ מְיַסֵּד אַחְדוּת חֲדָשָׁה, אֶלָּא מַחֲזִיר אוֹתָם לְאַחְדוּת קַדְמוֹנִית וְעַצְמִית שֶׁנִּתְכַּסְּתָה עַל־יְדֵי הַפֵּירוּד.

וְזֶה גּוּפָה צָרִיךְ בֵּיאוּר: אִם הַמַּצָּב הַשָּׁלֵם הוּא שֶׁיִּהְיוּ אֶחָד, מַדּוּעַ נִבְרְאוּ מִתְּחִלָּה כִּבְרִיָּה אַחַת וְאַחַר כָּךְ נֶחְלְקוּ? וּמַדּוּעַ לֹא הוּנְּחוּ בְּאַחְדוּתָם הָרִאשׁוֹנָה? מִזֶּה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר לְהַפְרִידָם וְאַחַר כָּךְ לְצַוּוֹת וּלְבָרֵךְ "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ מַעֲלָה מְיֻחֶדֶת בְּאַחְדוּת הַבָּאָה דַּוְקָא אַחֲרֵי פֵּירוּד, בְּאַחְדוּת שֶׁנַּעֲשֵׂית בֵּין שְׁתֵּי מְצִיאוּיוֹת הַמַּכִּירוֹת אֶת עַצְמָן כְּנִפְרָדוֹת. וְזוֹ הִיא הָאַחְדוּת שֶׁהַפָּסוּק קוֹרֵא לָהּ "בָּשָׂר אֶחָד".

וְהִנֵּה, בָּזֶה נִכְנֶסֶת גַּם מַאֲמַר חֲזַ"ל אַחֵר: "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם; לֹא זָכוּ – אֵשׁ אוֹכְלָתָן". וּמְיַסְּדִים זֶה עַל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבִּשְׁמוֹתֵיהֶם: "אִישׁ" וְ"אִשָּׁה" יֵשׁ בָּהֶם אוֹתִיּוֹת "אֵשׁ" – אַלֶ"ף שִׁ"ין – וְהָאִישׁ מוֹסִיף יוּ"ד וְהָאִשָּׁה מוֹסִיפָה הֵ"א, וְהֵם בְּיַחַד שֵׁם הוי'. כְּשֶׁזּוֹכִים, הַיּוּ"ד־הֵ"א נִגְלִים בֵּינֵיהֶם, וְהָאֵשׁ שֶׁבָּהֶם נַעֲשֵׂית אֵשׁ קֹדֶשׁ, וְהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וְגַם זֶה צָרִיךְ בֵּיאוּר. שֶׁהֲרֵי שְׁרִיאַת הַשְּׁכִינָה מְקֻשֶּׁרֶת בְּדֶרֶךְ כְּלָל עִם מַדְרֵגוֹת נַעֲלוֹת בִּקְדוּשָּׁה, עִם הַמִּשְׁכָּן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, עִם נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְכֵיצַד אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא עַל אִישׁ וְאִשָּׁה פְּשׁוּטִים מִיִּשְׂרָאֵל, בְּבֵיתָם הָאַרְצִי, שֶׁאִם זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם? וְעוֹד יוֹתֵר: הַהֶקְשֵׁר שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר דָּבָר זֶה הוּא דַּוְקָא בְּעִנְיַן הַזִּווּג שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה כְּבַעַל וְאִשְׁתּוֹ. עַל כָּרְחֵנוּ צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁהַתְּאֹר "בָּשָׂר אֶחָד" שֶׁבַּתּוֹרָה, וּמַאֲמַר חֲזַ"ל "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", אֵינָם שְׁנֵי עִנְיָנִים נִפְרָדִים, אֶלָּא דָּבָר אֶחָד הֵם: שֶׁעֶצֶם הֱיוֹתָם "בָּשָׂר אֶחָד" הוּא גּוּפָהּ שְׁרִיאַת הַשְּׁכִינָה; שֶׁהַתּוֹרָה מְרַמֶּזֶת שֶׁבִּמְקוֹם הַיִּחוּד הַגַּשְׁמִי, כְּשֶׁהוּא בִּקְדוּשָּׁה וּבְאֹפֶן שֶׁל "זָכוּ", יֵשׁ גִּלּוּי שְׁכִינָה מְיֻחָד, שֶׁאֵינוֹ נִמְצָא בְּשׁוּם קֶשֶׁר אַחֵר שֶׁבֵּין נִבְרָאִים.

וְזֶהוּ עַל פִּי מַה שֶּׁנִּגְלָה בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַזִּוּוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה הֵם כְּנֶגֶד וּמִשֹּׁרֶשׁ זִוּוּגִים עֶלְיוֹנִים – יִחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה. הַזֹּהַר מְדַבֵּר עַל הָעֲבוֹדָה הַתְּמִידִית שֶׁל יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ יִחוּד דִּדְכְרָא וְנוּקְבָא, וְשֶׁהַשְּׁלֵמוּת שֶׁל יִחוּד זֶה נִמְשֶׁכֶת וּמִתְרַשֶּׁמֶת בְּיִחוּד בַּעַל וְאִשָּׁה לְמַטָּה. וּמִן הַזֹּהַר מְבֹאָר שֶׁמַּה שֶּׁנִּרְאֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה כִּתְוֹפָעָה טִבְעִית וְגַשְׁמִית שֶׁל נִשּׂוּאִין, הוּא בֶּאֱמֶת עָנָף וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִיִּחוּדִים נַעֲלִים בְּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

אַךְ דַּוְקָא כָּאן נַעֲשֶׂה הָעִנְיָן פֶּלֶא גָּדוֹל יוֹתֵר. שֶׁאִם הַיִּחוּד שֶׁלְּמַטָּה הוּא צֶלֶם וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִזִּוּוּגִים עֶלְיוֹנִים, הַנִּקְרָאִים "יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", הֲרֵי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָעִנְיָן אֵינוֹ הַבָּשָׂר הַגַּשְׁמִי, אֶלָּא אַחְדוּת רוּחָנִית שֶׁל מִדּוֹת וּסְפִירוֹת אֱלֹקִיּוֹת. וּמַדּוּעַ בְּכָל זֹאת בּוֹחֶרֶת הַתּוֹרָה דַּוְקָא בִּלְשׁוֹן "בָּשָׂר אֶחָד", וְלֹא "נֶפֶשׁ אַחַת" אוֹ "רוּחַ אַחַת", כְּשֶׁהִיא מְרַמֶּזֶת עַל יִחוּד שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בְּאַחְדוּת אֱלֹקוּת וּשְׁכִינָתוֹ? הָיָה רָאוּי יוֹתֵר, לְפִי הַתּוֹכֶן הַפְּנִימִי, לִכְתֹּב "וְהָיוּ לְרוּחַ אַחַת" אוֹ "לְנֶפֶשׁ אַחַת", וּמִזֶּה הָיִינוּ מְבִינִים שֶׁהַיִּחוּד הַגַּשְׁמִי אֵינוֹ אֶלָּא לְבוּשׁ חִיצוֹנִי לְאַחְדוּת רוּחָנִית. מִזֶּה שֶׁהַתּוֹרָה אֵינָהּ מְדַבֶּרֶת כָּךְ, אֶלָּא קוֹבַעַת לְדוֹרוֹת אֶת הַבִּטּוּי "בָּשָׂר אֶחָד", מוּכְרָח לוֹמַר שֶׁיֵּשׁ כָּאן סוֹד עָמוֹק: שֶׁעֶצֶם בְּחִינַת הַ"בָּשָׂר" גּוּפָהּ, הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה וְהַחוּמְרִית בְּיוֹתֵר, קְשׁוּרָה הִיא בְּיִחוּד קַדְמוֹנִי הַקּוֹדֵם וְהַמְיַסֵּד אֶת כָּל הַיִּחוּדִים שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבְמַאֲמָרֵי חֲסִידוּת מְבֹאָר דֶּרֶךְ גִּלּוּי שֶׁ"בָּשָׂר אֶחָד" מוֹרֶה עַל הַבֵּן, הַמְיַחֵד בְּשַׂר הָאָב וְהָאֵם, וְגַם עַל עֶצֶם מַעֲשֵׂה הַזִּווּג, שֶׁעַל פִּי הֲלָכָה נַעֲשִׂים הֵם "גּוּף אֶחָד" בְּכַמָּה דִּינִים. אֲבָל כָּל הַבֵּיאוּרִים הָאֵלּוּ, אַף שֶׁהֵם אֱמֶת, נִשְׁאָרִים בְּתוֹךְ הָעוֹלָם כְּפִי שֶׁאָנוּ מַכִּירִים אוֹתוֹ. וַעֲדַיִן אֵינָם מְשִׁיבִים עַל הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ פָּסוּק זֶה, הַחוֹתֵם אֶת מַעֲשֵׂה בְּרִיאַת הָאָדָם, נִסְתַּגֵּר בִּלְשׁוֹן שֶׁתַּכְלִיתָהּ "בָּשָׂר אֶחָד"? מִזֶּה מוּכְרָח שֶׁכַּוָּנַת הַתּוֹרָה אֵינָהּ רַק לְתָאֵר מַצָּב הֲלָכְתִּי אוֹ קִרְבָה רִגְשִׁית, אֶלָּא לְרַמֵּז עַל דָּבָר קַדְמוֹנִי יוֹתֵר, עַל "אַחְדוּת הַבָּשָׂר" שֶׁאֵינָהּ תּוֹלָדָה מִן הַזִּווּג, אֶלָּא הִיא עַצְמָהּ שָׁרְשׁוֹ וְתַכְלִיתוֹ הָעֶלְיוֹנָה.

עַל כָּרְחֵנוּ אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת עַל "בָּשָׂר אֶחָד", אֵינָהּ מְדַבֶּרֶת רַק עַל בָּשָׂר כְּפִי שֶׁאָנוּ מְבִינִים אוֹתוֹ בַּפְּשָׁטוּת, אֶלָּא מְרַמֶּזֶת עַל סוֹד קוֹסְמִי – שֶׁבְּחִינַת הַ"בָּשָׂר", הַהִתְגַּלּוּת וְהַהִתְגַּשְּׁמוּת, יֵשׁ לָהּ שֹׁרֶשׁ בְּיִחוּד עֶלְיוֹן נַעֲלֶה בְּיוֹתֵר, וְשֶׁעֶצֶם הָאֶפְשָׁרוּת שֶׁיִּהְיוּ "שְׁנַיִם שֶׁנַּעֲשִׂים אֶחָד" בְּאֹפֶן גָּלוּי וּבְגוּפָנִיּוּת, הִיא חוֹתֶמֶת וְרִשּׁוּם שֶׁל יִחוּד הָעוֹמֵד בְּרֹאשׁ כָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת. וּמָשָׁל הַמִּדְרָשִׁי שֶׁעַל אָדָם וְחַוָּה, שֶׁהָיוּ בְּרִיָּה אַחַת אָחוֹר בְּאָחוֹר וְאַחַר כָּךְ נֶחְלְקוּ וְנֶעֶמְדוּ פָּנִים בְּפָנִים, אֵינוֹ רַק סִפּוּר עַל הָאָדָם וְהָאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנִים, אֶלָּא מָשָׁל עַל מְצִיאוּת עֶלְיוֹנָה: אַחְדוּת רִאשׁוֹנָה הַמַּחְלֶקֶת אֶת עַצְמָהּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְאַחַר מִכֵּן יִחוּד מוּדָע וּבְחִירִי, הָעָמוֹק יוֹתֵר מִן הַמַּצָּב הָרִאשׁוֹן.

וְאִם כֵּן, כָּל הַזִּוּוּגִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל הַיִּחוּדִים שֶׁהַזֹּהַר מְדַבֵּר עֲלֵיהֶם – יִחוּדָא עִלָּאָה וְיִחוּדָא תַּתָּאָה – אֵינָם אֶלָּא הִשְׁתַּלְשְׁלוּיוֹת וַעֲנָפִים מֵאוֹתוֹ יִחוּד רִאשׁוֹן. וְזֶהוּ מַה שֶּׁהַפָּסוּק "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" מְרַמֵּז: שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה אֵינוֹ רַק צֹרֶךְ חֶבְרָתִי אוֹ רִגְשִׁי, אֶלָּא הוּא חֲזָרָה וְהִתְגַּלּוּת, בְּ"בָשָׂר", שֶׁל אַחְדוּת קַדְמוֹנִית הַקּוֹדֶמֶת לָעוֹלָמוֹת.

וְאִם כֵּן, עַכְשָׁו צָרִיךְ לִשְׁאוֹל: מַהוּ אוֹתוֹ יִחוּד רִאשׁוֹן? וְהֵיכָן, בְּרֵאשִׁית סִפּוּר הַתּוֹרָה עַל הַבְּרִיאָה, הוּא שָׁרְשׁוֹ? שֶׁהֲרֵי אִם כָּל זִוּוּג תַּחְתּוֹן הוּא צֶלֶם וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, מוּכְרָח שֶׁיִּהְיֶה אָב־טִיפּוּס, זוּג עֶלְיוֹן דְּדַכְרָא וְנוּקְבָא, שֶׁקֶּשֶׁרָם הוּא מְקוֹר כָּל הַנִּשּׂוּאִין וְהַיִּחוּדִים שֶׁלְּמַטָּה."

ב

בּ׳. "זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם"

וְהִנֵּה, מוֹצְאִים אָנוּ שֶׁכְּבָר הַתּוֹרָה עַצְמָהּ מְדַבֶּרֶת, בִּתְחִלַּת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בִּלְשׁוֹן כָּזֶה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁהֵם אֶחָד. "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". וְלִכְאוֹרָה, הַפָּסוּק צָרִיךְ בֵּיאוּר: מַתְחִיל בִּלְשׁוֹן יָחִיד – "בָּרָא אֹתוֹ" – וּמְסַיֵּים בִּלְשׁוֹן רַבִּים – "בָּרָא אוֹתָם". וְעוֹד, דִּכְאוֹרָה הַכָּתוּב כּוֹפֵל עַצְמוֹ: הוֹאִיל וּכְבָר אָמַר "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ", לָמָּה מִיָּד מוֹסִיף "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם"? הֲלֹא הָיָה מַסְפִּיק שֶׁיִּוָּדַע לְאַחַר מִכֵּן שֶׁמִּין הָאָדָם נֶחְלָק לְזָכָר וּנְקֵבָה.

מִזֶּה מוּכְרָח לוֹמַר שֶׁ"זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם" אֵינוֹ רַק פְּרָט טִבְעִי־בִּיּוֹלוֹגִי מִקְרִי, אֶלָּא חֵלֶק מֵעֶצֶם הַהֲגְדָּרָה שֶׁ"בְּצֶלֶם אֱלֹקִים". הַ"צֶּלֶם אֱלֹקִים" שֶׁבָּאָדָם אֵינוֹ רַק בְּשֵׂכֶל שֶׁלּוֹ אוֹ בִּבְחִירָתוֹ הַחָפְשִׁית, אֶלָּא בְּזֶה שֶׁהוּא "זָכָר וּנְקֵבָה". דְּהַיְנוּ, שֶׁצֶּלֶם אֱלֹקִים כְּפִי שֶׁהוּא נִגְלֶה בַּבְּרִיאָה, מִצְטַיֵּר מֵעִיקָּרוֹ כְּפוֹלָרִיּוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה.

אַךְ זֶה גּוּפָהּ עֲדַיִן אֵינוֹ מוּבָן. כֵּיצַד אֶפְשָׁר לוֹמַר עַל אֱלֹקוּת הָאֵין־סוֹפִית, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִכָּל צוּרָה וְהַגְדָּרָה, שֶׁנִּתְאֶרֶת כְּ"זָכָר" וְ"נְקֵבָה"? חַס וְשָׁלוֹם לְיַחֵס לוֹ יִתְבָּרֵךְ אֵיזֶה גֶּדֶר גּוּפָנִי אוֹ רִגְשִׁי שֶׁל מִין. וְעוֹד, שֶׁאַף גַּם בָּעוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים, קֹדֶם שֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ גַּסּוּת חוּמְרִית, כְּבָר לִמְּדוּנוּ חֲזַ"ל שֶׁ"אֵין בָּהֶם לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, לֹא פְּרִיָּה וְרִבְיָה וְלֹא מַשָּׂא וּמַתָּן". וְאִם כֵּן, אֵיךְ נְדַבֵּר עַל צֶלֶם אֱלֹקִים שֶׁהוּא "זָכָר וּנְקֵבָה"?

עַל כֵּן מוּבָן שֶׁ"זָכָר" וְ"נְקֵבָה" כָּאן אֵינָם בַּמּוּבָן הַגַּס וְהַחוּמְרִי, אֶלָּא שֵׁמוֹת הֵם לִשְׁנֵי אָפְנֵי הִתְגַּלּוּת כְּלָלִיִּים, הַנִּמְצָאִים בְּכָל דַּרְגָּה וְדַרְגָּה שֶׁבְּסֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת. וְזֶהוּ מַה שֶּׁנִּקְרָא בִּלְשׁוֹן הַחֲסִידוּת "מַשְׁפִּיעַ" וְ"מְקַבֵּל" – הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמְקַבֵּל.

וּלְבָאֵר הָעִנְיָן: בְּכָל תַּהֲלִיךְ שֶׁל הִתְגַּלּוּת, יֵשׁ מַה שֶּׁמַּתְחִיל וּמַה שֶּׁמְּקַבֵּל, מַה שֶּׁנּוֹתֵן וּמַה שֶּׁנִּתָּן לוֹ. הַמַּשְׁפִּיעַ מְאֻפְיָן בְּהַשְׁפָּעָה נְקוּדִּית וּמְרֻכֶּזֶת, הַבָּאָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה; וְהַמְקַבֵּל מְאֻפְיָן בִּיכֹלֶת מְרַחֶבֶת וּמַקִּיפָה, הָעוֹלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, לְקַבֵּל, לְהַפְנִים וּלְהוֹצִיא אֶל הַפֹּעַל אֶת מַה שֶּׁהָיָה בְּכֹחַ בְּמַשְׁפִּיעַ. וּשְׁנֵיהֶם אֵינָם סְתָם הֲפָכִים, אֶלָּא שְׁנֵי חֲצָאִים שֶׁל דִּינָמִיקָה אַחַת;

שֶׁהֲרֵי בְּלִי מְקַבֵּל הַהַשְׁפָּעָה נִשְׁאֶרֶת מְרַחֶפֶת וְאֵינָהּ מִתְמַמֶּשֶׁת, וּבְלִי מַשְׁפִּיעַ הַמְקַבֵּל נִשְׁאָר רֵיק וְעָקָר.

וְזֶהוּ, בִּקְצָרָה, הַפְּנִימִיּוּת שֶׁבְּ"זָכָר" וְ"נְקֵבָה". הַזָּכָר, בְּשָׁרְשׁוֹ, הוּא כֹּחַ הַהַעֲבָרָה הַנְּקוּדִית; וְהַנְּקֵבָה, בְּשָׁרְשָׁהּ, הִיא כֹּחַ הַקַּבָּלָה הַמַּרְחֶבֶת וְהַלֵּידָה. וּכְשֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם", מְרַמֵּז הוּא שֶׁצֶּלֶם אֱלֹקִים הוּא בְּעֶצֶם דִּינָמִיקָה זוֹ שֶׁל מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, וְשֶׁהָאָדָם, כְּפִי שֶׁהוּא נִמְצָא בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּשְׁנֵי צוּרֵי גּוּף, הוּא הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל אוֹתוֹ בִּנְיָן עֶלְיוֹן.

וְזֶהוּ גַּם מַה שֶּׁנִּרְמָז בְּדִבְרֵי סֵפֶר יְצִירָה, הָאוֹמֵר "עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה... וְסוֹפָן בִּרְאשִׁיתָן וְרֵאשִׁיתָן בְּסוֹפָן, כְּקַשְׁרָא דְנוּרָא בְּגַחַלְתָּא". וְעוֹד מְבָאֵר שָׁם מִבְנֵה הַסְּפִירוֹת עַל גִּימֶל קַוִּים – אֹרֶךְ, רֹחַב וְעוֹמֶק. וְהִנֵּה, הַסְּפִירוֹת עַצְמָן עֲדַיִן אֵינָן נִקְרָאוֹת שָׁם בְּשֵׁמוֹת הַמְיֻחָדִים הַנּוֹדָעִים לָנוּ לְאַחַר מִכֵּן, אֲבָל עֶצֶם הָעִנְיָן שֶׁל קַוִּים כְּבָר מוֹרֶה שֶׁהַהֲצָלָה הָאֱלֹקִית אֵינָהּ אוֹר פָּשׁוּט בְּלִי הַבְדָּל, אֶלָּא מְסֻדֶּרֶת הִיא בִּכְיוּוּנִים שֶׁל הַמְשָׁכָה וְקַבָּלָה.

שֶׁהֲרֵי הָאֹרֶךְ הוּא הַכִּוּוּן שֶׁל מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, הַמְשָׁכָה וְהַגָּעָה לְמֶרְחָק; וְהָרֹחַב הוּא הַהִתְפַּשְּׁטוּת וְהַהִתְרַחֲבוּת לַצְּדָדִים; וְהָעוֹמֶק הוּא הַמֵּמַד שֶׁל פְּנִים וָחוּץ, מִבִּפְנִים לַחוּץ וּמִחוּץ לִפְנִים. וּבְכֻלָּם יֵשׁ תְּנוּעָה שֶׁל נְתִינָה וְשֶׁל קַבָּלָה. וְעַל כֵּן סֵפֶר יְצִירָה, בִּלְשׁוֹנוֹ הַקָּצָר וְהַנֶּעְלָם, מְרַמֵּז שֶׁהָעֶשֶׂר סְפִירוֹת אֵינָן עֶשֶׂר נְקוּדוֹת שָׁווֹת, אֶלָּא עֶשֶׂר בְּחִינוֹת הַקְּשׁוּרוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, "סוֹפָן בִּרְאשִׁיתָן וְרֵאשִׁיתָן בְּסוֹפָן" – שֶׁכָּל אֶחָד נוֹתֵן וּמְקַבֵּל, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּחִינַת גַּבְרָא דְּשָׁלְיטָא.

וְזֶהוּ מְבֹאָר בְּהַאֲרָכָה יוֹתֵר בְּתוֹרַת הַחֲסִידוּת עַל עִנְיַן הַסְּפִירוֹת. שֶׁהֲרֵי חָכְמָה נִקְרֵאת נְקוּדַּת הַהַשְׂכָּלָה, "נְקוּדָּה בִּלְתִּי מוּשֶּׂגֶת", בְּחִינַת בְּרָק הַבָּא כְּדָבָר שֶׁמִּלְמַעְלָה, בְּלִי הַכְנָעָה קוֹדֶמֶת. וְלָכֵן חָכְמָה הִיא בִּבְחִינַת מַשְׁפִּיעַ. וּבִינָה, לְעוּמַּת זֹאת, הִיא כֹּחַ הַהַרְחָבָה וְהַהִתְבּוֹנְנוּת; שֶׁהִיא לוֹקַחַת אוֹתָהּ נְקוּדָּה וּמַרְחִיבָה אוֹתָהּ לְבִנְיָן שָׁלֵם שֶׁל הֲבָנָה, "פּוֹרֶשֶׂת אוֹתוֹ לְכָל צְדָדָיו", עַד שֶׁהַדָּבָר נִתְפָּס. וְלָכֵן בִּינָה הִיא בִּבְחִינַת מְקַבֵּל. וְאַף שֶׁכֵּן, בְּאֹפֶן פָּרְדוֹכְסָלִי, דַּוְקָא הַבִּינָה הִיא שֶׁנַּעֲשֵׂית לְאַחַר מִכֵּן לְמַשְׁפִּיעַ לַמִּדּוֹת, שֶׁהֲרֵי הִיא הַנּוֹתֶנֶת לָהֶן צוּרָה וְתוֹכֶן, וְהֵן אֵינָן אֶלָּא מְקַבְּלִים מִמֶּנָּה.

וְכֵן בַּמַּעֲרָכָה הַתַּחְתּוֹנָה יוֹתֵר, הַמִּדּוֹת כְּפִי שֶׁהֵן מְקֻשָּׁרוֹת וּמִתְאַחֲדוֹת בְּ"זְעֵיר אַנְפִּין", וּמִדַּת הַמַּלְכוּת הָעוֹמֶדֶת לְקַבֵּל מֵהֶן – נִתְאָרִים כְּזוּג שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. שֶׁהֲרֵי שֵׁשׁ הַמִּדּוֹת, כְּשֶׁהֵן בִּכְלָלָן, הֵן צַד הַהַשְׁפָּעָה; דִּינָמִיקָה שֶׁל יְצִיאָה לַחוּץ, אַהֲבָה, יִרְאָה, רַחֲמִים, נֵצַח, הוֹד, יְסוֹד. וּמַלְכוּת, לְעוּמַּת זֹאת, "לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם", אֶלָּא מַה דְּקָא מְקַבְּלָא; מַהוּתָהּ הִיא קַבָּלָה וְהַבְרָאָה לַחוּץ, לְקַבֵּל אֶת כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ וּלְהוֹצִיאָן בְּדִבּוּר, בְּמַמָּשׁוּת, בְּעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן הִיא אַב־טִיפּוּס שֶׁל הַנְּקֵבָה.

וְעַל זֶה כְּבָר רִמְזוּ חֲזַ"ל בְּאָמְרָם שֶׁ"אִישׁ" וְ"אִשָּׁה" יֵשׁ בָּהֶם אוֹתִיּוֹת שֵׁם. שֶׁהֲרֵי "אִישׁ" יֵשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת א' וְשׁ' עִם יוּ"ד, וְ"אִשָּׁה" יֵשׁ בָּהּ א' וְשׁ' עִם ה"א. אִם זָכוּ – יוּ"ד וְה"א, שֶׁהֵם תְּחִלַּת שֵׁם הוי', שְׁרוּיִין בֵּינֵיהֶם וּשְׁכִינָה שְׁרוּיָה; וְאִם לָאו, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין נוֹתָר אֶלָּא "אֵשׁ" הַמְכַלָּה. וְהַכַּוָּנָה בָּזֶה אֵינָהּ רַק מוּסָרִית, אֶלָּא גַּם מְצִיאוּתִית־עַצְמִית: שֶׁבְּתוֹךְ עֶצֶם הַמִּלִּים "אִישׁ" וְ"אִשָּׁה" חָקוּק הַסּוֹד שֶׁהֵם כֵּלִים לְשֵׁם אֱלֹקִי, שְׁנֵי חֲצָאִים שֶׁל מַעֲרָכָה אַחַת. שֶׁהֲרֵי הַיּוּ"ד נוֹדַעַת כְּאוֹת הַנְּקוּדָּה, אוֹת הַזֶּרַע, בְּחִינַת חָכְמָה; וְהַה"א הִיא אוֹת הָרֹחַב וְהַהַרְחָבָה, בְּחִינַת בִּינָה וּמַלְכוּת. וְעַל כֵּן, בְּשׂוּמָם יוּ"ד בָּאִישׁ וְה"א בָּאִשָּׁה, מְרַמְּזִים חֲזַ"ל שֶׁהַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה שֶׁבָּאָדָם הֵם לְבוּשִׁים חִיצוֹנִיִּים לָאָפְנֵי פְּנִימִיִּים אֵלּוּ שֶׁל מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל.

וּמִכָּל הַנַּ"ל בָּרוּר שֶׁהַפּוֹלָרִיּוּת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה אֵינָהּ דָּבָר הַמּוֹפִיעַ רַק בְּדַרְגַּת הַגּוּפִים הַחוֹמְרִיִּים, וַאֲפִלּוּ לֹא רַק בְּדַרְגַּת הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. אֶלָּא "כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, בְּזָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם" – דְּהַיְנוּ, שֶׁכָּל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת מְסֻדֶּרֶת כְּנוֹתֵן וּמְקַבֵּל. בְּעוֹלַם הַשֵּׂכֶל, יֵשׁ מַה שֶּׁמַּבְרִיק וּמַה שֶּׁמַּרְחִיב; בְּעוֹלַם הַמִּדּוֹת, מַה שֶּׁמַּתְחִיל וּמַה שֶּׁסּוֹפֵג; בְּעוֹלַם הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, מַה שֶּׁמַּשְׁלִיךְ וּמַה שֶּׁמַּגְלֶה. וּבְכֻלָּם, הַצּוּרָה הַפְּנִימִית הִיא אוֹתָהּ צוּרָה: נְקוּדָּה הַיּוֹרֶדֶת וְשָׂדֶה הָעוֹלֶה לִקְרָאתָהּ; זֶרַע הַנִּזְרָע וַאֲדָמָה הַמּוֹצִיאָה פֵּרוֹת.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁ"בָּרָא אֹתוֹ... בָּרָא אוֹתָם". הָאָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּפִי שֶׁנִּתְאָר שָׁם, הוּא בְּבַת אַחַת יָחִיד וְרַבִּים, אֶחָד וּשְׁנַיִם. שֶׁהֲרֵי עֶצֶם הָעִנְיָן שֶׁ"אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹקִים" הוּא שֶׁכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ, בְּאֹפֶן נֶעְלָם, גַּם נוֹתֵן גַּם מְקַבֵּל, וְשֶׁזּוֹ הַכְּפִילוּת הַפְּנִימִית נִפְרֶשֶׂת לְאַחַר מִכֵּן לְחִלּוּק הַמּוּבְחָן שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה בָּעוֹלָם הַנִּגְלֶה. הַהַבְדָּלַת הַגּוּף אֵינָהּ אֶלָּא צֶלֶם, דְּהַיְנוּ דְּמוּת חִיצוֹנִית, שֶׁל הַבְדָּלַת כֹּחוֹת פְּנִימִית.

אַךְ אַף לְאַחַר כָּל זֶה נִשְׁאֶלֶת עוֹד שְׁאֵלָה יְתוֹמֶרֶת. שֶׁהֲרֵי כָּל מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ – הַיַּחַס שֶׁבֵּין חָכְמָה וּבִינָה, הַמַּעֲרָכָה שֶׁל מִדּוֹת וּמַלְכוּת, וְהַמִּבְנֶה שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת עַל קַוִּים שֶׁל הַמְשָׁכָה וְקַבָּלָה – הַכֹּל הוּא בְּסֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת כְּפִי שֶׁכְּבָר נִגְלָה וְנִתְפַּרְשָׁה בִּלְשׁוֹן סְפִירוֹת וְעוֹלָמוֹת. אֲבָל הוֹאִיל וְ"זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם" נֶאֱמַר בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי לַבְּרִיאָה, קֹדֶם שֶׁנִּזְכְּרוּ בַּתּוֹרָה בְּגִלּוּי עִנְיְנֵי סְפִירוֹת, וְהוֹאִיל וְלָמַדְנוּ שֶׁכָּל הַמַּעֲרָכוֹת הָאֵלּוּ אֵינָן אֶלָּא עֲנָפִים וּלְבוּשִׁים שֶׁל סֵדֶר קַדְמוֹנִי יוֹתֵר – מוּכְרָח לִשְׁאוֹל: מָהוּ שֹׁרֶשׁ הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמְקַבֵּל לִפְנֵי כָּל הַהַבְדָּלוֹת הָאֵלּוּ?

שֶׁהֲרֵי אִם כְּפִי שֶׁהוּקַם לְעֵיל, עֶצֶם הָעִנְיָן שֶׁ"בְּצֶלֶם אֱלֹקִים" קָשׁוּר הוּא בְּ"זָכָר וּנְקֵבָה", הֲרֵי צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה לַפּוֹלָרִיּוּת הַזֹּאת שָׁרְשָׁהּ לֹא רַק בַּסְּפִירוֹת הַנּוֹדָעוֹת לָנוּ, אֶלָּא בְּעֶצֶם הַהִתְגַּלּוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל אַחַר הַהֶעְלֵם. וְאֵיפֹה, אֵפוֹא, הוּא הַנְּקוּדָּה הָרִאשׁוֹנָה בֶּאֱלֹקוּת שֶׁבָּהּ אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עַל "נְקוּדָּה הַנּוֹתֶנֶת" וְ"מֶרְחָב הַמְקַבֵּל", קֹדֶם לַשֵּׂכֶל וְקֹדֶם לַמִּדּוֹת, וַאֲפִלּוּ קֹדֶם לְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כְּפִי שֶׁהֵן נוֹדָעוֹת לָנוּ? וְאֶל זֶה נִפְנֶה עַכְשָׁו.

ג

כְּדֵי לְהַגִּשׁ לְשֹׁרֶשׁ זֶה, צָרִיךְ תְּחִלָּה לְהַזְכִּיר מַה שֶּׁיָּדוּעַ מִתּוֹךְ תּוֹרַת הָאֲרִיז"ל, כְּפִי שֶׁנִּסְדְּרָה בְּ"עֵץ חַיִּים", בְּעִנְיַן תְּחִלַּת כָּל הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת. שֶׁהֲרֵי שָׁם מְבֹאָר שֶׁקֹּדֶם כָּל הָאֲצִילוֹת וְהַבְּרִיאוֹת לֹא הָיָה אֶלָּא אוֹר הָאֵין־סוֹף הַפָּשׁוּט לְבַדּוֹ, הַמְמַלֵּא אֶת הַכֹּל, בְּלִי רֵאשִׁית וּבְלִי תַּכְלִית, בְּאֹפֶן שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחַ מָקוֹם כְּלָל, כִּבְיָכוֹל, לְדָבָר זוּלָתוֹ, מִפְּנֵי רִבּוּי הַפְּשִׁיטוּת שֶׁבּוֹ. וּכְדֵי שֶׁיִּהְיוּ עוֹלָמוֹת, שֶׁתִּהְיֶה אֶפְשָׁרוּת כְּלָל לִגְבוּל, לְצוּרָה, לְיַחֲסֵי מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, נַעֲשָׂה הָעִנְיָן הַיָּדוּעַ דְּ"צִמְצוּם הָאוֹר" – הַהִסְתַּלְּקוּת וְהַהַסְתָּרָה שֶׁל אוֹתָהּ פְּשִׁיטוּת מְגֻלָּה מִ"מָּקוֹם" מְסֻיָּם, וְנִשְׁאַר חָלָל.

וּלְתוֹךְ אוֹתוֹ חָלָל נִמְשָׁךְ אַחַר כָּךְ הַ"קַו" – חוּט דַּק וּמְמֻדָּד שֶׁל אוֹר מֵהָאֵין־סוֹף, וּמִן הַקַּו הַזֶּה נִמְשָׁכִים כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּסֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּתָם. וְהַתַּצְלוּרָה הָרִאשׁוֹנָה, הַסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן הַנִּתְגַּלֶּה מִן הַקַּו בְּתוֹךְ הֶחָלָל, הוּא מַה שֶּׁהָאֲרִיז"ל קוֹרֵא לוֹ בְּשֵׁם "אָדָם קַדְמוֹן".

וְהִנֵּה, לִכְאוֹרָה עֶצֶם הַכְּרִיאָה הַזֹּאת בְּשֵׁם "אָדָם" הִיא דָּבָר תְּמִיהָה. מַדּוּעַ הַסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן נִקְרָא בְּשֵׁם "אָדָם" – לָשׁוֹן שֶׁבְּכָל הַתּוֹרָה מוֹרֶה עַל צוּרָה, דְּיוֹקֶן, "צֶלֶם", וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה: צֶלֶם אֱנוֹשִׁי? הָיָה נִרְאֶה שֶׁשֵּׁם זֶה רָאוּי רַק לְמַדְרֵגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת יוֹתֵר, שֶׁכְּבָר נִמְצָא בָּהֶן בְּגִלּוּי בִּנְיָן מְסֻיָּם שֶׁל סְפִירוֹת, רֹאשׁ וְגוּף, יָמִין וּשְׂמֹאל וְאֶמְצָעִי. וְאֵיךְ יִתְיַשֵּׁב שֵׁם זֶה עַל הַגִּלּוּי הָרִאשׁוֹן לְאַחַר הַצִּמְצוּם, שֶׁכֻּלּוֹ עֲדַיִן בְּמַצָּב שֶׁל פְּשִׁיטוּת גְּמוּרָה לְגַבֵּי כָּל מַה שֶּׁבָּא אַחֲרָיו?

אַךְ זֶה גּוּפָה הוּא מַה שֶּׁמְּלַמֵּד הָאֲרִיז"ל: שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא צוּרָה, "צוּרָה" כְּלָלִית, שֶׁבְּתוֹכָהּ כְּלוּלִים בְּהֶעְלֵם כָּל הַצּוּרוֹת שֶׁל אַחַר כָּךְ. אֵינוֹ עֲדַיִן הַפַּרְצוּפִים הַמְּפֹרָטִים שֶׁיֵּצְאוּ לְאַחַר מִכֵּן, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם כְּבָר נִקְרָא הוּא "אָדָם", מִפְּנֵי שֶׁעֶצֶם אֶפְשָׁרוּת הַ"דְּיוֹקֶן", הַדְּמוּת הַמְּמֻסְגֶּרֶת, נֶאֶסֶפֶת שָׁם בְּדֶרֶךְ הֶעְלֵם.

וּלְבָאֵר זֶה, מַעֲרִךְ "עֵץ חַיִּים" אֶת עִנְיַן הָ"עִגּוּלִים" וְהַ"יֹּשֶׁר". דְּהַיְינוּ, שֶׁלְּאַחַר הַצִּמְצוּם, קֹדֶם הִתְצַיְּרוּת אָדָם קַדְמוֹן, יֵשׁ סֵדֶר שֶׁל "עִגּוּלִים" – כְּעֵין עִגּוּלִים מְרֻכָּזִים, כִּבְיָכוֹל – שֶׁבָּהֶם הָאוֹר נִמְשָׁךְ בְּשָׁוֶה לְכָל הַצְּדָדִים מִן הַמֶּרְכָּז, בְּלִי הַבְחָנַת מַעְלָה וּמַטָּה, יָמִין וּשְׂמֹאל. זֶהוּ אֹפֶן גִּלּוּי שֶׁבּוֹ כָּל הַנְּקוּדוֹת שָׁווֹת בְּרִחוּקָן מִן הַמֶּרְכָּז, וּלְפִיכָךְ עֲדַיִן אֵין שָׁם מָקוֹם לְיַחַס, לְקִרְבָה וּרְחוֹק, לְקַו וְצִיר. זֶהוּ אוֹר הַמַּקִּיף בְּשִׁוְיוֹן גָּמוּר, "מַקִּיף" בְּהַגְדָּרָתוֹ הַקִּצּוֹנִית בְּיוֹתֵר.

מַה־שֶּׁאֵין־כֵּן אָדָם קַדְמוֹן הוּא כְּבָר "יֹשֶׁר" – יְשָׁרוּת, צוּרָה קַוִּית. הַקַּו אֵינוֹ נִשְׁאַר בְּאֹפֶן שֶׁל עִגּוּל לְבַד, אֶלָּא מִתְסַדֵּר כְּ"דְיוֹקֶן" שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֹאשׁ, גּוּף וְרַגְלַיִם, מַדְרֵגוֹת שֶׁל עֶלְיוֹן וְתַחְתּוֹן, פְּנִימִי וְחִיצוֹן. לֹא שֶׁזֶּהוּ כְּבָר עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּהְיוּ בַּאֲצִילוּת – חַס וְשָׁלוֹם לְעָרֵב מַדְרֵגוֹת – אֶלָּא שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָלָל נִתְגַּלֶּה עַכְשָׁו סֵדֶר שֶׁבּוֹ הָאוֹר אֵינוֹ בְּשָׁוֶה לְכָל הַצְּדָדִים, אֶלָּא נִמְשָׁךְ עַל פִּי תַּבְנִית שֶׁל קִרְבָה וּרְחוֹק מֵהָאֵין־סוֹף, תַּבְנִית שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ כָּל הַהַבְדָּלוֹת שֶׁל אַחַר כָּךְ.

וְכָךְ, אָדָם קַדְמוֹן הוּא הַיֹּשֶׁר הָרִאשׁוֹן לְאַחַר הָעִגּוּלִים. וְלָכֵן נִקְרָא הוּא "אָדָם", שֶׁהֲרֵי גַּם הַצּוּרָה הָאֱנוֹשִׁית הִיא "יֹשֶׁר": דְּיוֹקֶן הָעוֹמֵד זָקוּף, שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֹאשׁ לְמַעְלָה וְרַגְלַיִם לְמַטָּה, צַד יָמִין וְצַד שְׂמֹאל, אֵיבָרִים פְּנִימִיִּים וְאֵיבָרִים חִיצוֹנִיִּים. כָּל הַהַבְחָנוֹת הָאֵלּוּ שֶׁבָּאָדָם הַתַּחְתּוֹן אֵינָן אֶלָּא הֶעְלֵם דַּק וּמְרֻחָק בְּיוֹתֵר שֶׁל אוֹתוֹ "עֲמִידָה" רִאשׁוֹנָה שֶׁל הַקַּו בֶּחָלָל כְּיֹשֶׁר.

וְעִם כָּל זֹאת, עִם כָּל הַנַּ"ל, מֻדְגָּשׁ בַּחֲסִידוּת שֶׁאָדָם קַדְמוֹן אֵינוֹ פַּרְצוּף בַּמּוּבָן הָרָגִיל, אֶלָּא "מַקִּיף הַכֹּל" – הוּא מַקִּיף וְכוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת כָּל מַה שֶּׁיִּהְיֶה לְעוֹלָם. מְתֹאָר הוּא כְּ"רָצוֹן הַכְּלָלִי", שֶׁבּוֹ כָּל הַפְּרָטִים הָעֲתִידִים כְּלוּלִים לֹא כִּפְרָטִים אֶלָּא כְּנִטְיָה פְּשׁוּטָה אַחַת שֶׁל הָאֵין־סוֹף לְגִלּוּי. כְּמוֹ בָּאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ רָצוֹן כְּלָלִי עַל כְּלַל כִּוּוּן חַיָּיו, שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים כָּל הָרְצוֹנוֹת הַפְּרָטִיִּים וְהַתָּכְנִיּוֹת הַמְּרֻבּוֹת בְּאֹפֶן שֶׁאֵינָם מְחֻלָּקִים עֲדַיִן, כָּךְ אָדָם קַדְמוֹן מְאַסֵּף בְּתוֹכוֹ אֶת כָּל כֹּחוֹת הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַפַּרְצוּפִים, אֲבָל רַק בְּאֹפֶן כְּלָלִי, עֶלְיוֹן.

וּמִזֶּה מוּבָן שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱחֹז יַחַד שְׁתֵּי תְּאֻרוֹת שֶׁכְּאִלּוּ הֵן הֶפֶךְ זוֹ מִזּוֹ. מִצַּד אֶחָד, אָדָם קַדְמוֹן נִקְרָא "אָדָם" וּמְצוּיָּר כְּ"יֹּשֶׁר", כְּצוּרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רֹאשׁ וְגוּף, וְהוּא עַצְמוֹ שֹׁרֶשׁ הַתַּבְנִית וְהַהִתְחַלְּקוּת. וּמִצַּד שֵׁנִי, הוּא מְזֻהֶה עִם "רָצוֹן הַכְּלָלִי" וְ"מַקִּיף הַכֹּל", שֶׁלִּכְאוֹרָה הֵם הֶפֶךְ הַצּוּרָה, וְדוֹמִים יוֹתֵר לְאוֹר כְּלָלִי סוֹבֵב וְאֵינוֹ מֻגְדָּר, שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ נִכְנָס לִפְרָטִים.

וְאָמְנָם, זֶהוּ גּוּפָה הוּא עִנְיָנוֹ הַנִּפְלָא: שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא נְקוּדַּת הַמִּפְגָּשׁ בֵּין "מַקִּיף" וְ"פְּנִימִי", בֵּין הַשִּׁוְיוֹן הַמַּקִּיפִי שֶׁל הָעִגּוּלִים לִפְרָטֵי הַהִתְבָּרְרוּת שֶׁל הַפַּרְצוּפִים שֶׁל אַחַר כָּךְ. עֲדַיִן הוּא קָרוֹב לִפְשִׁיטוּת הָאֵין־סוֹף, וּמִכָּל מָקוֹם מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָּל הַגְּבוּל. לְפִיכָךְ נִקְרָא בְּשֵׁם "אָדָם" – "דְּמוּת" – וּמִכָּל מָקוֹם הוּא לְגַמְרֵי לְמַעְלָה מִן הַדְּמוּת שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לִתְפֹּס בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים.

וְעַל פִּי זֶה מַתְחִילִים אָנוּ לְהָבִין אֵיךְ כָּל זָכָר וּנְקֵבָה שֶׁיִּהְיוּ לְעוֹלָם צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁרוּשָׁם שָׁם. שֶׁהֲרֵי אִם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, עֶצֶם הָעִנְיָן דְּ"צֶלֶם אֱלֹקִים" אֵינוֹ נִפְרָד מִ"זָּכָר וּנְקֵבָה", וְאִם כָּל הַתַּצְלוּיוֹת דְּ"חָכְמָה/בִּינָה", "מִדּוֹת/מַלְכוּת", "מַשְׁפִּיעַ/מְקַבֵּל", אֵינָן אֶלָּא עֲנָפִים שֶׁל סֵדֶר קַדְמוֹנִי יוֹתֵר – מוּכְרָח שֶׁשָּׁרְשָׁם הָרִאשׁוֹן יִהְיֶה בְּאוֹתָהּ מַדְרֵגָה שֶׁבָּהּ כָּל הַסֵּדֶר עֲדַיִן אֵינוֹ אֶלָּא רָצוֹן אֶחָד כְּלָלִי. שָׁם, בְּאָדָם קַדְמוֹן, צְרִיכָה לִהְיוֹת הַהַתְחָלָה הַדַּקָּה בְּיוֹתֵר שֶׁל כָּל הַהַשְׁפָּעָה וְכָל הַקַּבָּלָה, כָּל הַנְּקוּדָּה וְכָל הַהִתְפַּשְּׁטוּת.

אַךְ הִנֵּה, כְּשֶׁאָנוּ מַבִּיטִים בְּתֵאוּר אָדָם קַדְמוֹן כְּפִי שֶׁהוּא בְּ"עֵץ חַיִּים", נוֹלֶדֶת קֻשְׁיָה. שֶׁהֲרֵי הַתֵּאוּר שָׁם הוּא כִּמְעַט רַק בִּלְשׁוֹן "קַו יָשָׁר; "אָדָם" יְחִידִי, עוֹמֵד לְבַדּוֹ. הַפַּרְצוּפִים שֶׁל אַחַר כָּךְ – "אַבָּא" וְ"אִמָּא", "זְעֵיר אַנְפִּין" וְ"נוּקְבָא" – נִמְשָׁכִים כֻּלָּם מֵאֵיבָרִים מְסֻיָּמִים שֶׁבְּאָדָם קַדְמוֹן, מֵאָזְנָיו, מֵאַפּוֹ, מִפִּיו וְכוּ'. אֲבָל אָדָם קַדְמוֹן עַצְמוֹ אֵינוֹ מְצֻגָּשׁ שָׁם כְּזוּג, כְּ"זָכָר וּנְקֵבָה"; הוּא "יֹשֶׁר" יָחִיד, "אָדָם" שֶׁנִּרְאֶה כְּלוֹאֵט בְּתוֹכוֹ אֶת הַכֹּל, בְּלִי שׁוּם אִזְכּוּר שֶׁל "זוּלָתוֹ" מְקַבִּיל.

וְעוֹד יוֹתֵר מִזֶּה: עֶצֶם הַלָּשׁוֹן שֶׁבּוֹ מְדֻבָּר עַל אָדָם קַדְמוֹן – כְּ"קַו", כְּ"יֹשֶׁר", כְּ"רָצוֹן" – נִרְאֶה בְּמַבָּט רִאשׁוֹן כְּמִתְיַחֵס לְצַד הַהַשְׁפָּעָה, לִתְנוּעַת הַיְצִיאָה. הַ"קַּו" "נִכְנָס" לֶחָלָל, "נִמְשָׁךְ" מֵאוֹר הָאֵין־סוֹף לִפְנִים. דְּיוֹקַן הָאָדָם הָעוֹמֵד בְּתוֹךְ הַמָּקוֹם הוּא דְּמוּת שֶׁל מְצִיאוּת הַנִּכְנֶסֶת לַהֶעְדֵּר, אוֹר הַמְּמַלֵּא רֵיקָנוּת. וְכָל זֶה, בִּלְשׁוֹנֵנוּ, נִשְׁמָע כְּצַד הַזָּכָרִי, הַמַּשְׁפִּיעַ, בְּעוֹד שֶׁהַ"מָּקוֹם" אֲשֶׁר בּוֹ נִכְנָס וּמִתְמַלֵּא הַקַּו אֵינוֹ מְקַבֵּל בַּקְּטָעִים אֵלּוּ שֵׁם וּמַעֲמָד מְיֻחָד. הוּא כְּאִלּוּ רֶקַע, הֶחָלָל שֶׁבּוֹ עוֹמֵד אָדָם קַדְמוֹן.

אִם כֵּן, נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כָּאן קֻשְׁיָה חַדָּה. הוּקַם לְעֵיל שֶׁהַפּוֹלָרִיּוּת דְּ"זָכָר וּנְקֵבָה" הִיא עֶצֶם הָעִנְיָן, שֶׁכְּבָר בְּ"צֶלֶם אֱלֹקִים" הִיא נוֹכַחַת, וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה אֵין גִּלּוּי צֶלֶם בְּלִי דּוּאִיּוּת זוֹ. וְהִנֵּה כְּשֶׁאָנוּ בָּאִים לַסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן לְאַחַר הַצִּמְצוּם, לְאָדָם קַדְמוֹן, הַתֵּאוּר נִרְאֶה כְּאִלּוּ הוּא צַד אֶחָד: אָדָם יָחִיד, קַו יָחִיד, בְּלִי אִזְכּוּר מְפֹרָשׁ שֶׁל בַּת־זוּג נְקֵבִית, שֶׁל מְקַבֵּל רִאשׁוֹן. וְאֵיפֹה, אֵפוֹא, שֹׁרֶשׁ הַנְּקֵבָה בְּסֵדֶר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה? אֵיפֹה הַנְּקוּדָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל קַבָּלָה, אִם כָּל מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים הוּא קַו יָשָׁר שֶׁל הַשְׁפָּעָה?

אוּלַי יֵשׁ לוֹמַר בִּתְחִלָּה שֶׁבְּאָדָם קַדְמוֹן עַצְמוֹ אֵין כְּלָל חֲלֻקָּה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַבְחָנַת זָכָר וּנְקֵבָה, וְשֶׁחֲלֻקָּה זוֹ מַתְחִילָה רַק בְּמַדְרֵגוֹת הַפַּרְצוּפִים שֶׁל אַחַר כָּךְ הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. לְפִי זֶה, אָדָם קַדְמוֹן הָיָה כְּעֵין אַחְדוּת שֶׁלְּמַעְלָה מִן הַמִּינִים, וְהַפּוֹלָרִיּוּת שֶׁאָנוּ מְבַקְשִׁים לֹא הָיְתָה שָׁרְשָׁהּ שָׁם, אֶלָּא רַק לְמַטָּה מִמֶּנּוּ.

אֲבָל תֵּירוּץ זֶה קָשֶׁה, מִשְּׁנֵי טַעֲמִים. רִאשׁוֹן, שֶׁהוּא סוֹתֵר אֶת עֶצֶם מַשְׁמָעוּת הַשֵּׁם "אָדָם" כְּמוֹ שֶׁהוּא נִתָּן כָּאן. שֶׁאִם אָדָם קַדְמוֹן הָיָה פָּשׁוּט לְגַמְרֵי, לְמַעְלָה מִכָּל צוּרָה, הָיָה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִקָּרֵא "אָדָם" כְּלָל, אֶלָּא יִשָּׁאֵר בִּבְחִינַת אוֹר פָּשׁוּט וְ"עִגּוּל". זֶה עַצְמוֹ שֶׁנִּקְרָא "אָדָם" וְ"יֹשֶׁר" מוֹרֶה שֶׁכְּבָר הוּא הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ מַתְחִילָה הַצּוּרָה. וְאִם כֵּן, אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁאֵין בּוֹ רֶמֶז גַּם לַצּוּרָה הַיְסוֹדִית בְּיוֹתֵר, הִיא יַחַס מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל?

שֵׁנִית, אַף אִם נֹאמַר שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא לְמַעְלָה מֵהַחֲלֻקָּה לְזָכָר וּנְקֵבָה כְּפִי שֶׁהֵם נוֹדָעִים לָנוּ, מִכָּל מָקוֹם, מֵאַחַר שֶׁכָּל הַגִּלּוּיִים שֶׁלְּמַטָּה הֵם הִשְׁתַּלְשְׁלוּיוֹת מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ לְכָל הַפָּחוֹת שֹׁרֶשׁ נִסְתָּר, הֶעְלֵם, שֶׁל דּוּאִיּוּת זוֹ. שֶׁאֵין דָּבָר יוֹרֵד בַּעֲנָף אִם אֵינוֹ כָּלוּל בַּשֹּׁרֶשׁ. וּמֵאַחַר שֶׁלְּאַחַר כָּךְ יִהְיוּ פַּרְצוּפֵי "זָכָר" וְ"נְקֵבָה" עִם כָּל הַיַּחֲסִים הַמְּסֻבָּכִים שֶׁבֵּינֵיהֶם, מוּכְרָח שֶׁבְּאָדָם קַדְמוֹן עַצְמוֹ יִהְיֶה נְקוּדַּת מָקוֹר שֶׁמִּמֶּנָּה נִגְזָרִים שְׁנֵיהֶם, אַף שֶׁשָּׁם הוּא בְּאֹפֶן שֶׁלְּגַמְרֵי לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגָתֵנוּ. וְלֹא לוֹמַר כָּךְ הוּא כְּאִלּוּ לַעֲקֹר אֶת הַכְּלָל שֶׁ"אֵין לְךָ דָּבָר תַּחְתּוֹן שֶׁאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה".

לְפִיכָךְ אָנוּ מֻכְרָחִים לוֹמַר שֶׁאָדָם קַדְמוֹן, כְּ"רָצוֹן הַכְּלָלִי" וְ"מַקִּיף הַכֹּל", כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ, בְּדֶרֶךְ הֶעְלֵם, אֶת כָּל כֹּחוֹת הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה שֶׁל אַחַר כָּךְ – שֶׁכָּל סֵדֶר הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמְקַבֵּל נִמְצָא שָׁם, אֲבָל רַק כִּנְטִיָּה אַחַת שֶׁאֵינָהּ מְחֻלֶּקֶת. כְּמוֹ הָרָצוֹן בָּאָדָם שֶׁכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ, קֹדֶם כָּל מַחֲשָׁבָה מְדֻעֶּת, אֶת הָרָצוֹן לְהָבִין וְהָרָצוֹן לְהַרְגִּישׁ, הָרָצוֹן לְדַבֵּר וְהָרָצוֹן לַעֲשׂוֹת – כָּל הַכֹּחוֹת הָעֲתִידִיִּים כְּלוּלִים שָׁם בִּנְקוּדָּה אַחַת. כָּךְ גַּם בְּאָדָם קַדְמוֹן, כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה וְכֹחַ הַקַּבָּלָה, כֹּחַ הַהַקְרָנָה וְכֹחַ הַהִתְהַדְהוּת, נוֹכְחִים שָׁם כְּאֶחָד.

אַךְ גַּם זֶה עַצְמוֹ אֵינוֹ פּוֹתֵר אֶת קֻשְׁיָתֵנוּ, אֶלָּא רַק מְשַׁנֶּה אֶת צוּרָתָהּ. שֶׁאִם אָמְנָם אָדָם קַדְמוֹן הוּא נְקוּדַּת רָצוֹן כְּלָלִית כָּזוֹ, שֶׁבָּהּ הַכֹּל אֶחָד, צָרִיךְ לִשְׁאֹל בְּדִיּוּק יוֹתֵר: מַהוּ הַתֹּכֶן הַפְּנִימִי שֶׁל רָצוֹן זֶה? אֵיךְ אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עַל "שֹׁרֶשׁ הַקַּבָּלָה" בְּתוֹךְ מַדְרֵגָה שֶׁנִּתְאֲרָה כְּ"קַו", כְּ"נִכְנָס" וְ"נִמְשָׁךְ"? אֵיפֹה, בִּלְשׁוֹן הַצִּמְצוּם וְהֶחָלָל וְהַקַּו, בְּעוֹד שֶׁהַדָּבָר הוּא הַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַהַגְבָּלָה הָאֱלֹקִית וְהַחֲזָרָה לִפְנִים, יֵשׁ תְּנוּעָה שֶׁאֵינָהּ רַק יְצִיאָה אֶל הַחוּץ אֶלָּא גַּם עֲשִׂיַּת מָקוֹם, שֶׁאֵינָהּ רַק "אָדָם" אֶלָּא גַּם כֹּחַ לְ"אַחֵר"?

בִּלְשׁוֹן אַחֶרֶת: כְּשֶׁהַקַּו עוֹמֵד כְּאָדָם קַדְמוֹן בְּתוֹךְ הֶחָלָל, הַאִם הֶחָלָל אֵינוֹ אֶלָּא הֶעְדֵּר נֵיטְרָלִי שֶׁהַקַּו מְמַלְּאוֹ, אוֹ שֶׁעֶצֶם מְצִיאוּתוֹ שֶׁל "מָקוֹם" זֶה מוֹרֶה כְּבָר עַל אֵיזוֹ מַעֲלָה חִיּוּבִית שֶׁל קַבָּלָה, עַל שָׂדֶה רִאשׁוֹנִי שֶׁעוֹמֵד בְּיַחַס אֶל הַקַּו כִּ"מְקַבֵּל" לְ"מַשְׁפִּיעַ"? וְאִם כֵּן, אֵיךְ מַעֲלָה זוֹ שְׁרוּשָׁהּ בָּאֱלֹקוּת עַצְמָהּ, וְלֹא רַק בְּצַד הַ"מְּפֻנֶּה"?

עַל כָּרְחֵנוּ לוֹמַר שֶׁאֵין קֻשְׁיוֹת אֵלּוּ נִתְרָצוֹת בִּפְשִׁיטוּת עַל־יְדֵי הַהֲבָנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא "יָשָׁר" יָחִיד. הֵן מְאַלְּצוֹת אוֹתָנוּ לַחֲזוֹר לִתְחִלַּת הָעִנְיָן, לַצִּמְצוּם עַצְמוֹ וְלַיַּחַס שֶׁבֵּין הֶחָלָל וְהַקַּו, וּלְבַקֵּשׁ בְּתוֹךְ הַהֶעְלֵם הָרִאשׁוֹן וְהַקַּו הָרִאשׁוֹן הַנִּכְנָס, הַבְחָנָה עֲמֻקָּה יוֹתֵר. שֶׁהֲרֵי אִם אָדָם קַדְמוֹן הוּא בֶּאֱמֶת שֹׁרֶשׁ כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר "זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם", צָרִיךְ שֶׁבְּתוֹךְ מַהוּתוֹ עַצְמוֹ יִהְיֶה נִסְתָּר לֹא רַק אַרְכֵּיטִיפָּא דְּ"זָכָר", אֶלָּא גַּם הַנְּקוּדָּה הָרִאשׁוֹנָה, הַנִּסְתֶּרֶת בְּיוֹתֵר, שֶׁל "נְקֵבָה" – אַף שֶׁעֲדַיִן אֵינָהּ נִקְרֵאת בְּשֵׁם וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת.

וּלְגַלּוֹת זֶה, צָרִיךְ לְעַיֵּן בְּדִקְדּוּק יוֹתֵר בְּמַהוּת הֶחָלָל, בַּ"רְשִׁימוּ" הַנִּשְׁאָר בּוֹ לְאַחַר הַצִּמְצוּם, וּבְאֹפֶן כְּנִיסַת הַקַּו וְהִתְיַחֲסוּתוֹ לָרְשִׁימוּ הַזֶּה. שָׁם, בְּ"רֶחֶם" הַמָּקוֹם עַצְמוֹ, נִמְצֵאת הַשְּׂרָשָׁה הַמִּשְׁתַּתֶּפֶת הָעוֹמֶדֶת כְּנֶגֶד אָדָם קַדְמוֹן; אֲבָל זֶה כְּבָר שַׁיָּךְ לְשָׁלָב אַחֵר בְּדִבּוּרֵנוּ. כָּאן רַק חִדַּדְנוּ אֶת הַהֶכְרֵחַ: שֶׁהַיִּחוּד הַנִּרְאֶה כְּאִלּוּ יֵשׁ בְּאָדָם קַדְמוֹן אֵינוֹ הַתְּמוּנָה הַשְּׁלֵמָה, וְשֶׁהַחִפּוּשׂ אַחַר הַנְּקֵבָה בְּרֵאשִׁית הָאֲצִילוּת עוֹדֶנּוּ לְפָנֵינוּ.

ד

כְּדֵי לְהִתְקָרֵב לָזֶה, צָרִיךְ לָשׁוּב אֶל הַלָּשׁוֹן עַצְמוֹ שֶׁבּוֹ נִמְסַר לָנוּ רֵאשִׁית הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִפִּי הָאֲרִיזַ"ל. שֶׁהֲרֵי שָׁם מְבֹאָר, שֶׁקֹּדֶם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנֶּאֱצָלִים הָיָה אוֹר אֵין־סוֹף מְמַלֵּא אֶת כָּל הַמְּצִיאוּת בְּאֹפֶן שֶׁל פְּשִׁיטוּת גָּמוּר, בְּלִי מָקוֹם כְּלָל לְשׁוּם דָּבָר זוּלָתוֹ. וּכְשֶׁעָלָה בִּרְצוֹנוֹ הַפָּשׁוּט לְהַאֲצִיל הָעוֹלָמוֹת וְלִהְיוֹת נִקְרָא בְּשֵׁם "אֱלֹקִים", "דַּיָּן" וְ"מֶלֶךְ" – אָז צִמְצֵם אֶת אוֹרוֹ, כִּבְיָכוֹל, אֶל הַצַּד, וְנִשְׁאַר בָּאֶמְצַע חָלָל פָּנוּי, "מָקוֹם" רֵיק וּמְבֻטָּל, שֶׁבְּתוֹכוֹ יוּכַל לְהִתְגַּלְגֵּל סֵדֶר הָעוֹלָמוֹת. וְאַחַר כָּךְ נִמְשַׁךְ קַו דַּק, חוּט דַּק וּמְדֻד שֶׁל אוֹר, מֵאוֹר אֵין־סוֹף חָזַר וְנִכְנַס לְתוֹךְ אוֹתוֹ הֶחָלָל, וְקַו זֶה הוּא שֹׁרֶשׁ אָדָם קַדְמוֹן.

וְהִנֵּה, בִּפְשָׁטוּת הַדְּבָרִים, כָּל הַדְּגִישָׁה הִיא עַל הַקַּו: שֶׁהוּא הַהִתְגַּלּוּת הַמְּדֻמֶּדֶת, הַיָּשָׁר, הָאָדָם. הֶחָלָל, לְעוּמַּת זֶה, נִרְאֶה רַק כִּתְנַאי שְׁלִילִי, חִסָּרוֹן, הֶעְדֵּר אוֹר. אֲבָל אִם כֵּן, עֲדַיִן לֹא הֵבַנּוּ בֶּאֱמֶת אֶת הַצִּמְצוּם. דְּהַיְינוּ, כַּיָּדוּעַ, שֶׁאוֹר אֵין־סוֹף הוּא בְּלִי גְּבוּל מַמָּשׁ; וְאִם כֵּן, אֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה "מָקוֹם" רֵיק מִמֶּנּוּ, חַס וְשָׁלוֹם? וְאִם אָנוּ מֻכְרָחִים לוֹמַר שֶׁגַּם הֶחָלָל אֵינוֹ רֵיק מֵאֱלֹוקוּת בֶּאֱמֶת, רַק שֶׁהַגִּילּוּי הַקּוֹדֵם אֵינוֹ נִגְלֶה שָׁם – הֲרֵי כְּבָר בָּרוּר שֶׁהֶחָלָל אֵינוֹ אַיִן פָּשׁוּט, אֶלָּא עִנְיָן מְסֻיָּם, אֹפֶן מְסֻיָּם שֶׁל הִתְיַחֲסוּת אֵין־סוֹף לְאֶפְשָׁרוּת הַזּוּלָתוּת.

וְעוֹד, שֶׁהֲרֵי הָאֲרִיזַ"ל עַצְמוֹ מוֹסִיף פְּרָט מַכְרִיעַ: שֶׁהַצִּמְצוּם אֵינוֹ מַנִּיחַ אֶת הֶחָלָל בְּרֵיק מִכֹּל, אֶלָּא שֶׁנִּשְׁאַר בְּתוֹכוֹ רְשִׁימוּ, רֹשֶׁם וְהַטְבָּעָה מֵהָאוֹר הָרִאשׁוֹן. וְרְשִׁימוּ זֶה הוּא שֹׁרֶשׁ כָּל הַמִּדּוֹת וְהַגְּבוּלִים שֶׁיִּהְיוּ לְעוֹלָם, הַשֹּׁרֶשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַכֵּלִים, כָּל צוּרוֹת הַקַּבָּלָה וְהַהַגְבָּלָה. אִם כֵּן, צָרִיךְ לְהַבִּיט עַל הֶחָלָל כְּ"מִפְנֶה" וְעַל הָרְשִׁימוּ כְּ"נִשְׁאָר" כְּדָבָר אֶחָד: שֶׁהַ"מָּקוֹם" אֵינוֹ רֵיקוּת גְּמוּרָה, אֶלָּא שָׂדֶה הַמְּמֻסְגָּר עַל־יְדֵי זִכָּרוֹן דַּק וְנֶעְלָם שֶׁל הָאוֹר הָאֵין־סוֹפִי שֶׁמִּלְאוֹ לְפָנִים.

וּבָזֶה מַתְחִילִים אָנוּ לְהַרְגִּישׁ שֶׁכְּבָר בְּעֶצֶם תְּאַר הַצִּמְצוּם וְהָרְשִׁימוּ יֵשׁ, לְכָל הַפָּחוֹת בְּדֶרֶךְ כֹּחַ, לָשׁוֹן שֶׁל מְקַבֵּל הָעוֹמֵד כְּנֶגֶד הַקַּו כְּמַשְׁפִּיעַ. שֶׁהֲרֵי הַקַּו נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ מַשֶּׁהוּ; אֵינוֹ תָּלוּי בָּאֲוִיר. הוּא חוֹזֵר וְנִכְנָס לְתוֹךְ חָלָל שֶׁכָּל מַהוּתוֹ הַפְּנִימִית עַכְשָׁו הִיא כֹּחַ הַהִתְחַקְּקוּת, הַהִתְרַשְּׁמוּת, הַהִתְמַלְּאוּת. הֶחָלָל עִם רְשִׁימוּ שֶׁבְּתוֹכוֹ הוּא הַ"מָּקוֹם" שֶׁל הַקַּבָּלָה.

וּלְהַעֲמִיק יוֹתֵר בָּזֶה, נִפְנֶה אֶל דִּבְרֵי הַפְּתִיחָה שֶׁל סֵפֶר הַבָּהִיר, שֶׁכְּיָדוּעַ הֵם מִשָּׁרְשֵׁי עִנְיְנֵי הָאֲרִיזַ"ל. וְהִנֵּה הַבָּהִיר מְדַבֵּר עַל "מָקוֹם שֶׁבּוֹ הָעוֹלָם נֶחֱקַק". וְאֵינוֹ אוֹמֵר רַק שֶׁהָעוֹלָם נִמְשַׁךְ אוֹ נֶאֱצַל, אֶלָּא שֶׁהוּא נֶחֱרַט וְנִכְתַּב בְּתוֹךְ מָקוֹם קוֹדֵם. וּמָקוֹם זֶה נִמְשָׁל שָׁם לְגֹשׁ עָב שֶׁנֶּחֱרָטִים בּוֹ אוֹתִיּוֹת, אוֹ לְשַׁעֲוָה שֶׁחוֹתָם נִטְבָּע בָּהּ. שֶׁהֲרֵי צוּרַת הָעוֹלָם אֵינָהּ תְּלוּיָה בָּאַיִן, אֶלָּא הִיא צִיּוּר הַנֶּחְרָט בְּתוֹךְ חֹמֶר מְקַבֵּל.

וְעוֹד מוֹסִיף הַבָּהִיר מָשָׁל הַלֶּהָבָה הַגְּנוּזָה בַּגַּחֶלֶת: שֶׁיֵּשׁ גַּחֶלֶת שְׁחוֹרָה, אֲפֵלָה וּכְאִלּוּ דּוֹמֶמֶת, וּבְתוֹכָהּ גְּנוּזָה אֵשׁ בְּכֹחַ. וּכְשֶׁנּוֹפְחִים בָּהּ, יוֹצֵאת הַלֶּהָבָה לְגִלּוּי. הַגַּחֶלֶת אֵינָהּ אַיִן; לְהֵיפֶךְ, הִיא הַתְּנַאי עַצְמוֹ לְגִלּוּי הָאֵשׁ, הָרֶחֶם כְּלוֹמַר, הַנּוֹשֵׂאת אֶת הָאוֹר הַנֶּעְלָם עַד שְׁעַת הִתְגַּלּוּתוֹ הַחִיצוֹנִית. וְגַם הַגַּחֶלֶת עַצְמָהּ מִשְׁתַּתֶּפֶת בָּאֵשׁ; הִיא נִשְׂרֶפֶת וְנַעֲשֵׂית גַּחֶלֶת לוֹהֶטֶת.

וְכֵן מְדַבֵּר הַבָּהִיר עַל הָאִילָן הַגָּדוֹל שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בִּנְקוּדָּה סְתוּמָה, נְקוּדָּה נֶעְלָמָה וּסְגוּרָה, וַעֲנָפָיו וּפֵירוֹתָיו מִתְפַּשְּׁטִים לַחוּץ לְגִלּוּי. הַשֹּׁרֶשׁ אֵינוֹ הָאִילָן הַנִּרְאֶה, וּמִכָּל מָקוֹם בְּלִי אוֹתָהּ נְקוּדָּה נִסְתֶּרֶת לֹא הָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת גֶּזַע, לֹא עָלֶה וְלֹא פְּרִי. הִיא נְקוּדָּה פְּנִימִית נֶעְלָמָה הַנּוֹשֵׂאת וּמְזַיֶּנֶת אֶת כָּל הַגִּלּוּיִים.

וְאִם עַכְשָׁו נַחֲזִיר אֶת הַמְּשָׁלִים הָאֵלּוּ לִלְשׁוֹן הַצִּמְצוּם, אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהֶחָלָל הַפָּנוּי הוּא חִסָּרוֹן בְּעָלְמָא. שֶׁהֲרֵי הֶחָלָל הוּא דַּוְקָא אוֹתוֹ "מָקוֹם" שֶׁבּוֹ הָעוֹלָמוֹת נֶחֱקָקִים; הָרְשִׁימוּ הוּא אוֹתָהּ גַּחֶלֶת נֶעְלָמָה שֶׁבָּהּ יָשֵׁן הָאוֹר הֶעָתִיד; וְהַנְּקוּדָּה הָרִאשׁוֹנָה הַדַּקָּה שֶׁל הַמִּדָּה בְּתוֹךְ הֶחָלָל הִיא כְּמוֹ אוֹתוֹ שֹׁרֶשׁ סָתוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ יִצְמַח לֶעָתִיד אִילַן הָעוֹלָמוֹת. הַקַּו הַנִּכְנָס הוּא כְּמוֹ הַנְּשִׁימָה הַמְנַפַּחַת בַּגַּחֶלֶת; אוֹרוֹ אֵינוֹ בּוֹרֵא יֵשׁ מֵאַיִן בְּלִי שׁוּם הַקְדָּמָה, אֶלָּא מְעוֹרֵר, מְבָרֵר וּמוֹשֵׁךְ לְגִלּוּי אֶת מַה שֶּׁכְּבָר גָּנוּז בְּכֹחַ.

וְאִם כֵּן, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁכָּל הַדִּינָמִיקָה שֶׁבֵּין חָלָל–רְשִׁימוּ לְקַו–אָדָם קַדְמוֹן הִיא כְּבָר, בִּפְנִימִיּוּתָהּ הָעֲמוּקָה, דִּינָמִיקָה שֶׁל מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, דְּזָכָר וּנְקֵבָה. הַקַּו הוּא הַקַּו הַיּוֹרֵד, הַדְּחִיפָה שֶׁל הַהַשְׁפָּעָה הַמְּדֻמֶּדֶת מִן הַבְּלִי־גְבוּל. הֶחָלָל עִם רְשִׁימוּ שֶׁבְּתוֹכוֹ הוּא הַ"מָּקוֹם" הָרָחָב, הַסּוֹבֵב, הַמֵּכִיל אֶת הַכֹּל, הַיָּכוֹל לְהִתְרַשֵּׁם, לְהֵחָרֵט וּלְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ אֵין־סוֹף צוּרוֹת. וְזֶה אֵינוֹ רַק רֵיקוּת פַּסִּיבִית, אֶלָּא כֹּחַ פָּעִיל שֶׁל הַכְנָסָה, שֶׁל נְשִׂיאָה וְעִיצּוּב מַה שֶּׁנִּכְנָס בּוֹ.

אַךְ צָרִיךְ דִּיּוּק גָּדוֹל בָּזֶה. כְּשֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים עַל הֶחָלָל וְהָרְשִׁימוּ כִּמְקַבֵּל, אֵין הַכַּוָּנָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיֵּשׁ כָּאן אֵיזֶה חֹמֶר עַצְמָאִי מִחוּץ לָאֱלוֹקוּת. שֶׁהֲרֵי הַצִּמְצוּם גַּם הוּא רַק בְּאֹפֶן אוֹרוֹ וְגִילּוּיוֹ; וְהַ"מָּקוֹם" הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא אֹפֶן חָדָשׁ שֶׁל הִתְיַחֲסוּת הָאֵין־סוֹף אֶל עַצְמוֹ. לָכֵן כֹּחַ הַקַּבָּלָה שֶׁאָנוּ מְתָאֲרִים כָּאן, כֹּחַ הֱיוֹת "מָקוֹם" וֶהֱיוֹת "נֶחְרָט", הוּא גַּם כֵּן מִדָּה אֱלוֹקִית, אֵיכוּת רִאשׁוֹנִית בְּתוֹךְ הַהַסְתָּרָה הָעַצְמִית שֶׁל אֵין־סוֹף.

וּבְמִלִּים אֲחֵרוֹת: כְּשֵׁם שֶׁהַקַּו וְאָדָם קַדְמוֹן הֵם הַהִתְנַתְּקוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה הָאֱלוֹקִי, רְצוֹנוֹ הָרִאשׁוֹן לְגַלּוֹת וּלְתֵת צוּרָה, כָּךְ גַּם הֶחָלָל וְהָרְשִׁימוּ הֵם הַהִתְנַתְּקוּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל כֹּחַ הַקַּבָּלָה הָאֱלוֹקִי, הָרָצוֹן הָרִאשׁוֹן לַעֲשׂוֹת מָקוֹם, לְקַבֵּל בְּתוֹךְ הַגְּבָלָה עַצְמִית אֶת הָעוֹלָמוֹת הָעֲתִידִים לָצֵאת. וְאֵלּוּ הַשְּׁנַיִם אֵינָם זֶה אַחַר זֶה בִּזְמַן, אֶלָּא שְׁתֵּי פָּנִים שֶׁאֵינָן נִפְרָדוֹת בִּכְלָל בְּ"הִסְתּוֹבְבוּת" הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל אֵין־סוֹף כְּלַפֵּי הַגְּבוּל. אֵין קַו בְּלֹא חָלָל, וְאֵין חָלָל בְּלֹא הַקַּו הֶעָתִיד לְהִכָּנֵס בּוֹ.

וְעַל פִּי זֶה, יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר, בְּדֶרֶךְ חִדּוּשׁ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָאֲרִיזַ"ל קוֹרֵא לַקַּו בְּהִתְיַשְּׁבוּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה בְּאֹפֶן שֶׁל יֹשֶׁר בְּשֵׁם אָדָם קַדְמוֹן, כָּךְ גַּם הֶחָלָל הַפָּנוּי עִם הָרְשִׁימוּ שֶׁבְּתוֹכוֹ יִקָּרֵא בְּשֵׁם "חַוָּה קַדְמוֹנָה". שֶׁהֲרֵי חַוָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, הִיא "אֵם כָּל חָי", הָאֵם שֶׁמִּמֶּנָּה נוֹלְדִים כָּל צוּרוֹת הַחַיִּים, וְהִיא הַמְקַבֶּלֶת אֶת הַזֶּרַע וּמְגַדֶּלֶת אוֹתוֹ לְפִעְלָא. וְהִנֵּה כָּאן, בְּרֵאשִׁית סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, מוֹצְאִים אָנוּ "מָקוֹם" שֶׁהוּא אֵם לְכָל הָעוֹלָמוֹת, הַכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַמִּדָּה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל צוּרָה, וְהַמְקַבֵּל אֶת אוֹר הַקַּו כְּדֵי שֶׁמִּתּוֹךְ הִתְחַבְּרוּתָם יִצְמַח כָּל אִילַן הַמְּצִיאוּת.

וְשֵׁם זֶה, "חַוָּה קַדְמוֹנָה", אַף שֶׁאֵינוֹ נִזְכָּר בְּפֵירוּשׁ בְּדִבְרֵי הָאֲרִיזַ"ל, מֻכְרָח הוּא מִטַּעַם הַהִגָּיוֹן הַפְּנִימִי שֶׁבְּמַעֲרֶכֶת תּוֹרָתוֹ, כְּשֶׁקּוֹרְאִים אוֹתָהּ בְּיַחַד עִם הַמְּשָׁלִים שֶׁבַּבָּהִיר. שֶׁהֲרֵי הָאֲרִיזַ"ל מַדְגִּישׁ שֶׁהָרְשִׁימוּ אֵינֶנּוּ שְׁאֵרִית מִקְרִית, אֶלָּא הַשֹּׁרֶשׁ הָעִקָּרִי שֶׁל כָּל גְּבוּל, כָּל צוּרָה וְהַגְדָּרָה. וּבִלְעֲדֵי זֶה, לֹא הָיָה הַקַּו יָכוֹל לְהוֹלִיד כֵּלִים; הַקַּו לְבַדּוֹ לֹא הָיָה לוֹ עַל מָה לַעֲמוֹד, לֹא "קִיר" לְהִתְנַגֵּד בּוֹ, לֹא גְּבוּל פְּנִימִי לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ. וְהַבָּהִיר, מִצִּדּוֹ, מַדְגִּישׁ שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת נֶחֱקָקִים בְּתוֹךְ מָקוֹם. וּכְשֶׁמְּצָרְפִים דִּבְרֵיהֶם, נֶאֱלָצִים אָנוּ לְהַכִּיר שֶׁמַּעֲרֶכֶת חָלָל–רְשִׁימוּ אֵינָהּ רַק "רֶקַע" לְאָדָם קַדְמוֹן, אֶלָּא בְּרִית זוּגִית עִמּוֹ, בַּת זוּגוֹ הָעוֹמֶדֶת כְּנֶגְדּוֹ.

וְעַל־יְדֵי זֶה אֲנַחְנוּ מְפָרְשִׁים מֵחָדָשׁ אֶת הַצִּמְצוּם, לֹא רַק כְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הִסְתַּלְּקוּת, אֶלָּא גַּם כְּמַעֲשֶׂה שֶׁל הִתְרַחֵם עַצְמִי, כְּבִיָּכוֹל: שֶׁאֵין־סוֹף מְצַמְצֵם אֶת אֵין־סוֹפִיּוּתוֹ הַנִּגְלֵית כְּדֵי לְהוֹלִיד בְּתוֹכוֹ מֵמַד חָדָשׁ, כֹּחַ "מְקוֹמִי" שֶׁיָּכוֹל לְהִתְחַקֵּק וּלְקַבֵּל. וְ"מָקוֹם" חָקוּק פְּנִימִי זֶה, הַמְּסֻגָּר עַל־יְדֵי הָרְשִׁימוּ, הוּא הָרְחָבָה הָרִאשׁוֹנָה, הָרְחָבוֹת הַקַּדְמוֹנִית, הַשָּׂדֶה הַנְּקֵבִי הָאַרְכֵיטִיפִּי. וּכְשֶׁהַקַּו יוֹרֵד, אָז אָדָם קַדְמוֹן עוֹמֵד בְּתוֹךְ חַוָּה קַדְמוֹנָה, כְּקַו שֶׁנִּכְתָּב עַל גִּלָּיוֹן, כְּגֶזַע הַצּוֹמֵחַ מִשֹּׁרֶשׁ, כְּלֶהָבָה הַנִּמְשֶׁכֶת מִן הַגַּחֶלֶת.

וְעַל פִּי זֶה, הַיִּחוּד הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּכָל הַמְּצִיאוּת אֵינוֹ זִוּוּג שֶׁל שְׁתֵּי סְפִירוֹת, וַאֲפִלּוּ לֹא שֶׁל שְׁנֵי פַּרְצוּפִים, אֶלָּא הַיִּחוּד הַנֶּעְלָם שֶׁבֵּין אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה: בֵּין הַקַּו וּבֵין הֶחָלָל–רְשִׁימוּ, בֵּין כֹּחַ הַגִּלּוּי לְכֹחַ עֲשִׂיַּת הַמָּקוֹם. שֶׁקֹּדֶם כָּל "מַעְלָה" וּ"מַטָּה", קֹדֶם כָּל "יָמִין" וּ"שְׂמֹאל", יֵשׁ כְּבָר פּוֹלָרִיּוּת עֲמוּקָה יוֹתֵר שֶׁל "בִּפְנִים" וְ"נִכְנָס", שֶׁל "הֱיוֹת מָקוֹם" וְ"מִלּוּי הַמָּקוֹם". וְכָל הַזְּכָרוּת וְהַנְּקֵבוּת שֶׁל אַחַר כָּךְ, כָּל הַזִּוּוּגִים הַבָּאִים, אֵינָם אֶלָּא עֲנָפִים עַל גַּבֵּי הָאִילָן הַצּוֹמֵחַ מִשֹּׁרֶשׁ נֶעְלָם זֶה.

וּבָזֶה אָנוּ שָׁבִים אֶל הַשְּׁאֵלָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּסוֹף הָעִנְיָן הַקּוֹדֵם: הֵיכָן הִיא הַנְּקוּדָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַנְּקֵבָה? וְעַכְשָׁו יֵשׁ לוֹמַר: אֵינָהּ "מְאֻחֶרֶת" לְאָדָם קַדְמוֹן, כְּאִלּוּ רִאשׁוֹנָה הָיְתָה מְצִיאוּת שֶׁל אָדָם יָחִיד וְאַחַר כָּךְ נִבְרְאָה לוֹ בַּת זוּג. אֶלָּא שֶׁבְּעֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבּוֹ אֵין־סוֹף מוֹצִיא לַפֹּעַל אֶת אָדָם קַדְמוֹן, בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ הוּא מְעַצֵּב בְּתוֹכוֹ אֶת הַשָּׂדֶה הַמְקַבֵּל שֶׁבְּתוֹכוֹ עוֹמֵד אָדָם קַדְמוֹן. הַקַּו וְהֶחָלָל–רְשִׁימוּ נוֹלָדִים יַחַד. עֶצֶם הָאֶפְשָׁרוּת שֶׁתִּהְיֶה מְצִיאוּת שֶׁל "אָדָם" מְיֻסֶּדֶת עַל זֶה שֶׁכְּבָר יֵשׁ "חַוָּה", מָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת "עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ", לְקַבֵּל וּלְהַגִּיב לְאוֹרוֹ.

אַךְ עֲדַיִן כָּל זֶה נִשְׁאַר לְעֵת עַתָּה בְּאֹפֶן כְּלָלִי וְנֶעְלָם. רַק אָמַרְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׂדֶה נְקֵבִי קַדְמוֹנִי הַנּוֹלָד יַחַד עִם אָדָם קַדְמוֹן, וְקָרָאנוּ לוֹ בְּשֵׁם "חַוָּה קַדְמוֹנָה". עֲדַיִן לֹא הֵבַנּוּ אֵיךְ מִתּוֹךְ הִתְפַּעֲלוּת שְׁנֵיהֶם נוֹלַד סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַמְסֻדָּר שֶׁל עִגּוּלִים וְיֹשֶׁר, שֶׁל עוֹלָמוֹת וּסְפִירוֹת; וְלֹא עוֹד, עֲדַיִן לֹא עָקַבְנוּ אַחַר אֵיךְ פּוֹלָרִיּוּת שָׁרְשִׁית זוֹ מִתְגַּבֶּשֶׁת לְאַחַר מִכֵּן בַּצּוּרוֹת הַמֻּכָּרוֹת שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת, שֶׁל הַשְׁפָּעָה מְרֻכֶּזֶת וְקַבָּלָה מְמֻלֶּאֶת. כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְזֶה, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּדִיּוּק יוֹתֵר בְּאֹפֶן הִתְיַחֲסוּת הַקַּו לָרְשִׁימוּ, אֵיךְ הַקַּו "מוֹדֵד" אֶת עַצְמוֹ לְפִי הַצּוּרוֹת הַגְּנוּזוֹת בָּרְשִׁימוּ, וְאֵיךְ "רֶחֶם הַמָּקוֹם" נִפְתָּח, כִּבְיָכוֹל, לָשֵׂאת עוֹלָם אַחַר עוֹלָם.

וְזֶה כְּבָר שַׁיָּךְ לְשָׁלָב הַבָּא: לִרְאוֹת אֵיךְ מֵאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה יוֹצֵא לֹא רַק עֶצֶם מְצִיאוּת הָעוֹלָמוֹת, אֶלָּא גַּם זֶרֶם מְסֻדָּר, סֵדֶר שֶׁל יַחֲסִים, שֶׁבּוֹ כֹּחוֹת הַיִּחוּד עַצְמָם – כֹּחַ הַהִתְקַשְּׁרוּת וְכֹחַ הַהַכְלָאָה – כְּבָר חֲקוּקִים בַּשֹּׁרֶשׁ מִלְּכַתְּחִלָּה.

ה

אָכֵן, אַף לְאַחַר כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, עֲדַיִן נִשְׁאַר הֶעְלֵם מְסֻיָּם בְּאֹפֶן דִּבּוּרֵנוּ עַל אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה. דְּהִנֵּה לֹא דִּבַּרְנוּ בָּהֶם אֶלָּא בִּלְשׁוֹן כְּלָלִי מְאֹד – כְּקַו וְחָלָל־רְשִׁימוּ, כְּמַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל – אֲבָל הַשּׁוֹמֵעַ עֲדַיִן אֵין לוֹ תְּפִיסָה בְּרוּרָה בְּצוּרָתָם הַפְּנִימִית, בְּכֹחוֹתֵיהֶם הַפְּרָטִיִּים, בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל לְקַשְּׁרָם אֶל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת כְּפִי שֶׁהוּא מְיֻדָּע לָנוּ מֵהַסְּפִירוֹת. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְקַבֵּעַ אֶת עִנְיָנָם בִּכְלִים הַמֻּכָּרִים לָנוּ כְּבָר, כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לְהַכִּיר בַּשָּׁרָשִׁים הָעֶלְיוֹנִים אוֹתוֹ הַדְּפוּס עַצְמוֹ הַנִּגְלֶה וְנִפְרָט לְאַחַר מִכֵּן.

וְזֶהוּ עִנְיַן יְסוֹד וּמַלְכוּת.

וּלְהָבִין זֶה, צָרִיךְ לְהַקְדִּים תְּחִלָּה מַהוּ הַגֶּדֶר הַכְּלָלִי שֶׁל יְסוֹד וּמַהוּ הַגֶּדֶר הַכְּלָלִי שֶׁל מַלְכוּת, בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּזְכָּרִים שָׁם. דְּהִנֵּה מוֹצְאִים אָנוּ שֶׁיְּסוֹד אֵינוֹ פַּעַם אַחַת מִדָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אֶלָּא הוּא הַמְקַבֵּץ וְהַמַּעֲבִיר שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת הַקּוֹדְמוֹת לוֹ. שֵׁשׁ הַמִּדּוֹת – חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֵצַח, הוֹד, וִיסוֹד – אֵינָן שֵׁשׁ "הַרְגָּשׁוֹת" נִפְרָדוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת בְּהֶמְשֵׁךְ הַהַשְׁפָּעָה. חֶסֶד הוּא רְצוֹן הַהִתְפַּשְּׁטוּת לְהַשְׁפִּיעַ; גְּבוּרָה הוּא הַצִּמְצוּם וְהַמִּדָּה; תִּפְאֶרֶת הוּא הַהַרְמוֹנְיָה וְהַיֹּפִי הַנּוֹלָדִים מִזֶּה; נֵצַח הוּא כֹּחַ הַהִתְגַּבְּרוּת וְהַהִמְשָׁכוּת; הוֹד הוּא הַהַכְנָעָה, הַבִּטּוּל וְהַהוֹדָאָה הַמַּנִּיחִים לַהַשְׁפָּעָה לְהִתְעַכֵּב וּלְהִתְכּוֹפֵף כְּפִי הַצֹּרֶךְ. וְכָל אֵלּוּ, בְּכָל עָשְׁרָם וְדַקְדּוּקֵיהֶם, צְרִיכִים לְסוֹף כָּל סוֹף לְהֵאָסֵף לִנְקוּדָּה אַחַת בְּרוּרָה וּמְכֻוֶּנֶת שֶׁל קֶשֶׁר, לְצִנּוֹר אֶחָד שֶׁעַל־יָדוֹ יֻכְלוּ לַעֲבוֹר בְּפוֹעַל מִן הַמַּשְׁפִּיעַ אֶל הַמְקַבֵּל. נְקוּדַּת רִכּוּז וְאִחוּד זוֹ הִיא יְסוֹד.

וְלָכֵן יְסוֹד עוֹמֵד בְּסוֹף שִׁטְרָא דְּמִדּוֹת, אֲבָל "סוֹף" זֶה אֵינוֹ סוֹף שֶׁל כִּלָּיוֹן, אֶלָּא סוֹף שֶׁהוּא סְכֻם הַכֹּל, כְּלָל. כָּל גַּוּוֹנֵי הַסְּפֶּקְטְרוּם שֶׁל הַמִּדּוֹת נִכְלָלִים בּוֹ, מִתְאַחֲדִים וּמִתְמַקְּדִים כְּזֶרֶם פָּשׁוּט אֶחָד שֶׁל הַשְׁפָּעָה. אֵינוֹ חֶסֶד, וְלֹא גְּבוּרָה, וְלֹא תִּפְאֶרֶת, אֶלָּא הַקֶּשֶׁר הַנּוֹתֵן לְכָל אֶחָד מֵהֶם פֶּתַח יְצִיאָה, הַנְּקוּדָּה שֶׁבָּהּ הַיַּחַס אֶל הַזּוּלַת נַעֲשֶׂה בְּפוֹעַל. וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְרָא שְׁמוֹ "יְסוֹד", כִּי כָּל הַבִּנְיָן שֶׁל יַחֲסִים, שֶׁל הַשְׁפָּעָה לִמְצוּיוּת אַחֶרֶת, עוֹמֵד עַל כֹּחַ זֶה שֶׁל הַעֲבָרָה מְרֻכֶּזֶת וּמְקֻבֶּצֶת.

וּמַלְכוּת, לְעוּמַּת זֶה, מֻגְדֶּרֶת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת כְּ"אֵין לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם", שֶׁאֵין לָהּ מִשֶּׁלָּהּ כְּלוּם, אֶלָּא מְקַבֶּלֶת מִכָּל הַקּוֹדֵם לָהּ. וְאֵין זֶה חִסָּרוֹן, אֶלָּא זֶהוּ עֶצֶם שְׁלֵמוּתָהּ. כִּי הַכְּלִי הָעֶלְיוֹן הוּא דַּוְקָא זֶה שֶׁאֵין לוֹ אֲגֶ'נְדָּה מִשֶּׁלּוֹ, אֵין לוֹ גַּוָּון מִשֶּׁלּוֹ, וּלְפִיכָךְ יָכוֹל לְגַלּוֹת בְּטָהֳרָה אֶת הַתּוֹכֶן הַנִּכְנָס בּוֹ. מַלְכוּת הִיא הַ"מָּקוֹם" אֲשֶׁר אֵלָיו בָּאָה הַהַשְׁפָּעָה, וּבִזְכוּת בִּטּוּלָהּ הִיא מַנִּיחָה לַהַשְׁפָּעָה לְהֵרָאוֹת בְּאוֹפֶן חָדָשׁ – גָּלוּי, מְדֻבָּר, מֻגְדָּר. בַּסְּפִירוֹת, מַלְכוּת הִיא כֹּחַ הַדִּבּוּר, שֶׁבּוֹ הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַהַרְגָּשׁוֹת הַנִּסְתָּרוֹת נַעֲשׂוֹת דְּבָרִים מְפֹרָשִׁים. וּמַלְכוּת הִיא גַּם עִנְיַן "עוֹלָם", הַשָּׂדֶה הַמְּסֻדָּר שֶׁבּוֹ מַה שֶּׁהָיָה לְפָנִים רַק רָצוֹן אוֹ מִדָּה בְּתוֹךְ הַמַּשְׁפִּיעַ, עוֹמֵד עַכְשָׁו כִּמְצִיאוּת יֵשׁ לִפְנֵי עַצְמוֹ עִם חֻקִּים וּגְבוּלוֹת.

וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לוֹמַר: יְסוֹד הוּא נְקוּדַּת הַנְּתִינָה הַמְרֻכֶּזֶת, הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הַמִּדּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּמַלְכוּת הִיא הַקַּבָּלָה הַטְּהוֹרָה וְהַהַבְחָנָה הַמִּתְבַּטֵּאת שֶׁמְּקַבֶּלֶת אֶת הַהַשְׁפָּעָה דִּיְסוֹד וּבְזֶה מוֹצִיאָה לַפֹּעַל "עוֹלָם".

וְקֶשֶׁר זֶה מְרֻמָּז גַּם בִּלְשׁוֹן סֵפֶר יְצִירָה, שֶׁמְּדַבֵּר בִּשְׁלֹשָׁה עִנְיָנִים: סֵפֶר, סְפַר, וְסִפּוּר. וּפְשָׁטוֹ שֶׁל דָּבָר – סֵפֶר, מִסְפָּר, וְסִפּוּר – אֲבָל כַּנּוֹדָע, אֵלּוּ אֵינָם שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים נִפְרָדִים, אֶלָּא שְׁלֹשָׁה אַסְפֶּקְטִים בְּתוֹךְ תַּהֲלִיךְ אֶחָד. עִנְיַן "סְפַר", מִסְפָּר, הוּא הַמִּדָּה הַמְּסֻפֶּרֶת, הַכַּמּוּת הַמְּדֻיֶּקֶת שֶׁל הַתּוֹכֶן. כְּשֶׁהַרְבֵּה פְּרָטֵי הַהֲבָנָה אוֹ הָרָצוֹן נִצְמָצְמִים לְמִסְפָּר בָּרוּר, לְמִדָּה שֶׁאֶפְשָׁר לְהַעֲבִירָהּ, זֶהוּ "סְפַר". "סֵפֶר" הוּא הַצּוּרָה הַקְּבוּעָה, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִכְתֶּבֶת אוֹתָהּ מִדָּה. וְ"סִפּוּר" הוּא הִתְפַּתְּחוּתָן שֶׁל אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ לְסִפּוּר, לְעוֹלָם שֶׁל מְאוֹרָעוֹת, שֶׁבּוֹ הַתּוֹכֶן הַפְּנִימִי נַעֲשֶׂה נִחְוֶה וּמֻרְגָּשׁ.

וּמִזֶּה נוּכַל לְהָבִין שֶׁכֹּחַ הַ"סְפַר", הַמִּסְפָּר וְהַמִּדָּה, הוּא בְּדִמְיוֹן לִיְסוֹד, שֶׁלּוֹקֵחַ אֶת כָּל הָעִנְיָנִים הַקּוֹדְמִים וּמְקַבֵּעַ אוֹתָם בְּמִדָּה מֻגְדֶּרֶת וּמִתְקַשֶּׁרֶת לְהַעֲבָרָה. וְעִנְיַן הַ"סִּפּוּר", הַסִּפּוּר הַמִּתְגַּלְגֵּל בַּזְּמַן, הוּא בְּדִמְיוֹן לְמַלְכוּת, שֶׁבָּהּ הַתּוֹכֶן הַנִּמְנֶה נַעֲשֶׂה מְצִיאוּת חַיָּה שֶׁאֶפְשָׁר לְסַפְּרָהּ, שֶׁעוֹלָמוֹת יְכוֹלִים "לָדוּר" בְּתוֹכָהּ. וְ"סֵפֶר" עַצְמוֹ הוּא הַצּוּרָה הַמְשֻׁתֶּפֶת לִשְׁנֵיהֶם – הָאוֹתִיּוֹת שֶׁעוֹמְדוֹת כִּכְלֵי הַהַעֲבָרָה – אֲבָל הַדִּינָמִיקָה מִ"סְפַר" לְ"סִפּוּר" הִיא דַּוְקָא הַמַּעֲבָר מִיְּסוֹד לְמַלְכוּת.

וְזֶהוּ גַּם הָעִנְיָן הַמְּרֻמָּז בְּסֵפֶר הַבָּהִיר בְּעִנְיַן הַצַּדִּיק וְהָאָרֶץ. הַבָּהִיר מְדַבֵּר עַל "צַדִּיק, יְסוֹד עוֹלָם", וְעַל "אֶרֶץ" שֶׁמְּקַבֶּלֶת כָּל זְרָעִים וּמוֹצִיאָה פֵּרוֹת. הַצַּדִּיק הוּא הַכֹּחַ הַמְחַבֵּר, הַמְקַשֵּׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הַמְעַצֵּם אֶת הַהַשְׁפָּעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת לְדֶרֶךְ יְשָׁרָה אַחַת, וְהָאָרֶץ הִיא הַמְּקַבֶּלֶת בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה, שֶׁלּוֹקַחַת כָּל מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהּ וּבִזְכוּת קַבָּלָתָהּ הַמֻּחְלֶטֶת מַרְבָּה אוֹתוֹ וּמְגַלָּה אֶת הַכֹּחוֹת הַגְּנוּזִים בּוֹ. הַצַּדִּיק זוֹרֵעַ; הָאָרֶץ מוֹלִידָה.

וּמִכָּאן רוֹאִים שֶׁכְּבָר בַּמְּקוֹרוֹת הַקַּדְמוֹנִים בְּיוֹתֵר, קֹדֶם שֶׁנִּתְפַּתַּח לָשׁוֹן מְפֹרָט שֶׁל סְפִירוֹת, יֵשׁ הַכָּרָה בִּשְׁנֵי כֹּחוֹת יְסוֹדִיִּים: כֹּחַ נְתִינָה מְרֻכָּז וִיסוֹדִי, וּשְׂדֵה קַבָּלָה נוֹשֵׂאת־עוֹלָמוֹת. וְאֵלּוּ אֵינָם אֶלָּא יְסוֹד וּמַלְכוּת בְּצִיּוּרָם הַכְּלָלִי בְּיוֹתֵר.

וְעַכְשָׁו, עַל פִּי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא הַקַּו, הַקַּו הַמְּדַדֶּה שֶׁל הַהַשְׁפָּעָה, וְחַוָּה קַדְמוֹנָה הִיא הֶחָלָל־רְשִׁימוּ, רֶחֶם הַמָּקוֹם הַמְקַבֵּל, יֵשׁ לוֹמַר חִדּוּשׁ: שֶׁבְּתוֹךְ יַחַס זֶה עַצְמוֹ כְּבָר יֵשׁ צוּרַת יְסוֹד וּמַלְכוּת. דְּהַיְינוּ, שֶׁהַקַּו דְּאָדָם קַדְמוֹן אֵינוֹ רַק מַשְׁפִּיעַ בְּגֶדֶר כְּלָלִי, אֶלָּא נוֹשֵׂא בְּתוֹכוֹ בִּפְרָט אֶת אֵיכוּת הַיְסוֹד – כֹּחַ הַקִּבּוּץ וְהָרִכּוּז שֶׁל כָּל הָרְצוֹנוֹת הַגְּנוּזִים הַקּוֹדְמִים לְגִלּוּיוֹ. וְהֶחָלָל־רְשִׁימוּ דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה אֵינוֹ רַק "מָקוֹם" כְּלָלִי, אֶלָּא בִּפְרָט עִנְיַן מַלְכוּת – הַקַּבָּלָה הַטְּהוֹרָה שֶׁעַל־יְדֵי רֵיקָנוּתָהּ וְעִקְבוֹנָהּ דַּוְקָא נוֹתֶנֶת צוּרָה וְהַבְחָנָה לְכָל מַה שֶּׁהִיא מְקַבֶּלֶת.

כִּי כְּשֶׁאוֹמְרִים שֶׁאָדָם קַדְמוֹן הוּא רָצוֹן הַכְּלָלִי, צָרִיךְ בֵּיאוּר בְּעַצְמוֹ: הֵיאַךְ אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עַל "רָצוֹן" שֶׁהוּא כְּלָלִי, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְחַלֵּק לִרְצוֹנוֹת פְּרָטִיִּים? וְהַבֵּיאוּר, שֶׁ"רָצוֹן" זֶה הוּא כְּבָר אֵיזוֹ מִדָּה, אֵיזוֹ הַכְרָעָה וְכִוּוּן, בְּתוֹךְ אֵין־סוֹף. זֶהוּ הַקְּבִיעָה שֶׁיִּהְיוּ עוֹלָמוֹת כְּלָל, שֶׁתִּהְיֶה סוֹפִיּוּת, יַחַס, הִתְגַּלּוּת וְהֶעְלֵם. כָּל הָרְצוֹנוֹת הַפְּרָטִיִּים הַבָּאִים לְאַחַר מִכֵּן – שֶׁיִּהְיֶה עוֹלָם פְּלוֹנִי, סֵדֶר פְּלוֹנִי, בְּרוּיָא פְּלוֹנִית – כְּלוּלִים בְּתוֹךְ רָצוֹן רִאשׁוֹן כּוֹלֵל זֶה כִּפְרָטִים בִּכְלָל.

וְהַקַּו הַיּוֹצֵא לְאַחַר הַצִּמְצוּם, שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים לוֹ אָדָם קַדְמוֹן, הוּא לְפִיכָךְ עִקּוּד כָּל רְצוֹנוֹת אֵלּוּ הַבְּכֹחַ לִתְנוּעָה פְּשׁוּטָה אַחַת שֶׁל הַשְׁפָּעָה. וְהוּא כְּמוֹ כֹּחַ הַיְסוֹד הַמְקַבֵּץ כָּל גַּוְונֵי הַמִּדּוֹת וּמְבִיאָם לְזֶרֶם בָּרוּר אֶחָד. וּבְמִשְׁתַּמֵּעַ, הַנְּקוּדָּה הַפְּנִימִית דְּאָדָם קַדְמוֹן הִיא יְסוֹד בַּשֹּׁרֶשׁ: נְקוּדַּת יְסוֹד יְסוֹדִית וּמְאֻחֶדֶת שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצֵא כָּל הַנְּתִינָה הַמְּדֻמֶּדֶת.

וּבְעֵת וּבְעוֹנָה אַחַת, הֶחָלָל־רְשִׁימוּ אֵינוֹ רֵיקָנוּת בְּלִי צוּרָה. הָרְשִׁימוּ, הָרֹשֶׁם הַנִּשְׁאָר לְאַחַר הַצִּמְצוּם, הוּא צוּרַת כָּל הַמִּדּוֹת בְּהֶעְלֵם, כְּתָב נִסְתָּר שֶׁעַל פִּיו יִכָּתֵב הַקַּו לְאַחַר מִכֵּן. הַמָּקוֹם רֵיק מֵאוֹר גָּלוּי, אֲבָל מָלֵא כֹּחַ "מְקוֹמִי", כֹּחוֹת מִבְנִיִּים בְּהֶעְלֵם. זֶהוּ בִּטּוּל בְּתַכְלִית: "אֵין לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם", אֵין לָהּ מְאוּמָה מְגֻלֶּה מִשֶּׁלָּהּ, וּמִשּׁוּם כָּךְ דַּוְקָא יְכוֹלָה הִיא לְקַבֵּל כָּל צוּרָה, לָתֵת מָקוֹם לְכָל עוֹלָם. וְזֶהוּ עֶצֶם הַגֶּדֶר שֶׁל מַלְכוּת – קַבָּלָה טְהוֹרָה הַנַּעֲשֵׂית "עוֹלָם" שֶׁבּוֹ נִחְיֵית הַהַשְׁפָּעָה.

וְעַל פִּי זֶה נוּכַל לְשַׁנּוֹת לָשׁוֹן בְּכָל מַעֲשֵׂה הָאֲצִילָה הָרִאשׁוֹן בִּלְשׁוֹן יְסוֹד וּמַלְכוּת: אֵין־סוֹף, כְּדֵי לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ, מְצַיֵּר תְּחִלָּה בְּתוֹכוֹ מַלְכוּת, מָקוֹם שֶׁל קַבָּלָה טְהוֹרָה הַמְּגֻדֶּרֶת עַל־יְדֵי רֹשֶׁם נִסְתָּר; וּלְעֻמַּת זֶה מְרַכֵּז כָּל כֹּחוֹת הָרָצוֹן לִנְקוּדַּת יְסוֹד אַחַת כְּמוֹ־קַו, קַו יְסוֹדִי שֶׁל הַעֲבָרָה. וְהִתְחַבְּרוּת קַו־יְסוֹד זֶה עִם מָקוֹם־מַלְכוּת זֶה הִיא הַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן שֶׁמִּמֶּנּוּ נוֹלֵד כָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת.

וְעַל פִּי זֶה, יְצִיאַת הָעוֹלָמוֹת אֵינָהּ רַק תּוֹצָאָה "טֶכְנִית" מִזֶּה שֶׁיֵּשׁ עַכְשָׁו מָקוֹם וְקַו אוֹר, אֶלָּא הִיא עַצְמָהּ פְּרִי הַקִּרְבָה הָעֲמוּקָה בְּיוֹתֵר: יְסוֹד הַנּוֹתֵן אֶת עַצְמוֹ בִּכְלָלוּת לְמַלְכוּת, וּמַלְכוּת הַמְקַבֶּלֶת בִּכְלָלוּת מִיְסוֹד. הַקַּו מוֹדֵד אֶת עַצְמוֹ לְפִי הָרְשִׁימוּ – דְּהַיְינוּ, יְסוֹד דְּאָדָם קַדְמוֹן נוֹתֵן אֶת עַצְמוֹ לְפִי הַצּוּרוֹת הַגְּנוּזוֹת בְּמַלְכוּת דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה – וּבְמִדָּה זוֹ, בְּהִתְאָמָה הַהֲדָדִית הַזֹּאת, נֶחְקָקִים וְנוֹלָדִים עוֹלָמוֹת.

וְעַכְשָׁו נוּכַל לְהָבִין גַּם דַּקּוּת בַּדִּמְיוֹן דְּסֵפֶר יְצִירָה הַנִּזְכָּר לְעֵיל. הַתְּנוּעָה מִ"סְפַר" לְ"סִפּוּר", מִמִּדָּה נִמְנֵית לְסִפּוּר הַמִּתְגַּלְגֵּל, אֵינָהּ רַק בְּכִוּוּן אֶחָד. הַסִּפּוּר, לְאַחַר שֶׁנִּסְפַּר, מְגַלֶּה גַּם בַּחֲזָרָה אֶת עֹמֶק הַמִּסְפָּר. וְכֵן, מַלְכוּת אֵינָהּ סוֹף פַּסִּיבִי, אֶלָּא שֶׁעַל־יְדֵי זֶה שֶׁהִיא מוֹצִיאָה לַגִּלּוּי אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁקִּבְּלָה, הִיא נַעֲשֵׂית "עוֹלָם" הַמַּחֲזִיר כְּאִלּוּ הֶאָרָה לִיְסוֹד, וּמְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ מִדּוֹת

נוֹסָפוֹת, הַשְׁפָּעוֹת נוֹסָפוֹת. וְזֶהוּ סוֹד הַזִּווּג: לֹא רַק נְתִינָה בְּכִוּוּן אֶחָד, אֶלָּא יַחַס הֲדָדִי שֶׁבּוֹ הַמְקַבֵּל, עַל־יְדֵי עֶצֶם קַבָּלָתוֹ, מְעוֹרֵר וּמְצַיֵּר אֶת הַהַשְׁפָּעָה דְּהַמַּשְׁפִּיעַ.

וְכָךְ הוּא גַּם בְּעִנְיָנֵנוּ. חַוָּה קַדְמוֹנָה, בְּעַצְמִיּוּתָהּ כְּמַלְכוּת בַּשֹּׁרֶשׁ, אֵינָהּ רַק שָׂדֶה רֶקַע שֶׁבּוֹ עוֹמֵד אָדָם קַדְמוֹן, אֶלָּא הִיא עֶצֶם הַתְּנַאי הַמּוֹצִיא וְהַמְפָרֵט אֶת יְסוֹדוֹ. הַקַּו הוּא קַו דַּוְקָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּיַחַס אֶל הֶחָלָל־רְשִׁימוּ; יְשָׁרוּתוֹ, מִדָּתוֹ וְכִוּוּנוֹ כֻּלָּם לְפִי הַכְּשָׁרִים וְהַקַּוִּים הַחֲקוּקִים בַּמָּקוֹם. כְּכָל שֶׁמַּלְכוּת מְזֻקֶּקֶת יוֹתֵר, כָּךְ הַיְסוֹד מְדֻמָּד וּפְנִימִי יוֹתֵר; וּשְׁנֵיהֶם עוֹמְדִים בְּהַתְאָמָה שְׁלֵמָה.

וּמִזֶּה נִמְצָא שֶׁכָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, מֵהָעִגּוּלִים וְהַיֹּשֶׁר הָרִאשׁוֹנִים עַד הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, אֵינוֹ אֶלָּא הִתְפַּתְּחוּת תְּמִידִית שֶׁל זִווּג רִאשׁוֹן זֶה עַצְמוֹ שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת בַּשֹּׁרֶשׁ. כָּל מִדָּה חֲדָשָׁה שֶׁל אוֹר הַנִּכְנֶסֶת לַמָּקוֹם, כָּל "עוֹלָם" חָדָשׁ הַנִּגְלֶה, הוּא רֶגַע נוֹסָף בְּסִפּוּר חִבּוּק זֶה: יְסוֹד מִתְעַצֵּם יוֹתֵר, מַלְכוּת נִפְתַּחַת יוֹתֵר, וּמִסְפַּר הַ"סְּפָר" מוֹלִיד סִפּוּרִים דַּקִּים וּמְסֻבָּכִים יוֹתֵר.

וְעַל פִּי זֶה נִתְחַדֵּשׁ טַעַם חָדָשׁ בְּמַאֲמַר הַבָּהִיר שֶׁ"הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם". כִּי אִם יְסוֹד בַּשֹּׁרֶשׁ הוּא הַקַּו הַיְסוֹדִי שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵאת כָּל הַהַשְׁפָּעָה, אָז אֲמִתַּת הַ"עוֹלָם" – מַלְכוּת, כְּלָלוּת כָּל הָעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים – נוֹלֶדֶת מִתְּנוּעָה צַדִּיקִית אַחַת זוֹ, וְעוֹמֶדֶת תָּמִיד עָלֶיהָ. וְ"אֶרֶץ" דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה מְקַבֶּלֶת בְּלִי גְּבוּל, וּמוֹצִיאָה פְּרִי אַחַר פְּרִי, רַק מִפְּנֵי שֶׁיְּסוֹד דְּאָדָם קַדְמוֹן מִתְיַחֵד עִמָּהּ תָּמִיד.

וְעַל פִּי כָּל הַנַּ"ל, כְּבָר קָבַעְנוּ עַכְשָׁו אֶת עִנְיַן אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה בִּלְשׁוֹן הַמֻּכָּר לָנוּ שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת. רָאִינוּ שֶׁעֶצֶם הַהַתְחָלָה שֶׁל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הִיא עַצְמָהּ זִווּג קָדוֹשׁ: כֹּחַ יְסוֹדִי שֶׁל נְתִינָה מְרֻכֶּזֶת מִתְיַחֵד עִם כֹּחַ מַלְכוּתִי שֶׁל קַבָּלָה מֻחְלֶטֶת, וּמִזֶּה יוֹצְאִים כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּמַעֲשֶׂה חִבּוּר אֶחָד הַנִּמְשָׁךְ תָּמִיד.

אַךְ כָּל זֶה עֲדַיִן דִּבַּרְנוּ בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּמַדְרֵגָה הָרִאשׁוֹנָה וְהַקַּדְמוֹנָה בְּיוֹתֵר, קֹדֶם כָּל חֲלֻקָּה לִסְפִירוֹת פְּרָטִיּוֹת וּלְהִצְטַיְּרוּת פַּרְצוּפִים. וְעוֹד צָרִיךְ לְהָבִין: הֵיאַךְ נִפְרָטִים יְסוֹד זֶה שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ וּמַלְכוּת זוֹ שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ לְכָל הַיְסוֹדִים וְהַמַּלְכֻיּוֹת הַפְּרָטִיּוֹת הַיְדוּעוֹת לָנוּ בַּמִּבְנִים הַבָּאִים לְאַחַר מִכֵּן? הֵיאַךְ נִשְׁתַּקֵּף וְנִתְרַבֶּה זִווּג אֶחָד זֶה בְּכָל הַיִּחוּדִים הָרַבִּים שֶׁהָאֲרִיז"ל מְפָרֵט בְּסֵדֶר הַפַּרְצוּפִים? וְזֶה יִתְבָּאֵר בְּעִנְיָן הַבָּא.

ו

אַךְ קֹדֶם שֶׁנָּבוֹא לְעוֹלָמוֹ שֶׁל אָדָם, צָרִיךְ לְהַקְדִּים הִתְבּוֹנְנוּת בְּאֵיךְ שֶׁחִבּוּר שׁוֹרְשֵׁי אֶחָד זֶה מִתְבַּטֵּא בְּסֵדֶר הַפַּרְצוּפִים שֶׁגִּלָּה הָאֲרִיז"ל. דִּלְכְאוֹרָה, רִבּוּי הַפַּרְצוּפִים וְהַיִּחוּדִים שֶׁלָּהֶם מַכְנִיס רִבּוּי גָּדוֹל שֶׁל הִסְתַּעֲפוּיוֹת וְכִמְעַט כְּאִלּוּ, כִּבְיָכוֹל, דְּחִיסַת זִוּוּגִים וְיִחוּדִים רַבִּים – אֲרִיךְ אַנְפִּין וְעַתִּיק, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא, כָּל אֶחָד עִם סֵדֶר הַמּוֹחִין וְהַזִּוּוּגִים הַמְיֻחָד לוֹ, וְכָל אֶחָד עִם הָעִתִּים וְהַתְּנָאִים הַמְיֻחָדִים לוֹ. וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ, בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה, יָצָאנוּ מִן הַיִּחוּד הַפָּשׁוּט וְהַקַּדְמוֹנִי שֶׁל אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה וְנִכְנַסְנוּ לִתְחוּם אַחֵר לְגַמְרֵי.

אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, שֶׁכָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת אֵינוֹ אֶלָּא הִסְתַּעֲפוּת נוֹסֶפֶת שֶׁל זִוּוּג אֶחָד שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ, עַל כָּרְחֵנוּ לוֹמַר שֶׁגַּם סֵדֶר הַפַּרְצוּפִים אֵינוֹ אֶלָּא פֵּרוּט וְהַרְחָבָה שֶׁל עִנְיָן זֶה עַצְמוֹ. רַק שֶׁכָּאן הוּא מִתְגַּלֶּה בְּצוּרָה מְסֻיֶּמֶת וּמְמֻסְגֶּרֶת, לְפִי צָרְכֵי הָעוֹלָמוֹת הָעֲתִידִים לְהִבָּרֵא וּלְהִגָּלוֹת.

וּלְהָבִין זֶה, צָרִיךְ לְהַקְדִּים בְּקִצּוּר סֵדֶר הַפַּרְצוּפִים כְּמוֹ שֶׁהוּא מְבֹאָר בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל. שֶׁלְּאַחַר הַבְּחִינָה דְּאָדָם קַדְמוֹן, שֶׁבָּהּ הַכֹּל עוֹדֶנּוּ בְּאֹפֶן כְּלָלִי וּמֻסְתָּר בְּיוֹתֵר, בָּאָה בְּחִינַת הִתְלַבְּשׁוּת וְהִתְגַּלּוּת הָאוֹרוֹת בְּאַרְבַּע הָעוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה. וּבְעוֹלַם הָאֲצִילוּת עַצְמוֹ, מְדַבֵּר הָאֲרִיזַ"ל בְּפַרְצוּפֵי אֲרִיךְ אַנְפִּין, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא. וְכָל אֶחָד מֵאֵלּוּ אֵינוֹ רַק מִדָּה אוֹ סְפִירָה פְּרָטִית, אֶלָּא מַעֲרֶכֶת שְׁלֵמָה – רֹאשׁ, תּוֹךְ, סוֹף – הַמֻּרְכֶּבֶת מִכָּל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּאֹפֶן הַמְיֻחָד לָהּ, עִם יְסוֹד פְּרָטִי שֶׁלָּהּ וּמַלְכוּת פְּרָטִית שֶׁלָּהּ, וְעִם אֶפְשָׁרוּת זִוּוּג הַמְיֻחֶדֶת לָהּ.

אֲרִיךְ אַנְפִּין הוּא הַפַּרְצוּף שֶׁל הָרָצוֹן וְהַתַּעֲנוּג הָעֶלְיוֹן הַנִּמְשָׁךְ עַל כָּל עוֹלַם הָאֲצִילוּת בְּאֹפֶן שֶׁל הַקָּפָה כְּלָלִית. אַבָּא וְאִמָּא הֵם פַּרְצוּפֵי הַחָכְמָה וְהַבִּינָה כְּמוֹ שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּמַצָּב שֶׁל דַּעַת וְזִוּוּג בֵּינֵיהֶם, וּמְמוֹלְדִים מוֹחִין לַתַּחְתּוֹנִים. זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא הֵם פַּרְצוּפֵי הַמִּדּוֹת וּמַלְכוּתָן כְּמוֹ שֶׁהֵם מִתְגַּלִּים כְּלַפֵּי עוֹלָמוֹת בְּרִיאָה, יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה. וְהָאֲרִיזַ"ל מְפָרֵט בְּאֹרֶךְ אֵיךְ שֶׁהַיִּחוּדִים הַשּׁוֹנִים בֵּין פַּרְצוּפִים אֵלּוּ – אֲרִיךְ עִם עַתִּיק, אַבָּא עִם אִמָּא, זְעֵיר עִם נוּקְבָא – מוֹרִידִים מוֹחִין חֲדָשִׁים, מִדּוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁל הַכָּרָה אֱלֹקִית, הַנִּמְשָׁכִים לְתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת.

וְהִנֵּה, בְּהַשְׁקָפָה חִיצוֹנִית, כָּל אֶחָד מֵהַזִּוּוּגִים הָאֵלֶּה נִרְאֶה כְּמֵעֵין תַּהֲלִיךְ בִּפְנֵי עַצְמוֹ: זִוּוּג אַבָּא וְאִמָּא כְּדֵי לְהָבִיא מוֹחִין לִזְעֵיר אַנְפִּין; זִוּוּג זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעָה לָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים; הַיִּחוּדִים הַמְיֻחָדִים דְּשַׁבָּת, שֶׁבָּהֶם זְעֵיר וְנוּקְבָא עוֹלִים וּמִתְיַחֲדִים בְּאֹפֶן נַעֲלֶה יוֹתֵר; הַיִּחוּדִים דְּיוֹם טוֹב, שֶׁבָּהֶם נוֹסָפִים מוֹחִין מְיֻחָדִים, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ. אֲבָל, כְּמוֹ שֶׁיָּדוּעַ מִמַּאֲמָרֵי חֲסִידוּת, שֶׁעִנְיַן הַפַּרְצוּפִים אֵינוֹ לְרַבּוֹת יֵשׁוּיוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא לְגַלּוֹת אֶת הַמִּבְנֶה הַפְּנִימִי שֶׁל אֱלֹקוּת אַחַת כְּמוֹ שֶׁהִיא מִתְגַּלָּה בִּבְחִינוֹת שׁוֹנוֹת. הָרִבּוּי הוּא רַק בַּכֵּלִים; הָאוֹר הוּא אֶחָד וּפָשׁוּט.

וְעַל פִּי זֶה צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁגַּם רִבּוּי הַזִּוּוּגִים אֵינוֹ אֶלָּא רִבּוּי בַּצּוּרָה הַחִיצוֹנִית; אֲבָל בַּפְּנִימִיּוּת הֵם כֻּלָּם עִנְיָן אֶחָד בְּעַצְמוּתוֹ: נְקוּדַּת הַיְּסוֹד הַמִּתְיַחֶדֶת עִם הַשָּׂדֶה דְּמַלְכוּת; הַקַּו הַמִּתְמַדֵּד וּמִתְמַדֵּד עַצְמוֹ לְתוֹךְ הַמָּקוֹם לְפִי הָרְשִׁימוּ. רַק שֶׁבְּכָל פַּרְצוּף וּפַרְצוּף, צוּרָה אַחַת זוֹ עַצְמָהּ מִתְבַּטֵּאת בְּ"מַפְתֵּחַ" אַחֵר וּבְ"קַנְטָה" אַחֶרֶת, לְפִי הַמַּדְרֵגָה וּלְפִי הַתַּכְלִית.

וְזֶהוּ מַה שֶּׁרָמוּז בִּלְשׁוֹן הַבָּהִיר, הַמְדַבֵּר עַל "שָׁרָשִׁים וַעֲנָפִים", שֶׁהַדְּבָרִים הַתַּחְתּוֹנִים אֵינָם אֶלָּא עֲנָפִים הַנִּמְשָׁכִים מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד לְמַעְלָה, וּבְכָל עָנָף וְעָנָף נִמְצֵאת צוּרַת הַשֹּׁרֶשׁ חֲקוּקָה בְּתוֹכוֹ. שֶׁהֲרֵי עָנָף אֵינוֹ רַק דָּבָר שֶׁנּוֹסָף לְאַחַר מִכֵּן, אֶלָּא הַשֹּׁרֶשׁ עַצְמוֹ הַנִּמְשָׁךְ לַחוּץ, בְּשׁוֹמֵר אֶת אוֹתָהּ צוּרָה פְּנִימִית, רַק שֶׁעַכְשָׁו הִיא בְּאֹפֶן פְּרָטִי וְחִיצוֹנִי יוֹתֵר. וְכֵן כָּל זוּג פַּרְצוּפִים – אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר וְנוּקְבָא – אֵינָם אֶלָּא עֲנַף שֶׁל הַזּוּג הָרִאשׁוֹן, אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, וּבְתוֹכָם עַצְמָם כְּלוּלָה אוֹתָהּ מַעֲרֶכֶת שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת שֶׁהָיְתָה בַּשֹּׁרֶשׁ.

וְעַל פִּי זֶה נוּכַל לְהָבִין בְּעֹמֶק יוֹתֵר אֶת הָעִנְיָן הַיָּדוּעַ שֶׁהַזִּוּוּגִים דְּפַּרְצוּפִים הֵם כְּדֵי לְהוֹלִיד מוֹחִין. הָאֲרִיזַ"ל מְבָאֵר שֶׁכְּשֶׁאַבָּא וְאִמָּא מִתְיַחֲדִים פָּנִים בְּפָנִים, בְּמַצָּב שֶׁל הִתְאַחֲדוּת שְׁלֵמָה, הֵם מוֹלִידִים מוֹחִין חֲדָשִׁים לִזְעֵיר אַנְפִּין; וּכְשֶׁזְּעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא מִתְיַחֲדִים עִם מוֹחִין אֵלּוּ, יְכוֹלִים הֵם לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁפָּעָה לָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. וּבַחֲסִידוּת מְבֹאָר שֶׁאֵין זֶה רַק "מְאוֹרָע עֶלְיוֹן" אֶלָּא תַּהֲלִיךְ פְּנִימִי בַּנְּשָׁמָה: יִחוּד הַחָכְמָה וְהַבִּינָה (אַבָּא וְאִמָּא) מוֹלִיד דַּעַת חָדָשׁ; יִחוּד הַמִּדּוֹת (זְעֵיר) עִם מַלְכוּת, הַדִּבּוּר וְהַמַּעֲשֶׂה, מְגַלֶּה וּמְבַטֵּא דַּעַת זֶה בַּעֲבוֹדָה.

אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, יֵשׁ לוֹמַר שֶׁכָּל סֵדֶר זֶה שֶׁל מוֹחִין וּמִדּוֹת אֵינוֹ אֶלָּא חֲזָרָה עַל הַתַּבְנִית הָרִאשׁוֹנָה: יְסוֹד שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ דְּאָדָם קַדְמוֹן הַנִּמְשָׁךְ לְתוֹךְ מַלְכוּת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה לְפִי שִׁעוּר הָרְשִׁימוּ שֶׁבְּתוֹכָהּ. וּכְמוֹ שֶׁשָּׁם הַזִּוּוּג הוּא הַמּוֹלִיד סֵדֶר חָדָשׁ – עוֹלָם אַחֵר, מַדְרֵגָה אַחֶרֶת שֶׁל סִפּוּר – כָּךְ גַּם כָּאן, זִוּוּג אַבָּא וְאִמָּא מוֹלִיד סֵדֶר חָדָשׁ שֶׁל דַּעַת בִּזְעֵיר אַנְפִּין, וְזִוּוּג זְעֵיר וְנוּקְבָא מוֹלִיד סֵדֶר חָדָשׁ שֶׁל עוֹלָמוֹת בִּבְרִיאָה, יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה.

וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת: כָּל פַּרְצוּף כָּלוּל מִיְּסוֹד פְּרָטִי שֶׁבּוֹ נִקְבָּצִים וּמִתְרַכְּזִים כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁלְּפָנָיו, וּמִמַּלְכוּת פְּרָטִית שֶׁבּוֹ הַמּוּכֶנֶת לְקַבֵּל וּלְגַלּוֹת. וּכְשֶׁיֵּשׁ זִוּוּג דִּיְסוֹד וּמַלְכוּת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ פַּרְצוּף, נוֹלָד "עוֹלָם" חָדָשׁ בְּיַחַס אֵלָיו – מַצָּב חָדָשׁ שֶׁל הַכָּרָה, הַרְכָּבָה חֲדָשָׁה שֶׁל מִדּוֹת, סֵדֶר חָדָשׁ שֶׁל הִתְגַּלּוּת. וְאֵין זֶה אֶלָּא אוֹתוֹ חִבּוּק קַדְמוֹנִי עַצְמוֹ, רַק שֶׁעַכְשָׁו הוּא נִשְׁבָּר וּמִתְפָּרֵט עַל יְדֵי הַכֵּלִים וְהַתַּפְקִידִים הַמְיֻחָדִים לְאוֹתָהּ מַדְרֵגָה.

וְזֶהוּ בִּפְרָט בְּיוֹם הַמְּנוּחָה דְּשַׁבָּת. הָאֲרִיזַ"ל מְלַמֵּד שֶׁבְּשַׁבָּת יֵשׁ עֲלִיַּת הָעוֹלָמוֹת: זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא עוֹלִים וְנִכְלָלִים בְּאַבָּא וְאִמָּא; וְאָז אֵין זִוּוּגָם רַק בְּמַדְרֵגָתָם עַצְמָם, אֶלָּא בְּמַקִּיף נַעֲלֶה יוֹתֵר. לָכֵן יֵשׁ בְּשַׁבָּת יִחוּד נוֹסָף – זִוּוּג גָּדוֹל – וְעַל יְדֵי זֶה נִמְשָׁכִים מוֹחִין דְּגַדְלוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת לְכָל יְמֵי הַחֹל. וְעַל פִּי עִנְיָנֵנוּ, פֵּירוּשׁ הַדָּבָר שֶׁבְּשַׁבָּת הָ"עָנָף" הַתַּחְתּוֹן שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת נִכְלָל בְּ"עָנָף" עֶלְיוֹן יוֹתֵר, הַקָּרוֹב יוֹתֵר לַשֹּׁרֶשׁ. אוֹתוֹ דִּיּוּק שֶׁל נְתִינָה וְקַבָּלָה נַעֲשֶׂה, רַק שֶׁעַכְשָׁו הַמִּדָּה מְרֻחֶבֶת וְהָעֹמֶק מֻגְבָּה, מִפְּנֵי שֶׁהַיְּסוֹד וְהַמַּלְכוּת הַמִּתְיַחֲדִים הֵם עַצְמָם קְרוֹבִים יוֹתֵר לְאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה בְּדַקּוּתָם.

וְכֵן בְּיוֹם טוֹב, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִחוּדִים מְיֻחָדִים הַמַּתְאִימִים לְכָל חַג וָחַג, יֵשׁ, בִּלְשׁוֹן הָאֲרִיזַ"ל, הִתְחַדְּשׁוּת מוֹחִין מְסֻיָּמִים בְּפַרְצוּפִים מְסֻיָּמִים. וַחֲסִידוּת מְבָאֶרֶת שֶׁכָּל יוֹם טוֹב מְגַלֶּה מִדָּה מְיֻחֶדֶת – פֶּסַח, חֶסֶד; שָׁבוּעוֹת, תִּפְאֶרֶת; סֻכּוֹת, מַלְכוּת, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ – וְשֶׁהַיִּחוּדִים שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם טוֹב הֵם הָאַחְדוּת הַפְּנִימִית שֶׁל אוֹתָן מִדּוֹת עִם הַמּוֹחִין שֶׁלָּהֶן. אֲבָל בְּשָׁרְשָׁן, כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָאֵלֶּה שֶׁבַּיִּחוּדִים אֵינָם אֶלָּא מִין אֶחָד: יְסוֹד, הַנְּקוּדָּה הַמְּרֻכֶּזֶת שֶׁל מִדָּה מְסֻיֶּמֶת, מִתְיַחֵד עִם מַלְכוּת, הַכֹּחַ לְהַגְדִּיר וּלְהַגְלִים אוֹתָהּ מִדָּה בְּעוֹלָם. וְהַהֶבְדֵּל בֵּין חַג לְחַג, וּבֵין שַׁבָּת לְחוֹל, הוּא רַק בְּאֵיזוֹ בְּחִינָה מִן הַיִּחוּד הַשָּׁרְשִׁי נִתְפָּרֶטֶת וְנִתְגַּלָּה כְּ"עָנָף" בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן.

וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לוֹמַר, בְּדֶרֶךְ חִדּוּשׁ אֲבָל מְיֻסָּד עַל עִנְיָנִים אֵלּוּ, שֶׁכָּל מַעֲרֶכֶת הַפַּרְצוּפִים כֻּלָּהּ הִיא כְּעֵין "פְּרַקְטָלִית" – דְּהַיְנוּ, שֶׁכָּל חֵלֶק כָּלוּל בְּתוֹכוֹ דְּמוּת הַתַּבְנִית הַכְּלָלִית כֻּלָּהּ. אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה הֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל הַכּוֹלֵל אֶת כָּל בְּחִינוֹת יְסוֹד וּמַלְכוּת. מֵהֶם יוֹצְאִים, בְּצוּרָה פְּרָטִית יוֹתֵר, אֲרִיךְ אַנְפִּין וּמַלְכוּתוֹ, אַבָּא וְאִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא. וּבְתוֹךְ כָּל אֶחָד מֵהֶם

חֲקוּקָה אוֹתָהּ מַעֲרֶכֶת שָׁרְשִׁית שֶׁל קַו וְחָלָל, שֶׁל סְפַר וְסִפּוּר, שֶׁל צַדִּיק וְאֶרֶץ. וְכָל הָרִבּוּי שֶׁבַּיִּחוּדִים שֶׁהָאֲרִיזַ"ל מוֹנֶה אֵינוֹ רִבּוּי בְּמַהוּתָם, אֶלָּא רִבּוּי בַּסִּפּוּרִים שֶׁל סִפּוּר אֶחָד, רִבּוּי פְּרָחִים שֶׁל עֵץ אֶחָד, שֶׁגִּזְעוֹ וְשָׁרְשׁוֹ הֵם הַחִבּוּק הָרִאשׁוֹן.

וְעַל פִּי זֶה נוֹסֵף לָנוּ גַּם הֲבָנָה חֲדָשָׁה בְּמַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּחֲסִידוּת בְּעִנְיַן הַיִּחוּדִים: שֶׁאֵינָם רַק "טֶכְנִיקוֹת קַבָּלִיּוֹת" אֶלָּא אַחְדוּיוֹת פְּנִימִיּוֹת שֶׁל מוֹחִין וּמִדּוֹת בֶּאֱלֹקוּת. שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים עַל יִחוּד חָכְמָה וּבִינָה, אוֹ מִדּוֹת וּמַלְכוּת, אֵין זֶה אֶלָּא הָאֹפֶן שֶׁבּוֹ זִוּוּג אֶחָד שֶׁל יְסוֹד וּמַלְכוּת נִתְחַוֶּה וּמִתְנַסֶּה בְּתוֹךְ הַנֶּפֶשׁ וּבְתוֹךְ הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה גּוּפָהּ שֶׁהָאֲרִיזַ"ל מְפָרֵט אֶת הַיִּחוּדִים בְּכָל כָּךְ הַרְחָבָה – מַה עוֹלֶה, מַה יוֹרֵד, אֵילוּ מוֹחִין נִמְשָׁכִים – הוּא מִפְּנֵי שֶׁכָּל פְּרָט הוּא עוֹד הִתְגַּלּוּת אַחַת שֶׁל הַצּוּרָה הַשָּׁרְשִׁית, עוֹד עָנָף הַמְגַלֶּה דָּבָר מִן הַשֹּׁרֶשׁ.

וְעַל פִּי כָּל הַנַּ"ל, מִתְעוֹרֶרֶת עוֹד קֻשְׁיָא בְּתֹקֶף יָתֵר. אִם כָּל הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים הָאֵלּוּ, מֵהַחִבּוּק הָרִאשׁוֹן דְּאָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה וְעַד לַזִּוּוּגִים דִּזְעֵיר אַנְפִּין וְנוּקְבָא בַּאֲצִילוּת וְהַיִּחוּדִים דְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, אֵינָם אֶלָּא תַּבְנִית אַחַת הַנִּשְׁנֵית בְּמַדְרֵגוֹת עֶלְיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת, וְאִם תַּבְנִית זוֹ הִיא גּוּפָהּ סוֹד סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – מַהוּ אֵפוֹא מְקוֹמוֹ שֶׁל הַזִּוּוּג בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר, יִחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה בְּבָשָׂר וָדָם? הַאִם גַּם זֶה אֵינוֹ אֶלָּא סִימָן רָחוֹק לַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים הָאֵלּוּ, מָשָׁל חִיצוֹנִי הַמּוֹרֶה לְמַעְלָה אֲבָל נִשְׁאַר מִחוּץ לָעִנְיָן עַצְמוֹ? אוֹ צָרִיךְ לוֹמַר, לְהֵפֶךְ, שֶׁהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה עַצְמָהּ קוֹרֵאת לְחִבּוּרָם "בָּשָׂר אֶחָד" וַחֲזַ"ל אוֹמְרִים "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", מִמֵּילָא גַּם זֶה הַזִּוּוּג הַתַּחְתּוֹן הוּא אֶחָד מֵהָעֲנָפִים שֶׁבָּהֶם הַחִבּוּק הָרִאשׁוֹן דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה נַעֲשֶׂה וּמִתְגַּלֶּה בְּפוֹעַל.

וּלְבָאֵר זֶה, צָרִיךְ עַכְשָׁו לִפְנוֹת מֵעוֹלָם הַמִּבְנִים הַטְּהוֹרִים אֶל הַצֶּלֶם אֱלֹקִים כְּמוֹ שֶׁהוּא מֻטְבָּע בַּנֶּפֶשׁ וּבַבָּשָׂר, וּלְהַרְאוֹת אֵיךְ אוֹתָם יְסוֹד וּמַלְכוּת חֲקוּקִים גַּם שָׁם. וְזֶהוּ הָעִנְיָן הַבָּא.

ז

לְפִי כָּל הַנַּ"ל, מֻכְרָחִים אָנוּ לוֹמַר, שֶׁכְּשֶׁהַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מִבְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה לְמַטָּה, אֵינָהּ מְדַבֶּרֶת רַק מִשְּׁנֵי בְּרוּאִים מִתּוֹךְ שְׁאָר הַבְּרוּאִים, אֶלָּא מִבְּחִינַת צֶלֶם וּמֶרְכָּבָה לְאוֹתוֹ חִבּוּק שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ עַצְמוֹ, הָעוֹמֵד בְּרֹאשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְזֶהוּ פְּנִימִיּוּת הָעִנְיָן בְּמַה שֶּׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת הַבְּרִיאָה: "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". וְלִכְאוֹרָה, קָשֶׁה לְשׁוֹן הַכָּתוּב: מַתְחִיל בִּלְשׁוֹן יָחִיד – "בָּרָא אֹתוֹ" – וּמְסַיֵּם בִּלְשׁוֹן רַבִּים – "בָּרָא אוֹתָם". וְאִם הַכַּוָּנָה רַק לְהוֹדִיעֵנוּ שֶׁמִּין הָאָדָם מֻרְכָּב מִשְּׁנֵי הַמִּינִים, זָכָר וּנְקֵבָה, הָיָה דַּי לוֹמַר בְּקִצּוּר "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם", בְּלִי הַקְדָּמַת "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ".

אֲבָל לְפִי הַנַּ"ל, הַלָּשׁוֹן הוּא דַּיְּיק. "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ" – זֶהוּ עַל הַצֶּלֶם הַכְּלָלִי, הַצּוּרָה הָאֱלֹקִית שֶׁהִיא אַחַת. זֶהוּ חוֹתָם אָדָם קַדְמוֹן כִּבְחִינַת הַיֹּשֶׁר הַכְּלָלִי, שֶׁבּוֹ כָּל הַהִתְחַלְּקוּיוֹת שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן עֲדַיִן הֵן בְּאֹפֶן שֶׁל רָצוֹן פָּשׁוּט אֶחָד. וּמִיָּד מְפָרֵשׁ וּמְפַתֵּחַ הַכָּתוּב אֶת אוֹתוֹ "אֹתוֹ": "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". הַצֶּלֶם הָאֶחָד הַנִּקְרָא "אֹתוֹ" נִגְלֶה, כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד לְמַדְרֵגַת

בְּרוּאִים מַמָּשׁ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, דַּוְקָא כְּ"אוֹתָם", כִּשְׁנַיִם. וּשְׁנֵיהֶם אֵינָם תּוֹסֶפֶת עַל הַצֶּלֶם, אֶלָּא הֵם גּוּפָם הָאֹפֶן שֶׁבּוֹ הַצֶּלֶם נַעֲשֶׂה נִגְלֶה בְּעוֹלָם הַהִתְחַלְּקוּת.

וּבְלָשׁוֹן אַחֶרֶת: עֶצֶם מְצִיאוּת "זָכָר וּנְקֵבָה" הִיא גּוּפָהּ הוּא הַצֶּלֶם אֱלֹקִים. הַנִּגּוּדִיּוּת שֶׁל מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל, שֶׁבַּסֵּדֶר הָעֶלְיוֹן הִיא אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, יְסוֹד וּמַלְכוּת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ, חֲקוּקָה גַּם בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם וּבִבְשָׂרוֹ, עַד שֶׁהַזּוּג הָאֱנוֹשִׁי אֵינוֹ רַק דּוֹמֶה לַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, אֶלָּא הוּא עֲנָף וּכְלִי לוֹ.

וְזֶהוּ גַּם פְּנִימִיּוּת הַכַּוָּנָה בְּמַאַמְרֵי חַזַ"ל שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה הֵם "גּוּף אֶחָד" וְ"נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גּוּפִים". וּלְכָאוֹרָה, יֵשׁ כָּאן סְתִירָה: הַאִם הֵם גּוּף אֶחָד, אוֹ שְׁנֵי גּוּפִים וְנֶפֶשׁ אַחַת? אֶלָּא הַבֵּיאוּר, שֶׁיֵּשׁ שְׁתֵּי מַדְרֵגוֹת. בְּשָׁרְשָׁם הַפְּנִימִי בֶּאֱלוֹקוּת, הֵם בְּאֱמֶת "נֶפֶשׁ אַחַת" – נֶפֶשׁ אֱלוֹקִית יְחִידָה שֶׁנִּתְחַלְּקָה בִּירִידָתָהּ לִשְׁנֵי גּוּפִים; וְזֶה מַקְבִּיל לַצֶּלֶם הַכְּלָלִי דְּ"בָּרָא אֹתוֹ". אֲבָל עֶצֶם הָעֻבְדָּה שֶׁנֶּפֶשׁ אַחַת זוֹ יוֹרֶדֶת לִשְׁנֵי גּוּפִים נִפְרָדִים – לִשְׁנֵי אוֹפַנֵּי הִתְגַּלּוּת בַּגּוּף, מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל – אֵינֶנָּה מִקְרֶה וְהֶעְלֵם בִּלְבַד, אֶלָּא הִיא גּוּפָהּ גִּלּוּי הַכַּוָּנָה הָאֱלוֹקִית שֶׁהָאַחְדוּת תִּתְגַּלֶּה דַּוְקָא עַל־יְדֵי הִתְחַבְּרוּת שְׁנַיִם. לָכֵן אוֹמְרִים חַזַ"ל גַּם "גּוּף אֶחָד", כִּי הַתַּכְלִית הִיא שֶׁעַל־יְדֵי הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה, יִהְיוּ שְׁנֵי הַגּוּפִים עַצְמָם לְמֶרְכָּבָה לַנֶּפֶשׁ הָאַחַת שֶׁבְּתוֹכָם, עַד שֶׁבִּשְׁעַת הַזִּוּוּג הֵם כְּפִשְׁעוֹ מַמָּשׁ "גּוּף אֶחָד", כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר.

וּלְהָבִין יוֹתֵר זֹאת, צָרִיךְ לְהַזְכִּיר מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּחֲסִידוּת בְּעִנְיַן צוּרַת הָאָדָם כְּצֶלֶם הַסְּפִירוֹת. הָרֹאשׁ, עִם הַמּוֹחַ וּשְׁלֹשָׁה חַדְרֵי הַשֵּׂכֶל, הוּא כְּנֶגֶד חָכְמָה, בִּינָה וָדַעַת; שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, יָמִין וּשְׂמֹאל, כְּנֶגֶד חֶסֶד וּגְבוּרָה; הַגּוּף וְקַו הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ כְּנֶגֶד תִּפְאֶרֶת; שְׁתֵּי הַיְּרֵכוֹת כְּנֶגֶד נֶצַח וְהוֹד; אֵיבַר הַהוֹלָדָה כְּנֶגֶד יְסוֹד; וְהַפֶּה, כֹּחַ הַדִּבּוּר, כְּנֶגֶד מַלְכוּת. וְאֵין זֶה רַק דִּמְיוֹן דְּרָשָׁנִי, אֶלָּא מִבְטָא שֶׁמַּמָּשׁ מִבְנֵה הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּגּוּף הוּא הֶחָזָאָה שֶׁל מִבְנֶה הָאֱלוֹקִי דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְעַל פִּי זֶה, כְּשֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים עַל אֵיבַר הַקִּשּׁוּר כִּיְסוֹד, אֵין הַכַּוָּנָה רַק מִשּׁוּם שֶׁעַל־יָדוֹ הָאָדָם מוֹצִיא זֶרַע לְהוֹלִיד תּוֹלָדוֹת. אֶלָּא שֶׁכָּל מְצִיאוּתוֹ בַּצֶּלֶם הִיא לִהְיוֹת הַנְּקוּדָה שֶׁבָּהּ נֶאֱסָף וְנִתְכַּנֵּס כָּל חַיּוּת הַכֹּחוֹת הָעֶלְיוֹנִים – הַשֵּׂכֶל וְהַמִּדּוֹת – וְנִמְשָׁךְ לַחוּץ. הוּא הַמְקַבֵּץ אֵלָיו אֶת כָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה, וְהוּא הַצִּנּוֹר שֶׁעַל־יָדוֹ הָאָדָם יוֹצֵא מֵעַצְמוֹ לְזֻלָּתוֹ. וּבְהַקְבָּלָה, כֹּחַ הַמַּלְכוּת שֶׁבָּאָדָם אֵינוֹ רַק הַפֶּה כְּאֵיבָר פְּרָטִי, אֶלָּא כָּל כֹּחַ הָאָדָם לְקַבֵּל, לְהַכְלִיל וּלְהַבִּיעַ מַה שֶּׁבָּא מִלְמַעְלָה – בֵּין בְּעִנְיַן דִּבּוּר, בֵּין בְּעִנְיַן רֶגֶשׁ, וּבֵין בְּעִנְיַן קַבָּלָה גַּשְׁמִית.

וּמִזֶּה מוּבָן, שֶׁבְּאִישׁ וְאִשָּׁה יֵשׁ, בְּכָל אֶחָד מֵהֶם, צֶלֶם שָׁלֵם שֶׁל סְפִירוֹת. הָאִישׁ יֵשׁ לוֹ גַּם מַלְכוּת, וְהָאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ גַּם חָכְמָה וָחֶסֶד, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ. אַךְ בְּאֹפֶן הִתְגַּלּוּת הַצֶּלֶם שֶׁלָּהֶם לַחוּץ, בִּשְׁלִיחוּתָם בְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, יֵשׁ גַּבְרָה וְשִׁלְטָה שֶׁל בְּחִינַת הַיְסוֹד בָּאִישׁ, וְגַבְרָה שֶׁל בְּחִינַת הַמַּלְכוּת בָּאִשָּׁה. לָכֵן הַתּוֹרָה קוֹרֵאת לוֹ "אִישׁ" מִלְּשׁוֹן "אֵשׁ", כֹּחַ יוֹצֵא וּפוֹעֵל כְּאֵשׁ, וְלָהּ "אִשָּׁה", שֶׁבָּהּ נִגְלֶה שֵׁם הוי' בְּאֹפֶן שֶׁל בַּיִת וּכְלִי. וְעִקַּר שֻׁתָּפוּתָם הוּא, שֶׁהַזָּכָר נַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה עִקָּרִית לְצַד הַמַּשְׁפִּיעַ שֶׁבַּצֶּלֶם, וְהַנְּקֵבָה נַעֲשֵׂית מֶרְכָּבָה עִקָּרִית לְצַד הַמְקַבֵּל.

וְעַל פִּי זֶה, יֻבַּן עַכְשָׁו בְּיוֹתֵר עֹמֶק הַבִּטּוּי שֶׁהֵם "נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גוּפִים". כִּי הַנֶּפֶשׁ הָאַחַת הַנֶּחְלֶקֶת הִיא דַּוְקָא צֶלֶם אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה כְּמוֹ שֶׁהוּא עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת בְּהִתְלַבְּשׁוּת. לְמַעְלָה, בַּשֹּׁרֶשׁ, יְסוֹד דְּאָדָם קַדְמוֹן וּמַלְכוּת דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה הֵם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת בְּגִלּוּי אֱלוֹקִי אֶחָד. וּכְשֶׁמִּטְרִיץ זֶה הָאַרְכֵיטִיפּ לָרֶדֶת לִהְיוֹת נֶפֶשׁ אֱלוֹקִית הָרְאוּיָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּבָשָׂר גַּשְׁמִי, גַּם הוּא נֶחְלָק לְפִי קַו הַמַּשְׁפִּיעַ וְהַמְקַבֵּל, עַד שֶׁיֵּשׁ שֹׁרֶשׁ נְשָׁמָה זָכָרִי וְשֹׁרֶשׁ נְשָׁמָה נְקֵבִי, שֶׁכָּל אֶחָד הוּא חֲצִי הַצֶּלֶם הָאֶחָד. בִּירִידָתָם, נִמְשָׁךְ כָּל חֲצִי הַנֶּפֶשׁ לְגוּף אַחֵר, לִלְבוּשׁ אַחֵר. אַךְ גַּם בְּזֶה מִתְקַיֵּם שֶׁעִקַּר יַחֲסָם הוּא שֶׁהֵם שְׁתֵּי הִתְגַּלּוּיוֹת שֶׁל צֶלֶם אֶחָד.

וְהִנֵּה, מֵאַחַר שֶׁהַנֶּפֶשׁ הִיא בַּגּוּף "כְּנֵר בְּתוֹךְ הַסַּף", מִמֵּילָא הַצּוּרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ קוֹבַעַת גַּם אֶת צוּרַת הַגּוּף וְהַנְּטִיּוֹת שֶׁלּוֹ. לָכֵן גּוּף הַזָּכָר מְצוּיָּר כִּמְרֻכָּבָה לִבְחִינַת הַיְסוֹד שֶׁבַּנֶּפֶשׁ, וְגוּף הַנְּקֵבָה כִּמְרֻכָּבָה לִבְחִינַת הַמַּלְכוּת, בְּאֹפֶן נִגְלֶה. וּכְשֶׁשְּׁנֵי גּוּפִים אֵלּוּ מִתְחַבְּרִים בְּמַעֲשֵׂה הַזִּוּוּג, אֵין זֶה רַק שֶׁשְּׁנֵי אֻרְגָּנִיזְמִים גַּשְׁמִיִּים פּוֹעֲלִים זֶה עִם זֶה, אֶלָּא שֶׁיְּסוֹד דְּצֶלֶם הַזָּכָר מִתְיַחֵד עִם מַלְכוּת דְּצֶלֶם הַנְּקֵבָה, וְעַל־יְדֵיהֶם מִתְיַחֵד יְסוֹד דְּאָדָם קַדְמוֹן עִם מַלְכוּת דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה בַּעֲנָף חָדָשׁ וְנִגְלֶה שֶׁל הַחִבּוּק הַקַּדְמוֹנִי.

וְזֶהוּ פֵּירוּשׁ מַאֲמַר חֲז"ל שֶׁ"זִּוּוּג גּוּפָנִי מוֹרִיד מוֹחִין לַנְּשָׁמוֹת". כִּי אִלּוּ הָיִינוּ סְבוּרִים שֶׁהַיִּחוּד הַגּוּפָנִי אֵינוֹ אֶלָּא מָשָׁל חִיצוֹנִי הַמּוֹרֶה עַל קִרְבָה רוּחָנִית שֶׁיֵּשׁ בַּנְּשָׁמוֹת, הָיְתָה הַהֲלִיכָה רַק מִלְמַעְלָה לְמַטָּה: שֶׁאַחְדוּת הַנֶּפֶשׁ הִיא הָעִקָּר, וְהַגּוּף אֵינוֹ אֶלָּא הֶחָזָאָה וְהִשְׁתַּקְּפוּת שֶׁל זֹאת. אֲבָל חֲז"ל אוֹמְרִים לְהֶפֶךְ: שֶׁעַל־יְדֵי הַהִתְחַבְּרוּת הַגּוּפָנִית נִמְשָׁכִים מוֹחִין חֲדָשִׁים, אוֹרוֹת חֲדָשִׁים בְּמַדְרֵגַת הַשֵּׂכֶל וְהַהַכָּרָה, אֶל הַנְּשָׁמוֹת. וְזֶה מוֹרֶה שֶׁהַגּוּף עַצְמוֹ, בְּהַרְכָּבַת הַצֶּלֶם שֶׁלּוֹ, הוּא כְּלִי לְיִחוּד עֶלְיוֹן, וְדַוְקָא עַל־יְדֵי מַגַּע יְסוֹד–מַלְכוּת דְּבָשָׂר וָדָם, נַעֲשֶׂה עוֹרֵר וּמְשִׁיכָה בְּשָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת לְמַעְלָה.

וְאוּלַי יֵשׁ לְבַטֵּא זֹאת בְּלָשׁוֹן חָרִיף יוֹתֵר. כָּל זִוּוּג פַּרְצוּפִים בַּאֲצִילוּת, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, מוֹלִיד מוֹחִין – הַרְכָּבוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁל הַכָּרָה אֱלוֹקִית הַנִּמְשָׁכוֹת אַחַר כָּךְ לְהַחֲיוֹת עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים יוֹתֵר. וְכָאן, בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר, זִוּוּג דְּאִישׁ וְאִשָּׁה עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תַּפְקִיד גּוּפָה, אֶלָּא שֶׁבְּהֶפֶךְ הַגָּמוּר שֶׁל הַגִּלּוּי, בְּבָשָׂר גַּשְׁמִי. כְּשֶׁהֵם מִתְחַבְּרִים כְּפִי הַצּוּרָה הָאֱלוֹקִית הַחֲקוּקָה בָּהֶם, אָז בְּאוֹתוֹ רֶגַע הַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁלָּהֶם אֵינָם רַק דּוֹמִים לִיְסוֹד וּמַלְכוּת דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, אֶלָּא פּוֹעֲלִים מַמָּשׁ כִּיסוֹד וּמַלְכוּת דְּאָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה כְּמוֹ שֶׁיָּרְדוּ עַל־יְדֵי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְנִתְלַבְּשׁוּ בְּנֶפֶשׁ וּבְבָשָׂר. לָכֵן הַתּוֹלָדָה שֶׁל יִחוּדָם הִיא הַמְשָׁכַת מוֹחִין חֲדָשִׁים, גַּם בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם עַצְמָן, וְגַם, כְּשֶׁזּוֹ רְצוֹן ה', בִּדְמוּת נְשָׁמָה חֲדָשָׁה הַנּוֹלֶדֶת לָעוֹלָם.

וְהִנֵּה, כָּאן מְקוֹמוֹ שֶׁל הַחִדּוּשׁ הַגָּדוֹל: שֶׁהַקַּבָּלָה דִּיסוֹד וּמַלְכוּת מִן הַשֹּׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן עַד הַזּוּג הָאֱנוֹשִׁי אֵינָהּ רַק בְּדֶרֶךְ מָשָׁל וְדִמְיוֹן. אֶלָּא שֶׁיְּסוֹד דְּהָאִישׁ, כְּמוֹ שֶׁהוּא חָקוּק בְּגוּף הַסְּפִירוֹת שֶׁלּוֹ, הוּא אֵבֶר מִצֶּלֶם אֱלֹקִים הַמִּתְמַשֵּׁךְ הוֹלֵךְ עַד לְמַטָּה, עַל־יְדֵי כָּל הַפַּרְצוּפִים, עַד לִיסוֹד שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ דְּאָדָם קַדְמוֹן. וּמַלְכוּת דְּהָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהִיא נִגְלֵית בְּכֹחָהּ הַגּוּפָנִי וְהַנַּפְשִׁי לְקַבֵּל, לְהַחֲזִיק וּלְהַבִּיעַ חַיִּים, הִיא אֵבֶר מִן הַצֶּלֶם הַמִּתְמַשֵּׁךְ עַד לְמַלְכוּת שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ דְּחַוָּה קַדְמוֹנָה. וּכְשֶׁאֵלּוּ נִפְגָּשִׁים בִּקְדוּשָּׁה, הוּא קַו אֶחָד שֶׁל יְסוֹד וְקַו אֶחָד שֶׁל מַלְכוּת הַנִּפְגָּשִׁים זֶה בָּזֶה – מֵהַקַּו וְהֶחָלָל הָעֶלְיוֹנִים בְּיוֹתֵר עַד הַבָּשָׂר הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר. וּמִמֵּילָא, מִגָּעָם הוּא זִוּוּג אֶחָד הַנִּמְשָׁךְ עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְזֶהוּ גַּם מַה שֶּׁרָמוּז בִּלְשׁוֹן הַכָּפוּל "בָּרָא אֹתוֹ" וְ"בָּרָא אוֹתָם". כִּי "בָּרָא אֹתוֹ" הוּא עַל הַצֶּלֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַחֲלֻקָּה לְזָכָר וּנְקֵבָה, כִּבְחִינַת אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה הַכְּלָלִית. אֲבָל "בָּרָא אוֹתָם" מוֹרֶה שֶׁאֵין הַצֶּלֶם שָׁלֵם עַד שֶׁהוּא נֶחְלָק מַמָּשׁ וְאַחַר כָּךְ מִתְאַחֵד בַּתַּחְתּוֹן, עַד שֶׁהַשְּׁנַיִם נַעֲשִׂים אֶחָד. וּשְׁלֵימוּת הַצֶּלֶם הִיא דַּוְקָא כְּשֶׁהָאֶחָד נַעֲשֶׂה שְׁנַיִם כְּדֵי לִהְיוֹת אֶחָד בְּאֹפֶן שֶׁמְּגַלֶּה מַה שֶּׁלֹּא הָיָה נִגְלֶה בְּאַחְדוּת הָעֶלְיוֹנָה הַפְּשׁוּטָה – דְּהַיְינוּ, שֶׁגַּם בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם רִחוּק וַחֲזָרָה, הַרְחָקָה וְקִרְבָה, שָׁם גַּם כֵּן נִמְצָא הָאֵין־סוֹף.

וְעַל פִּי זֶה, יָבֵן עַכְשָׁו בַּחֲזָרָה הַבִּטּוּי "גּוּף אֶחָד". כִּי בִּשְׁעַת הַזִּווּג, כְּשֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה מִתְיַחֲדִים בִּיְסוֹד וּמַלְכוּת שֶׁלָּהֶם, נַעֲשִׂים גּוּפֵיהֶם כְּפִשְׁעוֹ מַמָּשׁ כְּלִי אֶחָד לַנֶּפֶשׁ הָאַחַת הַמְיַחֶדֶת אוֹתָם לְמַעְלָה. הַגְּבוּלוֹת שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל מַבְדִּילִים בֵּין מַבְנֵי הַצֶּלֶם הַפְּרָטִיִּים שֶׁל כָּל אֶחָד, מִתְסַדְּרִים וּמִתְעַצְּבִים בְּאוֹתוֹ רֶגַע לְצֶלֶם אֶחָד: יְסוֹד דְּמַשְׁפִּיעַ וּמַלְכוּת דִּמְקַבֵּל מִתְחַבְּרִים יַחַד לְהַרְכָּבַת סְפִירוֹת שְׁלֵמָה אַחַת, לְ"אָדָם" שָׁלֵם אֶחָד. וּבִשְׁלֵימוּת זוֹ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה, כִּי הַשְּׁכִינָה הִיא דַּוְקָא גִּלּוּי הָאֱלוֹקוּת בְּתוֹךְ צֶלֶם שָׁלֵם.

וּמִכָּאן מוּבָן גַּם לָמָּה הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת עַל "בָּשָׂר אֶחָד". כִּי הַחִדּוּשׁ כָּאן הוּא, שֶׁהַיִּחוּד אֵינוֹ רַק בַּנֶּפֶשׁ, שֶׁבְּכָל אֹפֶן הִיא אַחַת בְּשָׁרְשָׁהּ, אֶלָּא שֶׁהַבָּשָׂר עַצְמוֹ, הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר שֶׁבַּצֶּלֶם, נַעֲשֵׂית לְמָקוֹם שֶׁבּוֹ מִתְגַּלָּה וְנִשְׁחָק הָאַחְדוּת הַקַּדְמוֹנִית. הַבָּשָׂר, שֶׁמִּצַּד עַצְמוֹ הוּא הַהֶעְלֵם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, נַעֲשֶׂה לְמֶרְכָּבָה לַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן בְּיוֹתֵר. וּמַעֲשֶׂה הַנִּקְרָא "זִוּוּג גּוּפָנִי" הוּא, בְּעֶצֶם, יְרִידַת חִבּוּק אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה לְהִתְבַּטֵּא בַּהֲבָעָה הַגַּשְׁמִית בְּיוֹתֵר.

אַךְ מִגֹּדֶל הָעִנְיָן מוּבָן גַּם גֹּדֶל סַכָּנָתוֹ. כִּי כְּשֵׁם שֶׁלְּמַעְלָה, זִוּוּג דִּיְסוֹד וּמַלְכוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּסֵדֶר הָרָאוּי וּבְהַשְׁוָאָה הָרְאוּיָה, עִם לְבוּשִׁים וּמִדּוֹת הַהוֹלְמִים, כְּדֵי שֶׁהָאוֹר הַנִּמְשָׁךְ יִהְיֶה מְיֻשָּׁב וְלֹא מַשְׁחִית, כָּךְ גַּם לְמַטָּה. זֶה שֶׁמִּצַּד מַהוּת הַדָּבָר יִחוּד הַזּוּג הָאֱנוֹשִׁי הוּא הִשְׁתַּתְּפוּת בְּזִוּוּג הַקַּדְמוֹנִי, עֲדַיִן אֵינוֹ מַשְׁמַע שֶׁהוּא נִגְלֶה כָּךְ. יָכוֹל הוּא לִהְיוֹת נֶעְלָם, מְעֻוָּת, וַאֲפִלּוּ מְהֻפָּךְ, חַס וְשָׁלוֹם, אִם הַכֵּלִים אֵינָם מְכֻנִים.

לָכֵן, אַחֲרֵי שֶׁנִּתְבָּאֵר מַעֲמָדוֹ הָאֲמִתִּי בַּמְּצִיאוּת – שֶׁהַזּוּג הָאֱנוֹשִׁי וְיִחוּד גּוּפָם הֵם עֲנַף אֲמִתִּי וּמֶרְכָּבָה לַחִבּוּק הָעֶלְיוֹן – צָרִיךְ לְבָאֵר מַהוּ הָעִנְיָן שֶׁיִּחוּד זֶה יִהְיֶה "קָדוֹשׁ". מָה הֵם הַתְּנָאִים, בַּהֲלָכָה, בְּמִדּוֹת וּבְדַעַת, הָעוֹשִׂים אֶת הַזִּווּג לְמֶרְכָּבָה לַשְּׁכִינָה, כְּדֵי שֶׁהַמְשָׁכַת הַמּוֹחִין לְתוֹךְ נִשְׁמוֹתֵיהֶם וּלְתוֹךְ הָעוֹלָם תִּהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁל אוֹר וּבְרָכָה. וְאֶל זֶה נִפְנֶה עַכְשָׁו.

ח

לְפִי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל מוּבָן שֶׁהַזִּווּג הַגּוּפָנִי, בְּעֶצֶם מַהוּתוֹ, הוּא הַמְשָׁכָה וְהַמְשֵׁךְ שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן. אַךְ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, עֶצֶם זֶה יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר נֶעְלָם; אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ, שֶׁבְּשָׁרְשׁוֹ הוּא כְּלִי לַשְּׁכִינָה, יָכוֹל בְּגִלּוּיוֹ לְמַטָּה לִהְיוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁל בָּשָׂר בְּעָלְמָא, וַאֲפִלּוּ שֶׁל אֵשׁ אֹכְלָתָן, חַס וְשָׁלוֹם. הַכֹּל תָּלוּי בַּכֵּלִים.

וּלְהָבִין זֶה יוֹתֵר, צָרִיךְ לְהַקְדִּים עִנְיָן כְּלָלִי בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם: הַיַּחַס שֶׁבֵּין אוֹרוֹת וְכֵלִים. יָדוּעַ שֶׁהָאוֹר, הָאוֹר הָאֱלֹקִי, הוּא בְּעֶצֶם לְמַעְלָה מֵהִתְפַּשְּׁטוּת בִּמְצִיאוּת הָעוֹלָמוֹת; הוּא פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת, בְּלִי תַּעֲרוֹבֶת שֶׁל צוּרָה וּגְבוּל. הַכְּלִי, לְעוּמַּת זֶה, הוּא עִנְיַן הַגְּבוּל וְהַצּוּרָה, הַהַגְדָּרָה וְהַהַבְחָנָה. וּלְכָאוֹרָה, הָיָה מָקוֹם לוֹמַר שֶׁהַכְּלִי אֵינוֹ אֶלָּא צִמְצוּם וְהַסְתָּרָה עַל הָאוֹר. אַךְ הַבֵּיאוּר הַנִּתָּן בַּחֲסִידוּת הוּא, שֶׁדַּוְקָא עַל־יְדֵי הַכְּלִי הָאוֹר נִתְפָּס וְנִגְלֶה בְּאוֹפֶן שֶׁל פְּנִימִיּוּת; בְּלִי כֵּלִים, הָאוֹר נִשְׁאַר בִּבְחִינַת מַקִּיף, נַעֲלֶה וְאֵינוֹ נִמְצָא בִּחַיּוּת פְּנִימִית אֵצֶל הַמְקַבֵּל. וְנִמְצָא שֶׁהַכְּלִי אֵינוֹ וִתּוּר לְצֹרֶךְ הַגְּבוּל בִּלְבַד, אֶלָּא הוּא עֶצֶם אֶפְשָׁרוּת הַגִּילּוּי.

וְזֶהוּ גַּם מַהוּת הָעִנְיָן דִּקְדוּשָּׁה בִּכְלָל – אֲשֶׁר הַתּוֹרָה מְבַטֵּאתוֹ בַּצִּוּוּי "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ". וּכְדִבְרֵי חֲזַ"ל, "פְּרוּשִׁים תִּהְיוּ", שֶׁהַקְּדוּשָּׁה הִיא עִנְיָן שֶׁל הַבְדָּלָה וְהַפְרָשָׁה, לְהִפָּרֵשׁ מִדְּבָרִים מְסֻיָּמִים אֲפִלּוּ בִּדְבָרִים שֶׁהֵם רְשׁוּת, וּבְוַדַּאי מֵאִיסּוּר. וּלְכָאוֹרָה, הַהַבְדָּלָה הַזֹּאת אֵינָהּ אֶלָּא "לֹא", פְּרִישָׁה וּמְנִיעָה. אֲבָל לְפִי הַנַּ"ל מוּבָן שֶׁעֶצֶם מַעֲשֵׂה הַהַגְבָּלָה וְהַהִתְאַפְּקוּת הוּא יְצִירַת הַכְּלִי; עַל־יְדֵי הַהַבְדָּלָה נִבְרָא מָקוֹם טָהוֹר, נָקִי וּמְגֻדָּר, שֶׁבּוֹ יָכוֹל הָאוֹר הָעֶלְיוֹן לְהִמָּשֵׁךְ. הַקְּדוּשָּׁה אֵינָהּ מִעוּט הַחַיִּים, אֶלָּא עִצּוּבָם לִכְלִי הָרָאוּי לְקַבֵּל חַיּוּת עֶלְיוֹנָה יוֹתֵר.

וְכָלַל זֶה נוֹהֵג בְּכָל עִנְיְנֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן הַזִּוּוּג, שֶׁבּוֹ הָאוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל. לָכֵן הִקִּיפָה הַתּוֹרָה עִנְיָן זֶה בְּהַרְבֵּה הֲלָכוֹת שֶׁל גְּבוּלִין וּגְדָרִים, וּבִפְרָט דִּינֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה. וְלֹא, חַס וְשָׁלוֹם, כְּרֶמֶז שֶׁהָעִנְיָן עַצְמוֹ שָׁפָל וְצָרִיךְ לְגַדְּרוֹ, אֶלָּא לְהֵפֶךְ – מִפְּנֵי שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מְאֹד, וְאוֹר גָּדוֹל מְאֹד דּוֹרֵשׁ כֵּלִים דַּקְדְּקָנִים בְּיוֹתֵר.

שֶׁהֲרֵי בְּדִינֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה מוֹצְאִים אָנוּ פֶּלֶא נִפְלָא. מִצַּד אֶחָד, הַתּוֹרָה אוֹסֶרֶת קִרְבָה גּוּפָנִית בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ לִזְמַנִּים מְסֻיָּמִים, עַד שֶׁגַּם צִיּוּרֵי קִרְבָה קַלִּים נִכְלָלִים בָּאִיסּוּר. וּמִצַּד הַשֵּׁנִי, דַּוְקָא עַל־יְדֵי חֲלִיפַת הַפְּרִישָׁה וְהַיִּחוּד בָּאָחַר כָּךְ בָּאָה טָהֳרָה וַעֲלִיָּה בְּזִוּוּגָם, כְּמוֹ שֶׁיָּדוּעַ מִדִּבְרֵי חֲזַ"ל שֶׁהַבַּעַל נַעֲשֶׂה חָבִיב עַל אִשְׁתּוֹ כְּחָתָן הַיּוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. אוֹתָהּ תּוֹרָה הַמַּפְרִידָה אוֹתָם הִיא הַתּוֹרָה הַמְחַדֶּשֶׁת אֶת אַהֲבָתָם.

וְעַל פִּי הַנַּ"ל מוּבָן טוֹב. זְמַנֵּי הַפְּרִישָׁה אֵינָם בִּטּוּל הַיִּחוּד, אֶלָּא יְצִירַת כְּלִי חָדָשׁ לְיִחוּד עֶלְיוֹן יוֹתֵר. עַל־יְדֵי הַהִתְאַפְּקוּת בְּמַעֲשֶׂה, בְּדִבּוּר, וַאֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבוֹת מְסֻיָּמוֹת, נֶחְרָט עֹמֶק חָדָשׁ שֶׁל רָצוֹן בַּלֵּב; הַכִּסָּפוֹן שֶׁאֵינוֹ נִפְרָק בְּמִיָּד נַעֲשֶׂה כְּעֵין קַו הַמִּדָּה – קַו מְדֻיָּק שֶׁל חֵשֶׁק – שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן יוּכַל לִזְרֹם בְּאֹפֶן פְּנִימִי יוֹתֵר. עֶצֶם הַהַבְדָּלָה חוֹצֶבֶת כְּאִלּוּ חָלָל מְזֻקָּק יוֹתֵר בְּתוֹךְ חַוָּה קַדְמוֹנָה; וּמִמֵּילָא, הָאוֹר דְּאָדָם קַדְמוֹן נִמְשָׁךְ בְּקַו מְדֻיָּק יוֹתֵר, פְּנִימִי יוֹתֵר. וּבִלְשׁוֹן פָּשׁוּט: מִשְׁמֶרֶת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה מְעַצֶּבֶת אֶת הַמַּלְכוּת וְהַיְסוֹד שֶׁל הַזּוּג לִדְמוּיוֹת אֲמִתִּיּוֹת יוֹתֵר שֶׁל שָׁרְשֵׁיהֶם הָעֶלְיוֹנִים.

וְזֶהוּ גַּם פְּנִימִיּוּת הָעִנְיָן דְּ"אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ – אֵשׁ אֹכְלָתָן". שֶׁהֲרֵי אוֹתִיּוֹת "אִישׁ" וְ"אִשָּׁה" מִשְׁתַּתְּפוֹת בְּאוֹתִיּוֹת "אֵשׁ", וּכְשֶׁנִּמְצָא בָּהֶם יוּ"ד וְהֵ"א דְּשֵׁם ה', הָאֵשׁ מִתְמַתֶּקֶת וְנַעֲשֵׂית לְאוֹר שֶׁל שְׁכִינָה; וּכְשֶׁחַס וְשָׁלוֹם חֲסֵרִים הַיּוּ"ד וְהֵ"א, הָאֵשׁ נִשְׁאֶרֶת בִּבְחִינַת אֵשׁ מַשְׁחִית. הַ"זָכוּ" כָּאן אֵינוֹ רַק שֶׁמִּקְרֶה הֵם אֲנָשִׁים זַכָּאִים, אֶלָּא שֶׁזִּכְּכוּ אֶת עַצְמָם,

בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ, לִהְיוֹת כֵּלִים הָרְאוּיִים. אָז אוֹתוֹ עֶצֶם עִנְיַן הָאֵשׁ – אוֹתוֹ חֹם, תַּאֲוָה וּלְהַט, שֶׁבְּמַצָּבוֹ הַגַּלְמִי יָכוֹל לִשְׂרֹף וּלְהַשְׁחִית – נַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה לְגִילּוּי הַשְּׁכִינָה.

וּמַהוּ זִכּוּךְ זֶה, זֹאת הַ"זַּכּוּת", בְּהֶקְשֵׁר הַזִּוּוּג? הוּא, בִּלְשׁוֹן הֲלָכָה, קִיּוּם הַגְּדָרִים שֶׁל קְדוּשָּׁה: זְמַנֵּי הָאִיסּוּר וְהַהֶתֵּר, אֹפֶן הַהִתְקָרְבוּת לַיִּחוּד, הַצְּנִיעוּת בְּהִתְנַהֲגוּת וּבְדִבּוּר. וּבִפְנִימִיּוּת הַדָּבָר, הוּא בֵּרוּר הַמִּדּוֹת שֶׁלָּהֶם: שֶׁהָאַהֲבָה שֶׁבֵּינֵיהֶם לֹא תִּהְיֶה אַהֲבַת יֵשׁוּת וּבִקּוּשׁ עַצְמִי, אֶלָּא אַהֲבָה שֶׁמְּעֹרֶבֶת בָּהּ כָּבוֹד, בִּטּוּל, וְהַרְגָּשָׁה שֶׁבְּיִחוּדָם נַעֲשֶׂה דָּבָר אֱלוֹקִי.

וּכְאן צָרִיךְ לְבָאֵר מְקוֹמָם שֶׁל אַהֲבָה וְיִרְאָה בְּנִשּׂוּאִין. בִּכְלָל, אַהֲבָה וְיִרְאָה נֶאֱמָרוֹת עַל יַחֲסוֹ שֶׁל הָאָדָם לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. אַךְ מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁזִּוּוּג אִישׁ וְאִשָּׁה הוּא עֲנַף אֲמִתִּי מֵהַזִּוּוּג הָעֶלְיוֹן, מִמֵּילָא הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ עַצְמָן הַמְגַדְּרוֹת אֶת הַקֶּשֶׁר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ צְרִיכוֹת לִהְיוֹת נוֹכְחוֹת, בִּדְמוּתָן הָאֱנוֹשִׁית, גַּם בַּקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם.

אַהֲבָה בְּהֶקְשֵׁר זֶה אֵינָהּ רַק חֹם רִגְשִׁי אוֹ מְשִׁיכָה טִבְעִית. הִיא רָצוֹן פְּנִימִי לְטוֹבַת הַזּוּלַת, כִּסּוּפִים לָתֵת, לְשַׂמֵּחַ, לִהְיוֹת מַשְׁפִּיעַ בְּאֹפֶן שֶׁהַמְקַבֵּל מְקַבֵּל בֶּאֱמֶת. אַהֲבָה כָּזוֹ הִיא כְּבָר הֶאָרָה מֵהָאַהֲבַת ה' הַנֶּאֱמֶרֶת בְּ"קִרְבַת אֱלֹקִים לִי טוֹב" – שֶׁטּוּבוֹ שֶׁל אָדָם הוּא בְּקִרְבַת הַזּוּלַת, וְלֹא בִּמְצִיאוּתוֹ הָעַצְמִית. יִרְאָה בְּנִשּׂוּאִין אֵינָהּ פַּחַד בַּמּוּבָן הַגַּס, אֶלָּא עֲמִידָה בְּיִרְאָה וְרַכּוּת נֶגֶד פְּנִימִיּוּתוֹ שֶׁל הַזּוּלַת, הַרְגָּשָׁה שֶׁאֵין לְרַמֵּס וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּזּוּלַת כִּכְלִי לְעַצְמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם. זֹאת דּוֹמָה לְיִרְאַת הָרוֹמְמוּת – הַהַכָּרָה שֶׁעוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי דָּבָר גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ.

כְּשֶׁהָאַהֲבָה הִיא בְּלִי יִרְאָה, יְסוֹד הַמַּשְׁפִּיעַ יָכוֹל לְהִהְיוֹת בְּלִי גְּבוּל, לְהַשְׁפִּיעַ בְּאֹפֶן שֶׁמַּצִּיף, מְחַפְּצֵץ אוֹ מְשַׁמֵּשׁ לַהֲנָאַת עַצְמוֹ. וּכְשֶׁהַיִּרְאָה הִיא בְּלִי אַהֲבָה, מַלְכוּת יְכוֹלָה לְהִסְתַּגֵּר לְקָרְרוּת וּלְרִחוּק. רַק כְּשֶׁשְּׁתֵּיהֶן מְאֻחָדוֹת – חֶסֶד הַמְּתֻקָּה בִּגְבוּרָה, רָצוֹן הַמְתֻבְלָל בְּבוּשָׁה וּבְכָבוֹד – נִמְצָא כְּלִי הַדּוֹמֶה לְאִזּוּן דִּיסוֹד וּמַלְכוּת בְּשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן. אָז הַהַשְׁפָּעָה הִיא מְדֻיֶּקֶת לְפִי כֹּחַ וְרָצוֹן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַמְּקַבֵּל, וְהַמְּקַבֵּל מְקַבֵּל בְּאֹפֶן שֶׁמַּרְחִיב וְאֵינוֹ מְמַעֵט.

וְזֶהוּ גַּם מָה שֶׁנִּרְמַז בְּסֵפֶר יְצִירָה, שֶׁאַחֲרֵי שֶׁמְּדַבֵּר בַּסְּפִירוֹת וּבִגְבוּלֵיהֶן, אוֹמֵר: "אִם רָץ לִבְּךָ, שׁוּב לַמָּקוֹם". "רִיצַת" הַלֵּב הִיא הָאַהֲבָה, הַהִתְפַּשְּׁטוּת לְחוּץ מֵעַצְמוֹ; וְ"הַשִּׁיבָה לַמָּקוֹם" הִיא הַיִּרְאָה, הַחֲזָרָה לַגְּבוּל וְלַמָּקוֹם הָרָאוּי. בְּלִי "שׁוּב", הָ"רָץ" יָכוֹל לְבַקֵּעַ אֶת הַכֵּלִים; וּבְלִי "רָץ", הַ"שׁוּב" יָכוֹל לְהִקָּפֵא לְצוּרָה חֲסֵרַת חַיִּים. הַהוֹרָאָה שָׁם הִיא שֶׁכָּל הִתְפַּשְּׁטוּת הַסְּפִירוֹת צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּגְבוּלֵי הַמָּקוֹם, בִּמְקוֹם הַגְּבוּל, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ "סְפִירוֹת בְּלִימָה" – אוֹרוֹת הַשּׁוֹכְנִים בְּתוֹךְ כֵּלִים.

וְכֵן הוּא בְּיִחוּד אִישׁ וְאִשָּׁה. הַלֵּב מִטִּבְעוֹ "רָץ" בִּשְׁעַת הַקִּרְבָה. הָעֲבוֹדָה הִיא לְ"שׁוּב לַמָּקוֹם" – לִזְכֹּר אֶת הַמָּקוֹם שֶׁל הַזּוּלַת כְּעוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, לִזְכֹּר אֶת מְקוֹם הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הָעוֹמֵד בֵּינֵיהֶם. זִכָּרוֹן זֶה אֵינוֹ כְּדֵי לְמַעֵט אֶת הַלַּהַט, אֶלָּא כְּדֵי לָתֵת לוֹ צוּרָה, לַעֲשׂוֹתוֹ סְפִירָה וְלֹא שֶׁטֶף חֲסַר צוּרָה. הַגְּבוּלוֹת הַהֲלָכְתִּיּוֹת, וּמִדּוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל כָּבוֹד וְיִרְאָה, הֵם הַ"שׁוּב לַמָּקוֹם" הַמַּתִּיר לְ"רָץ" שֶׁל הָאַהֲבָה לִהְיוֹת סְפִירוֹת אֲמִתִּיּוֹת, צִנּוֹרוֹת אֲמִתִּיִּים לֶאֱלוֹקוּת.

וְעַכְשָׁו יִתְבָּאֵר עוֹד יוֹתֵר עִנְיַן טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה מִבְּחִינָה זוֹ. בִּימֵי הַפְּרִישָׁה, הַלֵּב יָכוֹל לִהְיוֹת "רָץ" – יֵשׁ כִּסּוּפִים, יֵשׁ חֵשֶׁק לְקִרְבָה. אַךְ הֲלָכָה מְצַוָּה "שׁוּב לַמָּקוֹם": לַחֲזֹר לַמָּקוֹם, לַגְּבוּל הַנּוֹכְחִי, וְאַל יַעֲבֹר. וְעַל־יְדֵי זֶה, יְסוֹדָם הַפְּנִימִי שֶׁל הַזּוּג לוֹמֵד לְהִמָּדֵד; הוּא מִתְרַגֵּל שֶׁלֹּא לִדְחוֹף לְמַעַל לַכְּלִי שֶׁל הָרֶגַע. וּמַלְכוּת, הַצַּד הַמְקַבֵּל, לוֹמֶדֶת לְהַרְגִּישׁ בִּטָּחוֹן וּמְנוּחָה, שֶׁהַקִּרְבָה תָּבוֹא בִּזְמַנָּהּ וְלֹא עַל־יְדֵי כְּפִיָּה אוֹ אִלּוּץ. וְכָךְ, כְּשֶׁבָּא זְמַן הַטָּהֳרָה וְהַיִּחוּד מֻתָּר, הַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת הַנִּפְגָּשִׁים כְּבָר מְיֻשָּׁרִים יוֹתֵר עִם שָׁרְשֵׁיהֶם הָעֶלְיוֹנִים: יְסוֹד שֶׁנִּזְכַּךְ עַל־יְדֵי גְּבוּרָה וְיִרְאָה, וּמַלְכוּת הַפְּתוּחָה בְּבִטּוּל וְלֹא מִפַּחַד.

וּמִזֶּה מוּבָן גַּם כֵּן שֶׁצְּנִיעוּת אֵינָהּ סְתָם מִנְהָגִים חִיצוֹנִיִּים בְּלִי תּוֹכֶן פְּנִימִי. צְנִיעוּת בִּלְבוּשׁ, בְּדִבּוּר וּבְהִתְנַהֲגוּת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, הִיא הַבִּטּוּי שֶׁל אוֹתָהּ יִרְאָה וְאוֹתוֹ כָּבוֹד. הִיא הַסֵּרוּב לַהֲפֹךְ אֶת הָעִנְיָנִים הָעֲמוּקִים בְּיוֹתֵר שֶׁל גִּלּוּי שְׁכִינָה לְהֶפְקֵר, לְמַחֲזֶה צִבּוּרִי אוֹ לְדָבָר קַל. עַל־יְדֵי הַכִּסּוּי, עַל־יְדֵי הַהַסְתָּרָה מִזָּרִים שֶׁל מַה שֶּׁהוּא פְּנִימִי בְּיוֹתֵר, מַכְרִיזִים הֵם שֶׁעִנְיָן זֶה שַׁיָּךְ לְחַדְרֵי הַחֶדֶר שֶׁל דִּירַת הַשְּׁכִינָה. כְּכָל שֶׁהַזּוּג שׁוֹמֵר יוֹתֵר עַל פְּרָטִיּוּת וְכָבוֹד הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם, כָּךְ הַקֶּשֶׁר נַעֲשֶׂה יוֹתֵר כְּלִי לִפְנִימִיּוּת הָאוֹר, וְלֹא מָקוֹם שֶׁבּוֹ הָאוֹר נִתְבַּזְבֵּז לַחוּץ.

וְנִמְצָא, שֶׁכָּל הַגְּבוּלוֹת הַהֲלָכְתִּיּוֹת וְהַהִתְנַהֲגוּתִיּוֹת סָבִיב עִנְיַן הַקִּרְבָה אֵינָם "סָבִיב" לוֹ כְּלָל, אֶלָּא הֵם עֶצֶם צוּרָתוֹ כִּכְלִי. בְּלִי זֶה, הַמַּעֲשֶׂה נִשְׁאָר בִּבְחִינַת אֵשׁ שֶׁאֵינָהּ מְבֻחֶנֶת, שֶׁאַף אִם בָּאָה מִמָּקוֹר שֶׁל חִבָּה טִבְעִית, עֲדַיִן אֵינָהּ נִקְבַּעַת כִּסְפִירַת הַיְסוֹד בְּתוֹךְ מַלְכוּת, כְּצֶלֶם אֱלֹקִים אֲמִתִּי. וְעִם הַגְּבוּלוֹת הָאֵלּוּ, אוֹתוֹ עֶצֶם אֵשׁ מִתְרַמֵּם וְנִתְעוֹצֵב לְאוֹר הָרָאוּי לִשְׂאֵת בְּתוֹכוֹ אֶת הַשֵּׁם – אֶת הַיּוּ"ד וְהַהֵ"א שֶׁבֵּין "אִישׁ" וְ"אִשָּׁה".

וּמֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר בַּחֲלָקִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת הָאֱנוֹשִׁיִּים הֵם הֶמְשֵׁךְ מִיְּסוֹד וּמַלְכוּת דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, מִמֵּילָא כָּל מַעֲרֶכֶת הַקְּדוּשָּׁה אֵינָהּ בֶּאֱמֶת אֶלָּא הַשְׁוָאָה וְהַתְאָמָה שֶׁל הַכֵּלִים הַתַּחְתּוֹנִים לְשָׁרְשֵׁיהֶם הָעֶלְיוֹנִים. כְּשֶׁהַזּוּג פּוֹרְשִׁים בְּטָהֳרָה, הֵם מְשַׁחְזְרִים, בְּמֵמַד קָטָן, אֶת הַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא אֶת הֶחָלָל; וּכְשֶׁהֵם מִתְאַחֲדִים בְּטָהֳרָה, הֵם מְשַׁחְזְרִים אֶת הִתְחַלְּקוּת הַקַּו הַנִּכְנָס בִּמְקוֹם הָרְשִׁימוּ. הִתְאַפְּקוּתָם, אַהֲבָתָם עִם יִרְאָתָם, הִיא הַצּוּרָה הָאֱנוֹשִׁית שֶׁל הָאִזּוּן הָדַּק שֶׁבֵּין אוֹר וּכְלִי שֶׁנִּקְבַּע בִּתְחִלַּת סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת.

וְעַל פִּי זֶה יִתְבָּאֵר, לְכָל הַפָּחוֹת בְּדֶרֶךְ כְּלָל, מַהוּ זֶה שֶׁנִּקְרָא שֶׁהַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם הוּא "קָדוֹשׁ". לֹא רַק שֶׁהַמַּעֲשֶׂה מִקְרֵהוּ מֻתָּר עַל פִּי דִּין, וְלֹא גַּם רַק שֶׁחוֹשְׁבִים הֵם מַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּאוֹתוֹ רֶגַע. אֶלָּא שֶׁכָּל מַעֲרֶכֶת הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּינֵיהֶם – שְׁמִירַת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, צְנִיעוּתָם, כָּבוֹדָם הַהֲדָדִי וּבִטּוּלָם – יָצְרָה בָּהֶם יְסוֹד וּמַלְכוּת שֶׁעַצְם טִבְעָם מַרְנִין עִם אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה. אָז, כְּשֶׁהֵם בָּאִים לִידֵי זִוּוּג, הַנְּגִיעָה הַגּוּפָנִית שֶׁל בָּשָׂר אֵינָהּ אֶלָּא הַטַּבְלִין הָאַחֲרוֹן בְּשַׁלְשֶׁלֶת אֲרוּכָה שֶׁל הַשְׁוָאָה וְהַתְאָמָה; הַשְּׁכִינָה יְכוֹלָה לִשְׁרוֹת "בֵּינֵיהֶם", בֵּין הַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁלָּהֶם, מִפְּנֵי שֶׁאֵבְרֵי הַגּוּף הַלָּלוּ הֻרְגְּלוּ לִהְיוֹת אֵבָרִים שֶׁל הַפַּרְצוּפִים הָעֶלְיוֹנִים.

וְזֶה מֵכִין אֶת הַדֶּרֶךְ לְהָבִין אֶת הָעֲבוֹדָה הַפְּנִימִית בִּשְׁעַת הַיִּחוּד עַצְמוֹ. שֶׁמֵּאַחַר שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁהַכֵּלִים אֵינָם טְפֵלִים לָאוֹר אֶלָּא עֶצֶם אֶפְשָׁרוּת הָאוֹר, נַעֲשֵׂית אֶפְשָׁרוּת לְדַבֵּר עַל דַּעַת מְכֻוֶּנֶת בְּאוֹתוֹ רֶגַע, שֶׁבָּהּ הַזּוּג יוּכְלוּ לֶחֱווֹת אֶת זִוּוּגָם כְּגִלּוּי שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, וּלְמָשֵׁךְ עַל־יְדֵי זֶה מוֹחִין וְנִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת. וְלַעֲבוֹדָה זוֹ שֶׁל דַּעַת, בִּטּוּל וְשִׂמְחָה בִּשְׁעַת הַיִּחוּד נִפְנֶה עַכְשָׁו.

ט

אִם כֵּן, לְאַחַר כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל – שֶׁהַכֵּלִים דִּקְדוּשָּׁה מְעַצְּבִים בָּהֶם יְסוֹד וּמַלְכוּת הַמֻּתְאָמִים לְשָׁרְשָׁם הָעֶלְיוֹן – מוּבָן שֶׁהָעֲבוֹדָה בִּשְׁעַת הַיִּחוּד אֵינָהּ לִבְרוֹא דָּבָר חָדָשׁ, כְּאִלּוּ לִפְנֵי־כֵן לֹא הָיְתָה כְּלָל קֶשֶׁר, אֶלָּא לְגַלּוֹת וּלְהַמְשִׁיךְ לַהֲכָרָה אֶת הָאַחְדוּת הַכְּבָר קַיֶּמֶת בְּצֶלֶם שֶׁלָּהֶם. הַזִּוּוּג אֵינוֹ אָז רַק מַעֲשֶׂה בְּתוֹךְ הַזְּמַן, רֶגַע חוֹלֵף, אֶלָּא נְקוּדָּה שֶׁבָּהּ כָּל הַקַּוִּים שֶׁל סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת נִפְגָּשִׁים בִּבְשָׂרָם, וְדָבָר זֶה תָּלוּי בְּעִקָּר בְּמִדַּת הַדַּעַת.

כִּי הִנֵּה, בְּעִנְיַן הַיִּחוּד הָרִאשׁוֹן שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה בַּתּוֹרָה כָּתוּב "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ". וּמְבֹאָר בַּחֲסִידוּת שֶׁלָּשׁוֹן "יְדִיעָה" זוֹ אֵינָהּ רַק לְשׁוֹן נְקִיָּה מְעֻדֶּנֶת, אֶלָּא בִּטּוּי מְדֻיָּק לְתוֹכֶן הַפְּנִימִי שֶׁל הַזִּוּוּג – שֶׁעִקָּרוֹ הוּא דַּעַת, קֶשֶׁר. דַּעַת בַּנֶּפֶשׁ הוּא הַכֹּחַ הַמְקַשֵּׁר אֶת הַשֵּׂכֶל עִם הַמִּדּוֹת, וּבִכְלָל יוֹתֵר – הַכֹּחַ הַמְקַשֵּׁר אֶת הָאָדָם עִם מַה שֶּׁהוּא מַשִּׂיג, עַד שֶׁאֵינוֹ נִשְׁאָר אֶצְלוֹ רַק כְּדָבָר הָעוֹמֵד מִנֶּגֶד לוֹ, אֶלָּא נַעֲשֶׂה דָּבוּק וּמְיֻחָד עִם מְצִיאוּתוֹ עַצְמוֹ. וְלָכֵן נֶאֱמַר "וְהָאָדָם יָדַע" – לְלַמֵּד שֶׁבְּזִוּוּג אֲמִתִּי אֵין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה נִפְגָּשִׁים זֶה עִם זוֹ רַק בְּחִיצוֹנִיּוּת, אֶלָּא יֵשׁ כָּאן יְדִיעָה, דַּעַת, שֶׁבָּהּ נִדְבֶּקֶת וְנִקְשֶׁרֶת הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל כָּל אֶחָד בִּפְנִימִיּוּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּקֶשֶׁר אַחְדוּת.

אַךְ צָרִיךְ בֵּאוּר בָּזֶה. דַּעַת הִיא לִכְאוֹרָה כֹּחַ שֶׁבַּמּוֹחִין, שֶׁל תּוֹדָעָה וְהַכָּרָה. וְאֵיךְ נֶאֱמַר עַל מַעֲשֶׂה שֶׁכָּל כָּךְ קָשׁוּר עִם חֹמֶר וְתַאֲוָה, עִם הַדְּחִיפוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, שֶׁעִקָּרוֹ דַּוְקָא דַּעַת? הֲלֹא לִכְאוֹרָה בְּשָׁעָה כָּזוֹ הַדַּעַת בְּסַכָּנָה לְהִסְתַּלֵּק, כִּי הָאָדָם יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ כָּל כָּךְ אַחַר חֶמְדַּת הַגּוּף עַד שֶׁהוּא שׁוֹכֵחַ אֶת הַהַכָּרָה הַפְּנִימִית שֶׁלּוֹ, וַאֲפִלּוּ אֶת מְצִיאוּתוֹ שֶׁל הַזּוּלַת כְּ"זֻלַּת" יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה.

אֲבָל לְפִי הַמְּבֹאָר לְעֵיל, שֶׁיְּסוֹד וּמַלְכוּת בְּכָל מַדְרֵגָה וּמַדְרֵגָה אֵינָם שְׁנֵי זָרִים אֶלָּא שְׁנֵי חֲצָאִים שֶׁל מִבְנֶה אֶחָד, אָנוּ מֻכְרָחִים לוֹמַר שֶׁהַדַּעַת כָּאן אֵינֶנָּה תּוֹסֶפֶת עַל הַמַּעֲשֶׂה אֶלָּא נִשְׁמָתוֹ עַצְמוֹ. כִּי דַּעַת, בְּהַגְדָּרָתוֹ הָעֲמוּקָה, הוּא גִּלּוּי הָאַחְדוּת הַכְּבָר גְּנוּזָה תָּמִיד בֵּין הַיּוֹדֵעַ וְהַנִּידָע. לִפְנֵי הַדַּעַת הַשֵּׂכֶל הוּא בְּכֹחַ; עִם הַדַּעַת – הַקֶּשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּגִלּוּי. וְכֵן גַּם כָּאן: גַּם כְּשֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, הֲרֵי בְּעֶצֶם הֵם קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, כִּי הֵם "בָּשָׂר אֶחָד" בְּכֹחַ וְ"נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גוּפִים". וַעֲבוֹדַת הַדַּעַת בִּשְׁעַת הַיִּחוּד הִיא לְהוֹצִיא לַפּוֹעַל וּלְהַרְגִּישׁ בְּחוּשׁ הָאַחְדוּת הַנִּסְתֶּרֶת הַזֹּאת.

וְזֶהוּ גַּם כֵּן הַטַּעַם שֶׁנִּקְרָא הַיִּחוּד בְּשֵׁם "יְדִיעָה", כִּי "יְדִיעָה" בַּתּוֹרָה אֵינָהּ רַק פְּעוּלָּה שִׂכְלִית לְמַטָּה, אֶלָּא שֵׁם עַצְמוֹ שֶׁל דַּעַת עֶלְיוֹן, הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן הַמְקַשֵּׁר אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת לְאַחְדוּת אַחַת. וּכְשֶׁמְּדַבְּרִים עַל יִחוּדֵי דְּפַרְצוּפִים, הָעִקָּר הוּא שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶ בְּדַעַת עֶלְיוֹן, קֶשֶׁר חָדָשׁ בֵּין מַשְׁפִּיעַ וּמְקַבֵּל בָּעוֹלָמוֹת. וְכֵן "הַיְּדִיעָה" דְּאָדָם וְחַוָּה הִיא צֶלֶם שֶׁל הַדַּעַת הָעֶלְיוֹן, וַעֲבוֹדַת

הַזּוּג הִיא לְהַתְאִים אֶת הַדַּעַת הַפְּנִימִי שֶׁלָּהֶם לְדַעַת עֶלְיוֹן הַזֶּה, עַד שֶׁזִּוּוּגָם נַעֲשֶׂה הַחְיָאָה חַיָּה שֶׁל יִחוּד אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה.

וּלְהָבִין יוֹתֵר בְּטֶבַע דַּעַת זֶה, צָרִיךְ לְהַקְדִּים מַה שֶּׁמְּבֹאָר בַּחֲסִידוּת, שֶׁהַדַּעַת קָשׁוּר עִם בִּטּוּל. כִּי חָכְמָה הִיא הַנְּקוּדָּה דְּבִטִּילָא כְּמוֹ שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַשָּׂגָה; בִּינָה הִיא הִתְפַּשְּׁטוּת הָאוֹר בְּתוֹךְ הַכֵּלִים שֶׁל הָאָדָם עַצְמוֹ; וְדַעַת הוּא שֶׁהָאָדָם מוֹסֵר אֶת עַצְמוֹ לְמַה שֶּׁהִשִּׂיג, עַד שֶׁמְּצִיאוּתוֹ עַצְמוֹ נִכְלֶלֶת בְּתוֹכוֹ. וְלָכֵן, דַּעַת בְּלִי בִּטּוּל נַעֲשֶׂה קְשִׁיּוּת עֹרֶף, הִתְקַשְּׁרוּת לִמְצִיאוּתוֹ עַצְמוֹ; אֲבָל דַּעַת אֲמִתִּית הִיא הֶפֶךְ זֶה, הִיא הִדָּבְקוּת הָ"אֲנִי" בְּמַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ.

וְכָךְ הוּא בְּזִוּוּג. כְּשֶׁהַיִּחוּד מֻנְהָג בְּעִקָּר עַל־יְדֵי הָאֲנִי שֶׁל כָּל אֶחָד, הָרָצוֹן לָקַחַת, לְהִסְתַּפֵּק, אָז הַדַּעַת הַפְּנִימִי נִשְׁאָר בְּגָלוּת, וְהַמַּעֲשֶׂה, אַף שֶׁצּוּרָתוֹ הַחִיצוֹנִית אוֹתָהּ הִיא, אֵינוֹ נַעֲשֶׂה כְּלִי לְגִלּוּי הַשְּׁכִינָה. אֲבָל כְּשֶׁכָּל אֶחָד נִגָּשׁ לַיִּחוּד בְּבִטּוּל – שֶׁכַּוָּנָתוֹ לָתֵת, לְשַׂמֵּחַ אֶת הַזּוּלַת, לִהְיוֹת מֶרְכָּבָה לְרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַמִּתְלַבֵּשׁ בְּמִצְוָה זוֹ – אָז דַּוְקָא בְּאוֹתוֹ בִּטּוּל מֵאִיר הַדַּעַת הָאֲמִתִּי, וְהַזִּוּוּג נַעֲשֶׂה כְּסֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה.

וְזֶהוּ פֵּירוּשׁ דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַמְדַבֵּר עַל יִחוּד "בְּחֶדְוָא וּבְרִיחִימוּ", בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה. כִּי "חֶדְוָא" – שִׂמְחָה – הִיא הַגִּלּוּי שֶׁל בִּטּוּל; כְּשֶׁהָאָדָם מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ כִּמְצִיאוּת נִפְרֶדֶת וְתוֹפֶסֶת, הוּא כָּבֵד מֵחֲשָׁשׁוֹת עַל חֶסְרוֹנוֹ וְסִפּוּקוֹ, וְאֵין מָקוֹם לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית. שִׂמְחָה הִיא כְּשֶׁהָ"אֲנִי" מִתְרַחֵב לְמַעְלָה מִגְּבוּלוֹ וּמִתְמַלֵּא בְּאוֹר דָּבָר עֶלְיוֹן. "רְחִימוּ" – אַהֲבָה – הִיא קִרְבַת פְּנִימִיּוּת לִפְנִימִיּוּת. וְלָכֵן מַדְרִיךְ הַזֹּהַר שֶׁהַזִּוּוּג יִהְיֶה בִּשְׁנֵיהֶם, בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה, כִּי בְּלִי שִׂמְחָה אֵין בִּטּוּל, וּבְלִי אַהֲבָה אֵין מַגַּע פְּנִימִי שֶׁל נְשָׁמוֹת.

וְשִׂמְחָה וְאַהֲבָה אֵלּוּ אֵינָם קִשּׁוּטִים רִגְשִׁיִּים בְּעָלְמָא, אֶלָּא הֵם הַכֵּלִים עַצְמָם שֶׁל הַדַּעַת בַּעֲבוֹדָה זוֹ. כִּי דַּעַת בְּלִי שִׂמְחָה אֵינֶנָּה דַּעַת אֶלָּא מֶתַח; דַּעַת בְּלִי אַהֲבָה אֵינֶנָּה קֶשֶׁר אֶלָּא הַחְזָקָה. וּכְשֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה נִכְנָסִים לְזִוּוּגָם בַּאֲוִיר שֶׁל שִׂמְחָה שְׁקֵטָה – שִׂמְחָה עַל שֶׁזּוֹכִים הֵם לְקַיֵּם רְצוֹן הַשֵּׁם יַחְדָּו, וְהוֹדָיָה עַל מַתְּנַת הַזּוּלַת – וְעִם אַהֲבָה שֶׁאֵינָהּ רַק חֵמָה אֶלָּא גַּם כָּבוֹד, אָז הַדַּעַת הַנֵּעוֹר בֵּינֵיהֶם הוּא כְּבָר מִסּוּג דַּעַת עֶלְיוֹן, שֶׁבּוֹ הַמִּדּוֹת מְמֻתָּקוֹת וּמְאֻחָדוֹת.

וְעַל פִּי זֶה יוּבַן מַה שֶּׁאָמַר הָאֲרִ"י שֶׁזִּוּוּג עֶלְיוֹן מוֹרִיד נְשָׁמוֹת. כִּי בְּכִתְבֵי הָאֲרִ"י מְבֹאָר שֶׁכְּשֶׁיֵּשׁ יִחוּד בֵּין הַפַּרְצוּפִים הָעֶלְיוֹנִים, יוֹרְדִים אוֹרוֹת חֲדָשִׁים שֶׁהֵם מְקוֹר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוֹרָה דָּבָר זֶה נוֹגֵעַ רַק לַיִּחוּדִים שֶׁלְּמַעְלָה; מַה הַשַּׁיָּכוּת לְזִוּוּג שֶׁל בְּנֵי אָדָם? אֲבָל מִכָּל הַנִּזְכָּר, שֶׁהַזִּוּוּג הָאֱנוֹשִׁי הוּא עַצְמוֹ עָנָף וְאֵבֶר מֵאוֹתָם יִחוּדִים עֶלְיוֹנִים, מֻכְרָחִים אָנוּ לוֹמַר שֶׁגַּם בְּזִוּוּגָם יֵשׁ הַמְשָׁכַת נְשָׁמוֹת – לֹא רַק כְּשֶׁנִּתְעַבֵּר וָלָד בְּפַשְׁטוּת, אֶלָּא גַּם כְּשֶׁמִּטַּעֲמִים כָּאֵלּוּ וְכָאֵלּוּ אֵין הֵרָיוֹן בַּפְּשָׁט.

כִּי הַנְּשָׁמָה הַיּוֹרֶדֶת בִּגְלַל זִוּוּג עֶלְיוֹן אֵינָהּ רַק הַנְּשָׁמָה הַמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגוּף, אֶלָּא גַּם אוֹר נְשָׁמָה, הִתְפַּשְּׁטוּת חֲדָשָׁה שֶׁל מוֹחִין וּפְנִימִיּוּת הַיְכוֹלָה לְהִתְגַּלּוֹת בְּנִשְׁמוֹת הַזּוּג עַצְמָם וּבָעוֹלָם סְבִיבָם. וּכְשֶׁזִּוּוּגָם הוּא עִם דַּעַת, בִּטּוּל, אַהֲבָה וְשִׂמְחָה, וּבְמַצָּב שֶׁל קְדוּשָּׁה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, הֲרֵי הֵם נַעֲשִׂים צִנּוֹר שֶׁעַל־יָדוֹ נִמְשָׁכִים דַּרְגּוֹת עֶלְיוֹנוֹת יוֹתֵר שֶׁל דַּעַת עֶלְיוֹן לְתוֹךְ

הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. פְּעָמִים הַדָּבָר נִתְלַבֵּשׁ בְּצוּרַת נְשָׁמָה חֲדָשָׁה שֶׁל יֶלֶד; וּפְעָמִים הוּא בְּגֶדֶר גִּלּוּי עֲמָקִים חֲדָשִׁים שֶׁל קֶשֶׁר, שֶׁל אַהֲבָה וְיִרְאָה, בְּתוֹךְ נַפְשׁוֹתֵיהֶם עַצְמָם, אוֹ אוֹר חָדָשׁ שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְהָאִיר בְּבֵיתָם וּבִסְבִיבָתָם.

וְזֶהוּ גַּם כְּלָל בְּכַוָּנַת "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם". כִּי לְעֵיל נִתְבָּאֵר שֶׁכְּשֶׁ"אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", שֶׁאוֹתִיּוֹת יו"ד וְה"א שֶׁל הַשֵּׁם שׁוֹרוֹת בֵּינֵיהֶם. וְעַכְשָׁו מוּבָן שֶׁאֵין זֶה רַק מְצִיאוּת קְבוּעָה, כְּאִלּוּ הַשְּׁכִינָה רַק צוֹפָה עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה, אֶלָּא שֶׁיִּחוּד הַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת בִּבְשָׂרָם נַעֲשֶׂה כְּמִקְדָּשׁ קָטָן שֶׁבּוֹ הַשְּׁכִינָה נִגְלֵית מֵחָדָשׁ. הַדַּעַת שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד בְּאוֹתוֹ רֶגַע – שֶׁהֵם עוֹמְדִים לִפְנֵי ה', וְשֶׁעֶצֶם הֱיוֹתָם יַחְדָּו הִיא עֲבוֹדָה לוֹ – הִיא הַיּוֹצֶרֶת כְּלִי בְּתוֹךְ תּוֹדָעָתָם לָאוֹר הַשְּׁכִינָה הַנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי זִוּוּגָם עַצְמוֹ.

לָכֵן, הַכַּוָּנָה הַפְּנִימִית שֶׁל הַזּוּג בִּשְׁעַת הַזִּוּוּג, בִּכְלָלוּת, הִיא כְּפוּלָה. רִאשׁוֹנָה, הַהַכָּרָה שֶׁהֵם צֶלֶם שֶׁל אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה; שֶׁהַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת שֶׁלָּהֶם אֵינָם אֵבָרִים פְּרָטִיִּים בִּלְבַד, אֶלָּא הֶמְשֵׁךְ מֵהַיְסוֹד וְהַמַּלְכוּת הַקַּדְמוֹנִים שֶׁמֵּהֶם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְגַם בְּלִי לְהִכָּנֵס בְּאוֹתוֹ רֶגַע לְעִיּוּן שִׂכְלִי מֻרְכָּב, יָכוֹל זֶה לְהִתְקַיֵּם אֶצְלָם כְּדַעַת פְּשׁוּטָה: "אָנוּ עַכְשָׁו מְקַיְּמִים יִחוּד שֶׁשָּׁרְשׁוֹ בָּעֶלְיוֹן, וְעַל־יָדֵינוּ נִגְלֶה הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן לְמַטָּה".

וְהַשֵּׁנִית, הַבִּטּוּל הַנּוֹלָד מֵהַכָּרָה זוֹ. כִּי כְּשֶׁאָדָם תּוֹפֵס – לְפִי מַדְרֵגָתוֹ – שֶׁמַּעֲשֵׂהוּ הוּא אֵבֶר מִסֵּדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר בְּאוֹתוֹ מַצָּב שֶׁל רִכּוּז בְּעַצְמוֹ. מִמֵּילָא הוּא נִמְשָׁךְ לְהַנִּיחַ אֶת אֲנִיּוּתוֹ לְצַד, וּלְהַנִּיחַ שֶׁרְצוֹן הָעֶלְיוֹן יִהְיֶה הָעִקָּר, שֶׁכָּאן מִתְבַּטֵּא בִּרְצוֹן לְהָנִיחַ נַחַת רוּחַ לַזּוּלַת וְלַה'. וּבְפֹעַל פָּשׁוּט זֶה מִתְבַּטֵּא שֶׁמַּבָּטוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד אֵינוֹ עַל מַה שֶּׁיְּקַבֵּל הוּא מִן הַיִּחוּד, אֶלָּא עַל אֵיךְ יָכוֹל הוּא לְהָבִיא שִׂמְחָה, נֶחָמָה וְהִתְקַשְּׁרוּת לַזּוּלַת, וְעַל אֵיךְ שֶׁעַל־יְדֵי הֱיוֹתָם יַחְדָּו יִהְיוּ דִּירָה לַשְּׁכִינָה.

וּבְאוֹפֶן זֶה, הַתַּאֲוָה עַצְמָהּ נִתְעַלָּה וְנִתְאוֹרָה. כִּי הַחֲסִידוּת אֵינָהּ דּוֹרֶשֶׁת שֶׁדַּחֲפֵי הַגּוּף יִתְעַקְּרוּ, אֶלָּא שֶׁיִּתְעַלּוּ וְיִתְגַּלּוּ בְּשָׁרְשָׁם הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא תַּעֲנוּג אֱלֹקִי בְּגִלּוּי הָאַחְדוּת בַּתַּחְתּוֹנִים. וּכְשֶׁכַּוָּנַת הַזּוּג נִפְנֵית כָּךְ לַחוּץ – אֶל הַזּוּלַת, וּלְמַעְלָה – אֶל הַשֵּׁם, אָז הַחֵמָה הַטִּבְעִית שֶׁלָּהֶם נַעֲשֵׂית כְּמוֹ הַשֶּׁטֶף שֶׁל הַקַּו עַצְמוֹ, שֶׁאַף שֶׁהוּא עָצוּם וְחָזָק, הֲרֵי הוּא כֻּלּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁל הַשְׁפָּעָה לְפִי מִדַּת הַכְּלִי. וְקַבָּלַת הַתַּעֲנוּג שֶׁל כָּל אֶחָד נִתְהַוָּה אָז לֹא כְּדָבָר שֶׁהוּא תּוֹפֵס, אֶלָּא כְּמַתָּנָה שֶׁנִּתֶּנֶת לוֹ עַל־יְדֵי הַזּוּלַת וְעַל־יְדֵי הַשֵּׁם הַשּׁוֹרֶה בֵּינֵיהֶם.

וְזֶהוּ גַּם הַפְּנִימִיּוּת שֶׁבִּבְרִיאַת הַיִּחוּד כְּיִחוּד דִּיְסוֹד וּמַלְכוּת. כִּי יְסוֹד, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, הוּא הַמְלַקֵּט וְהַמַּעֲבִיר אֶת כָּל הַמִּדּוֹת הַקּוֹדְמוֹת; וּמַלְכוּת הִיא הַקַּבָּלָה הַטְּהוֹרָה הַמְגַלָּה וּמְבַטֵּאת. וּכְשֶׁהַבַּעַל מְיַשֵּׁר בְּתוֹכוֹ אֶת עַצְמוֹ לְמִדַּת הַיְסוֹד – לֹא כְּשִׁלְטוֹן חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כִּנְכוֹחוּת נוֹתֶנֶת וּמַשְׁפִּיעָה הַמַּרְכֶּזֶת אֶת כָּל אַהֲבָתוֹ, כְּבוֹדוֹ וְחֻמּוֹ לְזֶרֶם אֶחָד שֶׁל הַשְׁפָּעָה – וְהָאִשָּׁה מְיַשֶּׁרֶת בְּתוֹכָהּ אֶת עַצְמָהּ לְמַלְכוּת – לֹא כִּפְּסִיבִיּוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא כְּקַבָּלָה פְּעִילָה וּמְכֶרֶת הַנִּפְתַּחַת בְּבִטּוּל לְגַלּוֹת וּלְבַטֵּא אֶת הָאוֹר שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת – אָז נַעֲשֶׂה זִוּוּגָם צֶלֶם בָּרוּר שֶׁל הַתַּבְנִית הָעֶלְיוֹנָה.

וְהַיִּשּׁוּר הַפְּנִימִי הַזֶּה אֵינוֹ כַּוָּנָה טֶכְנִית בְּרִבּוּי מִלִּים, אֶלָּא הֲפָנָיַת לֵב פְּשׁוּטָה: שֶׁהַבַּעַל מְבַקֵּשׁ לִהְיוֹת נוֹכֵחַ כֻּלּוֹ וְנוֹתֵן, וְהָאִשָּׁה מְבַקֶּשֶׁת לִהְיוֹת נוֹכַחַת כֻּלָּהּ וּמְקַבֶּלֶת וּמְגַלָּה. וּשְׁנֵיהֶם שָׁוִים בַּעֲבוֹדָה; שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים בִּטּוּל; שְׁנֵיהֶם הֵם בְּחִינוֹת בָּאֱלֹקוּת אֲשֶׁר בְּצַלְמָהּ נִבְרְאוּ. וּבְדַעַת זֶה, אֵין הַהֶבְדֵּל הַחִיצוֹנִי שֶׁבַּתַּפְקִידִים גּוֹרֵם פֵּירוּד, אֶלָּא מַדְגִּישׁ אֶת הָאַחְדוּת הָעֲמוּקָה יוֹתֵר, שֶׁבְּיַחַד הֵם מְשַׁלְּמִים צֶלֶם אֶחָד שָׁלֵם.

וּמִזֶּה מוּבָן שֶׁכְּכָל שֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּהֶם מִתְרַחֶבֶת, כָּךְ יָכוֹל הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם לִהְיוֹת צִנּוֹר לְמוֹחִין וְנִשָׁמוֹת חֲדָשִׁים. כִּי הַדַּעַת הוּא הַשַּׁעַר שֶׁעַל־יָדוֹ נִכְנָסִים הַמּוֹחִין לַמִּדּוֹת. וּכְשֶׁהַדַּעַת שֶׁלָּהֶם בִּשְׁעַת הַזִּוּוּג עוֹלָה מֵהַכָּרָה גּוּפָנִית בִּלְבַד לְהַכָּרַת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵם צֶלֶם שֶׁל אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, אָז יְכוֹלִים מוֹחִין שֶׁל אוֹתוֹ יִחוּד עֶלְיוֹן לְהִמָּשֵׁךְ בָּהֶם. וּמוֹחִין אֵלּוּ יָכוֹלִים לְהִתְגַּלּוֹת לְאַחַר מִכֵּן בְּצוּרַת הֲבָנָה חֲדָשָׁה בֵּינֵיהֶם, בְּהַעֲמָקַת הַבִּטָּחוֹן וְהָרַכּוּת, בְּחִזּוּק הָעֲבוֹדָה הַמְּשֻׁתֶּפֶת וְהָאֱמוּנָה שֶׁלָּהֶם, אוֹ בְּצוּרַת נִשְׁמַת יֶלֶד שֶׁגַּם הוּא יִהְיֶה נוֹשֵׂא אוֹר אֱלֹקִי.

וְכָל זֶה מוֹרֶה שֶׁרֶגַע הַיִּחוּד, לֹא זוֹ בִּלְבַד שֶׁאֵינוֹ יְרִידָה מֵהָעֲבוֹדָה לִתְחוּם הַגַּשְׁמִיּוּת הַבִּלְבַד, אֶלָּא שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת אֶחָד מֵהָרָאשֵׁי הַשִּׂיאִים שֶׁבָּעֲבוֹדָה, כְּשֶׁמְּבִינִים וְחוֹוִים אוֹתוֹ כָּךְ. וְהַמָּקוֹם עַצְמוֹ שֶׁלְּעֵין הַחִיצוֹנִית נִרְאֶה כְּהָרָחוֹק בְּיוֹתֵר מֵהָרוּחָנִיּוּת, נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי דַּעַת וּבִטּוּל וְשִׂמְחָה לַמָּקוֹם הַיָּשָׁר בְּיוֹתֵר לְגִלּוּי. וּמִכָּאן אֵין אֶלָּא צַעַד קָטָן לְהָבִין שֶׁיִּחוּדִים כָּאֵלּוּ, כְּשֶׁהֵם בֶּאֱמֶת "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" בַּמּוּבָן הַנִּזְכָּר, יֵשׁ לָהֶם הַשְׁפָּעָה רְחָבָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵחַיֵּי הַפְּרָט שֶׁל הַזּוּג – שֶׁעַל־יְדֵיהֶם נִמְשָׁךְ הַקַּו הַפְּנִימִי שֶׁל הַבְּרִיאָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְתוֹךְ הֶחָלָל שֶׁל הַמְּצִיאוּת, וּמְקָרֵב אֶת קִיּוּם הַכַּוָּנָה הָרִאשׁוֹנָה. וְלָזֶה, וְלִתְצוּרַת הָעוֹלָם הַכְּלוּלָה בְּ"בָשָׂר אֶחָד, עוֹלָם אֶחָד", נִפְנֶה עַכְשָׁו.

י

וּבְזֶה יֵשׁ לַחֲזֹר לְמַה שֶּׁהִתְחַלְנוּ בּוֹ, הַפָּסוּק "עַל־כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". בִּתְחִלָּה הֲבַנּוּ זֶה רַק כְּצִוּוּי וְכַתֵּאוּר עַל חַיֵּי הָאָדָם לְמַטָּה; וְאַחַר כָּךְ עִיַּנּוּ בִּשְׁאֵלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁבָּזֶה – לָמָּה "בָּשָׂר אֶחָד" וְלֹא "נֶפֶשׁ אַחַת" אוֹ "נְשָׁמָה אַחַת", וְלָמָּה הַדְּגֵשׁ עַל "יַעֲזָב" וְ"דָבַק", וּמַדּוּעַ הַתּוֹרָה בּוֹחֶרֶת דַּוְקָא בַּהַבְחָנָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר, בָּשָׂר. וְעַכְשָׁו, לְאַחַר שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁזִּוּוּג דְּאִישׁ וְאִשָּׁה הוּא עֲנָף אֲמִתִּי וְהֶמְשֵׁךְ מֵהַיִּחוּד הָרִאשׁוֹן דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, יְכוֹלִים אָנוּ לִשְׁמֹעַ אוֹתָן הַמִּלִּים עַצְמָן כְּדִבּוּר עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם.

כִּי "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" אֵינוֹ רַק שֶׁשְּׁנֵי גּוּפִים נַעֲשִׂים כְּאִלּוּ מְצִיאוּת גּוּפָנִית אַחַת, אֶלָּא שֶׁכָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – שֶׁהִתְחִיל בְּהֶסְתֵּר הָרִאשׁוֹן וּבִמְשִׁיכַת הַקַּו לְתוֹךְ רֶחֶם הַמָּקוֹם – מְבַקֵּשׁ שֶׁיִּהְיֶה "בָּשָׂר אֶחָד": שֶׁעֶצֶם עֲבִיּוּתוֹ שֶׁל הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר, הַ"בָּשָׂר" דְּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיֶה הוּא עַצְמוֹ לְאַחְדוּת עִם אֱלֹקוּת, כְּלִי שֶׁהוּא שָׁפוּף וְשָׁקוּף לְאֵין־סוֹף. וְהַפָּסוּק מְלַבֵּשׁ זֶה בִּלְשׁוֹן נִשּׂוּאִין, כִּי הַמָּקוֹם הָעִקָּרִי שֶׁבּוֹ יְכוֹלָה אַחְדוּת פְּנִימִית זוֹ לְהִתְגַּלּוֹת בְּאֹפֶן נִרְאֶה וּמֻרְגָּשׁ הוּא בְּזִוּוּג דְּבַעַל וְאִשָּׁה; אֲבָל בֶּאֱמֶת, עַל־יְדֵי זִוּוּגָם, נִמְשָׁךְ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עִמָּהֶם לְתוֹךְ אַחְדוּת זוֹ.

וְזֶהוּ הַסּוֹד הָרוּמָז בְּדִבְרֵי הַכָּתוּב "יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ". כִּי בִּפְנִימִיּוּת, "אָב" וְ"אֵם" מְרַמְּזִים עַל הַמּוֹחִין הָעֶלְיוֹנִים, עַל אוֹתָן מַדְרֵגוֹת דֶּאֱלוֹקוּת שֶׁהָאוֹר שָׁם עֲדַיִן פְּנִימִי יוֹתֵר מֵעוֹלָם, פְּנִימִי יוֹתֵר מִבָּשָׂר. הַקַּו בְּהִתְגַּלּוּתוֹ הָרִאשׁוֹנָה הוּא כְּבֵן שֶׁעוֹדֶנּוּ דָּבוּק רַק בְּאָב וּבְאֵם, בַּסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. אֲבָל הַכַּוָּנָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַקַּו אֵינָהּ לְהִשָּׁאֵר לְמַעְלָה; "עַל־כֵּן יַעֲזָב" – דְּהַיְינוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחַ, לָרֶדֶת וְלְהִמָּשֵׁךְ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַתַּחְתּוֹן הָרָחוֹק בְּיוֹתֵר, עַד שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַבָּשָׂר הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר. וְשָׁם דַּוְקָא, כְּשֶׁהוּא דָּבֵק בַּמְּקַבֵּל בַּחִיצוֹנִיּוּת שֶׁבְּתַכְלִית, שָׁם "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". וְנִמְצָא, שֶׁהַ"יַּעֲזָב" אֵינוֹ פְּרִישָׁה מִן הַקְּדוּשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ קִיּוּם הָרָצוֹן הַנֶּעְלָם שֶׁל הַמּוֹחִין עַצְמָם – שֶׁתִּהְיֶה לוֹ יִתְבָּרֵךְ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים.

וְזֶהוּ עַל־פִּי הַמְּבוֹאָר בַּחֲסִידוּת, שֶׁהַכַּוָּנָה שֶׁבְּכָל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת הִיא דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁעַצְמוּתוֹ יִתְגַּלֶּה לֹא בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁכְּבָר יֵשׁ בָּהֶם גִּילּוּי, אֶלָּא בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁבְּרִיאָה רִאשׁוֹנָה הוּא הַמָּקוֹם שֶׁבּוֹ הוּא הַמֻּסְתָּר בְּיוֹתֵר. וְהִנֵּה יֵשׁ הַרְבֵּה מִצְוֹת וַעֲבוֹדוֹת שֶׁעַל־יְדֵיהֶן נִבְנֵית דִּירָה זוֹ, אֲבָל יֵשׁ עִנְיָן מְיֻחָד בְּאוֹתָן מִצְוֹת הַנּוֹגְעוֹת לַבָּשָׂר מַמָּשׁ, לְעֶצֶם חֹמֶר הַגּוּף וּבֵיתוֹ הַגַּשְׁמִי שֶׁל הָאָדָם. כִּי דִּירָה אֵינָהּ בַּשֵּׂכֶל שֶׁל הָאָדָם, וְלֹא רַק בְּמִדּוֹתָיו, אֶלָּא בִּ"מְדוּרָתוֹ", בְּמָה שֶׁמִּטְבָּעוֹ גַּס וְנִפְרָד, וְנַעֲשֶׂה בַּיִת וּכְלִי לֶאֱלוֹקוּת. וְלָכֵן, הַיִּחוּד דְּבַעַל וְאִשָּׁה, שֶׁבּוֹ לֹא רַק מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם וְהַרְגָּשׁוֹתֵיהֶם אֶלָּא גַּם בְּשָׂרָם מַמָּשׁ נַעֲשֶׂה כְּלִי לַשְּׁכִינָה, הוּא מֵהַגִּלּוּיִים הַבְּרוּרִים בְּיוֹתֵר שֶׁל דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים.

וְזֶהוּ גַּם כְּמוֹ שֶׁרוּמָז בְּדִבְרֵי סֵפֶר הַבָּהִיר עַל הָאִילָן וּפִרְיוֹ. הַבָּהִיר מְדַבֵּר בְּאִילָן שֶׁעֲנָפָיו, עָלָיו וּפֵירוֹתָיו מְרַמְּזִים עַל הִתְפַּשְּׁטוּת הַמִּדּוֹת הָאֱלוֹקִיּוֹת, וְאוֹמֵר שֶׁמִּן הַפְּרִי נִכָּר הַשֹּׁרֶשׁ, שֶׁטַּעַם הַפְּרִי מְגַלֶּה אֶת טַעַם הַשֹּׁרֶשׁ. וּבְאֹפֶן הַפְּנִימִי, פֵּירוּשׁ הַדָּבָר שֶׁהַהִתְגַּלּוּת הַתַּחְתּוֹנָה אֵינָהּ רַק תּוֹצָאָה, אֶלָּא גַּם גִּילּוּי שֶׁל הַמָּקוֹר הָעָמוֹק בְּיוֹתֵר; הַפְּרִי שֶׁבְּסוֹף הָעָנָף נוֹשֵׂא בְּתוֹכוֹ אֶת הַטַּעַם, הַטַּעַם הַפְּנִימִי, שֶׁל הַשֹּׁרֶשׁ הַנֶּעְלָם. וּבְהֶקְשֵׁרֵנוּ, הָ"אִילָן" הוּא כָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מֵהַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן וְהַיִּחוּד דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, עַל־יְדֵי כָּל הַפַּרְצוּפִים וְכָל הָעוֹלָמוֹת; וְהַ"פְּרִי" הוּא הַ"בָּשָׂר אֶחָד" דְּאִישׁ וְאִשָּׁה בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה.

וְעַל־פִּי זֶה, כְּשֶׁזּוּג מִתְיַחֵד בִּקְדוּשָּׁה, עִם הַדַּעַת וְהַבִּטּוּל שֶׁבֵּאַרְנוּ, הֲרֵי זִוּוּגָם הוּא הַפְּרִי שֶׁבּוֹ נִגְלֶה טַעַם הַשֹּׁרֶשׁ. בְּאוֹתוֹ רֶגַע, הַטַּעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה נֶעְלָם בַּחִבּוּק הָרִאשׁוֹן, הַתַּעֲנוּג דְּאֵין־סוֹף בְּעַצְמוֹ בַּעֲשִׂיַּת מָקוֹם לְעַצְמוֹ, נִטְעָם בְּבָשָׂר הַגַּשְׁמִי שֶׁל שְׁנֵי נִבְרָאִים סוֹפִיִּים. הַפְּרִי אֵינוֹ רַק דּוֹמֶה לַשֹּׁרֶשׁ; הוּא מְגַלֶּה אוֹתוֹ. וְזֶהוּ הַפֵּירוּשׁ הַפְּנִימִי בְּ"בָשָׂר אֶחָד" – שֶׁבְּ"בָשָׂר אֶחָד" נִגְלֵית אַחְדוּתוֹ שֶׁל אֵין־סוֹף שֶׁקָּדַם לְכָל הַהִתְחַלְּקוּת, לֹא כְּרַעְיוֹן מֻפְשָׁט בִּלְבַד, אֶלָּא כִּמְצִיאוּת חַיָּה וּמְגֻשֶּׁמֶת.

וְזֶהוּ גַּם הַטַּעַם שֶׁהַתּוֹרָה בָּחֲרָה בִּלְשׁוֹן "בָּשָׂר" וְלֹא "נְשָׁמָה". כִּי הַנְּשָׁמָה, גַּם כְּשֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּגּוּף, הִיא בְּטִבְעָהּ קְרוֹבָה לֶאֱלוֹקוּת, "חֵלֶק אֱלוֹקַּ מִמַּעַל מַמָּשׁ". וְאִם הָיָה הַכָּתוּב אוֹמֵר "נֶפֶשׁ אַחַת" אוֹ "נְשָׁמָה אַחַת", הָיָה מוֹרֶה עַל אַחְדוּת בִּמְדִינָה שֶׁכְּבָר מִטִּבְעָהּ מוּכֶנֶת לְאַחְדוּת. אֲבָל הַחִדּוּשׁ הוּא שֶׁהַבָּשָׂר עַצְמוֹ יָכוֹל לְהִמָּשֵׁךְ לְתוֹךְ אַחְדוּת כָּזוֹ, שֶׁהַכְּלִי הַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר, שֶׁבּוֹ נִרְגָּשׁ הַצִּמְצוּם בְּתָקְפּוֹ, נַעֲשֶׂה שַׁעַר לְגִילּוּי הָאֵין־סוֹף. וְ"בָשָׂר אֶחָד" מוֹרֶה לָכֵן עַל שְׁלֵמוּת הַהֲלִיכָה שֶׁל הַקַּו בְּתוֹךְ הֶחָלָל, עַד הָרֶגַע שֶׁהַנְּקוּדָּה הָרְחוֹקָה בְּיוֹתֵר שֶׁל הַהִתְבַּדְּלוּת נַעֲשֵׂית מָקוֹם לְיִחוּד.

וְעַל־פִּי זֶה יֻבַן גַּם יוֹתֵר בִּפְנִימִיּוּת הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין יִחוּדִים כָּאֵלּוּ לַגְּאֻלָּה. כִּי הִנֵּה יָדוּעַ מִן הַזֹּהַר שֶׁ"בִּזְכוּת נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת נִגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וּבִזְכוּת נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת עֲתִידִין לְהִגָּאֵל". וּבִפְשָׁטוֹ, הַכַּוָּנָה עַל הָאֱמוּנָה וּמְסִירַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַנָּשִׁים הַצִּדְקָנִיּוֹת בִּזְמַן הַגָּלוּת. אֲבָל בִּפְנִימִיּוּת, "נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת" מוֹרֶה עַל בְּחִינַת הַנֻּקְבָה דְּמַלְכוּת, עַל חַוָּה קַדְמוֹנָה כְּמוֹ שֶׁהִיא מִתְגַּלָּה בְּנִשְׁמוֹת נְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, וְ"זְכוּתָן" הוּא הַטָּהֳרָה וְהַקְּדוּשָּׁה שֶׁבָּהֶן הֵן מְעַצְּבוֹת אֶת הַבַּיִת וְאֶת הַיִּחוּד שֶׁבְּתוֹכוֹ.

כִּי הַגָּלוּת עַצְמָהּ אֵינָהּ אֶלָּא הַמְשָׁכָה וְהִתְאָרְכוּת שֶׁל הַצִּמְצוּם, עוֹלָם שֶׁבּוֹ הֶחָלָל נִרְאֶה רֵיק וְהַקַּו נֶעְלָם, שֶׁבּוֹ הַבָּשָׂר מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ נִפְרָד מֵאֱלֹקוּת. וְהַגְּאֻלָּה, לְהֶפֶךְ, הִיא הַגִּילּוּי שֶׁהֶחָלָל הָיָה מֵהַתְחָלָה רֶחֶם, שֶׁגַּם הַהֶסְתֵּר לֹא הָיָה אֶלָּא הֲכָנָה לְגִילּוּי עָמוֹק יוֹתֵר. וּכְשֶׁבַּיִת יְהוּדִי נִבְנֶה בְּטָהֳרָה, כְּשֶׁהָאִשָּׁה שׁוֹמֶרֶת אֶת הַמִּקְדָּשׁ מְעַט בִּצְנִיעוּת וּבְהַרְגָּשָׁה פְּנִימִית שֶׁל שְׁכִינָה, וּכְשֶׁבַּעַל וְאִשָּׁה חַיִּים אֶת זִוּוּגָם כְּמוֹ שֶׁתֵּיאַרְנוּ – כְּהִתְחַדְּשׁוּת מְדַעַת שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן – אָז בְּאוֹתוֹ בַּיִת כְּבָר מֵאִירָה אֱמֶת הַגְּאֻלָּה. קִירוֹת הַבַּיִת הַהוּא, הַשֻּׁלְחָן, הַמִּטָּה, וְעֶצֶם בְּשָׂרָם שֶׁל הַדָּרִים שָׁם, אֵינָם עוֹד בְּגָלוּת מִמְּקוֹרָם, אֶלָּא נַעֲשׂוּ דִּירָה לוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְכָל בַּיִת כָּזֶה הוּא כְּעוֹלָם קָטָן שֶׁבָּא לְתַקְּנוֹ, וְכָל הַבָּתִּים הָאֵלֶּה יַחַד מִתְחַבְּרִים לִהְיוֹת כְּגוּף אֶחָד גָּדוֹל דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבּוֹ תִּתְגַּלֶּה הַשְּׁכִינָה בִּשְׁלֵמוּת בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ. וְנִמְצָא, שֶׁהַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה אֵינָהּ דָּבָר זָר לַעֲבוֹדָתֵנוּ הַנִּמְשֶׁכֶת עַכְשָׁו, אֶלָּא הִיא פְּרִיחָתוֹ שֶׁל הָאִילָן שֶׁפֵּירוֹ אָנוּ טוֹעֲמִים בְּכָל מַעֲשֶׂה קְדוּשָּׁה. וּכְשֶׁזּוּג נַעֲשִׂים "בָּשָׂר אֶחָד" בִּקְדוּשָּׁה, הֲרֵי הֵם, בְּלִי רַעַשׁ וּבְלִי הַמְלָלוֹת, מְמַהֲרִים אֶת הָרֶגַע שֶׁ"מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", שֶׁכָּל הָעוֹלָם הַגַּשְׁמִי יִהְיֶה "בָּשָׂר אֶחָד" גָּדוֹל עִם אֱלֹקוּת.

וְעַל־פִּי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל יֵשׁ לוֹמַר, בְּדֶרֶךְ כְּלָל, שֶׁכָּל סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – מֵהַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן וְהִתְגַּלּוּת אָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, עַל־יְדֵי כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַיִּחוּדִים – הוּא כְּמוֹ מַעְגָּל גָּדוֹל הַמַּתְחִיל וּמִסְתַּיֵּם בְּיִחוּד. הַתְּחִלָּה הִיא בַּחִבּוּק הַנֶּעְלָם דְּקַו וְחָלָל, בְּהַצִּמְצוּם וְהַהַשְׁפָּעָה הָאֱלֹקִית שֶׁבָּאוֹר עַצְמוֹ, וְהוּא מִתְהַלֵּךְ עַל־יְדֵי אֵין־סְפֹר מַדְרֵגוֹת שֶׁל הֶסְתֵּר וְגִילּוּי, הַכֹּל בִּשְׁבִיל שֶׁבְּסוֹף הַיָּמִים יִהְיֶה נִבְרָא שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, שֶׁבִּבְחִירָתוֹ הַחָפְשִׁית וּבְדַעְתּוֹ הַמֻּכֶּרֶת יַחֲזֹר וִיחַדֵּשׁ אֶת אוֹתוֹ יִחוּד רִאשׁוֹן וִיגַלֶּה אֶת סוֹדוֹ.

בַּתְּחִלָּה, הַיִּחוּד הָיָה כֻּלּוֹ מִצַּד אֵין־סוֹף לְבַד, בְּלִי שֶׁיִּהְיֶה מִי שֶׁיַּעֲמֹד מִנֶּגֶד; וּבַסּוֹף, הַיִּחוּד הוּא בֵּין שְׁנֵי נִבְרָאִים סוֹפִיִּים, שֶׁדַּוְקָא מִשּׁוּם שֶׁהֵם "זֻלָּתוֹ" יְכוֹלִים הֵם לִבְחוֹר לְהַשְׁווֹת רְצוֹנָם לָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן הַהוּא. וְנִסְגָּר הַמַּעְגָּל כְּשֶׁהַתַּחְתּוֹן בְּיוֹתֵר, עַל־יְדֵי עֲבוֹדָתוֹ עַצְמוֹ, נַעֲשֶׂה לְמַה שֶּׁהָיָה בְּכֹחַ מִתְּחִלָּה – צֶלֶם חַי דְּאָדָם קַדְמוֹן וְחַוָּה קַדְמוֹנָה, שַׁעַר שֶׁעַל־יָדוֹ מֵאִיר הָאֵין־סוֹף בְּלִי צִמְצוּם בַּמָּקוֹם שֶׁנִּרְאָה כְּהָרָחוֹק בְּיוֹתֵר מִמֶּנּוּ. אָז נִגְלֶה שֶׁהַצִּמְצוּם הָרִאשׁוֹן הָיָה רַק הַתְחָלַת גִּילּוּי גָּדוֹל יוֹתֵר, וְ"וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" נִתְבָּאֵר כִּי הוּא עַצְמוֹ "ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד".

וּמִזֶּה נוֹלֶדֶת עֲמִיקוּת חֲדָשָׁה בְּהַרְגָּשַׁת הָאַחֲרָיוּת וְהָאֵימָה הַצְּרִיכָה לְלַוּוֹת כָּל פְּרָט וּפְרָט בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין. כִּי נִמְצָא מִזֶּה, שֶׁהַחֶדֶר הַפְּנִימִי דְּבַעַל וְאִשָּׁה יְהוּדִיִּים הוּא מָקוֹם שֶׁבּוֹ מִתְקַיְּמוֹת הַכַּוָּנוֹת הַנִּסְתָּרוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁבַּבְּרִיאָה; הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה, הַכָּבוֹד וְהַחֶסֶד הַהֲדָדִי שֶׁבֵּינֵיהֶם, וּבִפְרָט הָאֹפֶן שֶׁבּוֹ הֵם חַיִּים אֶת יִחוּדָם – אֵינָם רַק עִנְיָנִים פְּרָטִיִּים, אֶלָּא הֵם מְאוֹרָעוֹת בַּסִּפּוּר הַקּוֹסְמִי שֶׁל הַיִּחוּד. וּכְשֶׁהֵם בּוֹחֲרִים לְקַדֵּשׁ אֶת יַחֲסֵיהֶם, לַעֲשׂוֹת מִבְּשָׂרָם כְּלִי לֶאֱלוֹקוּת, הֲרֵי בְּאוֹתוֹ רֶגַע הֵם מַשְׁלִימִים אֶת מַעְגַּל הַבְּרִיאָה, מוֹשְׁכִים אֶת הָאוֹר הָרִאשׁוֹן דְּאָדָם קַדְמוֹן עַד לַפִּנָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבֶּחָלָל, וּמְכִינִים אֶת הָעוֹלָם לְיוֹם אֲשֶׁר בּוֹ הַיִּחוּד יִהְיֶה בְּגִילּוּי לְעֵינֵי כָּל.

וְזֶהוּ הַפֵּירוּשׁ הַפְּנִימִי בְּ"וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" – שֶׁמִּן הַיִּחוּד דְּאִישׁ וְאִשָּׁה בִּקְדוּשָּׁה נוֹלֵד לֹא רַק "בָּשָׂר אֶחָד", אֶלָּא "עוֹלָם אֶחָד".

Union of Roots - for Sarah I'Maynu

אִידִיש

YIDDISH

א

"לָכֵן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". דָאס איז די ערשטע מאָל וואָס די תּוֹרָה רעדט בְּפֵירוּשׁ וועגן אַ זִיוּוּג, וועגן אַ מאַן און אַ וַוייב וואָס זיי זיינען מְחוּבָּר אין אַ בְּרִית, און מיט די ווערטער פֿאַרענדיקט די תּוֹרָה דעם סִיפּוּר פֿון אָדָם הָרִאשׁוֹן און זַיין זִיגּוּג.

און לְכָאוֹרָה, דער פָּסוּק איז גאַנצערהייט באַשעפֿטיקט מיטן הַלָּכְתִּישן און רְגָשִׁישן סדר פֿון די נִשּׂוּאִין אין דעם וועלט. די תּוֹרָה באַשטימט, אַז דער קשר צווישן אַ בַּעַל און זַיין וַוייב איז אויף אַזאַ אופֿן, אַז ער טוישט און אָרדנט נײַ איבער די נאַטירלעכע הִירַרְכִיָּה פֿון די באַציִונגען: "עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ" – אַז דער קשר פֿון אַ זון צו זַיינע עלטערן, וואָס דער שָׁרֶשׁ דערפֿון ליגט אין זַיין אַליין־קומען צו זַיין אין מציאוּת, און אַפֿילו אַזוי דאַרף זיך איבערוואַלטן דער נײַער קשר, און דאָס איז "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ". און די תַּכְלִית פֿון דעם דְּבֵקוּת איז באַשריבן אין די ווערטער "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", אַז די צוויי באַזונדערע מענטשן ווערן "בָּשָׂר אֶחָד". און עס קומט אַרויס, אַז דער פָּסוּק לערנט, אַז די יִחוּד פֿון בַּעַל און וַוייב גרינדעט אַ נײַע ראָשִׁית־זֶהוּת, "בָּשָׂר" איינז אונטער די צוויי וואָס זיי האָבן פֿריִער באַזונדער געשטאַנען.

אָבער הִנֵּה, ווען מ׳מעיינט זיך אין דִּיוּק אין לְשׁוֹן־הקֹדֶשׁ פֿון פָּסוּק, און אין דעם אופֿן ווי די תּוֹרָה שטעלט עס פֿאָר אַלס תּוֹלָדָה פֿון מעשׂה בְּרִיאַת אָדָם און חַוָּה, זיינען דאָ אַ צאָל ענינים וואָס דאַרפֿן בֵּיאוּר.

דְּהִנֵּה, דער פָּסוּק הייבט אָן מיט "עַל כֵּן" – וואָס דאָס וַוייזט, אַז וואָס עס שטייט דאָ איז נישט סתָּם אַ צִוּוּי אָדער אַ בְּרָכָה פֿאַר די דורות, נאָר עס איז אַ דירעקטער המשך און אַ הסְקָלָה פֿון דעם סִיפּוּר גלײַך פֿריִער: אַז דער הקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא האָט אַרײַנגעפֿאַלן אַ תַּרְדֵּמָה אויף אָדָם, און ער האָט גענומען איינע פֿון זַיינע צַלְעוֹת, און ער האָט זי בָּאוּט געמאַכט צו אַ וַוייב, און ער האָט זי אַרײַנגעבראַכט צו אָדָם. און דערפֿאַר האָט אָדָם געזאָגט: "זֹאת הַפַּעַם, עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה זֹּאת". און דאַן זאָגט די תּוֹרָה: "עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ" וגו׳.

און מ׳דאַרף פֿאַרשטיין: וואָס איז דער פְּנִימִישער קשר צווישן דעם, אַז חַוָּה איז גענומען געוואָרן פֿון אָדָם, און דעם, אַז "יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ"? לְכָאוֹרָה, די גלײַכדיקע תּוֹלָדָה פֿון דעם סִיפּוּר זאָל געווען, אַז בַּעַל און וַוייב זאָלן וויסן בְּעַצְמָם, אַז זיי זיינען בֶּעָצֶם איינז, אַז זַייערע ליבע איז מְשׁוּרָשׁ אין אַ קַדְמוֹנִית־אַחְדוּת. און פֿאַר וואָס איז די מסקָנָה, אַז דער זון לאָזט אָפּ זַיינע עלטערן? און נאָך אַ קשיא, אַז דער פָּסוּק זאָגט נישט "עַל כֵּן יִדְבַּק אִישׁ בְּאִשְׁתּוֹ וְיִהְיוּ לְאֶחָד", נאָר ער ברענגט אַרײַן דעם פרט, אַז "יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ", און דאָך זיינען אָב און אֵם בכלל נישט דערמאָנט אין סִיפּוּר פֿון אָדָם און חַוָּה. וואָס איז די נויט פֿון אַזאַ "עֲזִיבָה", און פֿאַר וואָס איז זי אַ תְּנַאי צו "בָּשָׂר אֶחָד"?

און נאָך אַ קשיא דאַרף מען פֿאַרשטיין אין לשון־התּוֹרה אַליין – "בָּשָׂר אֶחָד" – אַ זאַך פֿון תְּמִיָּה. עס וואָלט לְכָאוֹרָה געפּאַסט צו זאָגן "אָדָם אֶחָד" אָדער "מְצִיאוּת אַחַת"; און אויב די תּוֹרָה וואָלט געוואָלט נאָך מער אונטערשטרײַכן דעם טיפֿן עוֹמֶק פֿון זייער אַחְדוּת העכער פֿון גַשְׁמִיּוּת, אַל־אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה וואָלט זי געדאַרפֿט זאָגן "נְשָׁמָה אַחַת". דען עֶצֶם זײַן־מהוּת פֿון אָדָם איז די נְשָׁמָה, און עס איז באַקאַנט, אַז יעדער מאַן און וַוייב פֿון יִשְׂרָאֵל וואָס זיי זיינען זִיווּג רִאשׁוֹן, זיי זיינען צוויי חֲצָאִים פֿון אַ נְשָׁמָה חֲדָה. און פֿאַר וואָס דריקט די תּוֹרָה אויס די תַּכְלִית פֿון זייער יִחוּד אין אַזאַ גַסע לשוֹן "בָּשָׂר", וואָס דאָס וַוייזט אויף דער נידעריקער און חִיצוֹנִישער מדרֵגה אין אָדָם?

און הִנֵּה, חז"ל (אין גמָרא) האָבן שוין זיך אָפּגעשטעלט אויף דעם לשוֹן "בָּשָׂר אֶחָד", און זיי דערקלערן, אַז "בָּשָׂר אֶחָד" מיינט דעם זון וואָס ווערט געבוירן פֿון זיי, אַז דער זון איז דער "בָּשָׂר אֶחָד" אין וועלכן בְּשַׂר־האָב און בְּשַׂר־האם פֿאַרבינדן זיך צוזאַמען. און דאָס איז דער באַקאַנטער בֵּיאוּר וואָס מ׳ברענגט אין מַאֲמָרֵי חַסִידוּת, אַז דער אמתער גילוּי פֿון דער אַחְדוּת פֿון בַּעַל און וַוייב איז אין זַייער זֶרַע, אין וועלכן ביידע זיינען דאָ אַלס איינע מצִיאוּת.

אָבער אַפִילוּ מיט דעם בֵּיאוּר איז די קשיא נאָך נישט גאַנץ אויסגעקלערט. דען לכתְּחִלָּה, לויט דעם קומט אַרויס, אַז דער פָּסוּק רעדט פֿון אַ מעגליכקייט וואָס איז נישט אַלמאָלאָדיק – דען ס׳זענען דאָ זִיוּוּגִים וואָס פֿון זיי קומט נישט אַרויס קיין זֶרַע – און דער פָּסוּק קלינגט לְכָאוֹרָה, אַז דאָס איז עֶצֶם־הַהֲגָדָרָה פֿון נִשׂוּאִין בכלל, אַז דער זִיווּג אַליין איז "בָּשָׂר אֶחָד", אָן קיין תְּלוּת אין אַ תַּצְאוּבָה וואָס קומט שפּעטער. און נאָך מער, אַז לשוֹן "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" וַוייזט, אַז דער מאַן און די פֿרוי אַליין ווערן בָּשָׂר אֶחָד, און נישט, אַז עס ווערט אַ דריטע מצִיאוּת באַשאַפֿן וואָס ווערט געבוירן פֿון זיי. דער זון איז סוֹף־כָּל־סוֹף אַ באַזונדערע מצִיאוּת, און כאָטש ער איז באַשאַפֿן פֿון בְּשַׂר־זײַנע עלטערן, מאַכט דאָס נאָך נישט דעם טאַטן און די מאַמע אַליין צו "בָּשָׂר אֶחָד" בפשִׁיטוּת. עס קומט אַרויס, אַז דער פּשוּטער און פּנִימישער פְּשָׁט פֿון פָּסוּק איז, אַז עֶצֶם דער זִיווּג פֿון נִשׂוּאִין מאַכט פֿון די צוויי "בָּשָׂר" איינס, און בלײַבט נאָך די קשיא: פֿאַר וואָס איז די הֲגָדָרָה פֿון אַזאַ אַחְדוּת דאַווקאַ אין לשוֹן "בָּשָׂר" און נישט "נְשָׁמָה"?

און מ׳קען מעגליך ענטפֿערן, אין דרך פְּשָׁט, אַז ווײַל די תּוֹרָה וויל אונטערשטרײַכן דאַווקאַ דעם גַשְׁמִישן צד אין דעם בֵּינוֹנִישן יִחוּד, אין וועלכן די צוויי גוּפים פֿאַרבינדן זיך בפשִׁיטוּת, דערפֿאַר האָט זי גענוצט דעם לשוֹן "בָּשָׂר". אָבער אַזאַ ענטפֿער איז נישט מספּיק, דען די תּוֹרָה איז דַיֶּקֶת אין יעדן איר לשוֹן, און בפרט אין אַ פָּסוּק וואָס איז אַ כְּלָל און שׁוֹרֶשׁ צו אַלע נִשׂוּאִין פֿון אַלע דורות, דאַרף דער אויסדרוק "בָּשָׂר אֶחָד" רמז זײַן נישט נאָר אויף אַ מעשׂדיקן באַשרײַב פֿון גַשְׁמִישן מַגַע, נאָר אויף אַ טיפֿע פּנִימישע אמת, וואָס רירט אָן עֶצֶם שׁוֹרֶשׁ־המצִיאוּת פֿון מאַן און וַוייב.

און נאָך שטאַרקער ווערט די נויט צו אַ פּנִימישן בֵּיאוּר, ווען מ׳דערמאָנט וואָס חז"ל זאָגן וועגן אָדָם און חַוָּה הָרִאשׁוֹנִים. דער מדרָשׁ זאָגט, אַז לכתְּחִלָּה זיינען אָדָם און חַוָּה באַשאַפֿן געוואָרן אַלס איינער גוּף, אַ בְּרִיָּה אַחַת מיט צוויי פָּנִים, אָחוֹר בַּאֲחוֹר, און שפּעטער זיינען זיי צעטיילט געוואָרן, כּדִכְתִיב "וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו". לויט דעם איז די אַחְדוּת פֿריִערדיק צום פֵּירוּד; די צוויי זיינען אַ שפּעטערער חִדוּשׁ. אויב אַזוי, וואָס מיינט מען מיט "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"? דען אין זַייער ערשטן

מצבֿ זיינען זיי געווען מער ווי "בָּשָׂר אֶחָד"; זיי האָבן בפּשִׁיטוּת געמאַכט אַ איינעם גוף. און עס קומט אַרויס, אַז די יִחוּד פֿון בַּעַל און וַוייב איצט גרינדעט נישט קיין נײַע אַחְדוּת, נאָר ברענגט צוריק צו אַ קַדְמוֹנִית און עֶצֶמדיקע אַחְדוּת, וואָס איז פֿאַרדעקט געוואָרן דורך פֵּירוּד.

און דאָס אַליין דאַרף בֵּיאוּר: אויב דער שליימעסדיקער מצבֿ איז, אַז זיי זאָלן זײַן איינז, פֿאַר וואָס זיינען זיי לכתְּחִלָּה באַשאַפֿן געוואָרן אַלס איינע בְּרִיָּה און שפּעטער צעטיילט? און פֿאַר וואָס האָט מען זיי נישט געלאָזט אין זײַער ערשטן אַחְדוּת? פֿון דעם, אַז דער הקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא האָט בָּחַר זיי צו צעטיילן און דאַן צו צַוּוֹת און בְּרָכָה געבן "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", מוז מען זאָגן, אַז ס'איז דאָ אַ באַזונדערע מַעֲלָה אין אַחְדוּת וואָס קומט דאַווקאַ נאָך פֵּירוּד, אין אַחְדוּת וואָס ווערט געשאַפֿן צווישן צוויי מְצִיאוּיוֹת וואָס זיי זיינען זיך אַליין מַכִּיר, אַז זיי זיינען באַזונדערע. און דאָס איז די אַחְדוּת וואָס דער פָּסוּק רופֿט "בָּשָׂר אֶחָד".

און הִנֵּה, אין דעם קומט אַרײַן נאָך אַ מַאֲמַר חז"ל: "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם; לֹא זָכוּ – אֵשׁ אוֹכְלָתָן". און זיי גרינדן דאָס אויף די אוֹתִיּוֹת פֿון זַייערע נעמען: "אִישׁ" און "אִשָּׁה" האָבן אין זיך די אותיות "אֵשׁ" – אַלֶ"ף שִׁ"ין – און דער מאַן לייגט צו אַ יוּ"ד און די פֿרוי לייגט צו אַ ה"א, און צוזאַמען מאַכן זיי דעם שֵׁם הוי'. ווען זיי זוכה זיינען, ווערט די יוּ"ד־ה"א אַנטפּלעקט צווישן זיי, און די אֵשׁ אין זיי ווערט אַ אֵשׁ קֹדֶשׁ, און די שְׁכִינָה שׁוֹרָה אויף זיי.

און אויך דאָס דאַרף בֵּיאוּר. דען שְׁרִיאַת־הַשְּׁכִינָה איז בכלל פֿאַרבונדן מיט הויכע מדרֵגוֹת אין קְדוּשָּׁה, מיטן מִשְׁכָּן און בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, מיט נְבוּאָה און רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ. און ווי זאָגט די גמָרא פֿון פּשוטע מאַן און וַוייב פֿון יִשְׂרָאֵל, אין זַייער ערדישן הויז, אַז אויב זיי זוכה זיינען – שְׁכִינָה איז צווישן זיי? און נאָך מער: דער הֶקְשֵׁר אין וועלכן דאָס וואָרט געזאָגט איז דאַווקאַ אין ענין־הזִיווּג פֿון מאַן און וַוייב אַלס בַּעַל און וַוייב. מוז מען זאָגן, אַז דער תְּאַר "בָּשָׂר אֶחָד" אין תּוֹרָה, און דער מַאֲמַר חז"ל "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", זיינען נישט צוויי באַזונדערע ענינים, נאָר זיי זיינען איינע זאַך: אַז עֶצֶם דעם, אַז זיי זיינען "בָּשָׂר אֶחָד", דאָס אַליין איז שְׁרִיאַת־הַשְּׁכִינָה; אַז די תּוֹרָה רמזט, אַז אין אָרט פֿון גַשְׁמִישן יִחוּד, ווען ער איז אין קְדוּשָּׁה און אויף אַ אוֹפֿן פֿון "זָכוּ", איז דאָ אַ באַזונדערער גילוּי־שְׁכִינָה, וואָס געפֿינט זיך אין קיין אַנדערן קשר צווישן נִבְרָאִים.

און דאָס איז לויט דעם וואָס דער הייליקער זוֹהַר גיט אַנטפּלעקט, אַז אַלע זִיווּגִים אין דעם וועלט זיינען כְּנֶגֶד און פֿון שֹׁרֶשׁ פֿון עֶלְיוֹנישע זִיווּגִים – יִחוּדָא עִלָּאָה און יִחוּדָא תַּתָּאָה. דער זוֹהַר רעדט פֿון דער תָּמִידיקער עֲבוֹדָה פֿון יִחוּד קוּדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא און שְׁכִינְתֵּיהּ, אַז לְמַעְלָה איז דאָ אַ יִחוּד פֿון דַּכְרָא און נוּקְבָא, און אַז די שלימות פֿון דעם יִחוּד צִיכט זיך אַראָפּ און דרוקט זיך אָפּ אין יִחוּד פֿון בַּעַל און וַוייב לְמַטָּה. און פֿון זוֹהַר איז מְבֹאָר, אַז וואָס מ'זעט אין דעם וועלט אַלס אַ נאַטירלעכע און גַשְׁמִישע תּוֹפָע פֿון נִשּׂוּאִין, איז אין אמת אַ ענף און אַ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון הויכע יִחוּדִים אין עוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

אָבער דאַווקאַ דאָ ווערט דער ענין נאָך אַ גרעסערן פֶּלֶא. דען אויב דער יִחוּד לְמַטָּה איז אַ צֶלֶם און אַ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון עֶלְיוֹנישע זִיווּגִים, וואָס מ׳רופֿט "יִחוּד קוּדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ", דען עיקר־הענין איז דאָרטן נישט דער גַשְׁמִישער בָּשָׂר, נאָר אַ רוּחָנִישע אַחְדוּת פֿון מִדּוֹת און סְפִירוֹת אֱלֹקִיּוֹת. און פֿאַר וואָס בײַ אַלץ דעם קלײַבט די תּוֹרָה דאַווקאַ דעם לשׁוֹן "בָּשָׂר אֶחָד", און נישט "נֶפֶשׁ אַחַת" אָדער "רוּחַ אַחַת", ווען זי רמזט אויף אַ יִחוּד וואָס זײַן שָׁרֶשׁ איז אין אַחְדוּת פֿון אֱלֹקוּת און זײַן שְׁכִינָה? עס וואָלט לְכָאוֹרָה מער געפּאַסט, לויטן פּנִימישן תוכן, צו שרײַבן "וְהָיוּ לְרוּחַ אַחַת" אָדער "לְנֶפֶשׁ אַחַת", און פֿון דעם וואָלט מען פֿאַרשטאַנען, אַז דער גַשְׁמִישער יִחוּד איז נאָר אַ חִיצוֹנישער לְבוּשׁ צו אַ רוּחָנִישער אַחְדוּת. פֿון דעם, אַז די תּוֹרָה רעדט נישט אַזוי, נאָר זי באַשטימט אויף אַלע דורות דעם אויסדרוק "בָּשָׂר אֶחָד", מוז מען זאָגן, אַז דאָ ליגט אַ טיפֿער סוֹד: אַז עֶצֶם בחִינַת־ה"בָּשָׂר" אַליין, די נידעריקסטע און חוּמְרִישע מדרֵגה, איז פֿאַרבונדן מיט אַ קַדְמוֹנִישער אַחְדוּת, וואָס גייט פֿאָר און גרינדעט אַלע יִחוּדִים לְמַעְלָה.

און אין מַאֲמָרֵי חַסִידוּת איז מְבֹאָר אין דרך גילוּי, אַז "בָּשָׂר אֶחָד" מיינט דעם זון, וואָס פֿאַראייניקט בְּשַׂר־האָב און בְּשַׂר־האם, און אויך עֶצֶם מעשׂה־הזִיווּג, וואָס לויט הֲלָכָה ווערן זיי אַ "גוּף אֶחָד" אין אַ צאָל דינים. אָבער אַלע די בֵּיאוּרִים, כאָטש זיי זיינען אמת, בלײַבן נאָך אינעווײַניק אין דעם וועלט ווי מיר קענענס. און זיי ענטפֿערן נאָך נישט אויף דער קשׁיא: פֿאַר וואָס דאַווקאַ דער פָּסוּק, וואָס פֿאַרענדיקט מעשׂה־בְּרִיאַת־האָדָם, שליסט זיך אָפּ מיט אַ לשׁוֹן וואָס זײַן תַּכְלִית איז "בָּשָׂר אֶחָד"? פֿון דעם איז מוכרָח, אַז כַּוָּנַת־התּוֹרָה איז נישט נאָר צו באַשרײַבן אַ הַלָכְתִּישן מצבֿ אָדער אַ רגְשִׁישע נאָענטקייט, נאָר צו רמז זײַן אויף עפּעס נאָך קַדְמוֹנִישער, אויף אַן "אַחְדוּת־הַבָּשָׂר" וואָס איז נישט אַ תּוֹלָדָה פֿון זִיווּג, נאָר זי אַליין איז זײַן שָׁרֶשׁ און זײַן עֶלְיוֹנישער תַּכְלִית.

מוז מען זאָגן, אַז ווען די תּוֹרָה רעדט פֿון "בָּשָׂר אֶחָד", רעדט זי נישט נאָר פֿון בָּשָׂר לויט אונדזער פּשוטן פֿאַרשטאַנד, נאָר זי רמזט אויף אַ קוֹסְמִישן סוֹד – אַז בחִינַת־ה"בָּשָׂר", די הִתְגַּלּוּת און הִתְגַּשְׁמוּת, האָט אַ שָׁרֶשׁ אין אַ הויכן עֶלְיוֹנישן יִחוּד, און אַז עֶצֶם דער מעגליכקייט, אַז זאָל זײַן "צוויי וואָס ווערן איינז" אויף אַ גאַלויעם און גופֿנישן אופֿן, איז אַ חוֹתֶמֶת און אַ רְשׁוּם פֿון אַ יִחוּד וואָס שטייט אין רֹאשׁ פֿון גאַנצן סֵדֶר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת. און דער מדרָשדיקער משל פֿון אָדָם און חַוָּה, אַז זיי זיינען געווען אַ בְּרִיָּה אַחַת אֲחוֹר בַּאֲחוֹר און שפּעטער צעטיילט און אַרויסגעשטעלט פָּנִים בְּפָנִים, איז נישט נאָר אַ סִיפּוּר וועגן די ערשטע מאַן און ווײַב, נאָר אַ משל אויף אַ עֶלְיוֹנישע מציאוּת: אַ ערשטע אַחְדוּת וואָס צעטיילט זיך אַליין כּדי אַז שפּעטער זאָל זײַן אַ מוּדָעער און בְּחִירִישער יִחוּד, וואָס איז טיפֿער פֿון דעם ערשטן מצבֿ.

און אויב אַזוי, אַלע זִיווּגִים אין דעם וועלט, און אַלע יִחוּדִים וואָס דער זוֹהַר רעדט פֿון זיי – יִחוּדָא עִלָּאָה און יִחוּדָא תַּתָּאָה – זיינען נאָר הִשְׁתַּלְשְׁלוּיוֹת און ענפים פֿון יענעם ערשטן יִחוּד. און דאָס איז וואָס דער פָּסוּק "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" רמזט: אַז דער יִחוּד פֿון מאַן און ווײַב איז נישט נאָר אַ געזעלשאַפֿטלעכער אָדער רגְשִׁישער נויט, נאָר ער איז אַ חֲזָרָה און אַ הִתְגַּלּוּת, אין "בָּשָׂר", פֿון אַ קַדְמוֹנִישער אַחְדוּת וואָס גייט פֿאָר די וועלטן.

און אויב אַזוי, איצט דאַרף מען פֿרעגן: וואָס איז יענער ערשטער יִחוּד? און ווו, אין אָנהייב־סִיפּוּר פֿון תּוֹרָה וועגן דער בְּרִיאָה, ליגט זַיין שָׁרֶשׁ? דען אויב יעדער תַּחְתּוֹן־זִיוּווּג איז אַ צֶלֶם און אַ הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, מוז זיַין אַ אָב־טִיפּוּס, אַ עֶלְיוֹנישער זוּג פֿון דַּכְרָא און נוּקְבָא, וואָס זַייער קשר איז דער מקור צו אַלע נִשּׂוּאִין און יִחוּדִים לְמַטָּה."

ב

ב׳. "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם"

וְהִנֵּה, מוֹצְאִים זֶיי מיר, אַז שׁוֹן די תּוֹרָה אַליין רעדט, אינעם אָנהייב פֿון מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, אין אַזאַ לשׁוֹן פֿון צוויי וואָס זיי זיינען איינְס. "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". און לְכָאוֹרָה דאַרף מען פֿאַרשטיין דעם פָּסוּק: ער הייבט אָן אין לשׁוֹן יָחִיד – "בָּרָא אֹתוֹ" – און ענדיקט אין לשׁוֹן רַבִּים – "בָּרָא אוֹתָם". און נאָך אַ קשׁיא, אַז לְכָאוֹרָה דער כָּתוּב דופּלט זיך: וויַיל ס'שטייט שׁוֹן "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ", פֿאַרוואָס לייגט ער גלייַך צו "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם"? ס'וואָלט דאָך געווען גענוג צו וויסן שפּעטער, אַז דער מִין־אָדָם צעטיילט זיך אין זָכָר און נְקֵבָה.

פֿון דעם מוז מען זאָגן, אַז "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם" איז נישט סתּם אַ נאַטירלעכער־בִּיוֹלוֹגִישער פּרט, אַ מִקְרֶי, נאָר אַ חֵלֶק פֿון אַליין דעם עצם־הַהֲגְדָּרָה פֿון "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים". דער "צֶלֶם אֱלֹקִים" אינעם מענטש איז נישט נאָר אין זַיין שֵׂכֶל אָדער אין זַיין בחירָה חָפְשִׁית, נאָר אין דעם, אַז ער איז "זָכָר וּנְקֵבָה". דְּהַיְנוּ, אַז דער צֶלֶם אֱלֹקִים ווי ער גילט זיך אין דער בְּרִיאָה, צייכנט זיך שׁוֹן בְּעִיקָּרוֹ אַרויס אין אַ פּוֹלָרִיוּת פֿון זָכָר און נְקֵבָה.

אָבער דאָס גופא איז נאָך אַליין נישט מְבֹאָר. ווי קען מען זאָגן אויף אֱלֹקוּת־הָאֵין־סוֹף, וואָס זי איז הויכער פֿון אַלע צורה און הַגְדָּרָה, אַז זי זאָל זיך באַשרייַבן ווי "זָכָר" און "נְקֵבָה"? חַס וְשָׁלוֹם צו צוטיילן אים יִתְבָּרֵךְ אַ גדר גופני אָדער רִגְשִׁי פֿון מִין. און נאָך אַ קשׁיא: אַפִּילוּ אין די עוֹלָמוֹת הָרוּחָנִיִּים, נאָך פֿאַרן זיי זאָל האָבן עפּעס אַ גַּסוּת חוּמְרִית, האָבן אונז חֲזַ"ל געלערנט, אַז "אֵין בָּהֶם לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה, לֹא פְּרִיָּה וְרִבְיָה וְלֹא מַשָּׂא וּמַתָּן". און אויב אַזוי, ווי קען מען רעדן פֿון אַ צֶלֶם אֱלֹקִים וואָס איז "זָכָר וּנְקֵבָה"?

דערפֿאַר איז מוּבָן, אַז "זָכָר" און "נְקֵבָה" דאָ זיינען נישט אין יענעם גַּסְן און חוּמְרִישן זין, נאָר זיי זיינען נעמען אויף צוויי אַלגעמיינע אוֹפַנִּים פֿון הִתְגַּלּוּת, וואָס געפֿינען זיך אין יעדער מדריגה אינעם סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת. און דאָס איז וואָס מ'רופֿט אין לשׁוֹן־הַחֲסִידוּת "מַשְׁפִּיעַ" און "מְקַבֵּל" – דער מַשְׁפִּיעַ און דער מְקַבֵּל.

צו בָאֵרן דעם ענין: אין יעדער תַּהֲלִיךְ פֿון הִתְגַּלּוּת איז דאָ עפּעס וואָס הייבט אָן און עפּעס וואָס נעמט אָן; עפּעס וואָס גיט און עפּעס וואָס עס ווערט אים געגעבן. דער מַשְׁפִּיעַ באַצייכנט זיך דורך אַ נְקוּדִּישע און צענטרירטע הַשְׁפָּעָה, וואָס קומט פֿון מלמעלה למטה; און דער מְקַבֵּל באַצייכנט זיך דורך אַ ברייטע און מַקִּיפֿדיקע כֹּחַ, וואָס גייט פֿון למטה למעלה, צו

קַבָּל זײַן, אַרײַננעמען און אַרויסברענגען אין פּועל דאָס, וואָס איז געווען אין כּחַ בײַם מַשְׁפִּיעַ. און ביידע זײַנען נישט סתּם הֶפֶּכִים, נאָר צוויי העלפֿט פֿון איין דִּינָמִיקָה; דען אָן אַ מְקַבֵּל בלײַבט די הַשְׁפָּעָה ר hovering און זי קומט נישט צו אַ מְמוּשׁ, און אָן אַ מַשְׁפִּיעַ בלײַבט דער מְקַבֵּל ליידיג און עָקָר.

און דאָס איז, אין קיצור, די פְּנִימִיּוּת פֿון "זָכָר" און "נְקֵבָה". דער זָכָר, אין זײַן שֹׁרֶשׁ, איז דער כּחַ פֿון דער נְקוּדִישער איבערגעבן; און די נְקֵבָה, אין איר שֹׁרֶשׁ, איז דער כּחַ פֿון דער ברייטער קַבָּלָה און לֵידָה. און ווען דער כָּתוּב זאָגט "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם", רמזט ער, אַז דער צֶלֶם אֱלֹקִים איז בעצם די דִּינָמִיקָה פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, און אַז דער מענטש, ווי ער געפֿינט זיך אין דעם וועלט אין צוויי גופֿדיקע צורות, איז די תַּחְתּוֹן־הִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון יענעם עֶלְיוֹנישן בִּנְיָן.

און דאָס איז אויך, וואָס עס ווערט רמז געוואָרן אין סֵפֶר יְצִירָה, וואָס זאָגט: "עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה... וְסוֹפָן בִּרְאשִׁיתָן וְרֹאשִׁיתָן בְּסוֹפָן, כְּקַשְׁרָא דְנוּרָא בְּגַחַלְתָּא". און ער דערקלערט דאָרטן נאָך דעם דעם מבנה פֿון די סְפִירוֹת אויף דרײַ קַוִּים – אֹרֶךְ, רֹחַב און עוֹמֶק. און הִנֵּה, די סְפִירוֹת אַליין הייסן דאָרטן נאָך נישט מיט די באַזונדערע נעמען, וואָס מיר זײַנען שפּעטער געוואָרן באַקאַנט, נאָר דער עצם־ענין פֿון קַוִּים ווײַזט שׁוֹן, אַז די אֱלֹקִיתע הַאֲצָלָה איז נישט סתּם אַ פָּשׁוּט ליכט אָן הבדל, נאָר זי איז מסודר אין כִּיוּוּנִים פֿון הַמְשָׁכָה און קַבָּלָה.

דען דער אֹרֶךְ איז דער כִּיווּן פֿון מלמעלה למטה, אַ הַמְשָׁכָה און אָנקומען אין ווירקלעכקייט; און דער רֹחַב איז די הִתְפַּשְּׁטוּת און הִתְרַחֲבוּת צו די זייטן; און דער עוֹמֶק איז דער דימענסיע פֿון פְּנִים און חוּץ, פֿון אינעווייניק אַרויס און פֿון אַרויסן אַרײַן. און אין אַלע דרײַ איז דאָ אַ תְּנוּעָה פֿון געבן און קַבָּלָה. און דערפֿאַר רמזט סֵפֶר יְצִירָה, אין זײַן קיצערן און נעלעמדיקן לָשׁוֹן, אַז די עֶשֶׂר סְפִירוֹת זײַנען נישט צען גלײַכע נְקוּדּוֹת, נאָר צען בְּחִינוֹת, פֿאַרבונדן אין אַ קשר פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, "סוֹפָן בִּרְאשִׁיתָן וְרֹאשִׁיתָן בְּסוֹפָן" – אַז יעדערע איינער גיט און נעמט, נאָר אַז אין יעדן איז דאָ אַ בְּחִינַת גַּבְרָא דְּשָׁלִיטָא.

און דאָס איז מְבֹאָר לענגער אין תּוֹרַת־הַחֲסִידוּת וועגן דעם ענין פֿון די סְפִירוֹת. דען חָכְמָה רופֿט מען "נְקוּדַּת הַהַשְׂכָּלָה", אַ "נְקוּדָּה בִּלְתִּי מוּשֶּׂגֶת", אַ בְּחִינַת בְּרָק וואָס קומט אַרײַן ווי עפּעס פֿון מלמעלה, אָן קיין פֿריערדיקע הַכְנָאָה. און דערפֿאַר איז חָכְמָה אין בְּחִינַת מַשְׁפִּיעַ. און בִּינָה, דערקעגן, איז דער כּחַ פֿון הַרְחָבָה און הִתְבּוֹנְנוּת; זי נעמט יענער נְקוּדָּה און ברייט זי אויס צו אַ גאַנצן בִּנְיָן פֿון הֲבָנָה, "פּוֹרֶשֶׂת אוֹתוֹ לְכָל צְדָדָיו", ביז דער ענין ווערט טאַקע נתפּס. און דערפֿאַר איז בִּינָה אין בְּחִינַת מְקַבֵּל. און אַפֿילו אַזוי, אין אַ פּאַראַדאָקסאַלן אופֿן, איז דאַווקע די בִּינָה, וואָס ווערט שפּעטער אַ מַשְׁפִּיעַ צו די מִדּוֹת, דען זי גיט זיי די צורה און תוכן, און זיי זײַנען נאָר מְקַבְּלִים פֿון איר.

און אַזוי אויך אין דער נידעריקערער מַעֲרָכָה, די מִדּוֹת ווי זיי זײַנען פֿאַרבונדן און מתאַחד אין "זְעֵיר אַנְפִּין", און די מִדַּת־הַמַּלְכוּת וואָס שטייט צו קַבָּל זײַן פֿון זיי – ווערן באַשריבן ווי אַ זוּג פֿון זָכָר און נְקֵבָה. דען די זעקס מִדּוֹת, ווי זיי זײַנען אין כְּלָל, זײַנען דער צד פֿון הַשְׁפָּעָה; אַ דִּינָמִיקָה פֿון אַרויסגיין צו חוּץ, אַהֲבָה, יִרְאָה, רַחֲמִים, נֵצַח, הוֹד, יְסוֹד. און מַלְכוּת,

דערקעגן, "לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם", נאָר וואָס זי דאַווקע קַבּל־ט; איר מהות איז קַבָּלָה און אַרויסברענגען צו חוץ, קַבּל זײַן אַלע מִדּוֹת פֿאַר איר און זיי אַרויסברענגען אין דִּבּוּר, אין מַמָּשׁוּת, אין עוֹלָמוֹת. און דערפֿאַר איז זי דער אָבּ־טיפּוס פֿון דער נְקֵבָה.

און אויף דעם האָבן שוֹן חֲזַ"ל רמז געגעבן אין זייערע ווערטער, אַז "אִישׁ" און "אִשָּׁה" האָבן אין זיך די אוֹתִיּוֹת פֿון אַ נָאמן. דען "אִישׁ" האָט די אוֹתִיּוֹת א׳ און ש׳ מיט אַ יוּ"ד, און "אִשָּׁה" האָט א׳ און ש׳ מיט אַ ה"א. אויב זיי זיינען זאָכֶה – די יוּ"ד און ה"א, וואָס זיי זיינען די אָנהייב־אותיות פֿון שֵׁם הוי׳, זיינען שׁרוּיִין בֵּינֵיהֶם און די שְׁכִינָה איז שׁרוּיָה; און אויב נישט, חַס וְשָׁלוֹם, בלײַבט נאָר "אֵשׁ" וואָס פֿאַרברענט. און דער כַּוָּנָה דערין איז נישט נאָר מוּסָריש, נאָר אויך מצִיאוּתדיק־עצמיותדיק: אַז אין אַליין די ווערטער "אִישׁ" און "אִשָּׁה" איז אַרײַנגעקריצט דער סוֹד, אַז זיי זיינען כֵּלִים צו אַ גאָטלעכן נָאמן, צוויי העלפֿט פֿון איין מַעֲרָכָה. דען די יוּ"ד איז באַקאַנט ווי די אוֹת פֿון דער נְקוּדָּה, די אוֹת פֿון זֶרַע, אַ בְּחִינַת חָכְמָה; און די ה"א איז די אוֹת פֿון רֹחַב און הַרְחָבָה, אַ בְּחִינַת בִּינָה און מַלְכוּת. און דערפֿאַר, דורך לייגן אַ יוּ"ד אין "אִישׁ" און אַ ה"א אין "אִשָּׁה", רמזן חֲזַ"ל, אַז דער זָכָר און די נְקֵבָה אינעם מענטש זיינען חִיצוֹנִישע לְבוּשִׁים אויף יענע פְּנִימִישע אוֹפַנים פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל.

און פֿון אַלץ־אויבן איז קלאָר, אַז די פּוֹלָרִיוּת פֿון זָכָר און נְקֵבָה איז נישט עפּעס, וואָס טרעפֿט זיך נאָר אין דער מדריגה פֿון גוּפִים חוּמְרִיִּים, און אַפֿילו נישט נאָר אין דער מדריגה פֿון די נידעריקע סְפִירוֹת. נאָר "כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעוֹלָמוֹ, בְּזָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם" – דְּהַיְנוּ, אַז אַלע הִשְׁתַּלְשְׁלוּת איז מסודר ווי נוֹתֵן און מְקַבֵּל. אין עוֹלָם־הַשֵּׂכֶל איז דאָ עפּעס וואָס בליצט און עפּעס וואָס ברייט אויס; אין עוֹלָם־הַמִּדּוֹת – עפּעס וואָס הייבט אָן און עפּעס וואָס סוֹפֿגט אַרײַן; אין עוֹלָם־הַדִּבּוּר און הַמַּעֲשֶׂה – עפּעס וואָס וואַרפֿט אַרויס און עפּעס וואָס גיט אַרויס אין גילוי. און אין אַלע, איז די פְּנִימִית־צורה די זעלבע צורה: אַ נְקוּדָּה וואָס גייט אַראָפּ, און אַ פֿעלד וואָס שטייגט אַרויף איר אַנטקעגן; אַ זֶרַע וואָס מען זייט און אַן אַדָמָה וואָס ברענגט אַרויס פֵּירוֹת.

און דאָס איז דער סוֹד פֿון "בָּרָא אֹתוֹ... בָּרָא אוֹתָם". דער אָדָם־הָרִאשׁוֹן, ווי ער ווערט דאָרטן באַשריבן, איז אין איין מאָל יָחִיד און רַבִּים, איינער און צוויי. דען דער עצם־ענין פֿון "אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹקִים" איז, אַז ער כּוֹלֵל אין זיך, אין אַ נעלעמדיקן אוֹפֿן,ביידע – נוֹתֵן און מְקַבֵּל, און אַז דאַווקע די פְּנִימִיתע כְּפִילוּת ברייט זיך שפּעטער אויס אין אַ באַזונדערן צעטיילונג פֿון זָכָר און נְקֵבָה אין דעם נִגְלֶה־וועלט. דער גוּפֿדיקער הבדל איז נאָר אַ צֶלֶם, דְּהַיְנוּ אַ חִיצוֹנִישע דְּמוּת, פֿון אַ פְּנִימִישן הבדל אין כֹּחוֹת.

אָבער אַפֿילו נאָך אַלץ דעם בלײַבט נאָך אַ שְׁאֵלָה, נאָך שווערער. דען אַלעס, וואָס מיר האָבן ביז־איצט בֵּאַרנט – די שײַכות צווישן חָכְמָה און בִּינָה, די מַעֲרָכָה פֿון מִדּוֹת און מַלְכוּת, און דער מבנה פֿון די עֶשֶׂר סְפִירוֹת אויף קַוִּים פֿון הַמְשָׁכָה און קַבָּלָה – דאָס אַלץ איז אין סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, ווי ער איז שוֹן נתגלה און נתפָּרשׁ געוואָרן אין לשוֹן סְפִירוֹת און עוֹלָמוֹת. נאָר ווײַל "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם" ווערט געזאָגט אינעם זעכסטן טאָג פֿון דער בְּרִיאָה, נאָך פֿאַרן תּוֹרָה זאָל

דאָרטן אין גילוי דערמאָנען ענינים פֿון סְפִירוֹת, און ווײַל מיר האָבן געלערנט, אַז אַלע יענע זײַנען מַעֲרָכוֹת נאָר ענפים און לְבוּשִׁים פֿון אַ נאָך־קַדְמוֹנִישערן סדר – מוז מען פֿרעגן: וואָס איז דער שֹׁרֶשׁ פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל נאָך פֿאַר אַלע יענע הבדָלוֹת?

דען אויב, ווי עס איז פֿריִער אויפֿגעשטעלט געוואָרן, דער עצם־ענין פֿון "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים" איז פֿאַרבונדן מיט "זָכָר וּנְקֵבָה", מוז שׁוין זײַן, אַז די פּוֹלָרִיוּת האָט איר שֹׁרֶשׁ נישט נאָר אין די סְפִירוֹת, וואָס מיר זײַנען באַקאַנט, נאָר אין דער אַליין ערשט־הִתְגַּלּוּת נאָך דעם הֶעְלֵם. און ווו, דאַן, איז יענע ערשטע נְקוּדָּה אין אֱלֹקוּת, אין וועלכער מ׳קען רעדן פֿון אַ "נְקוּדָּה הַנּוֹתֶנֶת" און אַ "מֶרְחָב הַמְקַבֵּל", נאָך פֿאַרן שֵׂכֶל און נאָך פֿאַר די מִדּוֹת, און אַפֿילו נאָך פֿאַר די עֶשֶׂר סְפִירוֹת ווי זיי זײַנען אונדז באַקאַנט? און צו דעם וועלן מיר זיך איצט קערן.

ג

כְּדֵי זיך צו נענטערן צו יענעם שֹׁרֶשׁ, דאַרף מען ערשט דערמאָנען, וואָס עס איז באַקאַנט פֿון תּוֹרַת הָאֲרִיז"ל, ווי עס איז אָרדנטלעך צוזאַמענגעשטעלט אין "עֵץ חַיִּים", אין ענין דעם אָנהייב פֿון דער גאַנצער הִשְׁתַּלְשְׁלוּת. דְּהַיְינוּ, אַז דאָרטן ווערט מבֹאָר, אַז פֿאַר אַלע הָאֲצִילוּת און בְּרִיאוֹת איז ניטאָ געווען נאָר אוֹר־הָאֵין־סוֹף הַפָּשׁוּט אַליין, וואָס פֿילט אויס אַלץ, אָן אָנהייב און אָן סוֹף, אין אַזאַ אופֿן, אַז ער לאָזט ניטאָ קיין אָרט, כִּבְיָכוֹל, פֿאַר קיין זאַך אַנדערש, צוליב דעם רִבּוּי הַפְּשִׁיטוּת אין אים. און כְּדֵי אַז זאָלן זײַן עוֹלָמוֹת, אַז ס׳זאָל בכלל זײַן אַ מעגלעכקייט פֿון גְּבוּל, פֿון צוּרָה, פֿון באַציִונגען פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, איז געשען יענער באַקאַנטער ענין פֿון "צִמְצוּם הָאוֹר" – דְּהַיְינוּ, די הִסְתַּלְּקוּת און הַהַסְתָּרָה פֿון יענער פְּשִׁיטוּת המְגֻלָּה פֿון אַ באַזונדערן "מָקוֹם", און ס׳איז דאָרטן געבליבן אַ חָלָל.

און אַרײַן אין יענעם חָלָל איז שפּעטער אַרײַנגעצויגן געוואָרן דער "קַו" – אַ דין און אָפּגעמעסענער פֿאָדעם פֿון אוֹר פֿון הָאֵין־סוֹף, און פֿון יענעם קַו ציען זיך אַרויס אַלע עוֹלָמוֹת אין סדר פֿון זייער הִשְׁתַּלְשְׁלוּת. און די ערשטע תַּצְלוּרָה, דער ערשטע סדר, וואָס גיט זיך אָפּ אין גילוי פֿון דעם קַו אינעם חָלָל, דאָס רופֿט דער אַריז"ל מיטן נאָמען "אָדָם קַדְמוֹן".

און הִנֵּה, לכאורה איז אַליין די רופֿונג מיטן נאָמען "אָדָם" אַ זאַך פֿון תְּמִיהָה. פֿאַרוואָס הייסט דער ערשטע סדר "אָדָם" – אַ לשׁוֹן, וואָס אין גאַנצער תּוֹרָה מיינט צוּרָה, דְּיוֹקֶן, "צֶלֶם", און נאָך מער: אַ צֶלֶם אֱנוֹשִׁי? עס וואָלט געקענט אויסזען, אַז אַזאַ נאָמען פּאַסט נאָר צו נידעריקערע מדריגות, ווו ס׳איז שוין דאָ אין גילוי אַ באַשטימטער בִּנְיָן פֿון סְפִירוֹת – ראֹשׁ און גוּף, יָמִין און שְׂמֹאל און אֶמְצָעִי. און ווי קען זיך דער נאָמען צוזאַמענפּאַסן אויף דעם ערשטן גילוי נאָך דעם צִמְצוּם, וואָס איז דאָך גאַנצקייַטיק נאָך אין אַ מצבֿ פֿון פְּשִׁיטוּת גְּמוּרָה לגבי אַלע וואָס קומט שפּעטער?

אָבער דַוְקָא דאָס אַליין לערנט אונדז דער אַריז"ל: אַז אָדָם קַדְמוֹן איז אַ צוּרָה – אַ כְּלָלדיקע צוּרָה – אין וועלכער זיינען אין הֶעְלֵם אַרײַנגעשלאָסן אַלע די שפּעטערדיקע צוּרוֹת. ער איז נאָך ניט די פַּרְצוּפִים הַמְפֹּרָטִים, וואָס וועלן אַרויסגיין שפּעטער, אָבער לְכָל־הַפָּחוֹת הייסט ער שוין "אָדָם", צוליב דעם, אַז אַליין די מעגלעכקייט פֿון אַ "דְיוֹקֶן", אַ געגרענעצטע דְמוּת, זאַמלט זיך דאָרטן שוין צוזאַמען אין אַ אופֿן פֿון הֶעְלֵם.

און צו בָּאֵרן דעם ענין, שטעלט "עֵץ חַיִּים" אַרויס דעם ענין פֿון "עִגוּלִים" און "יֹשֶׁר". דְהַיְינוּ, אַז נאָך דעם צִמְצוּם, נאָך פֿאַר דער הִתְצַיְּירוּת פֿון אָדָם קַדְמוֹן, איז דאָ אַ סדר פֿון "עִגוּלִים" – ווי אַ מין צענטערדיקע קרײַזן, כִּבְיָכוֹל – אין וועלכע דער אוֹר ציִעט זיך גלײַך אין אַלע זייטן פֿון צענטער אַרויס, אָן קיין הבדל פֿון מַעְלָה און מַטָּה, יָמִין און שְׂמֹאל. דאָס איז אַ אופֿן גילוי, ווו אַלע נְקוּדוֹת זיינען גלײַך אין זייער ריחוק פֿון צענטער, און דערפֿאַר איז דאָרטן נאָך ניטאָ קיין אָרט פֿאַר אַ יַחַס, פֿאַר נאָענט און ווײַט, פֿאַר אַ קו און אַ ציר. דאָס איז דער אוֹר הַמַּקִּיף אין גאַנצער שִׁוְיוֹן, "מַקִּיף" אין זײַן אַלערשאַרפֿסטן באַגריף.

מַה־שֶּׁאֵין־כֵּן אָדָם קַדְמוֹן איז שוין "יֹשֶׁר" – יְשָׁרוּת, אַ ליניע־צוּרָה. דער קַו בלײַבט ניט אין אַ מצבֿ פֿון עִגוּל אַליין, נאָר ער אָרדנט זיך צו ווי אַ "דְיוֹקֶן", אין וועלכן ס'איז דאָ ראֹשׁ, גוף און רַגְלַיִם, מדריגות פֿון עֶלְיוֹן און תַּחְתּוֹן, פְּנִימִי און חִיצוֹן. ניט אַז דאָס זאָל שוין זײַן די עֶשֶׂר סְפִירוֹת ווי זיי וועלן זײַן אין אֲצִילוּת – חס וְשָׁלוֹם צו פֿאַרמישן מדריגות – נאָר אַז אינעם חָלָל גיט זיך איצט אָפּ אַ גילוי פֿון אַ סדר, אין וועלכן דער אוֹר איז ניט גלײַך אין אַלע זייטן, נאָר ער ציִעט זיך לויט אַ תַּבְנִית פֿון נאָענט און ווײַט צום אֵין־סוֹף, אַ תַּבְנִית, וואָס איז דער שָׁרֶשׁ פֿון אַלע שפּעטערדיקע הבדָלוֹת.

אַזוי ווערט אָדָם קַדְמוֹן דער ערשטע "יֹשֶׁר" נאָך די עִגוּלִים. און דערפֿאַר הייסט ער "אָדָם", דען אויך די אֱנוֹשִׁיתע צוּרָה איז "יֹשֶׁר": אַ דְיוֹקֶן, וואָס שטייט גלײַך, מיט אַ ראֹשׁ אויבן און רַגְלַיִם אונטן, אַ רעכטע זייט און אַ לינקע זייט, פְּנִימִיֶּע אֵיבָרִים און חִיצוֹנִיֶּע אֵיבָרִים. אַלע די הבדָלוֹת אין דעם נידעריקן אָדָם זיינען נאָר אַ ווײַטער און דינער הֶעְלֵם פֿון יענער ערשטער "אַמִידָה" פֿון קַו אינעם חָלָל ווי אַ יֹשֶׁר.

און מיט אַלעם דעם, לויט אַלע נ"ל, ווערט אין חֲסִידוּת דאַווקא אונטערגעשטראָכן, אַז אָדָם קַדְמוֹן איז ניט קיין פַּרְצוּף אין דעם געוויינטלעכן זין, נאָר אַ "מַקִּיף הַכֹּל" – ער איז אַ מַקִּיף און כּוֹלֵל אין זיך אַלץ, וואָס ס'וועט אַמאָל זײַן. ער ווערט באַשריבן ווי דער "רָצוֹן הַכְּלָלִי", אין וועלכן אַלע שפּעטערדיקע פְּרָטִים זיינען אַרײַנגעשלאָסן ניט ווי פְּרָטִים, נאָר ווי אַ פּשוטע נְטִיָּה איינזיקע פֿון אֵין־סוֹף צום גילוי. ווי בײַ אַ מענטש, וואָס ער האָט אַ כְּלָלדיקן רָצוֹן וועגן דעם כְּלָלדיקן כִּוּון פֿון זײַן לעבן, אין וועלכן זיינען אַרײַנגעשלאָסן אַלע פְּרָטִיֶּע רְצוֹנוֹת און די מערפֿאַכיקע פּלענער אין אַזאַ אופֿן, אַז זיי זיינען נאָך ניט צעטיילט, אַזוי זאַמלט אָדָם קַדְמוֹן אין זיך אַלע כֹּחוֹת פֿון עוֹלָמוֹת און אַלע פַּרְצוּפִים, נאָר אין אַ כְּלָלדיקן, עֶלְיוֹנעם אופֿן.

פֿון דעם איז מוּבָן, אַז מען דאַרף צוזאַמענהאַלטן צוויי באַשרײַבונגען, וואָס זיי זען אויס כְּאִלּוּ זיי זײַנען הֶפֶךְ זֶה מִזֶּה. פֿון איין זייט הייסט אָדָם קַדְמוֹן "אָדָם" און ווערט מתוּאָר ווי "יֹשֶׁר", ווי אַ צוּרָה, וואָס האָט רֹאשׁ און גוף, און ער אַליין איז דער שֹׁרֶשׁ פֿון תַּבְנִית און הִתְחַלְּקוּת. און פֿון דער אַנדערער זייט ווערט ער אידענטיפֿיצירט מיטן "רָצוֹן הַכְּלָלִי" און "מַקִּיף הַכֹּל", וואָס זיי זען לכאורה הֶפֶךְ צוּרָה, און זיי דערמאָנען מער אַלס אַ כְּלָלדיקן סוֹבֵב־אוֹר אָן באַגרענעצונג, וואָס איז נאָך ניט אַרײַנגעקומען אין פְּרָטִים.

און טאַקע דאָס אַליין איז זײַן ניפֿלאער ענין: אַז אָדָם קַדְמוֹן איז די נְקוּדַּת־הַמִּפְגָּשׁ צווישן "מַקִּיף" און "פְּנִימִי", צווישן דעם מַקִּיפֿדיקן שִׁוְיוֹן פֿון די עִגּוּלִים און די פְּרָטִים פֿון הַהִתְבָּרְרוּת פֿון די פַּרְצוּפִים שפּעטער. ער איז נאָך נאָענט צו דער פְּשִׁיטוּת פֿון אֵין־סוֹף, און לְכָל־זאת קומט פֿון אים אַרויס אַלע גְּבוּל. דערפֿאַר הייסט ער "אָדָם" – "דְּמוּת" – און אין זעלבן צײַט איז ער גאַנצקײַטיק העכער פֿון דער דְּמוּת, וואָס מיר קענען באַגרײַפֿן אין די תַּחְתּוֹנִים.

און לויט דעם הייבן מיר אָן צו פֿאַרשטיין, ווי אַלע זָכָר וּנְקֵבָה, וואָס וועלן אַמאָל זײַן, דאַרפֿן האָבן זייער שֹׁרֶשׁ דאָרטן. דען אויב, ווי ס'איז פֿריִער מבֹאָר געוואָרן, אַז דער עצם־ענין פֿון "צֶלֶם אֱלֹקִים" איז ניט אָפּגעטיילט פֿון "זָכָר וּנְקֵבָה", און אויב אַלע די תַּצְלוּיוֹת פֿון "חָכְמָה/בִּינָה", "מִדּוֹת/מַלְכוּת", "מַשְׁפִּיעַ/מְקַבֵּל", זײַנען נאָר ענפים פֿון אַ נאָך־קַדְמוֹנִישן סדר – איז מוכרח, אַז זייער ערשטע שֹׁרֶשׁ זאָל זײַן אין יענער מדריגה, אין וועלכער דער גאַנצער סדר איז נאָך נאָר אַ רָצוֹן איינער כְּלָלִי. דאָרטן, אין אָדָם קַדְמוֹן, דאַרף זײַן די אַלערדינסטע הַתְחָלָה פֿון אַלע הַשְׁפָּעָה און אַלע קַבָּלָה, פֿון אַלע נְקוּדָּה און אַלע הִתְפַּשְּׁטוּת.

אָבער הִנֵּה, ווען מיר קוקן אַרײַן אין דעם תֵּאוּר פֿון אָדָם קַדְמוֹן ווי ער שטייט אין "עֵץ חַיִּים", שטעלט זיך אַ קשְׁיָה. דען דער תֵּאוּר דאָרטן איז כמעט בלויז אין לשׁוֹן פֿון אַ גלײַכן "קַו"; אַ ייחידיקן "אָדָם", וואָס שטייט אַליין. די שפּעטערדיקע פַּרְצוּפִים – "אַבָּא" און "אִמָּא", "זְעֵיר אַנְפִּין" און "נוּקְבָא" – ציִען זיך אַלע אַרויס פֿון באַזונדערע אֵיבָרִים אין אָדָם קַדְמוֹן, פֿון זײַנע אויערן, זײַן נאָז, זײַן מויל וכוּ'. אָבער אָדָם קַדְמוֹן אַליין ווערט דאָרטן ניט אונטערגעשטראָכן ווי אַ פּאָר, ווי "זָכָר" און "נְקֵבָה"; ער איז אַ ייחידיקער "יֹשֶׁר", אַ "אָדָם", וואָס זעט אויס, אַז ער שלינגט אַרײַן אין זיך אַלץ, אָן קיין דערמאָנען פֿון אַ מקבילן "זוּלָתוֹ".

און נאָך מער: אַליין די לשׁוֹן, אין וועלכער מען רעדט דאָרטן וועגן אָדָם קַדְמוֹן – ווי "קַו", ווי "יֹשֶׁר", ווי "רָצוֹן" – זעט אויס אויף דער ערשטער בליק, אַז עס באַציט זיך צום צד פֿון הַהַשְׁפָּעָה, צום באַוועגונג פֿון אַרויסגיין. דער "קַו" "גייט אַרײַן" אין חָלָל, ער "נִמְשָׁךְ" פֿון אוֹר־אֵין־סוֹף אַרײַן. דער דְּיוֹקֶן פֿון אָדָם, וואָס שטייט אינעם מָקוֹם, איז אַ דְּמוּת פֿון אַ מציאות, וואָס קומט אַרײַן אין הֶעְדֵּר, אַ אוֹר, וואָס פֿילט אויס אַ ליידיקייט. און דאָס אַלץ, אין אונדזער לשׁוֹן, קלינגט ווי דער זכרדיקער צד, דער מַשְׁפִּיעַ, בשעה דער "מָקוֹם", אין וועלכן דער קַו גייט אַרײַן און פֿילט זיך אויס, האָט אין די פּסוקים דאָרטן ניט קיין באַזונדערן נאָמען און מעמד. ער איז כְּאִלּוּ נאָר אַ הינטערגרונט, דער חָלָל, אין וועלכן אָדָם קַדְמוֹן שטייט.

אִם כֵּן, קומט אַרויס, אַז מיר האָבן דאָ אַ שאַרפע קשְׁיָה. מיר האָבן פריִער אויפגעשטעלט, אַז די פּוֹלָרִיוּת פון "זָכָר וּנְקֵבָה" איז דער עצם־ענין, אַז שוין אין "צֶלֶם אֱלֹקִים" איז זי דאָ, און פון אויבן אַראָפּ איז ניטאָ קיין גילוי פון צֶלֶם אָן יענער דוּאִיוּת. און איצט, ווען מיר קומען צום ערשטן סדר נאָך דעם צִמְצוּם, צו אָדָם קַדְמוֹן, זעט דער תֵּאוּר אויס כְּאִלּוּ ער איז נאָר איין צד: אַ ייחידיקער אָדָם, אַ ייחידיקער קַו, אָן אַ קלאָרן דערמאָנען פון אַ נְקֵבָה־פּאַר, פון אַ ערשטן מְקַבֵּל. און ווּ, דאַן, איז דער שֹׁרֶשׁ פון נְקֵבָה אין דעם עֶלְיוֹנעם סדר? ווּ איז די ערשטע נְקוּדָה פון קַבָּלָה, אויב אַלע וואָס מיר זען איז אַ גלייַכער קַו פון הַשְׁפָּעָה?

מעגלעך וואָלט מען געקענט זאָגן אין אָנהייב, אַז אין אָדָם קַדְמוֹן אַליין איז בכלל ניטאָ קיין חֲלֻקָּה, אַז ער איז העכער פון דער הבדל־הַבְּחָנָה פון זָכָר וּנְקֵבָה, און אַז די חֲלֻקָּה הייבט זיך אָן נאָר אין די מדריגות פון פַּרְצוּפִים שפּעטער, וואָס קומען אַרויס פון אים. לויט דעם וואָלט אָדָם קַדְמוֹן געווען אַ מין אַחְדוּת העכער פון מינים, און די פּוֹלָרִיוּת, וואָס מיר זוכן, וואָלט ניט געהאַט איר שֹׁרֶשׁ דאָרטן, נאָר נאָר אונטן פון אים.

אָבער אַזאַ תֵּירוּץ איז שווער, פון צוויי טאַעמים. ערשטנס, ער שטויסט זיך אָפּ קעגן דעם עצם־מאַשְׁמָעוּת פון דעם נאָמען "אָדָם" ווי ער ווערט דאָ געגעבן. דען אויב אָדָם קַדְמוֹן וואָלט געווען גאַנצקייַטיק פָּשׁוּט, העכער פון אַלע צוּרָה, וואָלט ער געדאַרפט בכלל ניט הייסן "אָדָם", נאָר בלייַבן אין אַ בחינה פון פּשוטן אור און "עִגּוּל". דאָס אַליין, אַז ער הייסט "אָדָם" און "יֹשֶׁר", ווייזט, אַז ער איז שוין דער אָרט, ווּ די צוּרָה הייבט זיך אָן. און אויב אַזוי, ווי קען מען זאָגן, אַז דאָרטן זאָל ניט זייַן אַ רמז כל־הפָּחוֹת צו דער יסוֹדדיקסטער צוּרָה, דהיינו דער יַחַס פון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל?

צווייטנס, אַפילו אויב מיר וואָלטן געזאָגט, אַז אָדָם קַדְמוֹן איז העכער פון דער חֲלֻקָּה אין זָכָר וּנְקֵבָה ווי זיי זיינען אונדז באַקאַנט, איז לְכָל־הַפָּחוֹת, זינט אַלע גִלּוּיִים אונטן זיינען הִשְׁתַּלְשְׁלוּיוֹת פון אים, דאַרף אין אים זייַן לְכָל־הַפָּחוֹת אַ נסתָּרער שֹׁרֶשׁ, אַ הֶעְלֵם, פון דער דוּאִיוּת. דען קיין זאַך קומט ניט אַרויס אין אַן ענף, אויב זי איז ניט אַרייַנגעשלאָסן אין שֹׁרֶשׁ. און זינט שפּעטער ווען זייַן פַּרְצוּפֵי "זָכָר" און "נְקֵבָה" מיט אַלע זייערע קאָמפּליצירטע באַציִונגען, איז מוכרח, אַז אין אָדָם קַדְמוֹן אַליין זאָל זייַן אַ נְקוּדַּת־הַמָּקוֹר, פון וועלכער ביידע ווערן אַרויסגעשניטן, אַפילו אַז דאָרטן איז עס אין אַ אופן גאַנצקייַטיק העכער פון אונדזער השָׂגָה. און ניט צו זאָגן אַזוי, איז כְּאִלּוּ צו פאַרניכטן דעם כְּלָל, אַז "אֵין לְךָ דָּבָר תַּחְתּוֹן שֶׁאֵין לוֹ שֹׁרֶשׁ לְמַעְלָה".

דערפאַר זיינען מיר מוכרחים צו זאָגן, אַז אָדָם קַדְמוֹן, ווי אַ "רָצוֹן הַכְּלָלִי" און "מַקִּיף הַכֹּל", כּוֹלֵל אין זיך, אין אַ אופן פון הֶעְלֵם, אַלע כֹּחוֹת פון זָכָר און נְקֵבָה שפּעטער – אַז דער גאַנצער סדר פון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל איז דאָרטן, נאָר נאָר ווי אַ נְטִיָּה איינזיקע, ניט צעטיילט. ווי דער רָצוֹן ביי אַ מענטש, וואָס כּוֹלֵל אין זיך, נאָך פאַר אַלע באַוווּסטע מַחֲשָׁבוֹת, דעם רָצוֹן צו פאַרשטיין און דעם רָצוֹן צו פילן, דעם רָצוֹן צו רעדן און דעם רָצוֹן צו טאָן – אַלע שפּעטערדיקע כֹּחוֹת זיינען דאָרטן אַרייַנגעשלאָסן אין אַ נְקוּדָּה איינזיקע. אַזוי אויך אין אָדָם קַדְמוֹן: כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה און כֹּחַ הַקַּבָּלָה, כֹּחַ הַהַקְרָנָה און כֹּחַ הַהִתְהַדְּהוּת, זיינען דאָרטן בייַאיינגעוואָקסן ווי איינס.

אָבער אויך דאָס אַליין לייזט נאָך ניט אונדזער קשְׁיָה, נאָר עס טוישט נאָר איר פֿאָרעם. דען אויב טאַקע אָדָם קַדְמוֹן איז אַזאַ כְּלָלדיקע נְקוּדַּת־רָצוֹן, אין וועלכער אַלץ איז איינס, דאַרף מען פֿרעגן נאָך מער פּינקטלעך: וואָס איז דער פְּנִימִי־תּוֹכֶן פֿון יענעם רָצוֹן? ווי קען מען דאָרטן רעדן וועגן אַ "שֹׁרֶשׁ הַקַּבָּלָה" אינעם ראַם פֿון אַ מדריגה, וואָס ווערט באַשריבן ווי "קַו", ווי "נִכְנָס" און "נִמְשָׁךְ"? ווּ איז, אין דער לשׁוֹן פֿון צִמְצוּם, חָלָל און קַו – בשעה דער ענין איז דאַך די ערשטע פְּעֻלָּה פֿון אֱלֹקִיתער הַגְבָּלָה און צוריקגיין אַרייַן – אַ באַוועגונג, וואָס איז ניט נאָר אַרויסגיין, נאָר אויך מאַכן אַ מָקוֹם, ניט נאָר "אָדָם", נאָר אויך אַ כֹּחַ צו אַ "אַחֵר"?

אין אַנדערע ווערטער: ווען דער קַו שטייט ווי אָדָם קַדְמוֹן אינעם חָלָל, איז דער חָלָל דאַן נאָר אַ נייטראַלער הֶעְדֵּר, וואָס דער קַו פֿילט אויס, אָדער ווייזט אַליין די מציאות פֿון אַזאַ "מָקוֹם" שוין אויף אַ פּאָזיטיווער מדריגה פֿון קַבָּלָה – אויף אַ ערשטן פֿעלד, וואָס שטייט אין אַ יַחַס צום קַו ווי אַ "מְקַבֵּל" צום "מַשְׁפִּיעַ"? און אויב אַזוי, ווי איז יענער מעלות־מדריגה שָׁרְשָׁהּ אין דער אֱלֹקוּת אַליין, און ניט נאָר אין דעם "מְפֻנֶּה"־צד?

מיר מוזן דאַן זאָגן, אַז אַזעלכע קשְׁיוֹת לייזן זיך ניט פּשוט דורך דעם פּשוטן פֿאַרשטאַנד, אַז אָדָם קַדְמוֹן איז אַ ייחידיקער "יֹשֶׁר". זיי צווינגען אונדז צוריקצוקומען צום אָנהייב פֿון דעם ענין, צום צִמְצוּם אַליין און צום יַחַס צווישן חָלָל און קַו, און צו זוכן אינעם ערשטן הֶעְלֵם און אינעם ערשטן אַרייַנגיינדיקן קַו אַ טיפֿערע הַבְחָנָה. דען אויב אָדָם קַדְמוֹן איז טאַקע דער שֹׁרֶשׁ פֿון אַלץ, וואָס מ׳זאָגט "זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם", דאַרף אין זייַן עצם־מַהוּת אַליין זייַן נסתָּר ניט נאָר דער אַרכֵיטִיפּ פֿון "זָכָר", נאָר אויך די ערשטע, אַלערמערסטע נְקוּדָּה פֿון "נְקֵבָה" – אַפֿילו אַז זי הייסט נאָך ניט מיטן נאָמען און זי איז נאָך ניט דערקענט.

און כְּדֵי דאָס צו אַנטפּלעקן, דאַרף מען זיך פּינקטלעכער אַרייַנלאָזן אין דעם ענין פֿון חָלָל, אין דעם "רְשִׁימוּ" וואָס בלייַבט אין אים נאָך דעם צִמְצוּם, און אין דעם אופֿן, ווי דער קַו גייט אַרייַן און ווי ער פֿאַרנעמט זיך צום רְשִׁימוּ. דאָרטן, אין דעם "רֶחֶם" פֿון מָקוֹם אַליין, געפֿינט זיך די מִשְׁתֶּפֶת־הַשְּׁרָשָׁה, וואָס שטייט קעגן אָדָם קַדְמוֹן; נאָר דאָס געהערט שוין צו אַ אַנדערן שלבֿ אין אונדזער רעדן. דאָ האָבן מיר נאָר אויסגעשאַרפֿט דעם הֶכְרֵחַ: אַז די ייחוד, וואָס זעט אויס כְּאִלּוּ ער איז אין אָדָם קַדְמוֹן, איז נאָך ניט די גאַנצע תמונה, און אַז דער זוך נאָך דער נְקֵבָה אין דער רֵאשִׁית פֿון אֲצִילוּת שטייט נאָך פֿאַר אונדז.

ד

כְּדֵי זיך צו נענטערן צו דעם, דאַרף מען זיך צוריקווענדן צו דער לשׁוֹן אַליין, אין וועלכער עס איז אונדז איבערגעגעבן געוואָרן די רֵאשִׁית פֿון דער הִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון פִּי הָאֲרִיזַ"ל. דְּהַיְינוּ, דאָרט ווערט מבאָר, אַז איידער אַלע וועלטען הַנֶּאֱצָלִים איז געווען ליכט אֵין־סוֹף, וואָס האָט אָנגעפֿילט אַלע המציאות אין אַ אופֿן פֿון פְּשִׁיטוּת גָּמוּר, אָן קיין אָרט בכלל פֿאַר קיין זאַך אַנדערש חוץ אים. און ווען עס איז אַרויפֿגעקומען אין זיין רָצוֹן הַפָּשׁוּט צו מַהֲאָצִיל זייַן די וועלטען און צו זייַן גערופֿן

מיטן נאָמען "אֱלֹקִים", "דַּיָּן" און "מֶלֶךְ" – דאַן האָט ער מצמצם געווען זיין ליכט, כִּבְיָכוֹל, צום זײַט, און אין מיטן איז געבליבן אַ חָלָל פָּנוּי, אַ "מָקוֹם" ליידיק און מבֻטָּל, אין וועלכן עס זאָל קענען זיך אַרויסגלידערן דער סדר פֿון די וועלטען. און נאָך דעם איז נִמְשַׁךְ געוואָרן אַ דינער קַו, אַ דינער און אָפּגעמעסענער חוּט פֿון ליכט, פֿון ליכט אָין־סוֹף, וואָס איז צוגעקומען און אַרײַנגעגאַנגען אין יענעם חָלָל, און דער קַו איז דער שָׁרֶשׁ פֿון אָדָם קַדְמוֹן.

און הִנֵּה, אין פְּשָׁטוּת־הַדְּבָרִים ליגט אַלע דגש אויפֿן קַו: אַז ער איז די מְדֻמֶּדֶת־התגלות, דער יֹשֶׁר, דער "אָדָם". דער חָלָל, לְעוּמַּת־זֶה, זעט אויס נאָר ווי אַ שלילדיקער תנאי, אַ חסרון, אַן הֶעְדֵּר־ליכט. נאָר אויב אַזוי, האָבן מיר נאָך ניט אמתדיק פֿאַרשטאַנען דעם צִמְצוּם. דְּהַיְינוּ, ווי עס איז באַקאַנט, אַז ליכט אָין־סוֹף איז טאַקע אָן־גבול; און אויב אַזוי, ווי קען זײַן אַז עס זאָל זײַן אַ "מָקוֹם" ליידיק פֿון אים, חס וְשָׁלוֹם? און אויב מיר זײַנען געצוווּנגען צו זאָגן, אַז אויך דער חָלָל איז ניט ליידיק פֿון אֱלוֹקוּת אין אמתן, נאָר אַז דער פֿריִערדיקער גילוי איז דאָרט ניט ניגלה – איז דוכט זיך שוין קלאָר, אַז דער חָלָל איז ניט קיין פּשוטער אַיִן, נאָר אַ באַשטימטער ענין, אַ באַשטימטער אופֿן פֿון התיַחֲסוּת פֿון אָין־סוֹף צו דער מעגלעכקייט פֿון זולָתוּת.

און נאָך דעם, אַז דער אַריז"ל אַליין לייגט צו אַ מכריעדיקן פּרט: אַז דער צִמְצוּם לאָזט ניט איבער דעם חָלָל גאָר ליידיק, נאָר עס בלײַבט אין אים אַרײַן אַ רְשִׁימוּ, אַ ראָשֶׁם און הטְבָּעָה פֿון יענעם ערשטן ליכט. און דער רְשִׁימוּ איז דער שָׁרֶשׁ פֿון אַלע מידּות און גבולים, וואָס וועלן זײַן אין דער וועלט, דער נסתָּרער שָׁרֶשׁ פֿון אַלע כֵּלִים, פֿון אַלע צורות פֿון קבלה און הגבלה. אויב אַזוי, דאַרף מען קוקן אויפֿן חָלָל ווי אויף "מְפֻנֶּה" און אויפֿן רְשִׁימוּ ווי אויף "נִשְׁאָר" ווי אויף איין זאַך: אַז דער "מָקוֹם" איז ניט קיין גאַנצע רֵיקוּת, נאָר אַ פֿעלד, אַ שָׂדֶה, וואָס איז ממֻסְגָּר דורך אַ דינעם און נעלעם זִכָּרוֹן פֿון יענעם אָין־סוֹפדיקן ליכט, וואָס האָט אים פֿריִער אָנגעפֿילט.

און דורך דעם הייבן מיר אָן צו דערפֿילן, אַז שוין אין אַליין דעם תְּאַר פֿון צִמְצוּם און רְשִׁימוּ ליגט, לכהפּחות בדרך כֹּחַ, אַ לשון פֿון אַ מְקַבֵּל, וואָס שטייט קעגן דעם קַו ווי אַ מַשְׁפִּיעַ. דְּהַיְינוּ, דער קַו נִמְשָׁךְ אַרײַן אין עפּעס; ער הענגט ניט אין לופֿטן. ער קומט צוריק און גייט אַרײַן אין אַ חָלָל, וואָס זײַן גאַנצע פּנימיות־מהות איז איצט דער כֹּחַ פֿון התַּחְקְקוּת, התְּרַשְּׁמוּת און התמַלְאוּת. דער חָלָל מיטן רְשִׁימוּ אין אים איז דער "מָקוֹם" פֿון דער קבלה.

און צו פֿאַרטיפֿן נאָך מער אין דעם, ווענדן מיר זיך צו די פּתיחה־דיבורים פֿון ספר הַבָּהִיר, וואָס, ווי באַקאַנט, זײנען פֿון די שָׁרְשֵׁי־ענינים פֿון דעם אַריז"ל. און הִנֵּה, דער בָּהִיר רעדט פֿון אַ "מָקוֹם שֶׁבּוֹ הָעוֹלָם נֶחֱקָק". און ער זאָגט ניט סתָּם, אַז די וועלט נִמְשַׁךְ אָדער נֶאֱצַל, נאָר אַז זי ווערט נֶחֱרָט און נִכְתָּב אין אַ פֿריִערדיקן מָקוֹם. און יענער מָקוֹם ווערט דאָרט משְׁלָה צו אַ דיקען גוּשׁ, אין וועלכן מען חרט־אַרײַן אותיות, אָדער צו שעווע, אין וועלכער דער חותם ווערט אַרײַנגעטאָן און נִטְבָּע. דְּהַיְינוּ, די צורה פֿון דער וועלט הענגט ניט פֿון אַ אַיִן, נאָר זי איז אַ ציּוּר, וואָס ווערט נֶחְרָט אין אַ חֹמֶר מְקַבֵּל.

און דער בָּהִיר לייגט נאָך צו דעם דעם משל פֿון דער לֶהָבָה, וואָס ליגט גנוז אין דער גַּחֶלֶת: אַז ס'איז דאָ אַ שוואַרצע, טונקעלע גַּחֶלֶת, כְּאִלּוּ דומם, און אין איר ליגט גנוז די אייש אין כֹּחַ. און ווען מען נופֿט אין איר, קומט אַרויס די לֶהָבָה אין גילוי. די גַּחֶלֶת איז ניט קיין אַיִן; לְהֵיפֶךְ, זי איז אַליין דער תנאי צו דעם גילוי פֿון דער אייש, דער רֶחֶם, כְּלוֹמַר, וואָס טראָגט אין זיך דעם נעלעמדיקן ליכט ביז דער צײַט פֿון זײַן חיצוניותדיקן גילוי. און אויך די גַּחֶלֶת אַליין נעמט אָנטייל אין דער אייש; זי ברענט זיך אָפּ און ווערט אַ לויהטיקע גַּחֶלֶת.

און אַזוי רעדט דער בָּהִיר אויך וועגן דעם גרויסן אילָן, וואָס זײַן שָׁרֶשׁ ליגט אין אַ נְקוּדָּה סְתוּמָה, אַ נעלעמדיקע און פֿאַרשלאָסענע נְקוּדָּה, און זײַנע ענָפִים און פּירות ציִען זיך אַרויס נאָך דרויסן אין גילוי. דער שָׁרֶשׁ איז ניט דער זעווער אילָן, און אַפֿילו־כּוואַל, אָן יענער נסתָּרער נְקוּדָּה וואָלט ניט געקענט זײַן קיין געצעל, קיין בלאַט און קיין פּרוכט. זי איז אַ פּנימיותדיקע, נעלעמדיקע נְקוּדָּה, וואָס טראָגט און נַרזנט אַלע גילויים.

און אויב מיר ווילן איצט צוריקברענגען די משלים צום לשון פֿון צִמְצוּם, קען מען ניט זאָגן, אַז דער חָלָל הַפָּנוּי איז סתָּם אַ חסרון. דְּהַיְינוּ, דער חָלָל איז פּונקט דער "מָקוֹם", אין וועלכן די וועלטען ווערן נֶחֱקָק; דער רְשִׁימוּ איז יענע נעלעמדיקע גַּחֶלֶת, אין וועלכער שלאָפֿט דער צוקונפֿטיקער ליכט; און די ערשטע, דינע נְקוּדָּה פֿון מידה אין חָלָל איז ווי יענער סתּומער שָׁרֶשׁ, פֿון וועלכן עס וועט אין צוקונפֿט אַרויסוואַקסן דער אילָן פֿון די וועלטען. דער אַרײַנקומענדיקער קַו איז ווי די נשִׁימָה, וואָס מען נופֿט אין דער גַּחֶלֶת; זײַן ליכט שאַפֿט ניט אַ יֵשׁ מֵאַיִן אָן קיין הקדמה, נאָר ער וועקט, באַריינט און ציט אַרויס אין גילוי דאָס, וואָס איז שוין גנוז אין כֹּחַ.

און אויב אַזוי, קען מען זאָגן, אַז די גאַנצע דינאַמיק צווישן חָלָל–רְשִׁימוּ און קַו–אָדָם קַדְמוֹן איז שוין, אין איר טיפֿסטער פּנימיות, אַ דינאַמיק פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, פֿון זָכָר און נְקֵבָה. דער קַו איז דער אַראָפּגײענדיקער קַו, די דחיפה פֿון דער מְדְמֶדֶת־השפּעה פֿון בלִי־גבול. דער חָלָל מיטן רְשִׁימוּ אין אים איז דער ברייטער "מָקוֹם", דער סוֹבֵב, דער, וואָס כּולל און מכיל אַלץ, און קען זיך מתרשם זײַן, זיך נֶחְרָט ווערן און מקבל זײַן אין זיך אָן־סוף צורות. און דאָס איז ניט סתָּם אַ פּאַסיווער רֵיקוּת, נאָר אַ פּאָזיטיווער כֹּחַ פֿון אַרײַננעמען, פֿון טראָגן און אויסצײַכן דאָס, וואָס קומט אַרײַן אין אים.

נאָר עס דאַרף זײַן אַ גרויסער דִּיּוּק אין דעם. ווען מיר רעדן וועגן חָלָל און רְשִׁימוּ ווי וועגן אַ מְקַבֵּל, מיינען מיר ניט, חס וְשָׁלוֹם, אַז דאָ זאָל זײַן עפּעס אַ עצמדיקער חוֹמֶר חוץ אֱלוֹקוּת. דְּהַיְינוּ, דער צִמְצוּם אַליין איז אויך נאָר אין ענין פֿון זײַן ליכט און גילויים; און דער "מָקוֹם" איז גאָרניט אַנדערש, נאָר אַ נײַער אופֿן פֿון התיַחֲסוּת פֿון אָין־סוֹף צו זיך אַליין. דערפֿאַר איז דער כֹּחַ־הקבלה, וואָס מיר באַשרײַבן דאָ, דער כֹּחַ צו זײַן אַ "מָקוֹם" און צו זײַן "נֶחְרָט", אויך אַ אֱלוֹקִיתע מידה, אַ ערשטע אײַנשאַפֿט אינעווײַניק אין דער עצם־הסתרה פֿון אָין־סוֹף.

און אין אַנדערע ווערטער: ווי דער קַו און אָדָם קַדְמוֹן זיינען די ערשטע התנתְּקוּת פֿון דעם אֱלוֹקישן כֹּחַ־ההשפּעה, דער ערשטער רָצוֹן צו מגלה זײַן און צו געבן צורה, אַזוי זיינען אויך דער חָלָל און רְשִׁימוּ די ערשטע התנתְּקוּת פֿון דעם אֱלוֹקישן כֹּחַ־הקבלה, דער ערשטער רָצוֹן צו מאַכן אַ מָקוֹם, צו מקבל זײַן אין אַ עצמדיקער הגבלה די וועלטען, וואָס זאָלן שפּעטער אַרויסגיין. און דיביידע זיינען ניט איינער נאָך צווייטן אין צײַט, נאָר צוויי פּנים, וואָס זיינען גאָר ניט באַזונדער אין דער ערשטער "הִסְתּוֹבְבוּת" פֿון אָין־סוֹף צום גבול. ס'איז ניטאָ קַו אָן חָלָל, און ניטאָ חָלָל אָן דעם קַו, וואָס איז באַשטימט אַרײַנצוגיין אין אים.

און לויט דעם איז דאָ אָרט צו זאָגן, בדרך חִדּוּשׁ, אַז ווי דער אַריז"ל רופֿט דעם קַו אין זײַן ערשטן התיַשְּׁבוּת אין אַ אוֹפֿן פֿון יֹשֶׁר מיטן נאָמען אָדָם קַדְמוֹן, אַזוי קען מען אויך רופֿן דעם חָלָל הַפָּנוּי מיטן רְשִׁימוּ אין אים מיטן נאָמען "חַוָּה קַדְמוֹנָה". דְּהַיְינוּ, חַוָּה איז, ווי ס'שטייט געשריבן, "אֵם כָּל חָי", די מאַמע, פֿון וועלכער ווערן געבוירן אַלע צורות־החיים; זי איז די, וואָס מקבל איז דעם זרע און וואַקסט אים אַרויס אין פּועל. און הִנֵּה דאָ, אין דער רֵאשִׁית פֿון סדר־הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, געפֿינען מיר אַ "מָקוֹם", וואָס איז אַ מאַמע צו אַלע וועלטען, כּולל אין זיך די נסתָּרער מידה פֿון אַלע צורה, און מקבל דעם ליכט פֿון קַו, כּדי אַז פֿון זייער התחַבְּרוּת זאָל אַרויסוואַקסן דער גאַנצער אילָן פֿון המציאות.

און דער נאָמען "חַוָּה קַדְמוֹנָה", כאָטש ער ווערט ניט מפורש דערמאָנט אין די דיבורים פֿון אַריז"ל, איז דוכט זיך מכרָּח מצד דעם פּנימיותדיקן הֶגְיוֹן אין זײַן תּוֹרָה, ווען מען לייענט זי צוזאַמען מיט די משלים פֿון בָּהִיר. דְּהַיְינוּ, דער אַריז"ל דינט אויס, אַז דער רְשִׁימוּ איז ניט קיין מִקְרִיתע שְׁאֵרִית, נאָר דער עיקר־שָׁרֶשׁ פֿון אַלע גבול, פֿון אַלע צורה און הגדרה. און אָן דעם וואָלט דער קַו ניט געקענט מהוֹליד זײַן כֵּלִים; דער קַו אַליין וואָלט ניט געהאַט אויף וואָס זיך צו שטעלן, ניט קיין "קיר", אין וועלכן זיך צו מתנגד זײַן, און ניט קיין פּנימיותדיקן גבול, אין וועלכן זיך צו מתלַבֵּשׁ זײַן. און דער בָּהִיר, פֿון זײַן זײַט, דינט אויס, אַז אַלע וועלטען ווערן נֶחֱקָק אין אַ מָקוֹם. און ווען מען צוזאַמענעמט ביידע זייערע ווערטער, זיינען מיר געצוווּנגען צו דערקענען, אַז די סיסטעם חָלָל–רְשִׁימוּ איז ניט סתָּם אַ "רעקע" פֿאַר אָדָם קַדְמוֹן, נאָר אַ בְּרִית זוּגִית מיט אים, זײַן בַּת זוּג, וואָס שטייט קעגן אים.

און דורך דעם באַטײַטן מיר מחדש דעם צִמְצוּם, ניט נאָר ווי אַ מעשה פֿון הִסְתַּלְּקוּת, נאָר אויך ווי אַ מעשה פֿון הִתְרַחֵם־עצמי, כִּבְיָכוֹל: אַז אָין־סוֹף מצמצם זײַן ניגלה־אינסופֿיות, כּדי צו מהוֹליד אין זיך אַ נײַעם ממד, אַ כֹּחַ "מְקוֹמִי", וואָס קען זיך מתחַקֵּק און מקבל זײַן. און דער אינערלעכער, חקוּקער "מָקוֹם", וואָס איז ממֻסְגָּר דורך רְשִׁימוּ, איז די ערשטע הרחָבָה, די קדמונית־הרחָבוֹת, דאָס אַרכֵיטיפּישע נְקֵבִי־פֿעלד. און ווען דער קַו גייט אַראָפּ, דאַן שטייט אָדָם קַדְמוֹן אינעווײַניק אין חַוָּה קַדְמוֹנָה, ווי אַ קַו, וואָס מען שרײַבט אויף אַ גיליון, ווי אַ געצעל, וואָס וואַקסט פֿון אַ שָׁרֶשׁ, ווי אַ לֶהָבָה, וואָס ציט זיך אַרויס פֿון דער גַּחֶלֶת.

און לויט דעם איז דער ערשטער יִחוּד אין גאַנצער המציאות ניט קיין זיווּג פֿון צוויי סְפִירוֹת, און אַפִּילו ניט פֿון צוויי פַּרְצוּפִים, נאָר דער נעלעמדיקער יִחוּד צווישן אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה: צווישן קַו און חָלָל–רְשִׁימוּ, צווישן כֹּחַ־הגילוי און כֹּחַ־עשׂיַּת־המָקוֹם. דְּהַיְינוּ, איידער אַלע "מַעְלָה" און "מַטָּה", איידער אַלע "יָמִין" און "שְׂמֹאל", איז שוין דאָ אַ טיפֿערע פּוֹלָרִיוּת פֿון "בִּפְנִים" און "נִכְנָס", פֿון "הֱיוֹת מָקוֹם" און "מִלּוּי הַמָּקוֹם". און אַלע שפּעטערדיקע זָכָרוֹת און נְקֵבוֹת, אַלע קומענדיקע זִיווּגִים, זיינען נאָר ענָפִּים אויפֿן אילָן, וואָס וואַקסט פֿון יענעם נעלעמדיקן שֹׁרֶשׁ.

און דורך דעם קומען מיר צוריק צו דער פֿראַגע, וואָס איז געבליבן אין סוף פֿונעם פֿריערדיקן ענין: ווּ איז די ערשטע נְקוּדָּה פֿון נְקֵבָה? און איצט קען מען זאָגן: ז' איז ניט "שפּעטער" פֿון אָדָם קַדְמוֹן, כּאילו ס'זאָל זײַן געווען ערשט אַ מציאות פֿון אַ אײנציקן אָדָם און דערנאָך איז אים באַשאַפֿן געוואָרן אַ בַּת זוּג. נאָר אין אַליין דעם מעשה, אין וועלכן אֵין־סוֹף ברענגט אַרויס אין פּוֹעל אָדָם קַדְמוֹן, אין יענעם זעלבן מעשה אַליין שאַפֿט ער אין זיך דעם פֿעלד־המְקַבֵּל, אין וועלכן אָדָם קַדְמוֹן שטייט. דער קַו און חָלָל–רְשִׁימוּ ווערן געבוירן צוזאַמען. די גאַנצע מעגלעכקייט, אַז ס'זאָל זײַן אַ מציאות פֿון "אָדָם", איז געגרינדעט אויף דעם, אַז עס איז שוין דאָ "חַוָּה", אַ מָקוֹם, וואָס קען זײַן "עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ", מקבל זײַן און רעאַגירן צו זײַן ליכט.

נאָר נאָך אַלץ בלײַבט דאָס איצט אין אַ כּללדיקן און נעלעמדיקן אופֿן. מיר האָבן נאָר געזאָגט, אַז ס'איז דאָ אַ קדמוניותדיק נְקֵבִי־פֿעלד, וואָס ווערט געבוירן צוזאַמען מיט אָדָם קַדְמוֹן, און מיר האָבן אים גערופֿן מיטן נאָמען "חַוָּה קַדְמוֹנָה". מיר האָבן נאָך ניט פֿאַרשטאַנען, ווי פֿון דער התפּעֲלוּת פֿון ביידע צוזאַמען ווערט געבוירן דער מסודָּרער סדר־הִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון עִגּוּלִים און יֹשֶׁר, פֿון וועלטען און סְפִירוֹת; און נאָך מער, מיר האָבן נאָך ניט נאָכגעגאַנגען, ווי יענע שָׁרְשׁדיקע פּוֹלָרִיוּת קריסטאַליזירט זיך שפּעטער אַרײַן אין די באַקאַנטע צורות פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת, פֿון מרוּכֶּזטער השפּעה און ממֻלֶּלער קבלה. כְּדֵי צו קומען צו דעם, דאַרף מען זיך מער גענוי מתבּוֹנֵן אין דעם אופֿן פֿון התיַחֲסוּת פֿון קַו צום רְשִׁימוּ: ווי דער קַו "מוֹדֵד" זיך אַליין לויט די צורות, וואָס זיינען גנוז אין רְשִׁימוּ, און ווי דער "רֶחֶם הַמָּקוֹם" עפֿנט זיך, כִּבְיָכוֹל, צו טראָגן וועלט נאָך וועלט.

און דאָס געהערט שוין צום קומענדיקן שלבֿ: צו זען, ווי פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה קומט אַרויס ניט נאָר אַליין די עצם־מציאות פֿון די וועלטען, נאָר אויך אַ מסודָּרער זשֶׁרֶם, אַ סדר פֿון יחסים, אין וועלכן די כּוחות־היִחוּד אַליין – דער כֹּחַ פֿון התקַשְּׁרוּת און דער כֹּחַ פֿון הַכְלָאָה – זיינען שוין חקוּק אין שָׁרֶשׁ לכתְּחִלָּה.

ה

אָכֵן, אַף לְאַחַר כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, בלײַבט נאָך אַ געוויסער הֶעְלֵם אין דעם אופֿן פֿון אונדזער דיבּוּר וועגן אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה. דְּהַיְינוּ, מיר האָבן גערעדט פֿון זיי נאָר אין אַ גאַנצער אַלגעמיינער לשׁוֹן – ווי קַו און חָלָל־רְשִׁימוּ, ווי מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל – אויבער דער הערער האָט נאָך אַלץ נישט קיין קלאָרע תְּפִיסָה אין זייער פְּנִימִיתע צוּרָה, אין זייערע פְּרָטִיִּישע

כּוחות, אַז ער זאָל קענען זיי פֿאַרבינדן מיטן סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, ווי ער איז אונדז באַקאַנט פֿון די סְפִירוֹת. דערפֿאַר דאַרף מען איצט פֿעסטלייגן זייער ענין אין די כֵּלִים, וואָס זיי זײַנען אונדז שוין באַקאַנט, כּדי מיר זאָלן קענען דערקענען אין די עֶלְיוֹנע שָׁרָשִׁים יענעם זעלבן דְּפוּס, וואָס גיט זיך שפּעטער אָפּ אין פְּרָטִים.

און דאָס איז דער ענין פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת.

און צו פֿאַרשטיין דעם, דאַרף מען פֿריִער פֿאַרקלערן, וואָס איז דער אַלגעמיינער גֶּדֶר פֿון יְסוֹד, און וואָס איז דער אַלגעמיינער גֶּדֶר פֿון מַלְכוּת, אין אַלע אָרטן, ווו זיי ווערן דאָרט דערמאָנט. דְּהַיְינוּ, מיר געפֿינען, אַז יְסוֹד איז ניט קיין מאָל סתּם אַ מִידָּה פֿאַר זיך אַליין, נאָר ער איז דער מְקַבֵּץ און דער מַעֲבִיר פֿון אַלע פֿריִערדיקע מידּוֹת. די זעקס מידּוֹת – חֶסֶד, גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֵצַח, הוֹד, וִיסוֹד – זיי זײַנען ניט זעקס באַזונדערע „הַרְגָּשׁוֹת“, חס ושלום, נאָר זעקס דַּרְגּוֹת אין דעם הֶמְשֵׁךְ פֿון דער הַשְׁפָּעָה.

חֶסֶד איז דער רָצוֹן פֿון הִתְפַּשְּׁטוּת צו מַשְׁפִּיעַ זײַן; גְּבוּרָה איז דער צִמְצוּם און די מִדָּה; תִּפְאֶרֶת איז די הַרְמוֹנְיָה און שֵׁנְקייט, וואָס וואַקסן אַרויס פֿון ביידע; נֵצַח איז דער כֹּחַ פֿון הִתְגַּבְּרוּת און הִמְשָׁכוּת; הוֹד איז די הַכְנָעָה, דער בִּטּוּל און די הוֹדָאָה, וואָס לאָזן צו, אַז די הַשְׁפָּעָה זאָל זיך „בייגן“ און „קנייען“ לויטן נויט. און אַלע זיי, מיט אַלע זייערע עֹשֶׁר און דַּקְדּוּקִים, דאַרפֿן סוף־כָּל־סוף זיך צונויפֿזאַמלען אין אַ קלאָרע און מכֻוֶּנֶעטע נְקוּדָּה פֿון קשר, אין אַ איינציקן צִנּוֹר, דורך וועלכן זיי קענען טאַקע אַריבערגיין פֿון מַשְׁפִּיעַ צום מְקַבֵּל. די נְקוּדָּה פֿון רִכּוּז און אַחְדוּת – דאָס איז יְסוֹד.

און דערפֿאַר שטייט יְסוֹד אין סוף שִׁטְרָא דְּמִדּוֹת, נאָר אַזאַ „סוף“ איז ניט קיין סוף פֿון כִּלָּיוֹן, נאָר אַ סוף, וואָס איז דער סְכֻם־הַכֹּל, אַ כְּלָל. אַלע גוואַנען פֿון דעם סְפֶּקְטְרוּם פֿון די מידּוֹת נעמט ער אַרײַן אין זיך, זיי ווערן אין אים מִתְאַחֵד און מִתְמַקֵּד צו אַ פּשוטן זֶרֶם פֿון הַשְׁפָּעָה. ער איז ניט חֶסֶד, און ניט גְּבוּרָה, און ניט תִּפְאֶרֶת, נאָר דער קשר, וואָס גיט יעדן פֿון זיי אַ פֶּתַח־יְצִיאָה, די נְקוּדָּה, אין וועלכער דער יחס צום זולַת ווערט טאַקע פּועל mamash. און דערפֿאַר הייסט ער „יְסוֹד“, ווײַל דער גאַנצער בנין פֿון יחסים, פֿון הַשְׁפָּעָה אין אַן אַנדער מציאות, שטייט אויף דעם כּוח פֿון מרוכּזטער און צונויפֿגעקלעפּטער העברה.

און מַלְכוּת, דערקעגן, ווערט איבעראַל באַשטימט מיטן לשוֹן „אֵין לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם“, אַז זי האָט גאָרניט אייגנס, נאָר זי מְקַבֶּלֶת פֿון אַלץ, וואָס איז איר פֿאָרויס. און דאָס איז ניט קיין חסרון, נאָר דאָס איז פּונקט דער עצם־שְׁלֵימוּת פֿון מַלְכוּת. דְּהַיְינוּ, דער עֶלְיוֹנער כְּלִי איז דאַווקאַ יענער, וואָס האָט ניט קיין אייגענע „אַגענדע“, ניט קיין אייגענע גוואַנען, און דערפֿאַר קען ער אין ריינקייט אַנטפּלעקן דעם תוכן, וואָס קומט אַרײַן אין אים. מַלְכוּת איז דער „מָקוֹם“, אין וועלכן די הַשְׁפָּעָה קומט אַרײַן, און דורך איר בִּטּוּל לאָזט זי צו, אַז די הַשְׁפָּעָה זאָל זיך אַנטפּלעקן אויף אַ נײַעם אופֿן – גָּלוּי, גערעדט, באַגרענעצט.

אין די סְפִירוֹת איז מַלְכוּת דער כּוח פֿון דִּבּוּר, אין וועלכן די נסתרע מַחֲשָׁבוֹת און הַרְגָּשׁוֹת ווערן דְּבָרִים מְפֹרָשִׁים. און מַלְכוּת איז אויך דער ענין פֿון „עוֹלָם“ – דאָס מסודָּר־פֿעלד, אין וועלכן אַ זאַך, וואָס איז פֿריִער געווען נאָר אַ רָצוֹן אָדער אַ מידָּה אינעם מַשְׁפִּיעַ, שטייט איצט פֿאַר זיך אַליין ווי אַ מציאות־יֵשׁ, מיט אייגענע חֻקִּים און גְבוּלוֹת.

און לויט דעם קען מען זאָגן: יְסוֹד איז די נְקוּדָה־הַנּוֹתֶנֶת, די מרוכֶּזטע נתינה, דער קשר פֿון אַלע עֶלְיוֹנע מידות; און מַלְכוּת איז די טוירע קַבָּלָה און די מתבָּטֵעסדיקע הַבְחָנָה, וואָס מְקַבֶּלֶת די הַשְׁפָּעָה פֿון יְסוֹד און דורך דעם ברענגט אַרויס אין פּועל דעם „עוֹלָם“.

און דער קשר איז מרומז אויך אין לשוֹן סֵפֶר יְצִירָה, וואָס רעדט פֿון דרײַ ענינים: סֵפֶר, סְפַר און סִפּוּר. און פְּשָׁט־הַדָּבָר – סֵפֶר, מִסְפָּר און סִפּוּר – נאָר, ווי באַקאַנט, זיי זײַנען ניט דרײַ באַזונדערע זאַכן, נאָר דרײַ אַספּעקטן אין אַ איינעם פּראָצעס.

דער ענין „סְפַר“, מִסְפָּר, איז די מִדָּה־הַמְּסֻפֶּרֶת, די גענויע כַּמּוּת פֿון תוכן. ווען אַ סך פְּרָטִים פֿון דער הֲבָנָה אָדער רָצוֹן ציִצאַמענציִען זיך אַרײַן אין אַ קלאָרן מִסְפָּר, אין אַ מִדָּה, וואָס מע קען זי איבערגעבן – דאָס הייסט „סְפַר“. „סֵפֶר“ איז די קוויע־צוּרָה, די אוֹתִיּוֹת, אין וועלכע די מִדָּה ווערט אַרײַנגעשריבן. און „סִפּוּר“ איז די אַנטוויקלונג פֿון יענע אוֹתִיּוֹת צו אַ סִפּוּר, צו אַ וועלט פֿון געשעענישן, אין וועלכער דער פְּנִימִי־תּוכן ווערט אַ זאַך, וואָס מע דערלעבט און שפּירט.

און פֿון דעם קענען מיר פֿאַרשטיין, אַז דער כּוח פֿון „סְפַר“, מִסְפָּר און מִדָּה, איז אין דִימְיוֹן צו יְסוֹד, וואָס נעמט אַלע פֿריִערדיקע ענינים און קוועטשט זיי אַרײַן אין אַ מוגדרע און פֿאַרבונדזע מִדָּה, גרייט צו העברה. און דער ענין „סִפּוּר“, דער סִפּוּר, וואָס רוֹלירט זיך אַרום אין צײַט, איז אין דִימְיוֹן צו מַלְכוּת, אין וועלכער דער נִמְנֶה־תּוכן ווערט אַ לעבעדיקע מציאות, וואָס מע קען זי דערציילן, אין וועלכער וועלטען קענען „דָּוֹר“ זײַן. און „סֵפֶר“ אַליין איז די משותֶּפֶת־צוּרָה צו ביידע – די אוֹתִיּוֹת, וואָס שטייען ווי דער כְּלִי פֿון העברה – נאָר די דינאַמיק פֿון „סְפַר“ צו „סִפּוּר“ איז דאַווקאַ דער איבערגאַנג פֿון יְסוֹד צו מַלְכוּת.

און דאָס איז אויך דער ענין, וואָס סֵפֶר־הַבָּהִיר רמזט אָן אין ענין „הַצַּדִּיק און די ערד“. דער בָּהִיר רעדט פֿון „צַדִּיק, יְסוֹד עוֹלָם“, און פֿון „אֶרֶץ“, וואָס מְקַבֶּלֶת אַלע זְרָעִים און ברענגט אַרויס פֵּרוֹת. דער צַדִּיק איז דער כּוח־הַמְּחַבֵּר, דער מְקַשֵּׁר שָׁמַיִם און ערד, וואָס מאַכט פֿון די עֶלְיוֹנע הַשְׁפָּעוֹת אַ איינציקן יָשָׁר־דֶּרֶךְ; און די ערד איז די מְקַבֶּלֶת בתַּכְלִית הָעֲנָוָה, וואָס נעמט אַלץ, וואָס מען גיט איר, און דורך איר מוחלטע קַבָּלָה פֿאַרמערט זי דאָס און אַנטפּלעקט די כּוחות, וואָס זײַנען אין אים גנוז. דער צַדִּיק זאַרט; די ערד מוֹלִידָה.

און פֿון דאָרטן זעט מען, אַז שוין אין די אַל־עלטסטע מקורות, פֿריִער, איידער עס האָט זיך אַנטוויקלט דער אויסגעפֿירטער לשוֹן פֿון סְפִירוֹת, געפֿינט זיך שוין אַ דערקענונג פֿון צוויי יסודדיקע כּוחות: אַ כּוח פֿון מרוכֶּזטער און יסודדיקער נתינה, און אַ פֿעלד פֿון קַבָּלָה, וואָס טראָגט וועלטען. און דאָס זײַנען גאָר יְסוֹד און מַלְכוּת אין זייער

אַלגעמינסטער צורה.

און איצט, לויט דעם, וואָס מיר האָבן אויבן מסבּר געווען, אַז אָדָם קַדְמוֹן איז דער קַו, דער מדודער קַו פֿון הַשְׁפָּעָה, און חַוָּה קַדְמוֹנָה איז דער חָלָל־רְשִׁימוּ, רֶחֶם הַמָּקוֹם־הַמְקַבֵּל – קען מען זאָגן אַ חִדּוּשׁ: אַז אין דעם זעלבן יחס אַליין געפֿינט זיך שוין די צוּרָה פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת. דְּהַיְינוּ, דער קַו פֿון אָדָם קַדְמוֹן איז ניט סתּם אַ מַשְׁפִּיעַ אין אַלגעמיינעם גֶּדֶר, נאָר ער טראָגט אין זיך בפֿרָט די אייגנקייט פֿון יְסוֹד – דעם כּוח פֿון קִבּוּץ און רִכּוּז פֿון אַלע גנוזע רְצוֹנוֹת, וואָס זײַנען אים פֿאָרויס אין הֶעְלֵם. און דער חָלָל־רְשִׁימוּ פֿון חַוָּה קַדְמוֹנָה איז ניט סתּם אַ אַלגעמיינער „מָקוֹם“, נאָר בפֿרָט דער ענין פֿון מַלְכוּת – די טוירע קַבָּלָה, וואָס דאַווקאַ דורך איר ריינקייט און איר עקשנותדיקן רֵיקְנוּת גיט זי צוּרָה און הַבְחָנָה צו אַלץ, וואָס זי מְקַבֶּלֶת.

ווײַל ווען מען זאָגט, אַז אָדָם קַדְמוֹן איז דער כְּלָלִישער רָצוֹן, דאַרף מען דאָס אַליין מסבּר זײַן: ווי קען מען רעדן פֿון אַ „רָצוֹן“, וואָס איז כְּלָלִי, וואָס האָט זיך נאָך ניט צוטיילט אין פְּרָטִיִישע רְצוֹנוֹת? און דער בֵּיאוּר איז, אַז אַזאַ „רָצוֹן“ איז שוין אַ געוויסע מִדָּה, אַ געוויסע הַכְרָעָה און כִּוּון אינעם אֵין־סוֹף. דאָס איז די קביעות, אַז ס'זאָלן בכלל זײַן וועלטען; אַז ס'זאָל זײַן סוֹפִיוּת, יחס, הִתְגַּלּוּת און הֶעְלֵם. אַלע פְּרָטִיִשע רְצוֹנוֹת, וואָס קומען שפּעטער – אַז ס'זאָל זײַן אַזאַ וועלט, אַזאַ סדר, אַזאַ ברוּיָא – זײַנען כלול אין דעם ערשטן כּוֹלֵל־רָצוֹן ווי פְּרָטִים אין אַ כְּלָל.

און דער קַו, וואָס קומט אַרויס נאָך דעם צִמְצוּם, וואָס מיר רופֿן אָדָם קַדְמוֹן, איז דעריבער אַ צוזאַמענגעבונדענער עִקּוּד פֿון אַלע יענע רְצוֹנוֹת בכֹּחַ צו אַ פּשוטער תְּנוּעָה פֿון הַשְׁפָּעָה. און ער איז דומה צו דעם כּוח פֿון יְסוֹד, וואָס מְקַבֵּץ אַלע גוואַנען פֿון די מִידּוֹת און ברענגט זיי אַרײַן אין אַ קלאָרן אײנציקן זֶרֶם. און לויט דעם איז די פְּנִימִיתע נְקוּדָּה פֿון אָדָם קַדְמוֹן – יְסוֹד אין שָׁרֶשׁ: אַ יסודדיקע, מאוחדתע נְקוּדַּת־יְסוֹד, פֿון וועלכער גייט אַרויס אַלע מדוּמֶּדטע נתינה.

און אין דער זעלבער צײַט איז דער חָלָל־רְשִׁימוּ ניט קיין רֵיקְנוּת אָן צוּרָה. די רְשִׁימוּ, דער רֶשֶׁם, וואָס בלײַבט נאָך דעם צִמְצוּם, איז די צוּרָה פֿון אַלע מידות אין הֶעְלֵם – אַ נסתרער כְּתָב, לויט וועלכן דער קַו וועט זיך שפּעטער שרײַבן. דער מָקוֹם איז רֵיק פֿון גָּלוּיִם אור, נאָר ער איז אָנגעפֿילט מיט „מְקוֹמִיִשע“ כּוחות, סטרוקטור־כּוחות אין הֶעְלֵם. דאָס איז אַ בִּטּוּל בתַּכְלִית: „אֵין לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם“, זי האָט גאָרניט גילוּיִדיק פֿון זיך אַליין, און דאַווקאַ דערפֿאַר קען זי אָננעמען יעדע צוּרָה, געבן מָקוֹם צו יעדן וועלט. און דאָס איז פּונקט דער עצם־גֶּדֶר פֿון מַלְכוּת – אַ טוירע קַבָּלָה, וואָס ווערט אַ „עוֹלָם“, אין וועלכן די הַשְׁפָּעָה לעבט.

און לויט דעם קענען מיר איבערזאָגן אין לשוֹן יְסוֹד און מַלְכוּת דעם גאַנצן לשוֹן פֿון דער ערשטער מעשֶׂה־הָאֲצִילָה: דער אֵין־סוֹף, כּדי צו אַנטפּלעקן זיין מַלְכוּתוֹ, צייכנט ער זיך פֿריִער אַרײַן אין זיך אַ מַלְכוּת – אַ מָקוֹם פֿון טוירע קַבָּלָה, באַגרענעצט דורך אַ נסתרן רֶשֶׁם; און דערקעגן צענטרירט ער אַלע כּוחות־הָרָצוֹן אין אַ איינציקער נְקוּדַּת־יְסוֹד ווי אַ קַו, אַ

יסודדיקן קַו פֿון העברה. און די התחַבְּרוּת פֿון דעם קַו־יְסוֹד מיט יענעם מָקוֹם־מַלְכוּת איז דער עֶלְיוֹנער זִיווּג, פֿון וועלכן גייט אַרויס דער גאַנצער סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת.

און לויט דעם איז דער אַרויסגאַנג פֿון די וועלטען ניט סתּם אַ „טעכנישע" תּוֹצָאָה פֿון דעם, אַז ס'איז איצט דאָ אַ מָקוֹם און אַ קַו־אוֹר, נאָר זי אַליין איז דער פְּרִי פֿון דער טיפֿסטער קִרְבָה: יְסוֹד, וואָס גיט זיך אַליין אין כְּלָלוּת צו מַלְכוּת, און מַלְכוּת, וואָס מְקַבֶּלֶת אין כְּלָלוּת פֿון יְסוֹד. דער קַו מוֹדֶד זיך אַליין לויט דער רְשִׁימוּ – דְּהַיְינוּ, דער יְסוֹד פֿון אָדָם קַדְמוֹן גיט זיך אַליין לויט די צורות, וואָס זײַנען גנוז אין דער מַלְכוּת פֿון חַוָּה קַדְמוֹנָה – און אין יענער מידה, אין יענער הֲדָדִיתער התאמה, ווערן עולמות נֶחְקָק און נוֹלָד.

און איצט קענען מיר פֿאַרשטיין אויך אַ דַּקוּת אין דעם דִּימְיוֹן פֿון סֵפֶר יְצִירָה, וואָס מיר האָבן אויבן דערמאָנט. די תְּנוּעָה פֿון „סְפַר" צו „סִפּוּר", פֿון אַ נִמְנֶה־מִדָּה צו אַ רוֹלירנדיקן סִפּוּר, איז ניט נאָר אין איין ריכטונג. דער סִפּוּר, נאָך דעם וואָס ער איז דערציילט געוואָרן, אַנטפּלעקט אויך אין צוריקגאַנג דעם טיפֿן־אויפֿן פֿון מִסְפָּר. און אַזוי אויך איז מַלְכוּת ניט קיין פּאַסיווער סוֹף, נאָר דורך דעם, אַז זי ברענגט אַרויס אין גילוי די הַשְׁפָּעָה, וואָס זי האָט מְקַבֵּל געווען, ווערט זי אַ „עוֹלָם", וואָס גיט כּאילו אַ הֶאָרָה צוריק אין יְסוֹד און וועקט אַרויס פֿון אים נאָך מידוֹת, נאָך הַשְׁפָּעוֹת. און דאָס איז דער סוֹד פֿון זִיווּג: ניט נאָר נתינה אין איין ריכטונג, נאָר אַ הֲדָדִיקער יחס, אין וועלכן דער מְקַבֵּל, דורך דעם זעלבן אַקט פֿון זײַן קַבָּלָה, וועקט און צייכנט אויס די הַשְׁפָּעָה פֿון מַשְׁפִּיעַ.

און אַזוי איז אויך אין אונדזער ענין. חַוָּה קַדְמוֹנָה, אין איר עצם־מציאות ווי מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ, איז ניט סתּם אַ ריק־פֿעלד, אויף וועלכן אָדָם קַדְמוֹן שטייט, נאָר זי אַליין איז דער תנאי, וואָס ברענגט אַרויס און פֿרטירט זײַן יְסוֹד. דער קַו איז אַ קַו דאַווקאַ צוליב דעם, אַז ער שטייט אין יחס צום חָלָל־רְשִׁימוּ; זײַן יְשָׁרוּת, זײַן מִדָּה און זײַן כִּוּוּן זײַנען אַלע לויט די כְּשָׁרִים און קוועטש־קוועטשן, וואָס זײַנען חקוק אין דעם מָקוֹם. און לויט ווי מאַלְכוּת איז מער מִזֻקֶּק, אַזוי איז דער יְסוֹד מער מדוּמָד און פְּנִימִי; אוןביידע שטייען אין שליימער התאמה.

און פֿון דעם קומט אַרויס, אַז דער גאַנצער סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, פֿון די ערשטע עִגּוּלִים און יֹשֶׁר ביז די תַּחְתּוֹנִים וועלטען, איז גאָר אַ שטענדיקע אַנטוויקלונג פֿון יענעם זעלבן ערשטן זִיווּג פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ. יעדע נײַע מִדָּה פֿון אור, וואָס קומט אַרײַן אין מָקוֹם, יעדע נײַע „עוֹלָם", וואָס אַנטפּלעקט זיך, איז נאָך אַ מאָמענט אין יענעם חיבּוּק־סִיפּוּר: יְסוֹד ווערט נאָך מער מתְעַצֵּם, מַלְכוּת עפֿנט זיך נאָך מער, און דער מִסְפָּר פֿון „סְפַר" ברענגט אַרויס נאָך דעליקאַטערע און קאָמפּליצירטע סִפּוּרִים.

און לויט דעם באַקומט זיך אַ נײַער טעם אין דעם מַאֲמָר פֿון בָּהִיר, אַז „הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם". ווײַל אויב יְסוֹד אין שָׁרֶשׁ איז דער יסודדיקער קַו, פֿון וועלכן גייט אַרויס אַלע הַשְׁפָּעָה, דאַן איז די אמתע מציאות פֿון „עוֹלָם" – מַלְכוּת, כְּלָלוּת פֿון אַלע גילוּיִדיקע וועלטען – געבוירן פֿון יענער איינציקער צַדִּיקישער תְּנוּעָה און שטייט שטענדיק אויף איר. און די „אֶרֶץ" פֿון

חַוָּה קַדְמוֹנָה מְקַבֶּלֶת אָן אָן־גבול און ברענגט אַרויס פְּרִי נאָך פְּרִי נאָר צוליב דעם, אַז דער יְסוֹד פֿון אָדָם קַדְמוֹן מתְיַחֵד מיט איר תָּמִיד.

און לויט אַלץ אויבנגעזאָגט האָבן מיר איצט שוין פֿעסטגעשטעלט דעם ענין פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה אין דעם לשון, וואָס איז אונדז באַקאַנט פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת. מיר האָבן געזען, אַז דער זעלבער אָנהייב פֿון סדר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת איז אַליין אַ הייליקער זִיווּג: אַ יסודדיקער כּוח פֿון מרוקֶזטער נתינה מתְיַחֵד מיט אַ מַלְכוּתדיקן כּוח פֿון מוחלטער קַבָּלָה, און פֿון דעם גייען אַרויס אַלע וועלטען ווי אַ איינציקער מעשֶׂה־חִיבּוּר, וואָס ציט זיך אָן אָן־אויפֿהער.

נאָר דאָס אַלץ האָבן מיר נאָך גערעדט אין אַלגעמיינעם, אין דער ערשטער און אַל־עלטסטער מדרֵגה, פֿריִער יעדע צוטיילונג אין פְּרָטִישע סְפִירוֹת און פֿריִער דער אויסמאָלונג פֿון פַּרְצוּפִים. און עס דאַרף מען נאָך פֿאַרשטיין: ווי צעטיילט זיך דער יְסוֹד אין שָׁרֶשׁ און די מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ אין אַלע פְּרָטִישע יְסוֹדִים און מַלְכֻיּוֹת, וואָס זײַנען אונדז באַקאַנט אין די שפּעטערדיקע סטרוקטורן? ווי שפּיגלט זיך אָפּ און פֿאַרמערט זיך דער איינציקער זִיווּג אין אַלע ריבּוּי־יִחוּדִים, וואָס דער אַרִיז"ל פּירט אויס אין סדר־הַפַּרְצוּפִים? און דאָס וועט זיך מסבֵּר זײַן אין קומענדיקן ענין.

ו

אַךְ קֹדֶם שֶׁמְּבָרֵי מיר אַרײַן אין עוֹלָמוֹ שֶׁל אָדָם, דאַרף מען פֿריִער פֿאָרויסשטעלן אַ הִתְבּוֹנְנוּת, וִוי אַזוי אַ חִבּוּר שׁוֹרְשִׁי אֶחָד דריקט זיך אַרויס אין סֵדֶר הַפַּרְצוּפִים, וואָס דער אַרִיז"ל האָט מגַלֶּה געווען. דִּלְכְאוֹרָה, דער רִבּוּי פֿון פַּרְצוּפִים און זייערע יִחוּדִים ברענגט אַרײַן אַ גרויסן רִבּוּי פֿון הִסְתַּעֲפוּיוֹת און כִּמְעַט כְּאִלּוּ, כִּבְיָכוֹל, אַ צונדרוק פֿון אַ סך זִוּוּגִים און יִחוּדִים – אֲרִיךְ אַנְפִּין און עַתִּיק, אַבָּא און אִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא, יעדער איינער מיט זײַן אייגענעם סֵדֶר־הַמּוֹחִין און זִוּוּגִים, און יעדער איינער מיט די צײַטן און תְּנָאִים המְיֻחָדִים צו אים. און עס זעט אויס כְּאִלּוּ, בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה, אַז מיר זײַנען אַרויס פֿון יִחוּד הַפָּשׁוּט און הַקַּדְמוֹנִי פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה און אַרײַן אין אַ גאַנצן אַנדערן תחום.

אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, אַז גאַנצע סֵדֶר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת איז ניט מער און ניט ווניגער ווי אַ ווײַטערדיקע הִסְתַּעֲפוּת פֿון איינעם זִיווּג פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ, מוז מען זאָגן, אַז אויך סֵדֶר־הַפַּרְצוּפִים איז נאָר אַ פֵּרוּט און אַ הַרְחָבָה פֿון דעם זעלבן ענין אַליין. נאָר אַז דאָ גילט זיך דער ענין אין אַ באַזונדערער, געגרעניצטער צורה, לְפִי די צָרְכֵי־הָעוֹלָמוֹת, וואָס זאָלן שפּעטער נִבְרָא און נִגְלֶה ווערן.

און צו פֿאַרשטיין דאָס, דאַרף מען פֿריִער אין קורצן פֿאָרלייגן סֵדֶר־הַפַּרְצוּפִים, ווי עס ווערט מבֹאָר אין כִּתְבֵי־הָאַרִיז"ל. אַז נאָך דער בחִינָה פֿון אָדָם קַדְמוֹן, אין וועלכער אַלץ איז נאָך אין אַ צושטאַנד כְּלָלִי און העכסט מוּסְתָּר, קומט די בחִינָה פֿון הִתְלַבְּשׁוּת און הִתְגַּלּוּת־הָאוֹרוֹת אין די אַרבע וועלטען: אֲצִילוּת, בְּרִיאָה, יְצִירָה און עֲשִׂיָּה. און אין עוֹלַם־הָאֲצִילוּת אַליין רעדט דער אַרִיז"ל פֿון די פַּרְצוּפִים: אֲרִיךְ אַנְפִּין, אַבָּא און אִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא. און יעדער איינער פֿון זיי איז ניט

סתּם אַ מִדָּה אָדער אַ פְּרָטִיתע סְפִירָה, נאָר אַ גאַנצע מַעֲרֶכֶת – ראֹשׁ, תּוֹךְ, סוֹף – צוזאַמענגעשטעלט פֿון אַלע צען סְפִירוֹת אין זײַן באַזונדערן אויסדרוק, מיט אַ יְסוֹד פְּרָטִי און אַ מַלְכוּת פְּרָטִית, און מיט דער מעגלעכקייט פֿון אַ זִיווּג הַמְיֻחָד צו אים.

אֲרִיךְ אַנְפִּין איז דער פַּרְצוּף פֿון רָצוֹן און תַּעֲנוּג הָעֶלְיוֹן, וואָס נִמְשָׁךְ איבער גאַנצן עוֹלַם־הָאֲצִילוּת אין אַ אוֹפֿן פֿון אַלגעמיינער הַקָּפָה. אַבָּא און אִמָּא זײַנען די פַּרְצוּפֵי־הַחָכְמָה און הַבִּינָה, ווי זיי שטייען אין אַ צושטאַנד פֿון דַּעַת און זִיווּג צווישן זיי, און מוֹלִידִים מוֹחִין צו די תַּחְתּוֹנִים. זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא זײַנען די פַּרְצוּפֵי־הַמִּדּוֹת און זייער מַלְכוּת, ווי זיי גילן זיך אַרויס צו די וועלטען בְּרִיאָה, יְצִירָה און עֲשִׂיָּה. און דער אַרִיז"ל פּירט אויס בְּאֹרֶךְ, ווי אַזוי די פֿאַרשידענע יִחוּדִים צווישן די פַּרְצוּפִים – אֲרִיךְ מיט עַתִּיק, אַבָּא מיט אִמָּא, זְעֵיר מיט נוּקְבָא – ברענגען אַראָפּ נײַע מוֹחִין, נײַע מִדּוֹת פֿון אֱלֹקִיתער הַכָּרָה, וואָס נִמְשָׁכִים אַרײַן אין די וועלטען.

און הִנֵּה, בְּהַשְׁקָפָה חִיצוֹנִית זעט אויס, אַז יעדער איינער פֿון די זִוּוּגִים איז כִּמְעַט אַ באַזונדערער תַּהֲלִיךְ: דער זִיווּג פֿון אַבָּא און אִמָּא כּדי צו ברענגען מוֹחִין צו זְעֵיר אַנְפִּין; דער זִיווּג פֿון זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא כּדי צו ממשיך זײַן הַשְׁפָּעָה אין די תַּחְתּוֹנִים; די באַזונדערע יִחוּדִים פֿון שַׁבָּת, ווו זְעֵיר און נוּקְבָא עלוֹן און מִתְיַחֲדִים אין אַ העכערן אוֹפֿן; די יִחוּדִים פֿון יוֹם־טוֹב, ווו נוֹסָפִים באַזונדערע מוֹחִין, און אַזוי ווײַטער. אֲבָל, ווי עס איז באַקאַנט פֿון די מַאֲמָרֵי־חַסִידוּת, אַז ענין־הַפַּרְצוּפִים איז ניט צו פֿאַרמערן חַס וְשָׁלוֹם אין יֵשׁוּיוֹת, נאָר צו מגַלֶה זײַן דעם פְּנִימִיסטן מַבְנֶה פֿון איינעם אֱלֹקוּת, ווי זי גילט זיך אַרויס אין פֿאַרשידענע בחִינוֹת. דער רִבּוּי איז נאָר אין די כֵּלִים; דער אוֹר אַליין איז איינער און פָּשׁוּט.

און לְפִי זֶה דאַרף מען זאָגן, אַז אויך דער רִבּוּי פֿון זִוּוּגִים איז נאָר אַ רִבּוּי אין דער חִיצוֹנִישער צורה; אֲבָל אין פְּנִימִיּוּת זײַנען זיי אַלע צוזאַמען איין ענין אין זײַן עצם: נְקוּדַּת־הַיְסוֹד, וואָס מתְיַחֶדֶת מיטן שָׂדֶה פֿון מַלְכוּת; דער קַו, וואָס מִתְמַדֵּד און מִתְמַדֵּד זיך אַליין אַרײַן אין הַמָּקוֹם לְפִי דעם רְשִׁימוּ. נאָר אַז אין יעדער פַּרְצוּף און פַּרְצוּף דריקט זיך די זעלבע צורה אויס אין אַן אַנדערן "מַפְתֵּחַ" און אַן אַנדערן "קַנְטָה", לְפִי דער מדרֵגה און לְפִי דער תַּכְלִית פֿון יענעם פַּרְצוּף.

און דאָס איז, וואָס עס איז מרומז אין לְשׁוֹן־הַבַּהִיר, וואָס רעדט וועגן "שָׁרָשִׁים און עֲנָפִים": אַז די תַּחְתּוֹנִישע זאַכן זײַנען נאָר עֲנָפִים, וואָס נִמְשָׁכִים פֿון איינעם שֹׁרֶשׁ אויבן, און אין יעדן עָנָף און עָנָף איז די צורה פֿון שֹׁרֶשׁ חֲקוּקָה אין אים. דען אַ עָנָף איז ניט סתּם עפּעס, וואָס קומט זיך צו שפּעטער, נאָר דער שֹׁרֶשׁ אַליין, וואָס נִמְשָׁךְ אַרויס, בלײַבנדיק אין דער זעלבער פְּנִימִיסטער צורה, נאָר אַז איצט איז זי אין אַ מער פְּרָטִישן און חִיצוֹנִישן אוֹפֿן. און אַזוי איז יעדער פּאָר פַּרְצוּפִים – אַבָּא און אִמָּא, זְעֵיר און נוּקְבָא – נאָר אַן עָנָף פֿון יענעם ערשטן פּאָר, אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, און אין זיי אַליין איז אַרײַנגעשלאָסן יענע זעלבע מַעֲרֶכֶת פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת, וואָס איז געווען אין שָׁרֶשׁ.

און לְפִי זֶה קענען מיר נאָך טיַיפֿער פֿאַרשטיין דעם באַקאַנטן ענין, אַז די זִוּוּגִים פֿון פַּרְצוּפִים זיַינען כּדי צו מוֹלִיד זיַין מוֹחִין. דער אַרִיז"ל דערקלערט, אַז ווען אַבָּא און אִמָּא מתְיַחֲדִים פָּנִים־בְּפָנִים, אין אַ צושטאַנד פֿון שליימער אַחְדוּת, מוֹלְדִים זיי נַיַיע מוֹחִין צו זְעֵיר אַנְפִּין; און ווען זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא מתְיַחֲדִים מיט די מוֹחִין, קענען זיי ממשיך זיַין השְׁפָּעָה אין די תַּחְתּוֹנִישע וועלטען. און אין חַסִידוּת ווערט מבֹאָר, אַז דאָס איז ניט סתּם אַ "עֶלְיוֹנֶער געשעעניש", נאָר אַ פְּנִימִיִסטער תַּהֲלִיךְ אין דער נְשָׁמָה: דער יִחוּד פֿון חָכְמָה און בִּינָה (אַבָּא און אִמָּא) מוֹלִיד אַ נַיַיעם דַּעַת; דער יִחוּד פֿון מִדּוֹת (זְעֵיר) מיט מַלְכוּת – דִּבּוּר און מַעֲשֶׂה – מגַלֶּה און מבַטֵּא דעם דַּעַת אין דער עֲבוֹדָה.

אֲבָל לְפִי מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, קען מען זאָגן, אַז גאַנצע סֵדֶר־הַמוֹחִין און מִדּוֹת איז נאָר אַ חֲזָרָה אויף דער ערשטער תַּבְנִית: דער יְסוֹד־שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ פֿון אָדָם קַדְמוֹן, וואָס נִמְשָׁךְ אַריַין אין דער מַלְכוּת־שֶׁבַּשֹּׁרֶשׁ פֿון חַוָּה קַדְמוֹנָה לְפִי דעם שִׁעוּר־הָרְשִׁימוּ, וואָס איז אין איר. און ווי אַזוי דאָרטן איז דער זִיווּג, וואָס מוֹלִיד אַ נַיַיעם סֵדֶר – אַן אַנדערן עוֹלָם, אַן אַנדער מדרֵגה פֿון סִפּוּר – אַזוי אויך דאָ: דער זִיווּג פֿון אַבָּא און אִמָּא מוֹלִיד אַ נַיַיעם סֵדֶר פֿון דַּעַת אין זְעֵיר אַנְפִּין, און דער זִיווּג פֿון זְעֵיר און נוּקְבָא מוֹלִיד אַ נַיַיעם סֵדֶר פֿון וועלטען אין בְּרִיאָה, יְצִירָה און עֲשִׂיָּה.

און אין אַנדערע ווערטער: יעדער פַּרְצוּף איז צוזאַמענגעשטעלט פֿון אַ יְסוֹד פְּרָטִי, אין וועלכן אַלע פֿריִערדיקע הַשְׁפָּעוֹת זאַמלען זיך און מתְרַכְּזִים, און פֿון אַ מַלְכוּת פְּרָטִית, וואָס איז גרייט צו קַבֵּל און צו מגַלֶּה זיַין. און ווען עס קומט צו אַ זִיווּג פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת אין יענעם פַּרְצוּף, ווערט געבוירן אַ נַיַיער "עוֹלָם" אין באַציִונג צו אים – אַ נַיַיער צושטאַנד פֿון הַכָּרָה, אַ נַיַיע הרְכָּבָה פֿון מִדּוֹת, אַ נַיַיער סֵדֶר פֿון הִתְגַּלּוּת. און דאָס אַלץ איז ניט מער און ניט ווייניגער ווי יענער זעלבער חִבּוּק קַדְמוֹנִי, נאָר אַז איצט ווערט ער צעבראָכן און מתְפָּרֵט דורך די כֵּלִים און די באַזונדערע תַּפְקִידִים פֿון יענער מדרֵגה.

און דאָס איז בִּפְרָט אין יוֹם־הַמְּנוּחָה פֿון שַׁבָּת. דער אַרִיז"ל לערנט, אַז אין שַׁבָּת איז עֲלִיַּת־הָעוֹלָמוֹת: זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא עלוֹן און נִכְלָלִים אין אַבָּא און אִמָּא; און דעמאָלט איז זייער זִיווּג ניט נאָר אין זייער אייגענער מדרֵגה, נאָר אין אַ העכערן מַקִּיף. דערפֿאַר איז אין שַׁבָּת אַ נוֹסָפֿדיקער יִחוּד – אַ גרויסער זִיווּג – און דורך דעם נִמְשָׁכִים מוֹחִין דְּגַדְלוּת צו אַלע וועלטען פֿאַר אַלע טעג־הַחוֹל. און לְפִי אונדזער ענין מיינט דאָס, אַז אין שַׁבָּת ווערט דער תַּחְתּוֹנִישער "עָנָף" פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת נִכְלָל אין אַ העכערן "עָנָף", וואָס איז נענטער צום שֹׁרֶשׁ. דער זעלבער דִיוּק פֿון נתינה און קַבָּלָה געשעט, נאָר אַז איצט איז די מִדָּה מער מְרְחֶבֶת און דער עֹמֶק מער מֻגְבָּה, צוליב דעם, אַז דער יְסוֹד און די מַלְכוּת, וואָס מתְיַחֲדִים, זיַינען אַליין נענטער צו אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה אין זייער דַקּוּת.

און אַזוי אויך אין יום־טובֿ, ווו עס זיַינען באַזונדערע יִחוּדִים לְפִי יעדן חג־וָחג, איז, אין לשוֹן־האַרִיז"ל, אַ הִתְחַדְּשׁוּת פֿון באַזונדערע מוֹחִין אין באַזונדערע פַּרְצוּפִים. און חַסִידוּת דערקלערט, אַז יעדער יום־טובֿ מגַלֶּה אַ באַזונדערע מִדָּה – פֶּסַח, חֶסֶד; שָׁבוּעוֹת, תִּפְאֶרֶת; סֻכּוֹת, מַלְכוּת, און אַזוי וויַיטער – און אַז די יִחוּדִים פֿון יענעם יום־טובֿ זיַינען די פְּנִימִיִסטע אַחְדוּת פֿון יענע מִדּוֹת מיט זייערע מוֹחִין. אֲבָל אין שָׁרְשָׁן זיַינען אַלע די שִׁנּוּיִים אין יִחוּדִים נאָר איין מִין: יְסוֹד – די נְקוּדָּה

הַמְרְכֶּזֶת פֿון אַ באַזונדערער מִדָּה – מתְיַחֵד מיט מַלְכוּת – דער כּוח צו מְגַדֵּר און מגַלֶּה זײַן יענע מִדָּה אין דער וועלט. און דער חילוק צווישן חג־לְחג און צווישן שַׁבָּת־לחוֹל איז נאָר אין דעם, וועלכע בחִינָה פֿון יענעם שָׁרְשִׁישן יִחוּד ווערט דעמאָלט מתְפָּרֵט און נִתְגַּלֶּה כּ"עָנָף" אין יענער צײַט.

און לְפִי זֶה קען מען זאָגן, אין אַ אוֹפֿן פֿון חִדּוּשׁ, אֲבָל געגרינדעט אויף די זעלבע ענינים, אַז גאַנצע מַעֲרֶכֶת־הַפַּרְצוּפִים איז כְּעֵין "פּראַקטאַליש" – דְּהַיְנוּ, אַז אין יעדן חלק איז אַרײַנגעשלאָסן די דְּמוּת פֿון דער גאַנצער כְּלָלִישער תַּבְנִית. אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה זײַנען דער שֹׁרֶשׁ פֿון אַלץ, וואָס כּוֹלֵל אין זיך אַלע בחִינוֹת פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת. פֿון זיי גייען אַרויס, אין אַ מער פְּרָטִיִשער צורה, אֲרִיךְ אַנְפִּין און זײַן מַלְכוּת, אַבָּא און אִמָּא, זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא. און אין יעדן פֿון זיי אַליין איז חֲקוּקָה יענע זעלבע שָׁרְשִׁישע מַעֲרֶכֶת פֿון קַו און חָלָל, פֿון סֵפֶר, סְפַר און סִפּוּר, פֿון צַדִּיק, יְסוֹד עוֹלָם און אֶרֶץ. און גאַנצע רִבּוּי־הַיִּחוּדִים, וואָס דער אַרִיז"ל צײלט, איז ניט קיין רִבּוּי אין זייער מהוּת, נאָר אַ רִבּוּי אין די סִפּוּרִים פֿון איינעם סִפּוּר, אַ רִבּוּי בלומען פֿון איינעם בוים, וואָס זײַן געצעל און שֹׁרֶשׁ זײַנען דער ערשטער חִבּוּק.

און לְפִי אַלץ־האַנ"ל קומט אַרויס נאָך אַ קַשְׁיָא אין נאָך גרעסערער שטאַרקייט. אויב אַלע די עֶלְיוֹנֶע יִחוּדִים – פֿון ערשטן חִבּוּק אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה און אַראָפּ ביז די זִוּוּגִים פֿון זְעֵיר אַנְפִּין און נוּקְבָא אין אֲצִילוּת און די יִחוּדִים פֿון שַׁבָּת און יום־טוֹבֿ – זײַנען אַלע צוזאַמען נאָר איינע תַּבְנִית, וואָס חוזרת חלילה אין עֶלְיוֹנֶע און תַּחְתּוֹנֶע מדרֵגות, און אויב יענע תַּבְנִית אַליין איז דער סוֹד פֿון סֵדֶר־הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – ווּ איז דאַן דער אָרט פֿון זִיווּג אין דעם תַּחְתּוֹנסטן עוֹלָם, דער יִחוּד פֿון מאַן און ווײַב אין בָּשָׂר וָדָם? איז דען דאָס אויך נאָר אַ ווײַטער סימן צו יענע עֶלְיוֹנֶע יִחוּדִים, אַ חִיצוֹנִישער משל, וואָס ווײַזט אַרויף, אֲבָל בלײַבט אַחוץ פֿון דעם ענין אַליין? אָדער דאַרף מען זאָגן, לְהֵפֶךְ, אַז זינט די תּוֹרָה אַליין רופֿט זייער חִבּוּר "בָּשָׂר אֶחָד" און חז"ל זאָגן "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", איז ממילא אויך דער תַּחְתּוֹנִישער זִיווּג איינער פֿון די עֲנָפִים, אין וועלכע דער ערשטער חִבּוּק אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה געשעט און גילט זיך אַרויס בפוֹעַל.

און צו מְבָאֵר זײַן דאָס, דאַרף מען איצט זיך אומקערן פֿון עוֹלָם־הַמַּבְנִים הַטְּהוֹרִים צו דעם צֶלֶם אֱלֹקִים, ווי ער איז אַרײַנגעפּראַוועט אין דער נֶפֶשׁ און אין בָּשָׂר, און צו ווײַזן, ווי יענע זעלבע יְסוֹד און מַלְכוּת זײַנען חֲקוּקִים אויך דאָרטן. און דאָס איז דער קומענדיקער ענין.

ז

לְפִי כָּל הַנַּ"ל, מוּכְרָחִים זײַן צוּ זאָגן, אַז ווען די תּוֹרָה רעדט פֿון דער בחִינָה פֿון אִישׁ און אִשָּׁה לְמַטָּה, רעדט זי ניט סתָּם פֿון צוויי ברוּאִים צווישן אַנדערע ברוּאִים, נאָר פֿון אַ בחִינָה פֿון צֶלֶם און מֶרְכָּבָה צוּ יענעם חִבּוּק אַליין אין שֹׁרֶשׁ־הַשָּׁרָשִׁים, וואָס שטייט אין קאָפּ פֿון אַלע עוֹלָמוֹת.

און דאָס איז פְּנִימִיּוּת־הָעִנְיָן אין דעם, וואָס עס שטייט אין אָנהייב־הַבְּרִיאָה: "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". און לְכָאוֹרָה איז שווער דער לשׁוֹן־הַכָּתוּב: ער הייבט אָן אין לשׁוֹן־יָחִיד – "בָּרָא אֹתוֹ" – און ענדיקט אין לשׁוֹן־רַבִּים – "בָּרָא אוֹתָם". און אויב די כַּוָּנָה וואָלט נאָר געווען אונז צו מודיע זײַן, אַז מִין־הָאָדָם איז צוזאַמענגעשטעלט פֿון צוויי מִינִים, זָכָר און נְקֵבָה, וואָלט געגנוג געווען צו זאָגן אין קיצור "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם", אָן דעם הקדָמָה פֿון "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ".

אָבער לְפִי הַנַּ"ל איז דער לשׁוֹן דַּיְיק. "בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ" – דאָס גייט אויף דעם כְּלָלדיקן צֶלֶם, די אייניקע צוּרָה־הָאֱלֹקִית. דאָס איז דער חוֹתָם פֿון אָדָם קַדְמוֹן ווי אַ בחִינָה פֿון דער כְּלָלדיקער יֹשֶׁר, אין וועלכן אַלע די הִתְחַלְּקוּיוֹת שפּעטער זײַנען נאָך אין אַ מצבֿ פֿון רָצוֹן פָּשׁוּט אייניק. און גלײַך דערנאָך פָּרֵשׂ'ט און אַנטוויקלט דער כָּתוּב דעם זעלבן "אֹתוֹ": "זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם". דער איינער צֶלֶם, וואָס מען רופֿט "אֹתוֹ", גילט זיך אַרויס, ווען ער נידערט זיך אַראָפּ צו דער מדרֵגָה פֿון ברוּאִים mamash אין בָּשָׂר וָדָם, דַּוְקָא ווי "אוֹתָם", ווי צוויי. אוןביידע זײַנען ניט קיין תּוֹסֶפֶת אויף דעם צֶלֶם, נאָר זיי אַליין זײַנען דער אוּפֿן, אין וועלכן דער צֶלֶם ווערט נִגְלֶה אין עוֹלָם־הַהִתְחַלְּקוּת.

און אין אַנדערע ווערטער: דער עצם־מְצִיאוּת פֿון "זָכָר וּנְקֵבָה" איז גופֿא דער צֶלֶם אֱלֹקִים. די נִגוּדִיוּת פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, וואָס אין סֵדֶר־הָעֶלְיוֹן איז אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, יְסוֹד און מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ, איז חָקוּק אויך אין דער נֶפֶשׁ־הָאָדָם און אין זײַן בָּשָׂר, ביז אַז דער מענטשליכער זוג איז ניט נאָר דומה צום עֶלְיוֹנישן זִיווּג, נאָר ער איז אַ עָנָף און אַ כְּלִי דערפֿאַר.

און דאָס איז אויך פְּנִימִיּוּת־הַכַּוָּנָה אין די מַאֲמָרֵי חז"ל, אַז דער בַּעַל און די אִשָּׁה זײַנען "גוּף אֶחָד" און "נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גוּפִים". און לְכָאוֹרָה איז דאָ אַ סְתִירָה: צי זײַנען זיי אַ גוּף אֶחָד, צי צוויי גוּפִים און איינע נֶפֶשׁ? נאָר דער בֵּיאוּר איז, אַז עס זײַנען דאָ צוויי מדרֵגוֹת. אין זייער פְּנִימִיָּן שָׁרֶשׁ אין אֱלוֹקוּת זײַנען זיי טאַקע "נֶפֶשׁ אַחַת" – אַ יְחִידָהדיקע נֶפֶשׁ אֱלוֹקִית, וואָס האָט זיך צעטיילט אין איר ירידה אין צוויי גוּפִים; און דאָס איז מקבּיל צום כְּלָלדיקן צֶלֶם פֿון "בָּרָא אֹתוֹ". אָבער דער עצם־עוֹבָדָה, אַז די איינע נֶפֶשׁ נידערט זיך אַראָפּ אין צוויי באַזונדערע גוּפִים – אין צוויי אוֹפַנים פֿון התְגַלּוּת אין גוּף, מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל – איז ניט סתָּם אַ מִקְרֶה און אַ הֶעְלֵם, נאָר דאָס איז גופֿא דער גילוי פֿון דער אֱלוֹקִיתער כַּוָּנָה, אַז די אַחְדוּת זאָל זיך גילן דַּוְקָא דורך דעם חִבּוּר פֿון צוויי. דערפֿאַר זאָגן חז"ל אויך "גוּף אֶחָד", ווײַל דער תַּכְלִית איז, אַז דורך זייער יִחוּד לְמַטָּה זאָלן די צוויי גוּפִים אַליין ווערן אַ מֶרְכָּבָה צו דער איינער נֶפֶשׁ אין זיי, ביז אַז אין שָׁעַת־הַזִּווּג זײַנען זיי mamash כְּפִשְׁעוֹ "גוּף אֶחָד", ווי עס וועט זיך נאָך מבָאֵר ווערן.

און צו פֿאַרשטיין דאָס נאָך בעסער, דאַרף מען דערמאָנען, וואָס עס ווערט מבֹאָר אין חסידות אין ענין די צוּרָה פֿון אָדָם ווי אַ צֶלֶם פֿון די סְפִירוֹת. דער קאָפּ, מיטן מוֹחַ און די דרײַ חדרים פֿון השֵׂכֶל, איז כנגד חָכְמָה, בִּינָה און דַּעַת; די צוויי הענט, יָמִין און שמֹאל, זײַנען כנגד חֶסֶד און גְבוּרָה; דער גוּף און דער קוֹ־הָאֶמְצָעִי אין אים איז כנגד תִּפְאֶרֶת; די צוויי יְרֵכוֹת זײַנען

כנגד נֶצַח און הוֹד; דער אֵיבֶר־הַהוֹלָדָה איז כנגד יְסוֹד; און דער מוֹל, דער כֹּחַ־הַדִּבּוּר, איז כנגד מַלְכוּת. און דאָס איז ניט סתָּם אַ דרשנישער דִמְיוֹן, נאָר עס דריקט אויס, אַז ממש דער מבנה־הַנֶּפֶשׁ, ווי זי לויבט זיך אָן אין גוף, איז אַ הֶחָזָאָה פֿון דעם אֱלוֹקִישן מבנה פֿון די עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

און לְפִי דעם, ווען מיר רעדן וועגן דעם אֵיבֶר־הַקִּשּׁוּר ווי יְסוֹד, איז די כַּוָּנָה ניט נאָר, ווײַל דורך אים גיט דער מענטש אַרויס זֶרַע צו מְהוֹלִיד זײַן תּוֹלָדוֹת. נאָר אַז די גאַנצע מְצִיאוּת פֿון דעם אֵיבֶר אין צֶלֶם איז צו זײַן די נְקוּדָּה, אין וועלכער זיך זאַמלט און צוזאַמענגענעמט די גאַנצע חַיּוּת פֿון די עֶלְיוֹנֶע כֹּחוֹת – הַשֵּׂכֶל און די מִדּוֹת – און ציט זיך אַרויס nach drausn. ער איז דער, וואָס זאַמלט צו זיך אַלץ, וואָס איז העכער פֿון אים, און ער איז דער צִנּוֹר, דורך וועלכן דער מענטש גייט אַרויס פֿון זיך אַליין צום אַנדערן. און אין הקַבָּלָה דערצו, דער כֹּחַ־הַמַּלְכוּת אין מענטש איז ניט נאָר דער מוֹל ווי אַ פּרטדיקער אֵיבֶר, נאָר דער גאַנצער כֹּחַ פֿון מענטש צו מקַבֵּל זײַן, צו מְכַלֵּל זײַן און אויסצודריקן, וואָס קומט פֿון העכער – צי אין ענין דִבּוּר, צי אין ענין רֶגֶשׁ, צי אין ענין גַשְׁמִיתדיקער קַבָּלָה.

און פֿון דעם איז מובן, אַז אין אִישׁ און אִשָּׁה איז, אין יעדן איינעם, אַ שליימער צֶלֶם פֿון סְפִירוֹת. דער אִישׁ האָט אויך מַלְכוּת, און די אִשָּׁה האָט אויך חָכְמָה און חֶסֶד, און אַזוי ווייטער. נאָר אין דעם אופֿן, ווי דער צֶלֶם פֿון יעדן גילט זיך אַרויס nach drausn, אין זייער שליחות אין דער בריאָה, איז דאָ אַ גַבְרָה און אַ שליטה פֿון דער בחִינָה־הַיְסוֹד בײַם אִישׁ, און אַ גַבְרָה פֿון דער בחִינָה־הַמַּלְכוּת בײַ דער אִשָּׁה. דערפֿאַר רופֿט די תּוֹרָה אים "אִישׁ" לשׁוֹן "אֵשׁ", אַ כֹּחַ, וואָס גייט אַרויס און פּועל'ט ווי אַ פֿײַער, און איר "אִשָּׁה", אין איר גילט זיך אַרויס דער שֵׁם הוי' אין אופֿן פֿון אַ בַּיִת און אַ כְּלִי. און דער עִקָּר פֿון זייער שֻׁתָּפוּת איז, אַז דער זָכָר ווערט אַ עִקָּרדיקע מֶרְכָּבָה צו דער זייט־הַמַּשְׁפִּיעַ אין צֶלֶם, און די נְקֵבָה ווערט אַ עִקָּרדיקע מֶרְכָּבָה צו דער זייט־הַמְקַבֵּל.

און לְפִי דעם וועט מען איצט נאָך טיַיפֿער פֿאַרשטיין דעם אויסדרוק, אַז זיי זײַנען "נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גוּפִים". ווײַל די איינע נֶפֶשׁ, וואָס צעטיילט זיך, איז דַוְקָא דער צֶלֶם אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה, ווי ער שטייט אין צוקונפֿט צו גילן זיך אין התְלַבְּשׁוּת. לְמַעְלָה, אין שָׁרֶשׁ, זײַנען יְסוֹד־דְאָדָם קַדְמוֹן און מַלְכוּת־דְחַוָּה קַדְמוֹנָה צוויי בחִינוֹת אין איינעם אֱלוֹקִישן גילוי. און ווען דער אַרכֵיטִיפּ מאַטריץ'ט זיך אַראָפּ צו ווערן אַ נֶפֶשׁ אֱלוֹקִית, וואָס איז ראוי צו התְלַבֵּשׁ זײַן אין גַשְׁמִיתדיקן בָּשָׂר, צעטיילט ער זיך אויך לויט דעם קו פֿון מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל, ביז עס איז דאָ אַ זָכָרדיקער שָׁרֶשׁ־הַנְּשָׁמָה און אַ נְקֵבִי'שער שָׁרֶשׁ־הַנְּשָׁמָה, און יעדער איינער איז אַ חֲצִי־צֶלֶם פֿון יענעם איינעם צֶלֶם. אין זייער ירידה ציט זיך יעדער חֲצִי־נֶפֶשׁ צו אַ אַנדערן גוף, צו אַ אַנדערן לְבוּשׁ. אָבער אויך דאָרטן בלײַבט דער עִקָּר־יחס, אַז זיי זײַנען צוויי התְגַלּוּיוֹת פֿון איינעם צֶלֶם.

און הִנֵּה, זינט די נֶפֶשׁ איז אין גוף "כְּנֵר בְּתוֹךְ הַפַּךְ", איז ממילא די צוּרָה פֿון דער נֶפֶשׁ קובע אויך די צוּרָה פֿון גוף און זײַנע נְטִיּוֹת. דערפֿאַר איז דער גוף־הַזָּכָר צוגעגרייט און צוגעצייכנט ווי אַ מֶרְכָּבָה צו דער בחִינָה־הַיְסוֹד אין נֶפֶשׁ, און דער גוף־הַנְּקֵבָה ווי אַ מֶרְכָּבָה צו דער בחִינָה־הַמַּלְכוּת, אין אַ נִגְלֶהדיקן אופֿן. און ווען די צוויי גוּפִים פֿאַרבינדן זיך אין מַעֲשֶׂה־

הַזִּווּג, איז דאָס ניט סתָּם, אַז צוויי גַשמִיתדיקע אָרגאַניזמען פּועל'נען איינער מיטן צווייטן, נאָר אַז דער יְסוֹד־דְצֶלֶם־הַזָּכָר מתְיַחֵד זיך מיט דער מַלְכוּת־דְצֶלֶם־הַנְּקֵבָה, און דורך זיי מתְיַחֵד זיך יְסוֹד־דְאָדָם קַדְמוֹן מיט מַלְכוּת־דְחַוָּה קַדְמוֹנָה אין אַ נײַעם און גִלְוְהדיקן עֲנָף פֿון יענעם קַדְמוֹנישן חִבּוּק.

און דאָס איז פֵּירוּשׁ דעם מַאֲמָר חז"ל, אַז "זִיווּג גוּפָנִי מוֹרִיד מוֹחִין לַנְּשָׁמוֹת". ווײַל אויב מיר וואָלטן געמיינט, אַז דער גופָנישער יִחוּד איז נאָר אַ חִיצוֹנישער משל, וואָס מיינט אויף אַ רוּחָנישער נאָענטקייט אין נְשָׁמוֹת, וואָלט די מהלך געווען נאָר פֿון לְמַעְלָה צו לְמַטָּה: אַז די אַחְדוּת־הַנֶּפֶש איז דער עִקָּר, און דער גוף איז נאָר אַ הֶחָזָאָה און אַ השְׁתַּקְּפוּת דערפֿון. אָבער חז"ל זאָגן לְהֵפֶךְ: אַז דורך דעם גופָנישן חִבּוּר ציט מען אַראָפּ נײַע מוֹחִין, נײַע אוֹרוֹת אין מדרֵגָה פֿון השֵּׂכֶל און הַהַכָּרָה, אַרײַן אין נְשָׁמוֹת. און דאָס ווײַזט, אַז דער גוּף אַליין, אין דעם מִבְנֵה־הַצֶּלֶם פֿון אים, איז אַ כְּלִי צו אַ עֶלְיוֹנישן יִחוּד, און דַוְקָא דורך דעם מִגַּע פֿון יְסוֹד–מַלְכוּת אין בָּשָׂר וָדָם ווערט געוועקט און אַראָפּגעצויגן אין שָׁרְשֵׁי־הַנְּשָׁמוֹת לְמַעְלָה.

און מען קען אפשר אויסדריקן דאָס אין אַ נאָך שאַרפֿערן לשון. יעדער זִיווּג־פַּרְצוּפִים אין אֲצִילוּת, ווי עס איז פֿריִער מבֹאָר געוואָרן, מַהוֹליד מוֹחִין – נײַע הרְכָּבוֹת פֿון אֱלוֹקִישער הַכָּרָה, וואָס ציען זיך דערנאָך אַראָפּ צו מחַיֶּה זײַן נאָך תַּחְתּוֹנערע עוֹלָמוֹת. און דאָ, אין דעם תַּחְתּוֹנסטן עוֹלָם, טוט דער זִיווּג פֿון אִישׁ און אִשָּׁה גופֿא יענעם זעלבן תַּפְקִיד, נאָר אין דעם גאַנצן היפּוך פֿון גילוי, אין גַשמִיתדיקן בָּשָׂר. ווען זיי פֿאַרבינדן זיך לויט דער אֱלוֹקִישער צוּרָה, וואָס איז חָקוּק אין זיי, דאַן אין יענעם מאָמענט זײַנען זייער יְסוֹד און מַלְכוּת ניט נאָר דומה צו יְסוֹד און מַלְכוּת־דְאָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, נאָר זיי פּועל'נען mamash ווי יְסוֹד און מַלְכוּת־דְאָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה, ווי זיי זײַנען אַרונטערגעקומען דורך אַלע עוֹלָמוֹת און האָבן זיך מתְלַבֵּשׁ געוואָרן אין נֶפֶשׁ און אין בָּשָׂר. דערפֿאַר איז די תּוֹלָדָה פֿון זייער יִחוּד די המשָׁכָה פֿון נײַע מוֹחִין, ביידעס אין זייער אייגענע נְשָׁמוֹת, און אויך, ווען דאָס איז רָצוֹן ה', אין דער דְמוּת פֿון אַ נײַע נֶשָׁמָה, וואָס ווערט געבוירן אין עוֹלָם.

און הִנֵּה, דאָ איז דער אָרט פֿון דעם גרויסן חִדּוּשׁ: אַז די הקַבָּלָה פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת פֿון שָׁרֶשׁ־הָעֶלְיוֹן אַראָפּ ביז צום מענטשליכן זוג איז ניט נאָר אין אוֹפֶן פֿון משל און דִמְיוֹן. נאָר אַז דער יְסוֹד־דְהָאִישׁ, ווי ער איז חָקוּק אין דעם גוף־הַסְּפִירוֹת פֿון אים, איז אַ אֵיבֶר פֿון צֶלֶם אֱלֹקִים, וואָס ציעט זיך אַראָפּ ביז לְמַטָּה דורך אַלע פַּרְצוּפִים, ביז צום יְסוֹד אין שָׁרֶשׁ־דְאָדָם קַדְמוֹן. און מַלְכוּת־דְהָאִשָּׁה, ווי זי גילט זיך אַרויס אין איר גופָנישן און נַפְשִׁישן כֹּחַ צו מקַבֵּל זײַן, צו מחזיק זײַן און אויסדריקן חַיִּים, איז אַ אֵיבֶר פֿון יענעם צֶלֶם, וואָס ציעט זיך אַראָפּ ביז מַלְכוּת אין שָׁרֶשׁ־דְחַוָּה קַדְמוֹנָה. און ווען די צוויי טרעפֿן זיך אין קְדוּשָּׁה, איז דאָס איין קַו פֿון יְסוֹד און איין קַו פֿון מַלְכוּת, וואָס טרעפֿן זיך צוזאַמען – פֿון די העכסטע קַו־און־חָלָל־הָעֶלְיוֹנִים אַראָפּ ביז צום תַּחְתּוֹנסטן בָּשָׂר. און ממילא איז זייער מִגַּע איין זִיווּג, וואָס ציעט זיך דורך אַלע עוֹלָמוֹת.

און דאָס איז אויך, וואָס עס איז מרומז אין דעם כפולן לשון "בָּרָא אֹתוֹ" און "בָּרָא אוֹתָם". ווײַל "בָּרָא אֹתוֹ" גייט אויף דעם צֶלֶם, ווי ער איז לְמַעְלָה פֿון דער חלֻקָּה אין זָכָר און נְקֵבָה, ווי אַ כְּלָלדיקער אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה. אָבער "בָּרָא אוֹתָם" ווײַזט, אַז דער צֶלֶם איז ניט שלם ביז ער נעמט mamash אַן צעטיילונג און דערנאָך אַ יִחוּד אין תַּחְתּוֹן, ביז אַז די צוויי ווערן איינִיק. און די שלֵימוּת פֿון צֶלֶם איז דַּוְקָא, ווען דער איינער ווערט צוויי, כְּדֵי צו זײַן איינער אין אַזאַ אופֿן, וואָס מגַלֶּה, וואָס איז ניט געווען נִגְלֶה אין דער פְּשוּטער עֶלְיוֹנישער אַחְדוּת – דְּהַיְינוּ, אַז אויך אין אַ אָרט, ווו עס איז דאָ רִחוּק און חֲזָרָה, הרְחָקָה און קִרְבָה, דאָרטן געפֿינט זיך אויך דער אֵין־סוֹף.

און לְפִי דעם וועט מען איצט נאָך אַ מאָל פֿאַרשטיין דעם אויסדרוק "גוּף אֶחָד". ווײַל אין שָׁעַת־הַזִּווּג, ווען דער אִישׁ און די אִשָּׁה מתְיַחֲדִים אין זייער יְסוֹד און מַלְכוּת, ווערן זייערע גוּפִים mamash כְּפִשְׁעוֹ אַ איינִיקעס כְּלִי צו דער איינער נֶפֶשׁ, וואָס פֿאַראייניקט זיי לְמַעְלָה. די גרענעצן, וואָס בדרך־כְּלָל באַזונדערן צווישן די פרטדיקע מבְּנֵי־הַצֶּלֶם פֿון יעדן, שטעלן זיך און ציִען זיך אין יענעם מאָמענט צוזאַמען אין איין צֶלֶם: יְסוֹד־דְּמַשְׁפִּיעַ און מַלְכוּת־דְּמְקַבֵּל פֿאַרבינדן זיך צוזאַמען צו אַ שליימער הרְכָּבָה פֿון סְפִירוֹת, צו אַ איינעם שליימען "אָדָם". און אין יענער שלֵימוּת שׁוֹרָה די שְׁכִינָה, ווײַל די שְׁכִינָה איז דַּוְקָא דער גילוי פֿון אֱלוֹקוּת אין אַ שליימען צֶלֶם.

און פֿון דאָ איז אויך מובן, פֿאַר וואָס די תּוֹרָה רעדט פֿון "בָּשָׂר אֶחָד". ווײַל דער חִדּוּשׁ דאָ איז, אַז דער יִחוּד איז ניט נאָר אין נֶפֶשׁ, וואָס איז אַלץ איינע אין איר שָׁרֶשׁ, נאָר אַז דער בָּשָׂר אַליין, די תַּחְתּוֹנסטע מדרֵגָה אין צֶלֶם, ווערט דער אָרט, ווו זיך גילט און נִשְׁחָק די קַדְמוֹנישע אַחְדוּת. דער בָּשָׂר, וואָס מצד זיך אַליין איז דער גרעסטער הֶעְלֵם, ווערט אַ מֶרְכָּבָה צו דעם העכסטן יִחוּד. און דער מַעֲשֶׂה, וואָס מען רופֿט "זִיווּג גּוּפָנִי", איז בְּעֶצֶם די ירידה פֿון חִבּוּק אָדָם קַדְמוֹן–חַוָּה קַדְמוֹנָה אַראָפּ צו זיך אויסדריקן אין דער גאַנצער גַשְׁמִיתסטער הַבָּעָה.

אָבער פֿון דער גרויסקייט פֿון ענין איז אויך מובן די גרויסקייט פֿון זײַן סַכָּנָה. ווײַל ווי אויך לְמַעְלָה, אַז דער זִיווּג פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת דאַרף זײַן אין דעם ריכטיקן סֵדֶר און אין דער ריכטיקער הַשְׁוָאָה, מיט פּאַסיקע לְבוּשִׁים און מִדּוֹת, כְּדֵי אַז דער אוֹר, וואָס ציִעט זיך אַראָפּ, זאָל זײַן מְיֻשָּׁב און ניט מַשְׁחִית – אַזוי אויך לְמַטָּה. דאָס, אַז מצד דער מהוּת פֿון זאַך איז דער יִחוּד פֿון מענטשליכן זוג אַ השתַּתְּפוּת אין יענעם קַדְמוֹנישן זִיווּג, מיינט נאָך ניט, אַז ער גילט זיך אַזוי. ער קען זײַן נֶעְלָם, פֿאַרקרימט און אַפִּילו מהֻפָּךְ, חס וְשָׁלוֹם, אויב די כֵּלִים זײַנען ניט צוגעגרייט.

דערפֿאַר, נאָך דעם וואָס מיר האָבן מבָאֵר געוואָרן זײַן אמת'דיגן שטאַנד אין מְצִיאוּת – אַז דער מענטשליכער זוג און דער יִחוּד פֿון זייער גוּף זײַנען אַ אמת'דיקער עָנָף און אַ מֶרְכָּבָה צו יענעם עֶלְיוֹנישן חִבּוּק – דאַרף מען איצט מבָאֵר זײַן, וואָס הייסט, אַז אַזאַ יִחוּד זאָל זײַן "קָדוֹשׁ". וואָס זײַנען די תְּנָאִים, אין הֲלָכָה, אין מִדּוֹת און אין דַּעַת, וואָס מאַכן דעם זִיווּג צו אַ מֶרְכָּבָה צו דער שְׁכִינָה, כְּדֵי אַז די המשָׁכָה פֿון מוֹחִין אַרײַן אין זייער נְשָׁמוֹת און אַרײַן אין עוֹלָם זאָל זײַן אין אופֿן פֿון אוֹר און בְרָכָה. און צו דעם וועלן מיר זיך איצט קערן.

לְפִי כָּל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, איז מוּבָן, אַז דער זִיווּג הַגּוּפָנִי, אין עֶצֶם מַהוּתוֹ, איז אַ הִמְשָׁכָה און אַ הַמְשֵׁךְ פֿון יענעם יִחוּד הָעֶלְיוֹן. נאָר, ווי עס איז שוין נִתְבָּאֵר געוואָרן, קען דער עֶצֶם־ענין בלײַבן נֶעְלָם; יענער זעלבער מַעֲשֶׂה, וואָס אין זײַן שֹׁרֶשׁ איז ער אַ כְּלִי צוּ דער שְׁכִינָה, קען אין זײַן גילוּי לְמַטָּה זײַן אַ מַעֲשֶׂה פֿון בָּשָׂר בְּעָלְמָא, און אַפֿילו פֿון אֵשׁ אוֹכְלָתָן, חס וְשָׁלוֹם. אַלס הענגט אָפּ אין די כֵּלִים.

און צוּ פֿאַרשטיין דאָס נאָך מער, דאַרף מען פֿאָרויסשטעלן אַ כְּלָל'דיקן ענְיָן אין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם: דעם שַׁיָּכוּת צווישן אוֹרוֹת און כֵּלִים. עס איז בָּרוּר, אַז דער אוֹר, דער אוֹר הָאֱלֹקִי, איז אין עֶצֶם לְמַעְלָה פֿון הִתְפַּשְּׁטוּת אין מְצִיאוּת הָעוֹלָמוֹת; ער איז פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוּת, אָן קיין מִשְׁתַּתְּפוּת פֿון צוּרָה און גְּבוּל. דער כְּלִי, לְעוּמַּת זֶה, איז דער עִנְיָן פֿון גְּבוּל און צוּרָה, הַהַגְדָּרָה און הַהַבְחָנָה. און לְכָאוֹרָה וואָלט מען געקענט זאָגן, אַז דער כְּלִי איז נאָר אַ צִמְצוּם און אַ הַסְתָּרָה אויף דעם אוֹר. נאָר דער בֵּיאוּר, ווי חֲסִידוּת גיט עס, איז, אַז דַּוְקָא דורך דעם כְּלִי ווערט דער אוֹר נִתְפָּס און נִגְלֶה אין אַ אוֹפֶן פֿון פְּנִימִיּוּת; אָן כֵּלִים בלײַבט דער אוֹר אין אַ בְּחִינַת מַקִּיף, נַעֲלֶה, און ער געפֿינט זיך ניט אין אַ פְּנִימִית'דיגן חַיּוּת בײַם מְקַבֵּל. און עס קומט אַרויס, אַז דער כְּלִי איז ניט סתּם אַ וִתּוּר צוליב דעם נויט פֿון גְּבוּל, נאָר ער איז עַצְם די עֶפְשָׁרוּת פֿון גילוּי.

און דאָס איז אויך די מַהוּת פֿון עִנְיָן קְדוּשָּׁה בִּכְלָל – ווי די תּוֹרָה דריקט אויס אין דעם צִוּוּי "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ". און ווי די רֵדנְשׁוֹן פֿון חֲזַ"ל, "פְּרוּשִׁים תִּהְיוּ", אַז קְדוּשָּׁה הייסט אַ עִנְיָן פֿון הַבְדָּלָה און הַפְרָשָׁה, זיך אָפּצוטיילן פֿון געוויסע זאַכן, אַפֿילו אין זאַכן וואָס זײַנען רְשׁוּת, און אַל־אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה פֿון איסוּר. און לְכָאוֹרָה איז אַזאַ הַבְדָּלָה נאָר אַ "ניין", אַ פְּרִישָׁה און אַ מְנִיעָה. אָבער לְפִי הנ"ל איז מוּבָן, אַז עַצְם דער מַעֲשֶׂה פֿון הַהַגְבָּלָה און הַהִתְאַפְּקוּת איז די בְּרִיאָה פֿון אַ כְּלִי; דורך דער הַבְדָּלָה ווערט געשאַפֿן אַ מָקוֹם טָהוֹר, נָקִי און מֻגְדָּר, אין וועלכן דער אוֹר הָעֶלְיוֹן קען זיך אַרײַנמַשִׁיךְ. קְדוּשָּׁה איז ניט אַ מִעוּט פֿון לעבן, נאָר דער עִצּוּב פֿון לעבן אין אַ כְּלִי, וואָס איז רָאוּי צוּ מקַבֵּל זײַן אַ העכערע חַיּוּת.

און דער כְּלָל גייט אָן אין אַלע עִנְיָנֵי תּוֹרָה און מִצְוֹת, און בִּפְרָט אין עִנְיָן זִיווּג, ווּ דער אוֹר איז גרעסטער, ווי עס איז שוין דערמאָנט לְעֵיל. דערפֿאַר האָט די תּוֹרָה אַרומגענומען דעם עִנְיָן מיט אַ סך הֲלָכוֹת פֿון גְּבוּלִין און גְּדָרִים, און בִּפְרָט די דִּינֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה. און ניט, חס וְשָׁלוֹם, ווי אַ רֶמֶז, אַז דער עִנְיָן אַליין איז נידעריק און דאַרף מען אים פֿאַרגדר'ן, נאָר לְהֵפֶךְ – ווײַל ער איז זייער הָכֵי הָכֵי הָכָא, און אַ גרויסער אוֹר דאַרף זייער דַקְדְּקָנִישׁ'ע כֵּלִים.

דען אין די דִּינֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה געפֿינען מיר אַ פֶּלֶא נִפְלָא. פֿון איין זײַט אָסערט די תּוֹרָה אַ גוּפְנִית'ע קִרְבָה צווישן אַ מאַן און זײַן ווייב אויף געוויסע צײַטן, ביז אַז אַפֿילו לײַכטע צִיּוּרֵי קִרְבָה ווערן אַרײַנגערעכנט אין איסוּר. און פֿון דער צווייטער זײַט, דַּוְקָא דורך דעם אַבִּיסל־אויסגעשפּאַרט זײַן און דערנאָך ווידער יִחוּד, קומט אַרײַן אַ טָהֳרָה און אַ עֲלִיָּה אין זייער זִיווּג, ווי עס איז באַקאַנט פֿון די רֵדנְשׁוֹן פֿון חֲזַ"ל, אַז דער בַּעַל ווערט חָבִיב אויף זײַן ווייב ווי אַ חָתָן, וואָס גייט אַרויס פֿון דער חֻפָּה. יענע זעלבע תּוֹרָה, וואָס טרענט זיי אָפּ, איז די תּוֹרָה, וואָס מחַדֵּשׁ איז זייער אַהֲבָה.

און לְפִי הנ"ל איז גוט פֿאַרשטענדלעך. די צײַטן פֿון פְּרִישָׁה זײַנען ניט קיין בִּטּוּל פֿון יִחוּד, נאָר די בְּרִיאָה פֿון אַ נײַעם כְּלִי צו אַ העכערן יִחוּד. דורך דעם, וואָס מען האַלט זיך אָפּ אין מַעֲשֶׂה, אין דִּבּוּר, און אַפֿילו אין געוויסע מַחֲשָׁבוֹת, ווערט אַרײַנגעקריצט אַ נײַער עֹמֶק פֿון רָצוֹן אין האַרץ; דער כִּסּוּפֿוֹן, וואָס ווערט ניט גלײַך אָפּגעפֿירט, ווערט ווי אַ קַו הַמִּדָּה – אַ פּינקטלעכער קַו פֿון חֵשֶׁק – וואָס שפּעטער קען פליסן אין אַ מער פְּנִימִית'דיגן אופֿן. עַצְם די הַבְדָּלָה הויערט אויס, כְּאִלּוּ, אַ ריינער חָלָל אין חַוָּה קַדְמוֹנָה; און ממילא ווערט דער אוֹר פֿון אָדָם קַדְמוֹן אַרײַנגעצויגן אין אַ מער פּינקטלעכן קַו, מער פְּנִימִי. אין פּשוט'ע לשון: די שְׁמִירָה פֿון טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה פֿאָרמט די מַלְכוּת און דעם יְסוֹד פֿון דעם זוג צו אמת'דיקע דְּמוּיוֹת פֿון זייער עֶלְיוֹנישן שֹׁרֶשׁ.

און דאָס איז אויך די פְּנִימִיּוּת פֿון עִנְיָן "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ – אֵשׁ אוֹכְלָתָן". דען די אוֹתִיּוֹת "אִישׁ" און "אִשָּׁה" זײַנען ביידע שׁוּתָּפִים אין די אוֹתִיּוֹת "אֵשׁ", און ווען עס געפֿינט זיך בײַ זיי די יוּ"ד און ה"א פֿון שֵׁם ה', ווערט די אֵשׁ מתמַתֶּקֶת און זי ווערט אַ אוֹר פֿון שְׁכִינָה; און ווען, חס וְשָׁלוֹם, פעלט די יוּ"ד און ה"א, בלײַבט די אֵשׁ אין אַ בְּחִינַת אֵשׁ מַשְׁחִית. דאָס "זָכוּ" דאָ הייסט ניט סתּם, אַז זיי זײַנען צופֿעליק זַכָּאִים, נאָר אַז זיי האָבן מִזַכֵּךְ געווען זיך אַליין, אין גוף און אין נֶפֶשׁ, צו זײַן רָאוּיִם כֵּלִים. דאַן ווערט יענער זעלבער עֶצֶם־ענין פֿון אֵשׁ – יענער חֹם, תַּאֲוָה און לֶהַט, וואָס אין זײַן גַלְמִי'שן מצב קען ברענען און מַשְׁחִית זײַן – אַ מֶרְכָּבָה צו גילוּי הַשְּׁכִינָה.

און וואָס איז דער זִכּוּךְ, יענע "זַכּוּת", אין דעם הֶקְשֵׁר פֿון זִיווּג? דאָס איז, אין לשוֹן הֲלָכָה, דער קִיּוּם פֿון די גְּדָרִים פֿון קְדוּשָּׁה: די צײַטן פֿון אִיסוּר און הֶתֵּר, דער אופֿן פֿון צוגיין צום יִחוּד, די צְנִיעוּת אין התְנַהֲגוּת און אין דִּבּוּר. און אין פְּנִימִיּוּת־הַדָּבָר איז עס דער בֵּרוּר פֿון זייער מִדּוֹת: אַז די אַהֲבָה צווישן זיי זאָל ניט זײַן אַ אַהֲבַת יֵשׁוּת און אַ אייגנאַרטיקער בִּקּוּשׁ, נאָר אַ אַהֲבָה, אין וועלכער עס מִתְעָרֵב כָּבוֹד, בִּטּוּל, און אַ הרגָשה, אַז אין זייער יִחוּד ווערט געטאָן אַ עִנְיָן אֱלוֹקִי.

און דאָ דאַרף מען מבָאֵר זײַן דעם אָרט פֿון אַהֲבָה און יִרְאָה אין נִשּׂוּאִין. בִּכְלָל זאָגט מען אַהֲבָה און יִרְאָה אויף דעם שַׁיָּכוּת פֿון אַ מענטש צום טאַטן אין הימל. נאָר ווײַל עס איז שוין נתְבָּאֵר געוואָרן, אַז דער זִיווּג פֿון מאַן און ווייב איז אַ אמת'דיקער עָנָף פֿון יענעם עֶלְיוֹנישן זִיווּג, איז ממילא, אַז די זעלבע מִדּוֹת, וואָס באַשטימען דעם קשר מיטן אייבערשטן, דאַרפֿן זײַן נוכָּח אויך, אין זייער מענטשליכן דְּמוּת, אין דעם קשר צווישן זיי.

אַהֲבָה אין דעם הֶקְשֵׁר איז ניט סתּם אַ חֹם־רִגְשִׁי אָדער אַ טִבְעִית'ע מִשִׁיכָה. זי איז אַ פְּנִימִית'ער רָצוֹן צום גוטס פֿון אַנדערן, כִּסּוּפִים צו געבן, צו משַׂמֵּחַ זײַן, צו זײַן אַ מַשְׁפִּיעַ אין אַזאַ אופֿן, אַז דער מְקַבֵּל זאָל טאַקע מקַבֵּל זײַן. אַזאַ אַהֲבָה איז שוין אַ הֶאָרָה פֿון דער אַהֲבַת ה', וואָס מ'זאָגט אין "קִרְבַת אֱלֹקִים לִי טוֹב" – אַז דער אמת'ער טוֹב פֿון אַ מענטש איז אין קִרְבַת אַנדערן, און ניט אין זײַן אייגענער מְצִיאוּת. יִרְאָה אין נִשּׂוּאִין איז ניט פַּחַד אין אַ גראָבן זין, נאָר אַ שטיין אין רַכּוּת און יִרְאָה קעגן דער פְּנִימִיּוּת פֿון אַנדערן, אַ הרגָשה, אַז מ'טאָר ניט אַרײַנטרעטן און זיך באַנוצן מיט אַנדערן ווי מיט אַ כְּלִי צו זיך אַליין, חס וְשָׁלוֹם. דאָס איז דומה צו יִרְאַת הָרוֹמְמוּת – די הַכָּרָה, אַז אַ מענטש שטייט קעגן עפּעס, וואָס איז העכער פֿון אים.

ווען די אַהֲבָה איז אָן יִרְאָה, קען דער יְסוֹד פֿון מַשְׁפִּיעַ זײַן אָן גְּבוּל, ער קען מַשְׁפִּיעַ זײַן אין אַזאַ אופֿן, וואָס איבערפֿליסט, דריקט, אָדער באַנוצט דעם אַנדערן צו זײַן אייגענעם הנאָה. און ווען די יִרְאָה איז אָן אַהֲבָה, קען מַלְכוּת זיך צוזאַמענקלאַפּן אין קאַלטקייט און רִחוּק. נאָר נאָר ווען ביידע זײַנען מְאֻחָדוֹת – חֶסֶד, וואָס איז מתוּקָן אין גְּבוּרָה, אַ רָצוֹן, וואָס איז דורכגעמישט מיט בּוּשָׁה און כָּבוֹד – דאַן געפֿינט זיך אַ כְּלִי, וואָס איז דומה צום אִזּוּן פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת אין זייער עֶלְיוֹנישן שֹׁרֶשׁ. דאַן איז די הַשְׁפָּעָה פּינקטלעך לְפִי כֹּחַ און אמת'דיגן רָצוֹן פֿון מְקַבֵּל, און דער מְקַבֵּל נעמט אָן אין אַזאַ אופֿן, וואָס מַרְחִיב און ניט מְמַעֵט.

און דאָס איז אויך וואָס עס ווערט מרומז אין סֵפֶר יְצִירָה, אַז נאָך דעם וואָס ער רעדט וועגן די סְפִירוֹת און זייערע גְּבוּלִים, זאָגט ער: "אִם רָץ לִבְּךָ, שׁוּב לַמָּקוֹם". די "רִיצָה" פֿון האַרץ איז די אַהֲבָה, די הִתְפַּשְּׁטוּת אַרויס פֿון זיך; און "שׁוּב לַמָּקוֹם" איז די יִרְאָה, דאָס צוריקקומען אין גְּבוּל און אין דעם ריכטיקן אָרט. אָן "שׁוּב" קען דער "רָץ" צעברעכן די כֵּלִים; און אָן "רָץ" קען דער "שׁוּב" זיך פֿאַרפֿרוירן אין אַ צורה אָן לעבן. די הוֹרָאָה דאָרט איז, אַז אַלע הִתְפַּשְּׁטוּת פֿון סְפִירוֹת דאַרף זײַן אין די גְּבוּלִים פֿון מָקוֹם, אין דעם אָרט פֿון גְּבוּל, כּדי זיי זאָלן זײַן "סְפִירוֹת בְּלִימָה" – אוֹרוֹת, וואָס וווינען אינעווייניק אין כֵּלִים.

און אַזוי איז אויך אין יִחוּד פֿון מאַן און ווייב. דאָס האַרץ איז בְּטִבְעוֹ "רָץ" אין שַׁעַת קִרְבָה. די עֲבוֹדָה איז צוּ "שׁוּב לַמָּקוֹם" – זיך דערמאָנען דעם אָרט פֿון אַנדערן ווי אַן אייגענעם עוֹלָם, זיך דערמאָנען דעם אָרט פֿון עוֹלָם, דעם קוּדְשָׁא־בְּרִיךְ־הוּא, וואָס שטייט צווישן זיי. אַזאַ זִכָּרוֹן איז ניט כּדי צו מְמַעֵט זײַן דעם לֶהָט, נאָר כּדי צוּ געבן אים אַ צוּרָה, צוּ מאַכן פֿון אים אַ סְפִירָה און ניט אַ שֶׁטֶף אָן צוּרָה. די הֲלָכְתִּיש'ע גְּבוּלוֹת, און די פְּנִימִית'ע מִדּוֹת פֿון כָּבוֹד און יִרְאָה, זײַנען דער "שׁוּב לַמָּקוֹם", וואָס לאָזט דעם "רָץ" פֿון אַהֲבָה ווערן אמת'דיקע סְפִירוֹת, אמת'דיקע צִנּוֹרוֹת צוּ אֱלוֹקוּת.

און איצט וועט זיך נאָך מער מבָאֵר ווערן דער עִנְיָן פֿון טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה אין דעם פְּנִימִי'שן בליק. אין די טעג פֿון פְּרִישָׁה קען דאָס האַרץ זײַן "רָץ" – עס זײַנען דאָ כִּסּוּפִים, אַ חֵשֶׁק צוּ קִרְבָה. נאָר די הֲלָכָה באַפֿעלט "שׁוּב לַמָּקוֹם": צוריקקומען צום אָרט, צום איצטיקן גְּבוּל, און ניט אַריבערגיין. און דורך דעם לערנט זיך זייער פְּנִימִית'ער יְסוֹד זיך אָפּצומעסן; ער צוגעווינט זיך, ניט צוּ דרוקן העכער דעם כְּלִי פֿון יענעם מאָמענט. און מַלְכוּת, דער מְקַבֵּל'דיקער צד, לערנט זיך צוּ פֿילן בִּטָּחוֹן און מְנוּחָה, אַז די קִרְבָה וועט קומען אין איר צײַט און ניט דורך כְּפִיָּה אָדער אִלּוּץ. און אַזוי, ווען דער צײַט־פּוּנְקט פֿון טָהֳרָה קומט און דער יִחוּד ווערט מֻתָּר, זײַנען דער יְסוֹד און די מַלְכוּת, וואָס טרעפֿן זיך, שוין מער מְיֻשָּׁר מיט זייער עֶלְיוֹנישן שֹׁרֶשׁ: אַ יְסוֹד, וואָס איז מְזֻכָּךְ געוואָרן דורך גְּבוּרָה און יִרְאָה, און אַ מַלְכוּת, וואָס איז אָפֿן אין בִּטּוּל און ניט פֿון פַּחַד.

און פֿון דעם איז אויך מוּבָן, אַז צְנִיעוּת איז ניט סתם חִיצוֹנִיש'ע מִנְהָגִים אָן פְּנִימִיּוּת. צְנִיעוּת אין לְבוּשׁ, אין דִּבּוּר און אין התְנַהֲגוּת צווישן מאַן און ווייב איז דער אויסדרוק פֿון יענער יִרְאָה און יענעם כָּבוֹד. דאָס איז דער אָפּזאָג צוּ מאַכן פֿון די טיף'סטע עִנְיָנִים פֿון גִּילּוּי שְׁכִינָה אַ הֶפְקֵר, אַ צִיבּוּר'דיקן מַחֲזֶה אָדער אַ לייכטן זאַך. דורך דעם כִּסּוּי, דורך דעם הַסְתָּרָה

פֿון וואָס איז מערסט פְּנִימִי פֿאַר זָרִים, דערקלערן זיי, אַז דער עִנְיָן געהערט אין די אינערסטע חדרים פֿון דער דִּירָה פֿון שְׁכִינָה. ווי מער דער זוג היט אויף פְּרָטִיּות און כָּבוֹד פֿון זייער קשר, אַלץ מער ווערט דער קשר אַ כְּלִי צו פְּנִימִיּות־האוֹר, און ניט אַ אָרט, וווּ דער אוֹר ווערט פֿאַרשְׁוֶונדעט אַרויס.

און עס קומט אַרויס, אַז אַלע הֲלָכְתִּיש'ע און הִתְנַהֲגוּת'דיקע גְבוּלוֹת אַרום דעם עִנְיָן פֿון קִרְבָה זײַנען ניט "אַרום" אים בכלל, נאָר זיי זײַנען עַצְם זײַן צוּרָה ווי אַ כְּלִי. אָן דעם בלײַבט דער מַעֲשֶׂה אין אַ בְּחִינַת אֵשׁ אָן הַבְחָנָה, וואָס, אַפִילו אויב זי קומט פֿון אַ טִבְעִית'ער חִבָּה, איז זי נאָך ניט נִקְבַּע ווי סְפִירַת הַיְסוֹד אינעווייניק אין מַלְכוּת, ווי אַ אמת'דיקער צֶלֶם אֱלֹקִים. און מיט די גְבוּלוֹת ווערט יענער זעלבער אֵשׁ מתרַמֵּם און מתעוֹצֵב צו אַ אוֹר, וואָס איז רָאוּי צו טראָגן אינעווייניק דעם שֵׁם – די יו"ד און ה"א צווישן "אִישׁ" און "אִשָּׁה".

און ווײַל עס איז שוין נתְבָּאֵר געוואָרן אין די ערשטע חלקים, אַז דער מענטשליכער יְסוֹד און מַלְכוּת זײַנען אַ הַמְשֵׁךְ פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת דְּאָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, איז ממילא, אַז די גאַנצע מַעֲרֶכֶת פֿון קְדוּשָּׁה איז אין אמת'ן נאָר אַ הַשְׁוָאָה און אַ הַתְאַמָּה פֿון די תַּחְתּוֹנִישע כֵּלִים צו זייער עֶלְיוֹנישן שֹׁרֶשׁ. ווען דער זוג פּוֹרְשִׁים אין טָהֳרָה, שַׁחְזְרן זיי, אין אַ קליינעם מַמָּד, דעם ערשטן צִמְצוּם, וואָס האָט באַשאַפֿן דעם חָלָל; און ווען זיי מתאַחֵד זײַנען אין טָהֳרָה, שַׁחְזְרן זיי דעם אַרײַנקומען פֿון קַו אין אָרט פֿון רְשִׁימוּ. זייער הִתְאַפְּסְקוּת, זייער אַהֲבָה מיט זייער יִרְאָה, איז די מענטשליכע צוּרָה פֿון יענעם דעליקאַטן אִזּוּן צווישן אוֹר און כְּלִי, וואָס איז נקְבַּע געוואָרן אין אָנהייב פֿון סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת.

און לְפִי דעם וועט זיך, לְכָל הַפָּחוֹת בדרך כְּלָל, מבָאֵר ווערן, וואָס הייסט, אַז זייער יִחוּד איז "קָדוֹשׁ". ניט נאָר, אַז דער מַעֲשֶׂה איז צופֿעליק מֻתָּר לְפִי דִין, און אויך ניט נאָר, אַז זיי טראַכטן קְדוֹשׁ'ע מַחֲשָׁבוֹת אין יענעם מאָמענט. נאָר אַז די גאַנצע מַעֲרֶכֶת פֿון קשר צווישן זיי – די שְׁמִירָה פֿון טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, זייער צְנִיעוּת, זייער הֲדָדִי'שער כָּבוֹד און בִּטּוּל – האָט אין זיי אַרויסגעשאַפֿן אַ יְסוֹד און אַ מַלְכוּת, וואָס עַצְם זייער טֶבַע רימאָנירט מיט אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה. דאַן, ווען זיי קומען צו זִיוּוּג, איז די גוּפְנִית'ע נְגִיעָה פֿון בָּשָׂר נאָר דער לעצטער טַבְלִין אין אַ לאַנגער שלשֶׁלֶת פֿון הַשְׁוָאָה און הַתְאַמָּה; די שְׁכִינָה קען דאַן שׁוֹרֶה זײַן "בֵּינֵיהֶם", צווישן זייער יְסוֹד און מַלְכוּת, ווײַל די אֵיבָרִים פֿון גוּף זײַנען צוגעוווינט געוואָרן צו זײַן אֵיבָרִים פֿון די עֶלְיוֹנישע פַּרְצוּפִים.

און דאָס גרייט אָן דעם וועג צו פֿאַרשטיין די פְּנִימִית'ע עֲבוֹדָה אין שַׁעַת דעם יִחוּד אַליין. ווײַל, נאָך דעם וואָס עס איז נתְבָּאֵר געוואָרן, אַז די כֵּלִים זײַנען ניט טָפֵל צום אוֹר, נאָר עַצְם די עֶפְשָׁרוּת פֿון אוֹר, ווערט מעגליך צו רעדן וועגן אַ מְכֻוֶּנֶת'ן דַּעַת אין יענעם מאָמענט, אין וועלכן דער זוג קען דערלעבן זייער זִיוּוּג ווי אַ גילוּי פֿון יענעם יִחוּד הָעֶלְיוֹן, און דורך דעם אַרײַנמשִׁיךְ מוֹחִין און נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת. און צו דער עֲבוֹדָה פֿון אַזאַ דַּעַת, בִּטּוּל און שִׂמְחָה אין שַׁעַת יִחוּד, וועלן מיר זיך איצט ווענדן.

אִם כֵּן, נאָכ אַלֶּס וואָס מ'האָט דערמאָנט עילוי – אַז די כֵּלִים דִקְדוּשָּׁה פֿאָרמען אין זיי אַ יְסוֹד און אַ מַלְכוּת וואָס זײַנען מתְאַמֶּה צוּ זייער שָׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן – איז מוּבָן, אַז די עֲבוֹדָה אין שַׁעַת הַיִּחוּד איז ניט צוּ שאַפֿן עפּעס נײַעס, כְּאִלּוּ פֿריִער איז כלל ניט געווען קיין קֶשֶׁר, נאָר צוּ אַנטפּלעקן און אַרײַנפֿירן אין הַכָּרָה די אַחְדוּת וואָס איז שוין דאָ אין זייער צֶלֶם. דער זִיווּג איז דאַן ניט סתּם אַ מַעֲשֶׂה אינעם זְמַן, אַ פֿאַרפֿליִגענעם מאָמענט, נאָר אַ נְקוּדָּה אין וועלכער אַלע די קַוִּים פֿון סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת טרעפֿן זיך אין זייער בָּשָׂר, און דאָס הענגט בְּעִקָּר אָפּ פֿון דער מִדַּת הַדַּעַת.

כִּי הִנֵּה, בְּעִנְיַן דעם ערשטן יִחוּד פֿון מאַן און פֿרוי אין תּוֹרָה שטייט "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ". און אין חֲסִידוּת ווערט מבֹאָר, אַז דער לשון "יְדִיעָה" דאָ איז ניט סתּם אַ מְעוּדֶּנֶער לשון נְקִיָּה, נאָר אַ פּינקטלעכער אויסדרוק פֿון דעם פְּנִימִיּוּת'דיקן תוכן פֿון זִיווּג – אַז עִקָּרוֹ איז דַּעַת, קֶשֶׁר. דַּעַת אין נֶפֶשׁ איז דער כֹּחַ וואָס קניפּט צוזאַמען דעם שֵׂכֶל מיט די מִדּוֹת, און בכלל נאָך מער – דער כֹּחַ וואָס פֿאַרבינדט דעם מענטש מיט דעם וואָס ער מַשִּׂיג, ביז עס בלײַבט בײַ אים ניט סתּם ווי אַ זאַך וואָס שטייט אים קעגנאיבער, נאָר ווערט דָבוּק און מְיוּחָד מיט זײַן אייגענער מְצִיאוּת. און דערפֿאַר שטייט "וְהָאָדָם יָדַע" – צוּ לערנען, אַז אין אַ אמת'ן זִיווּג טרעפֿן זיך דער מאַן און די פֿרוי ניט סתּם חִיצוֹנִית, נאָר דאָ איז דאָ אַ יְדִיעָה, אַ דַּעַת, אין וועלכער די פְּנִימִיּוּת פֿון יעדן איינעם נידְבֶּקֶת און נִקְשֶׁרֶת מיט דער פְּנִימִיּוּת פֿון זײַן חֲבֵר אין אַ קֶשֶׁר אַחְדוּת.

אַךְ צָרִיךְ בֵּאוּר אין דעם. דַּעַת איז לכאוֹרה אַ כֹּחַ אין די מוֹחִין, פֿון תּוֹדָעָה און הַכָּרָה. און ווי אַזוי זאָגט מען אויף אַ מַעֲשֶׂה וואָס איז אַזוי שטאַרק פֿאַרבונדן מיט חֹמֶר און תַּאֲוָה, מיט די דְחִיפוֹת פֿון דער נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית, אַז עִקָּרוֹ איז דאַווקא דַּעַת? הָלוֹא לכאוֹרה אין אַזאַ שָׁעָה איז דער דַּעַת אין סַכָּנָה זיך צוּ הִסְתַּלֵּק, ווײַל דער מענטש קען זיך אַזוי אַרײַנציִען אין חֶמְדַּת הַגּוּף, ביז ער פֿאַרגעסט זײַן פְּנִימִית'ע הַכָּרָה, און אַפֿילו די מְצִיאוּת פֿון דעם אַנדערן אלס אַ "זֻלַּת" וואָס האָט אַ נְשָׁמָה.

אֲבָל לְפִי דעם וואָס מ'האָט מבֹאָר געווען עילוי, אַז יְסוֹד און מַלְכוּת אין יעדער מדריגה זײַנען ניט צוויי זָרִים, נאָר צוויי חֲצָאִים פֿון איין מַבְנֶה, מוז מען זאָגן, אַז דער דַּעַת דאָ איז ניט קיין תּוֹסֶפֶת אויפֿן מַעֲשֶׂה, נאָר זײַן נְשָׁמָה אַליין. ווײַל דַּעַת, אין זײַן טיפֿער הַגְדָּרָה, איז גילוּי פֿון דער אַחְדוּת וואָס איז תָּמִיד שוין גְנוּזָה צווישן דעם יוֹדֵעַ און דעם נִידָּע. פֿריִער דעם דַּעַת איז דער שֵׂכֶל אין כֹּחַ; דורך דַּעַת – ווערט דער קֶשֶׁר אין גילוּי. און אַזוי אויך דאָ: אַפֿילו ווען דער מאַן און די פֿרוי זײַנען ווײַט איינער פֿונעם צווייטן, זײַנען זיי אין עֶצֶם שוין פֿאַרבונדן איינער מיטן צווייטן, ווײַל זיי זײַנען "בָּשָׂר אֶחָד" אין כֹּחַ און "נֶפֶשׁ אַחַת בִּשְׁנֵי גוּפִים". און די עֲבוֹדָה פֿון דַּעַת אין שַׁעַת הַיִּחוּד איז אַרויסצוברענגען אין פּוֹעַל און צוּ דערפֿילן בְּחוּשׁ די נִסְתֶּרֶת'ע אַחְדוּת.

און דאָס איז אויך דער טעם, פֿאַרוואָס מ'רופֿט דעם יִחוּד מיטן נאָמען "יְדִיעָה", ווײַל "יְדִיעָה" אין תּוֹרָה איז ניט סתּם אַ פְּעוּלָּה שִׂכְלִית לְמַטָּה, נאָר דער נאָמען אַליין פֿון דַּעַת עֶלְיוֹן, דער עֶלְיוֹנישער דַּעַת וואָס פֿאַרבינדט אַלע סְפִירוֹת אין אַ איינע אַחְדוּת. און ווען מ'רעדט וועגן יִחוּדֵי דְּפַּרְצוּפִים, איז עִקָּרוֹ, אַז ס'איז דאָ אַ עֲלִיָּה אין דַּעַת עֶלְיוֹן, אַ נײַער קֶשֶׁר צווישן מַשְׁפִּיעַ און מְקַבֵּל אין די עוֹלָמוֹת. און אַזוי אויך די "יְדִיעָה" פֿון אָדָם און חַוָּה איז אַ צֶלֶם פֿון יענעם דַּעַת עֶלְיוֹן, און די עֲבוֹדָה פֿונעם זוּג איז צוּ מַתְאִים זײַן זייער פְּנִימִית'ן דַּעַת צו דעם דַּעַת עֶלְיוֹן, ביז זייער זִיוּוּג ווערט אַ לעבעדיקע הַחְיָאָה פֿון יִחוּד אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה.

און צו פֿאַרשטיין נאָך בעסער דעם טֶבַע פֿון אַזאַ דַּעַת, דאַרף מען פאָרויסשטעלן וואָס חֲסִידוּת מבאָרט, אַז דַּעַת איז פֿאַרבונדן מיט בִּטּוּל. ווײַל חָכְמָה איז די נְקוּדָּה דִבְטִילָא, ווי זי איז העכער פֿון הַשָּׂגָה; בִּינָה איז די הִתְפַּשְּׁטוּת פֿון אוֹר אין די כֵּלִים פֿונעם מענטש אַליין; און דַּעַת איז, אַז דער מענטש גיט זיך אַוועק צו דעם וואָס ער האָט מַשִּׂיג געווען, ביז זײַן אייגענע מְצִיאוּת נִכְלֶלֶת ווערט דערין. און דערפֿאַר, דַּעַת אָן בִּטּוּל ווערט קְשִׁיוּת עֹרֶף, אַ הִתְקַשְּׁרוּת צו זײַן אייגענער מְצִיאוּת; משא"כ אַ אמת'ער דַּעַת איז פּונקט דער הֵפֶךְ, דאָס איז דְּבֵקוּת פֿון "אֲנִי" אין דעם וואָס איז העכער פֿון אים.

און אַזוי איז אויך אין זִיוּוּג. ווען דער יִחוּד ווערט געפֿירט בְּעִקָּר דורך דעם "אֲנִי" פֿון יעדן איינעם, דעם רָצוֹן צו נעמען, זיך צוּ באַפֿרידיקן, דאַן בלײַבט דער פְּנִימִית'ער דַּעַת אין גָלוּת, און דער מַעֲשֶׂה, כאָטש זײַן חִיצוֹנִית'ע צוּרָה איז די זעלבע, ווערט ניט קיין כְּלִי צו גִילּוּי הַשְּׁכִינָה. אֲבָל ווען יעדער איינער גיט זיך אַרײַן אין יִחוּד מיט בִּטּוּל – אַז זײַן כַּוָּנָה איז צו געבן, צוּ מְשַׂמֵּחַ זײַן זֻלַּת, צו זײַן אַ מֶרְכָּבָה צוּן רָצוֹן הָעֶלְיוֹן וואָס ליגט אין דער מִצְוָה – דאַן דאַווקא אין יענעם בִּטּוּל לײַכט אויף דער אמת'ער דַּעַת, און דער זִיוּוּג ווערט אַ סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה און זײַן קאָפּ רירט אָן די הַשָּׁמָיִם.

און דאָס איז פֵּירוּשׁ די ווערטער פֿונעם זוֹהַר וואָס רעדט וועגן אַ יִחוּד "בְּחֶדְוָא וּבְרִחִימוּ", אין שִׂמְחָה און אין ליבע. ווײַל "חֶדְוָא" – שִׂמְחָה – איז דער גִילּוּי פֿון בִּטּוּל; ווען דער מענטש שפּירט זיך אַליין אלס אַ באַזונדערע, איינגענומענע מְצִיאוּת, איז ער שווער פֿון זאָרגן וועגן זײַנע חסרונות און זײַן סְפֵק, און ס'איז ניטאָ אָרט צו אמת'ע שִׂמְחָה. שִׂמְחָה איז, ווען דאָס "אֲנִי" בררייטערט זיך אַרויס העכער זײַנע גרענעצן און פֿילט זיך אָפּ מיטן אוֹר פֿון עפּעס עֶלְיוֹן. "רִיחִימוּ" – אַהֲבָה – איז אַ פְּנִימִית'ע נאָענטקייט פֿון פְּנִימִיּוּת צו פְּנִימִיּוּת. און דערפֿאַר לערנט דער זוֹהַר, אַז דער זִיוּוּג זאָל זײַן אין ביידע, אין שִׂמְחָה און אין אַהֲבָה, ווײַל אָן שִׂמְחָה איז ניטאָ בִּטּוּל, און אָן אַהֲבָה איז ניטאָ קיין פְּנִימִית'ער מִגַּע פֿון נְשָׁמוֹת.

און די שִׂמְחָה און אַהֲבָה זײַנען ניט סתּם רִגְשִׁיּוּת'דיקע קִשּׁוּטִים, נאָר זיי זײַנען די כֵּלִים אַליין פֿון דַּעַת אין דער עֲבוֹדָה. ווײַל דַּעַת אָן שִׂמְחָה איז ניט קיין דַּעַת נאָר אַ מֶתַח; דַּעַת אָן אַהֲבָה איז ניט קיין קֶשֶׁר נאָר אַ הַחְזָקָה. און ווען דער מאַן און די פְֿרוי גייען אַרײַן אין זייער זִיוּוּג אין אַן אוֹטמאָספֿער פֿון שטילער שִׂמְחָה – אַ שִׂמְחָה, אַז זיי זוכה זײַנען צוזאַמען מקיֵּם צו זײַן דעם רָצוֹן הַשֵּׁם, און אַ הוֹדָיָה אויף דער מַתָּנָה פֿונעם זֻלַּת – און מיט אַהֲבָה וואָס איז ניט סתּם חֵמָה, נאָר אויך כָּבוֹד, דאַן איז דער דַּעַת וואָס וואַכט אויף צווישן זיי שוין פֿון דער סאָרט פֿון דַּעַת עֶלְיוֹן, אין וועלכן די מִדּוֹת זײַנען מְמוּתָּק און מְאֻחָד.

און לויט דעם ווערט מובן וואָס דער אַריז"ל זאָגט, אַז אַ זיווּג עֶלְיוֹן ברענגט אַראָפּ נְשָׁמוֹת. ווײַל אין די כִּתְבֵי הָאַרִיז"ל ווערט מבֹאָר, אַז ווען ס'איז דאָ אַ יִחוּד צווישן די פַּרְצוּפִים הָעֶלְיוֹנִים, קומען אַראָפּ נײַע אוֹרוֹת וואָס זײַנען דער מָקוֹר פֿון נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. און לכאוֹרָה שײַכט דאָס נאָר צוּ די יִחוּדִים עֶלְיוֹנִים; וואָס פֿאַר אַ שײַכות האָט דאָס צוּן זִיווּג פֿון בְּנֵי אָדָם? אֲבָל פֿון אַלֶס וואָס מ'האָט דערקלערט, אַז דער מענטשלעכער זִיווּג אַליין איז אַ ענף און אַ אֵיבֶר פֿון יענע עֶלְיוֹנִישע יִחוּדִים, מוז מען זאָגן, אַז אויך אין זייער זִיווּג איז דאָ אַ הַמְשָׁכָה פֿון נְשָׁמוֹת – ניט נאָר ווען עס ווערט בפְּשִׁיטוּת מִתְעַבֵּר אַ וָלָד, נאָר אויך ווען, פֿון אַזעלכע און אַזעלכע טעמים, איז ניטאָ קיין הֵרָיוֹן בפְּשָׁט.

ווײַל די נְשָׁמָה וואָס קומט אַראָפּ צוליב אַ זִיווּג עֶלְיוֹן איז ניט נאָר די נְשָׁמָה וואָס לייגט זיך אָן אין אַ גוּף, נאָר אויך אַן אוֹר־נְשָׁמָה, אַ נײַע הִתְפַּשְּׁטוּת פֿון מוֹחִין און פְּנִימִיּוּת וואָס קען זיך אַנטפּלעקן אין די נְשָׁמוֹת פֿונעם זוּג אַליין און אין זייער אַרומיקע וועלט. און ווען זייער זִיווּג איז מיט דַּעַת, בִּטּוּל, אַהֲבָה און שִׂמְחָה, און אין אַ מַצָּב פֿון קְדוּשָּׁה ווי מ'האָט מבֹאָר געווען עילוי, ווערן זיי אַ צִנּוֹר, דורך וועלכן נימשָׁך ווערן העכערע דַּרְגּוֹת פֿון דַּעַת עֶלְיוֹן אַרײַן אין די תַּחְתּוֹנִישע עוֹלָמוֹת. אַ מאָל לייגט זיך דאָס אָן אין דער צוּרָה פֿון אַ נײַער נְשָׁמָה פֿון אַ קינד; און אַ מאָל איז עס אין גֶדֶר פֿון נײַע גילוּיִים פֿון טיפֿע שיכטן פֿון קֶשֶׁר, פֿון אַהֲבָה און יִרְאָה, אין זייערע אייגענע נַפְשׁוֹת, אָדער אַ נײַער אוֹר וואָס זיי קענען אַרײַנברענגען אין זייער היים און אין זייער סבִיבָה.

און דאָס איז אויך דער כְּלָל אין דער כַּוָּנָה פֿון "שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם". ווײַל עילוי האָט מען מבֹאָר געווען, אַז ווען "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ – שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם", דאַן שׁוֹרֶה צווישן זיי די אוֹתִיּוֹת יו"ד און ה"א פֿונעם שֵׁם. און איצט איז מובן, אַז דאָס איז ניט סתּם אַ קבוּע'ע מְצִיאוּת, כְּאִלוּ די שְׁכִינָה קוקט נאָר אַראָפּ אויף זיי פֿון עילוי, נאָר אַז דער יִחוּד פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת אין זייער בָּשָׂר ווערט אַ מִקְדָּשׁ קָטָן, אין וועלכן די שְׁכִינָה גילוּיט זיך נײַ. דער דַּעַת וואָס יעדער איינער האָט אין יענעם מאָמענט – אַז זיי שטייען לִפְנֵי ה', און אַז זייער צוזאַמענזײַן אַליין איז אַ עֲבוֹדָה צוּ אים – דאָס שאַפֿט אַ כְּלִי אין זייער תּוֹדָעָה צוּן אוֹר־הַשְּׁכִינָה וואָס נימשָׁך דורך זייער זִיווּג אַליין.

דערפֿאַר איז די פְּנִימִית'ע כַּוָּנָה פֿונעם זוּג אין שַׁעַת זִיווּג, בכלל, כפול. ערשטנס, די הַכָּרָה, אַז זיי זײַנען אַ צֶלֶם פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה; אַז זייער יְסוֹד און מַלְכוּת זײַנען ניט סתּם פּריוואַטע אֵיבָרִים, נאָר אַן הֶמְשֵׁךְ פֿון יענעם קַדְמוֹנִישן יְסוֹד און מַלְכוּת, פֿון וועלכן אַלע עוֹלָמוֹת זײַנען נִשְׁתַּלְשְׁלוּט געוואָרן. און אַפִילוּ אָן אַרײַנגעגן אין יענעם מאָמענט אין אַ קאָמפּליצירטן שִׂכְלִישן עִיּוּן, קען דאָס בײַ זיי זײַן ווי אַ פשוט'ער דַּעַת: "מיר מקַיֵּם איצט אַ יִחוּד, וועמענס שֹׁרֶשׁ איז עילוי, און דורך אונדז ווערט דער עֶלְיוֹנִישער יִחוּד אַנטפּלעקט לְמַטָּה".

צווייטנס, דער בִּטּוּל וואָס ווערט געבוירן פֿון יענער הַכָּרָה. ווײַל ווען אַ מענטש באַגרײַפֿט – לויט זײַן מדריגה – אַז זײַן מַעֲשֶׂה איז אַ אֵיבֶר פֿון סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת, קען ער ניט בלײַבן אין יענעם מַצָּב פֿון צענטרירונג אויף זיך אַליין. ממילא נעמט ער זיך צוצוריקן זײַן אֲנִיּוּת, און לאָזט דעם רָצוֹן הָעֶלְיוֹן זײַן דער עִקָּר, וואָס דריקט זיך דאָ אויס אין דעם רָצוֹן צוּ ברענגען

נַחַת־רוּחַ צום זָלַת און צו ה'. און בפֿעַל פָּשוּט דריקט זיך דאָס אויס, אַז דער בליק פֿון יעדן איינעם איז ניט אויף וואָס ער וועט באַקומען פֿון יִחוּד, נאָר אויף ווי אַזוי ער קען ברענגען שִׂמְחָה, נֶחָמָה און הִתְקַשְּׁרוּת צום אַנדערן, און ווי אַזוי דורך זייער צוזאַמענזייַן וועלן זיי זייַן אַ דִירָה צו דער שְׁכִינָה.

און אויף אַזאַ אופֿן ווערט די תַּאֲוָה אַליין מתְעַלֶּה און מתְאוֹרֶה. ווייַל חֲסִידוּת פֿאָדערט ניט, אַז די דְחִיפוֹת פֿונעם גוף זאָלן אויסגעריסן ווערן, נאָר אַז זיי זאָלן מתְעַלֶּה זייַן און זיך אַנטפּלעקן אין זייער אמת'ן שָׁרֶשׁ, וואָס איז אַ גוטלעכער תַּעֲנוּג אֱלֹקִי אין גילוּי הָאַחְדוּת אין תַּחְתּוֹנִים. און ווען די כַּוָּנָה פֿונעם זוג ווענדט זיך אַזוי אַרויס – צום זָלַת, און אַרויף – צום שֵׁם, דאַן ווערט זייער טִבְעִית'ע חֵמָה ווי דער שֶׁטֶף פֿונעם קַו אַליין, וואָס כאָטש ער איז עָצוּם און שטאַרק, איז ער גאַנצקייַטיק אין אַן אופֿן פֿון הַשְׁפָּעָה לויטן מַסָּךְ פֿונעם כְּלִי. און די קַבָּלָה פֿון תַּעֲנוּג בייַ יעדן איינעם ווערט דאַן ניט דערלעבט ווי עפּעס וואָס ער נעמט זיך, נאָר ווי אַ מַתָּנָה וואָס ער באַקומט דורך דעם זָלַת און דורך דעם שֵׁם וואָס שׁוֹרֶה צווישן זיי.

און דאָס איז אויך די פְּנִימִיוּת אין דעם בליק אויף יִחוּד אלס אַ יִחוּד פֿון יְסוֹד און מַלְכוּת. ווייַל יְסוֹד, ווי מ'האָט מבֿאָרט, איז דער וואָס זאַמלט און דורכפֿירט אַלע פֿריִערדיקע מִדּוֹת; און מַלְכוּת איז די ריינע קַבָּלָה וואָס אַנטפּלעקט און באַטאָנט. און ווען דער מאַן יַשֵּׁר'ט אין זיך די מִדָּה פֿון יְסוֹד – ניט אלס שִׁלְטוֹן ח"ו, נאָר אלס אַ נוכחות פֿון געבן און מַשְׁפִּיעַ זייַן, וואָס צענטרירט אַלע זייַן אַהֲבָה, כָּבוֹד און חום אין איין שֶׁטֶף פֿון הַשְׁפָּעָה – און די פֿרוי יַשֶּׁר'ט אין זיך די מִדָּה פֿון מַלְכוּת – ניט אלס פּאַסִיבִיוּת ח"ו, נאָר אלס אַ פְּעִילע און בַּאוווּסטע קַבָּלָה, וואָס עפֿנט זיך אין בִּטּוּל צו אַנטפּלעקן און אויסדריקן דעם אוֹר וואָס זי מְקַבֶּלֶת – דאַן ווערט זייער זִיווּג אַ קלאָרער צֶלֶם פֿון דער עֶלְיוֹנישער תַּבְנִית.

און יענער פְּנִימִית'ער יִשּׁוּר איז ניט קיין טעקנישע כַּוָּנָה מיט אַ סך ווערטער, נאָר אַ פּשוט'ע הֲפָנַיַת־לֵב: אַז דער מאַן וויל זייַן גאַנצקייַטיק נוכח און נוֹתֵן, און די פֿרוי וויל זייַן גאַנצקייַטיק נוכַחַת און מְקַבֶּלֶת און אַנטפּלעקט. אוןביידע זייַנען גלייַך אין עֲבוֹדָה; ביידע דאַרפֿן בִּטּוּל; ביידע זייַנען בחינות אין אֱלֹקוּת, אין וועמענס צֶלֶם זיי זייַנען באַשאַפֿן געוואָרן. און מיט אַזאַ דַּעַת איז דער חִיצוֹנִישער אונטערשייד אין ראָלעס ניט קיין סיבה צו פֵּירוּד, נאָר ער באַטאָנט די נאָך טיפֿערע אַחְדוּת, אַז צוזאַמען שליסן זיי אָפּ איין שליימעסדיקן צֶלֶם.

און פֿון דעם איז מוּבָן, אַז לויט ווי זייער דַּעַת ברייטערט זיך אויס, אַזוי קען זייער יִחוּד זייַן אַ צִנּוֹר צו נייַע מוֹחִין און נְשָׁמוֹת. ווייַל דַּעַת איז דער שַׁעַר, דורך וועלכן די מוֹחִין גייען אַרייַן אין די מִדּוֹת. און ווען זייער דַּעַת אין שַׁעַת זִיווּג הייבט זיך אָן פֿון אַ גוּפְנִית'ער הַכָּרָה אַליין און קומט צו אַ הַכָּרָה פֿון שְׁכִינָה, אַז זיי זייַנען אַ צֶלֶם פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, דאַן קענען מוֹחִין פֿון יענעם עֶלְיוֹנישן יִחוּד נִימְשָׁךְ ווערן אין זיי. און יענע מוֹחִין קענען זיך שפּעטער אַנטפּלעקן אין דער צוּרָה פֿון אַ נייַעם פֿאַרשטאַנד צווישן זיי, אין אַ טיפֿערער בִּטָּחוֹן און רַכּוּת, אין אַ חִזּוּק פֿון זייער משותּפֿער עֲבוֹדָה און אֱמוּנָה, אָדער אין דער צוּרָה פֿון אַ נְשָׁמָה פֿון אַ קינד, וואָס וועט אויך זייַן אַ נוֹשֵׂא פֿון אוֹר אֱלֹקִי.

און אַלֶס דאָס ווייזט, אַז דער מאָמענט פֿון יִחוּד איז ניט נאָר ניט קיין יְרִידָה פֿון עֲבוֹדָה אַראָפּ אין גַשְׁמִיוּת אַליין, נאָר ער קען זײַן איינער פֿון די העכסטע פּסגות אין עֲבוֹדָה, ווען מ׳באַגרייפֿט און דערלעבט אים אַזוי. און דער אָרט אַליין, וואָס אין דער חִיצוֹנִישער בליק זעט אויס ווי דער ווייטסטער פֿון רוּחָנִיוּת, ווערט דורך דַעַת, בִּטּוּל און שִׂמְחָה דער גלײַכסטער אָרט צו גילוּי. און פֿון דאָ איז נאָר אַ קליינער שריט צו פֿאַרשטיין, אַז אַזעלכע יִחוּדִים, ווען זיי זײַנען טאַקע "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" אין יענעם באַדײַט, האָבן אַ הַשְׁפָּעָה וואָס גייט ווײַטער פֿון די פּערזענלעכע לעבן פֿונעם זוג – אַז דורך זיי נִימְשָׁךְ דער פְּנִימִי׳ער קַו פֿון בריאָה נאָך און נאָך אַרײַן אין דעם חָלָל פֿון דער מְצִיאוּת, און עס ברענגט נענטער דעם קִיּוּם פֿון דער ערשט־דאַכטיקער כַּוָּנָה. און צו דעם, און צו דער צוּרָה פֿון אַ וועלט וואָס איז אַרײַנגעשלאָסן אין "בָּשָׂר אֶחָד, עוֹלָם אֶחָד", וועלן מיר זיך איצט ווענדן.

ט׳

און מיט דעם קען מען זיך צוריקקערן צו וואָס מיר האָבן אָנגעהויבן, דעם פָּסוּק "עַל־כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". אין אָנהייב האָבן מיר דאָס פֿאַרשטאַנען נאָר ווי אַ צִוּוּי און אַ באַשרײַבונג אויף דעם לעבן פֿונעם מענטש לְמַטָּה; און שפּעטער האָבן מיר זיך פֿאַרטיפֿט אין די פְּנִימִי׳שע פֿראַגן וואָס ליגן דערין – פֿאַרוואָס "בָּשָׂר אֶחָד" און ניט "נֶפֶשׁ אַחַת" אָדער "נְשָׁמָה אַחַת", און פֿאַרוואָס דער דגש איז אויף "יַעֲזָב" און "דָּבַק", און פֿאַרוואָס די תּוֹרָה קלײַבט אויס דאַווקא די נידעריקסטע הבדָּלָה, בָּשָׂר. און איצט, נאָך דעם וואָס עס איז נתבָּאֵר געוואָרן, אַז דער זִיווּג פֿון מאַן און פֿרוי איז אַ אמת׳ער אָנוּף און המשך פֿון יענעם ערשטן יִחוּד פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, קענען מיר הערן די זעלבע ווערטער אַליין ווי אַ רעדן אויף אַלע וועלטן צוזאַמען.

דען "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" מיינט ניט נאָר, אַז צוויי גוּפִים ווערן ווי אַ איין גַשְׁמִי׳שע מְצִיאוּת, נאָר אַז דער גאַנצער סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – וואָס האָט אָנגעהויבן מיטן ערשטן הֶסְתֵּר און מיט דער המשָׁכָה פֿון קַו אַרײַן אין רֶחֶם הַמָּקוֹם – זוכט, אַז עס זאָל זײַן "בָּשָׂר אֶחָד": אַז די זעלבע עֲבִיוּת פֿונעם נידעריקסטן תַּחְתּוֹן, דער "בָּשָׂר" פֿון דעם עולם־הזה, זאָל ווערן ער אַליין אין אַחְדוּת מיט אֱלוֹקוּת, אַ כְּלִי וואָס איז שָׁפוּף און שָׁקוּף צו אֵין־סוֹף. און דער פָּסוּק לייגט דאָס אַרײַן אין לשון נִשּׂוּאִין, ווײַל דער עיקר־אָרט, ווו אַזאַ פְּנִימִי׳שע אַחְדוּת קען זיך אַנטפּלעקן אויף אַ זעֶענדיקן און מרגיש׳דיגן אופֿן, איז אין דעם זִיווּג פֿון מאַן און פֿרוי; נאָר אין אמת׳ן, דורך זייער זִיווּג ווערט דער גאַנצער עולם צוזאַמען אַרײַנגעצויגן מיט זיי אין יענער אַחְדוּת.

און דאָס איז דער סוֹד, וואָס איז מרומז אין די ווערטער פֿון כָּתוּב "יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ". דען בפְּנִימִיּוּת, "אָב" און "אֵם" רמז׳ן אויף די מוֹחִין הָעֶלְיוֹנִים, אויף יענע מדרֵגוֹת פֿון אֱלוֹקוּת, ווו דער אוֹר איז דאָרטן נאָך פְּנִימִי׳ער פֿון עולם, פְּנִימִי׳ער פֿון בָּשָׂר. דער קַו אין זײַן ערשטן גילוּי איז ווי אַ זון, וואָס איז נאָך דָבוּק נאָר אין טאַטן און מאַמען, אין די עֶלְיוֹנֶע סְפִירוֹת. נאָר די לעצטע כַּוָּנָה פֿונעם קַו איז ניט צו בלײַבן לְמַעְלָה; "עַל־כֵּן יַעֲזָב" – הייסט, אַז עס דאַרף ווערן געלאָזט,

אַרונטערגעלאָזט און אַראָפּגעצויגן ביז ער קומט אָן צום וויטסטן תַּחְתּוֹן, ביז ער גייט אַריַין אין דעם נידעריקסטן בָּשָׂר. און דאָרט דאַווקא, ווען ער איז דָּבֵק אין מְקַבֵּל אין דער תַּכְלִיתדיקער חִיצוֹנִיּוּת, דאָרט איז "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". און עס קומט אַרויס, אַז דער "יַעֲזֹב" איז ניט קיין פְּרִישָׁה פֿון קְדוּשָּׁה חַס וְשָׁלוֹם, נאָר ער אַליין איז דער קִיּוּם פֿון דעם נעלם'דיקן רָצוֹן פֿון די זעלבע מוֹחִין – אַז עס זאָל זיַין אים יִתְבָּרֵךְ אַ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים.

און דאָס איז לויט ווי עס ווערט מבוֹאָר אין חַסִידוּת, אַז די כַּוָּנָה אין גאַנצן סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת איז דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, אַז דער קָדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא האָט געוואָלט, אַז זיין עַצְמוּת זאָל זיך אַנטפּלעקן ניט אין די עֶלְיוֹנֶע וועלטן, ווו עס איז שוין דאָ אַ גִילוּי, נאָר אין דעם נידעריקן עולם, וואָס אויף אַ ערשטן בליק איז דאָס דער אָרט, ווו ער איז מערסט פאַרהוילען. און יאָ, עס זענען דאָ אַ סך מִצְוֹת און עֲבוֹדוֹת, דורך וועלכע די דִּירָה ווערט אויפֿגעבויט, נאָר עס איז דאָ אַ באַזונדערער ענין אין יענע מִצְוֹת, וואָס רירן אָן דעם בָּשָׂר ממש, דעם עצם חֹמֶר פֿונעם גוף און זיַין גַשְׁמִי'שן הויז. דען אַ דִּירָה איז ניט אין דעם שֵׂכֶל פֿונעם מענטש, און ניט נאָר אין זיינע מִדּוֹת, נאָר אין זיַין "מְדוּרָה", אין וואָס וואָס איז בְּטִבְעוֹ גַס און נפרָד, און דאָס ווערט אַ הויז און אַ כְּלִי צוּ אֱלוֹקוּת. און דערפֿאַר איז דער יִחוּד פֿון מאַן און פֿרוי, אין וועלכן ניט נאָר זייערע מַחְשָׁבוֹת און הרגָשׁוֹת, נאָר אויך זייער בָּשָׂר ממש ווערט אַ כְּלִי צוּ שְׁכִינָה, איינער פֿון די קלאָרסטע גילוּיִים פֿון דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים.

און דאָס איז אויך ווי עס איז מרומז אין די ווערטער פֿון סֵפֶר הַבָּהִיר וועגן דעם בוים און זיַין פֿרוכט. דער בָּהִיר רעדט וועגן אַ בוים, וואָס זיינע צווייגן, בלעטער און פֿרוכטן רמז'ן אויף די התפַּשְּׁטוּת פֿון די אֱלוֹקִי'שע מִדּוֹת, און ער זאָגט, אַז פֿון דער פֿרוכט איז מכּוּר דער שָׁרֶשׁ, אַז דער טאַם פֿון דער פֿרוכט גיט אָפּ דעם טאַם פֿונעם שָׁרֶשׁ. און בפְּנִימִי'וּת, מיינט דאָס, אַז דער נידעריקער גילוּי איז ניט נאָר אַ תּוֹצָאָה, נאָר אויך אַ גילוּי פֿון דעם טיפֿסטן מָקוֹר; די פֿרוכט אינעם סוף פֿונעם צווייג טראָגט אין זיך דעם טאַם, דעם פְּנִימִי'סטן טאַם פֿונעם נעלם'דיקן שָׁרֶשׁ. און אין אונדזער ענין איז דער "בוים" דער גאַנצער סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת פֿון צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן און דעם יִחוּד פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, דורך אַלע פַּרְצוּפִים און אַלע וועלטן; און די "פֿרוכט" איז דאָס "בָּשָׂר אֶחָד" פֿון מאַן און פֿרוי אין דעם נידעריקן עולם־הזה.

און לויט דעם, ווען אַ זוּג מתְיַחֵד איז אין קְדוּשָּׁה, מיט דעם דַּעַת און בִּטּוּל וואָס מיר האָבן מבָאֵר געווען, איז זייער זִיווּג די פֿרוכט, אין וועלכער דער טאַם פֿונעם שָׁרֶשׁ ווערט אַנטפּלעקט. אין יענעם מאָמענט ווערט דער ערשטער טאַם, וואָס איז געווען נעלם אין יענעם ערשטן חיבּוּק, דער תַּעֲנוּג דְּאֵין־סוֹף אין זיך אַליין בייַם מאַכן אַ מָקוֹם צוּ זיך אַליין, געשמאַקט אין דעם גַשְׁמִי'שן בָּשָׂר פֿון צוויי סוף'דיקע נִבְרָאִים. די פֿרוכט איז ניט נאָר דומה צום שָׁרֶשׁ; זי גיט אים אָפּ. און דאָס איז דער פְּנִימִי'שער פֵּירוּשׁ אין "בָּשָׂר אֶחָד" – אַז אין "בָּשָׂר אֶחָד" ווערט אַנטפּלעקט זיין אַחְדוּת פֿון אֵין־סוֹף, וואָס איז פֿריִער געווען איידער אַלע התחַלְקוּת, ניט נאָר ווי אַ מופְשָׁט'דיגער געדאַנק, נאָר ווי אַ לעבעדיקע און מוגשֶׁמֶת'דיגע מְצִיאוּת.

און דאָס איז אויך דער טעם, פֿאַרוואָס די תּוֹרָה קלייַבט אויס לשוֹן "בָּשָׂר" און ניט "נְשָׁמָה". דען די נְשָׁמָה, אַפִילו ווען זי לייגט זיך אָן אין אַ גוף, איז בְּטִבְעָהּ נאָענט צוּ אֱלוֹקוּת, "חֵלֶק אֱלוֹקָא מִמַּעַל מַמָּשׁ". און ווען דער כָּתוּב וואָלט געזאָגט "נֶפֶשׁ אַחַת" אָדער "נְשָׁמָה אַחַת", וואָלט דאָס געוויזן אויף אַ אַחְדוּת אין אַ פלאַץ, וואָס איז בְּטִבְעוֹ שוין גרייט צוּ אַחְדוּת.

נאָר דער חִדּוּשׁ איז, אַז דער בָּשָׂר אַליין קען אַרײַנגעצויגן ווערן אין אַזאַ אַחְדוּת, אַז דער נידעריקסטער כְּלִי, אין וועלכן דער צִמְצוּם ווערט געשפּירט אין זײַן גאַנצן כֹּחַ, ווערט אַ טויער צו גילוּי אֵין־סוֹף. און "בָּשָׂר אֶחָד" ווייזט דערפֿאַר אויף די שלימות פֿון דער גאַנצער הליכה פֿונעם קַו אינעם חָלָל, ביז דעם מאָמענט, ווען די ווייטסטע נְקוּדָּה פֿון התבָּדְלוּת ווערט אַ מָקוֹם צו יִחוּד.

און לויט דעם וועט מען נאָך טיפֿער פֿאַרשטיין דעם פְּנִימִי'סטן קשר צווישן אַזעלכע יִחוּדִים און דער גְאֻלָּה. דען עס איז באַקאַנט פֿון זֹהַר, אַז "בִּזְכוּת נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת נִגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וּבִזְכוּת נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת עֲתִידִין לְהִגָּאֵל". און בִּפְשָׁט, מיינט מען דערמיט די אֱמוּנָה און מסירַת־נֶפֶשׁ פֿון די נָשִׁים הַצִּדְקָנִיּוֹת אין צײַטן פֿון גָלוּת. נאָר בִּפְנִימִיּוּת, "נָשִׁים צִדְקָנִיּוֹת" ווייזט אויף דער בחִינָה פֿון נְקֵבָה דְמַלְכוּת, אויף חַוָּה קַדְמוֹנָה, ווי זי אַנטפּלעקט זיך אין די נְשָׁמוֹת פֿון די פֿרויען פֿון כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, און זייער "זְכוּת" איז די טָהֳרָה און קְדוּשָּׁה, womit זיי פֿאָרמען דאָס הויז און דעם יִחוּד אין אים.

דען די גָלוּת אַליין איז ניט אַנדערש ווי די המשָׁכָה און פאַרלענגערונג פֿונעם צִמְצוּם, אַ וועלט, אין וועלכער דער חָלָל זעט אויס ליידיק און דער קַו איז נעלם, ווו דער בָּשָׂר שפּירט זיך נפרָד פֿון אֱלוֹקוּת. און די גְאֻלָּה, פאַרקערט, איז דער גילוּי, אַז דער חָלָל איז פֿון אָנהייב געווען אַ רֶחֶם, אַז אויך דער הֶסְתֵּר איז געווען בלויז אַ הֲכָנָה צו אַ נאָך טיפֿערן גילוּי. און ווען אַ יִידיש הויז ווערט אויפֿגעבויט אין טָהֳרָה, ווען די פֿרוי היט דעם קליינעם מִקְדָּשׁ מיט צְנִיעוּת און מיט אַ פְּנִימִי'שער הרגָשה פֿון שְׁכִינָה, און ווען מאַן און פֿרוי לעבן זייער זִיווּג אַזוי ווי מיר האָבן באַשריבן – ווי אַ מוּדַע'דיקע התחַדְּשׁוּת פֿון יענעם עֶלְיוֹנֶעם יִחוּד – דאַן לייכט אין יענעם הויז שוין איצט די אמת'ע גְאֻלָּה. די ווענט פֿון יענעם הויז, דער טיש, די בעט, און דער בָּשָׂר אַליין פֿון די וואָס וווינען דאָרט, זענען ניט מער אין גָלוּת פֿון זייער מָקוֹר, נאָר ווערן אַ דִּירָה צו אים יִתְבָּרֵךְ.

און יעדער אַזאַ הויז איז ווי אַ קליינער עולם, וואָס קומט צו זײַן תיקוּן, און אַלע יענע הייזער צוזאַמען פאַרבינדן זיך צו ווערן ווי אַ גרויסער גוף פֿון כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אין וועלכן די שְׁכִינָה וועט זיך אַנטפּלעקן אין שלימות אין די טעג פֿון משִׁיחַ. און עס קומט אַרויס, אַז די צוקונפֿטיקע גְאֻלָּה איז ניט קיין זאַך, וואָס איז אויסערהאַלב פֿון אונדזער הײַנטיקער עֲבוֹדָה, נאָר זי איז די פֿרוכט פֿונעם בוים, פֿון וועלכן מיר טועמען שוין איצט אין יעדער מַעֲשֶׂה קְדוּשָּׁה. און ווען אַ זוג ווערט "בָּשָׂר אֶחָד" אין קְדוּשָּׁה, דאַן פֿאַרשנעלערן זיי, אָן ראַש און אָן פּאַטאָס, דעם מאָמענט, ווען "מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים", ווען דער גאַנצער גַשְׁמִי'שער עולם וועט ווערן אַ גרויסער "בָּשָׂר אֶחָד" מיט אֱלוֹקוּת.

און לויט אַלץ אויבנדערמאָנטן קען מען זאָגן, בכלל, אַז גאַנצער סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת – פֿון צִמְצוּם הָרִאשׁוֹן און גילוּי אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, דורך אַלע וועלטן און אַלע יִחוּדִים – איז ווי אַ גרויסער מַעְגָּל, וואָס הייבט זיך אָן און ענדיקט זיך מיט יִחוּד. דער אָנהייב איז אין יענעם נעלם'דיקן חיבוּק פֿון קַו און חָלָל, אין צִמְצוּם און אֱלוֹקִי'שער הַשְׁפָּעָה אינעם אוֹר אַליין, און ער גייט דורך אומצאָל מדרֵגוֹת פֿון הֶסְתֵּר און גילוּי, אַלץ כדי, אַז אין סוֹף־הַיָּמִים זאָל זײַן אַ נִבְרָא פֿון בָּשָׂר און דָּם, וואָס וועט מיט זײַן אייגענער בחִירָה חָפְשִׁית און מיט זײַן באַוווּסטזיניקן דַּעַת צוריקקערן און מחדש זײַן יענעם ערשטן יִחוּד און אַנטפּלעקן זײַן סוֹד.

אין אָנהייב איז דער יִחוּד געווען גאַנצערהייט מצד אֵין־סוֹף אַליין, אָן אַז ס'זאָל זײַן ווער עס שטייט קעגן; און אין סוף איז דער יִחוּד צווישן צוויי סוף'דיקע נִבְרָאִים, וואָס דאַווקא ווײַל זיי זײַנען אַ "זֻלָּתוֹ" קענען זיי אויסקלײַבן צו גלײַכן זייער רָצוֹן צום עֶלְיוֹנֶעם רָצוֹן. און דער מַעְגָּל שליסט זיך, ווען דער נידעריקסטער תַּחְתּוֹן, דורך זײַן אייגענער עֲבוֹדָה, ווערט דאָס, וואָס ער איז געווען בכֹּחַ פֿון אָנהייב – אַ לעבעדיקער צֶלֶם פֿון אָדָם קַדְמוֹן און חַוָּה קַדְמוֹנָה, אַ טויער, דורך וועלכן אֵין־סוֹף לייכט אָן אָן צִמְצוּם אין דעם אָרט, וואָס האָט אויסגעזען ווי דער ווייטסטער פֿון אים. דאַן ווערט אַנטפּלעקט, אַז דער ערשטער צִמְצוּם איז געווען בלויז דער אָנהייב פֿון אַ נאָך גרעסערן גילוּי, און "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" ווערט מבוֹאָר, אַז ער אַליין איז "ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד".

און פֿון דעם ווערט געבוירן אַ נײַע טיפֿקײַט אין דער הרגָשה פֿון אחרָיוּת און אֵימָה, וואָס דאַרף באַגלייטן יעדער פּרט און פּרט אין לעבן פֿון נִשׂוּאִין. דען עס קומט אַרויס, אַז דער אינערסטער צימער פֿון אַ ייִדישן מאַן און פֿרוי איז אַ אָרט, ווו די נעלם'סטע כַּוָּנוֹת פֿון דער בריאָה ווערן מקוּיָם; די רייד, וואָס זיי רעדן איינער מיט צווייטן, דער ṿzeyt'יקער כָּבוֹד און חסֶד צווישן זיי, און בפְּרָט דער אוֹפֿן, ווי זיי לעבן זייער יִחוּד – דאָס זענען ניט נאָר פּערזענלעכע ענינים, נאָר דאָס זענען געשעענישן אינעם קאָסמישן סִפּוּר פֿון יִחוּד. און ווען זיי קלײַבן אויס צו מקַדֵשׁ זײַן זייערע באַציִונגען, צו מאַכן פֿון זייער בָּשָׂר אַ כְּלִי צו אֱלוֹקוּת, דאַן אין יענעם מאָמענט פֿאַרענדיקן זיי דעם מַעְגָּל פֿון בריאָה, זיי ציִען אַראָפּ דעם ערשטן אוֹר פֿון אָדָם קַדְמוֹן ביז אין די לעצטע ווינקל פֿון חָלָל, און גרייטן דעם עולם צו דעם טאָג, ווען דער יִחוּד וועט זײַן אין גילוּי פֿאַר אַלע אויגן.

און דאָס איז דער פְּנִימִי'שער פֵּירוּשׁ אין "וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" – אַז פֿון דעם יִחוּד פֿון מאַן און פֿרוי אין קְדוּשָּׁה ווערט ניט נאָר געבוירן "בָּשָׂר אֶחָד", נאָר אַ "עוֹלָם אֶחָד".

Union of Roots - for Sarah I'Maynu